

POLSKA

WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE

**Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata
2014-2020**

/wersja 2.1/

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Warszawa, 27 czerwca 2018 r.

WSTĘP.....	4
WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW/SYMBOLI	5
1. STRATEGIA DOTYCZĄCA WKŁADU PROGRAMU OPERACYJNEGO W REALIZACJĘ UNIJNEJ STRATEGII NA RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ OSIĄGNIĘCIU SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ	9
1.1 STRATEGIA DOTYCZĄCA WKŁADU PROGRAMU OPERACYJNEGO W REALIZACJĘ UNIJNEJ STRATEGII NA RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ OSIĄGNIĘCIU SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ.....	9
1.2 UZASADNIENIE ALOKACJI FINANSOWEJ	37
2. OSIE PRIORYTETOWE	46
2.1 OŚ PRIORYTETOWA I - WYKORZYSTANIE DZIAŁALNOŚCI BADAWCZO-ROZWOJOWEJ W GOSPODARCE	46
2.2 OŚ PRIORYTETOWA II - WZROST E-POTENCJAŁU MAZOWSZA.....	69
2.3 OŚ PRIORYTETOWA III - ROZWÓJ POTENCJAŁU INNOWACYJNEGO I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI.....	82
2.4 OŚ PRIORYTETOWA IV - PRZEJŚCIE NA GOSPODARKĘ NISKOEMISYJNĄ	116
2.5 OŚ PRIORYTETOWA V - GOSPODARKA PRZYJAZNA ŚRODOWISKU	147
2.6 OŚ PRIORYTETOWA VI - JAKOŚĆ ŻYCIA.....	183
2.7 OŚ PRIORYTETOWA VII - ROZWÓJ REGIONALNEGO SYSTEMU TRANSPORTOWEGO	205
2.8 OŚ PRIORYTETOWA VIII - ROZWÓJ RYNKU PRACY	223
2.9 OŚ PRIORYTETOWA IX - WSPIERANIE WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO I WALKĄ Z UBÓSTWEM.....	248
2.10 OŚ PRIORYTETOWA X - EDUKACJA DLA ROZWOJU REGIONU	289
2.11 OŚ PRIORYTETOWA XI - POMOC TECHNICZNA.....	338
3. PLAN FINANSOWY	353
4. ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU TERYTORIALNEGO	359
4.1 ROZWÓJ LOKALNY KIEROWANY PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ	360
4.2 ZINTEGROWANE DZIAŁANIA NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU OBSZARÓW MIEJSKICH	360
4.3 ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE (ZIT).....	361
4.4 ROZWIĄZANIA NA RZECZ PRZEDSIĘWZIĘĆ MIĘDZYREGIONALNYCH I TRANSNARODOWYCH, W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO, Z UDZIAŁEM BENEFICJENTÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W CO NAJMNIEJ JEDNYM INNYM PAŃSTWIE CZŁONKOWSKIM	362
4.5 WKŁAD PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ W RAMACH PROGRAMU W ODNIESIENIU DO STRATEGII MAKROREGIONALNYCH I STRATEGII MORSKICH, Z ZASTRZEŻENIEM POTRZEB OBSZARU OBJĘTEGO PROGRAMEM ZIDENTYFIKOWANYCH PRZEZ PAŃSTWO CZŁONKOWSKIE	362
5. SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTYCH UBÓSTWEM LUB GRUP DOCELOWYCH NAJBARDZIEJ ZAGROŻONYCH DYSKRYMINACJĄ LUB WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM	364
5.1 OBSZARY GEOGRAFICZNE NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTE UBÓSTWEM/GRUPY DOCELOWE NAJBARDZIEJ ZAGROŻONE DYSKRYMINACJĄ LUB WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM.....	364
5.2 STRATEGIA SŁUŻĄCA ZASPOKOJENIU SZCZEGÓLNYCH POTRZEB OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTYCH UBÓSTWEM/GRUP DOCELOWYCH NAJBARDZIEJ ZAGROŻONYCH DYSKRYMINACJĄ LUB WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM ORAZ, W STOSOWNYCH PRZYPADKACH, WKŁAD DO ZINTEGROWANEGO PODEJŚCIA USTANOWIONEGO W UMOWIE PARTNERSTWA	366
6. SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH, KTÓRE CIERPIĄ NA SKUTEK POWAŻNYCH I TRWAŁYCH NIEKORZYSTNYCH WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH LUB DEMOGRAFICZNYCH	370
7. INSTYTUCJE I PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE, KONTROLĘ I AUDYT ORAZ ROLA POSZCZEGÓLNYCH PARTNERÓW	370
7.1 ODPOWIEDNIE INSTYTUCJE I PODMIOTY.....	370
7.2 ZAANGAŻOWANIE WŁAŚCIWYCH PARTNERÓW.....	370

8. KOORDYNACJA MIĘDZY FUNDUSZAMI POLITYKI SPÓJNOŚCI, EFRROW, EFMR ORAZ INNYMI UNIJNYMI I KRAJOWYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWANIA ORAZ EBI	375
9. WARUNKI WSTĘPNE.....	380
9.1 WARUNKI WSTĘPNE	380
9.2 OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ SŁUŻĄCYCH SPEŁNIENIU WARUNKÓW WSTĘPNYCH, ODPOWIEDZIALNE PODMIOTY I HARMONOGRAM TAKICH PRZEDSIĘWZIĘĆ.....	413
10. ZMNIEJSZANIE OBCIĄŻEŃ ADMINISTRACYJNYCH DLA BENEFICJENTÓW	429
11. ZASADY HORYZONTALNE	431
11.1 ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ.....	431
11.2 RÓWNOŚĆ SZANS I NIEDYSKRIMINACJA	432
11.3 RÓWNOUPRAWNIENIE PŁCI.....	434
12. ODRĘBNE ELEMENTY.....	436
12.1 RAMY WYKONANIA PROGRAMU OPERACYJNEGO	437
12.2 WŁAŚCIWI PARTNERZY ZAANGAŻOWANI W PRZYGOTOWANIE PROGRAMU	440

WSTĘP

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie pakietu legislacyjnego dla polityki spójności na lata 2014-2020, przedstawionego przez Komisję Europejską w 2011 r. oraz dokumentów europejskich i krajowych o charakterze strategicznym (*Strategia Europa 2020*, *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030*, *Strategia Rozwoju Kraju Polska 2020* wraz z 9 strategiami horyzontalnymi). Jego treść wpisuje się również w założenia polityki terytorialnej Rządu, adresowanej do obszarów miejskich, wyrażonej w Założeniach Krajowej Polityki Miejskiej.

Podstawą do wyznaczenia obszarów wsparcia dla dwufundusowego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2020 jest przede wszystkim Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. Innowacyjne Mazowsze, a także ustalenia przyjęte w projekcie aktualizacji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego.

RPO WM 2014-2020, którego głównym celem jest inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, stanowi narzędzie realizacji polityki rozwoju prowadzonej przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Dokument uwzględnia cele tematyczne zdefiniowane przez Komisję Europejską oraz odpowiada na zidentyfikowane wyzwania regionu w zakresie stymulowania rozwoju społecznego i gospodarczego, w powiązaniu z celami nakreślonymi przez Strategię Europa 2020.

WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW/SYMBOLI

AOS	Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna
As	Arsen
B(a)P	Benzo/a/piren
BDL GUS	Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
BPO	Usługi z zakresu outsourcingu procesów biznesowych
B+R	Badania i rozwój; skrót B+R występuje w różnych kontekstach, np. sfera badawczo-rozwojowa (sfera B+R), prace B+R, jednostki B+R
B2B	Business to Business (ang.) - relacja występująca pomiędzy firmami, związana z e-biznesem
Cd	Kadm
CIS	Centrum integracji społecznej
CKZ	Zentrum Kształcenia Zawodowego
CKP	Centrum Kształcenia Praktycznego
CKU	Centrum Kształcenia Ustawicznego
CKZIU	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego
CO ₂	Dwutlenek węgla
COSME	Programme for the Competitiveness of Enterprises and SMEs (ang.) - Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw
CPR	Common Provisions Regulation (ang.) - Wspólne Ramy Strategiczne
CRM	Customer Relationship Management (ang.) - system zarządzania relacjami z klientami
CSR	Country-specific Recommendations (ang.) – Zalecenie Rady z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie krajowego programu reform Polski na 2014 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2014 r.
CRSG	Centrum Rozwoju Społeczno-Gospodarczego
CT	Cel Tematyczny
EFMR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
ECVET	European Credit System for Vocational Education & Training (ang.) – Europejski System Transferu Osiągnięć w Kształceniu i Szkoleniu Zawodowym
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRROW	Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EFSI	Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne
EIA	Environmental Impact Assessment (ang.) - Ocena oddziaływania na środowisko
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy
EUAP ePUAP	Elektroniczna platforma wymiany danych pomiędzy administracją a obywatelami
ERP	Enterprise Resource Planning (ang.) - system zarządzania zasobami przedsiębiorstwa
ESFRI	European Strategy Forum on Research Infrastructures (ang.) - Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych
EZT	Elektryczne Zespoły Trakcyjne
EURES	European Employment Services (ang.) - Europejskie Służby Zatrudnienia
FS	Fundusz Spójności
GIKS	Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GWh	Gigawatogodzina
IA	Instytucja Audytowa
IC	Instytucja Certyfikująca
ICT	Information and Communication Technology (ang.) – Technologie informacyjno-komunikacyjne
IEO	Instytut Energii Odnawialnej
IK	Instytucja Koordynująca
IOB	Instytucja/instytucje otoczenia biznesu
IP	Instytucja Pośrednicząca
IPD	Indywidualne Plany Działań

JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego
IT	Information technology (ang.) – technologie informatyczne
ITS	Inteligentne Systemy Transportowe
IZ	Instytucja Zarządzająca RPO WM 2014-2020
KE	Komisja Europejska
KIS	Klub Integracji Społecznej
KM	Komitet Monitorujący
KPGO	Krajowy plan gospodarki odpadami
KPPU	Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji
KPR	Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii "Europa 2020"
KPRES	Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej
KSI	Krajowy System Informatyczny
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020
KT	Kontrakt Terytorialny
kWh	Kilowatogodzina
LGD	Lokalna Grupa Działania
LLL	Life Long Learning (ang.) - kształcenie przez całe życie
LPR	Lokalny Program Rewitalizacji
LSI	Lokalny System Informatyczny
MAC	Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji
MBPR	Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie
MCPS	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej
Mg	Megagram
MIR	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
MF	Ministerstwo Finansów
m.st.	Miasto stołeczne
MŚP	Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa
MW	Megawat
MWe	Megawat mocy elektrycznej
MWh	Megawatogodzina
MZ	Ministerstwo Zdrowia
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NGN	Next Generation Network (ang.) – Sieć Nowej (Następnej) Generacji
Ni	Nikiel
Nn	Niskie napięcie
NO ₂	Dwutlenek azotu
NUTS	Nomenclature des Unites Territoriales Statistique (fr.) - Klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych
ODEX	Zagregowany wskaźnik efektywności energetycznej
OMW	Obszar Metropolitalny Warszawy
OP	Oś Priorytetowa
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
OSO	Obszar specjalnej ochrony ptaków
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OWES	Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej
OZE	Odnawialne źródła energii
PAI	Program Aktywizacja i Integracja
PAN	Polska Akademia Nauk
Pb	Ołów
PBS	Partner in Business Strategies (ang.) – nazwa instytutu badawczego (dawniej PBS DGA – Pracownia Badań Społecznych)
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PES	Podmiot ekonomii społecznej
PGL Lasy Państwowe	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe MW
PGWD	Plany Gospodarowania Wodami na Obszarach Dorzeczy
PI	Priorytet Inwestycyjny
PIFE	Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich
PKB	Produkt Krajowy Brutto

PKP	Polskie Koleje Państwowe
PLK	Polskie Linie Kolejowe
PM10	Pył zawieszony zawierający cząstki o średnicy mniejszej niż 10 mikrometrów
PM2,5	Pył zawieszony zawierający cząstki o średnicy mniejszej niż 2,5 mikrometra
PO	Program Operacyjny
PO IR	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020
PO IS	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
Policy Paper	Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020
PO PC	Program Operacyjny Polska Cyfrowa
PO PT 2014-2020	Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014-2020
PO PŻ	Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa
PO Ryby	Program Operacyjny Zrównoważony Rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich na lata 2007-2013
PO WER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
POZ	Podstawowa Opieka Zdrowotna
PPP	Partnerstwo Publiczno-Prywatne
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSCI	Programme for Social Change and Innovation (ang.) - Program na rzecz przemian i innowacji społecznych 2014-2020
PSZ	Publiczne Służby Zatrudnienia
PSZOK	Punkt/Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
PT	Pomoc Techniczna
PUP	Powiatowy Urząd Pracy/Powiatowe Urzędy Pracy
PZIP	Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa
PZPWM	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna
REGON	Rejestr Gospodarki Narodowej - Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej
RIPOK	Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
RIS RIS Mazovia	Regional Innovation Strategy (ang.) - Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza
RIT	Regionalne Inwestycje Terytorialne
RLKS	Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność
RLM	Równoważna liczba mieszkańców
RPO	Regionalny Program Operacyjny
RPO WM 2014-2020; Program	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020
SCM	Supply Chain Management (ang.) – zarządzanie łańcuchem dostaw
SDR	Średni dobowy ruch
SEA	Strategic Environmental Assessment (ang.) - Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
SHRIMP	System Harmonogramowania, Raportowania i Monitorowania Pomocy
SIMIK	System Informatyczny Monitoringu i Kontroli finansowej Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności
SL2014	Centralny system informatyczny na lata 2014-2020
SN	Średnie napięcie
SOO	Specjalne obszary ochrony siedlisk
SO ₂	Dwutlenek siarki
SPA2020	<i>Strategiczny plan adaptacji 2020 dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 tzw. SPA2020.</i>
SRKL	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego
SRWM	Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. Innowacyjne Mazowsze
SSP	Strategia Sprawne Państwo
SUE RMB	Strategia Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego
SWOT	Skrót odnoszący się do „analizy SWOT”, pochodzący od pierwszych liter angielskich słów: strenghts (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia).

SZOOP	Szczegółowy opis osi priorytetowych
TBS	Towarzystwo Budownictwa Społecznego
TEN-T	Transeuropejska Sieć Transportowa
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
TIK	Technologie informacyjne i komunikacyjne
TJ	Teradżul
TWh	Terawatogodzina
UE	Unia Europejska
UM WM	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie
UNCRPD	United Nations Convention on the Rights of Persons With Disabilities (ang.) - Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation (ang.) – Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury
UP	Umowa Partnerstwa
USMT	User State Migration Tool (ang.)
µg/ug	Mikrogram
WCAG	Web Content Accessibility (ang.) – Wytyczne dotyczące dostępności treści internetowych
WDDT	Wskaźnik Drogowej Dostępności Transportowej
WE	Wspólnota Europejska
WKD	Warszawska Kolej Dojazdowa
WKDT	Wskaźnik Kolejowej Dostępności Transportowej
WMDT	Wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej
WN	Wysokie napięcie
WOF	Warszawski Obszar Funkcjonalny
WP	Wstępny Projekt (w WP RPO WM 2014-2020)
WPGO	Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
WRS	Wspólne Ramy Strategiczne 2014-2020
WTZ	Warsztaty Terapii Zajęciowej
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie
ZAZ	Zakład Aktywności Zawodowej
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZIT WOF	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego
ZOZ	Zakład Opieki Zdrowotnej
ZWM	Zarząd Województwa Mazowieckiego

1. STRATEGIA DOTYCZĄCA WKŁADU PROGRAMU OPERACYJNEGO W REALIZACJĘ UNIJNEJ STRATEGII NA RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ OSIĄGNIĘCIE SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ

1.1 Strategia dotycząca wkładu programu operacyjnego w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięcie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej

Opis zawartej w programie strategii dotyczącej wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

DIAGNOZA WYZWAŃ, POTRZEB I POTENCJAŁÓW OBJĘTYCH WSPARCIEM W RAMACH PROGRAMU

DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZO-ROZWOJOWA I INNOWACYJNA

W 2012 r. nakłady ogółem poniesione w sferze B+R na Mazowszu kształtowały się na poziomie 3,8 mld zł, co stanowiło blisko 34% nakładów poniesionych w Polsce. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wielkość nakładów B+R w regionie w 2012 r. wynosiła 923,10 zł, przy średniej krajowej - 372,48 zł. Niekorzystna jest niestety struktura nakładów, w której dominują nakłady publiczne. Udział środków sektora przedsiębiorstw w finansowaniu działalności B+R w 2012 r. wyniósł 31,9%, przy średniej krajowej wynoszącej 32,3% (siódmy wynik w kraju).

W 2011 r. w województwie znajdowała się prawie ¼ wszystkich polskich jednostek badawczo-rozwojowych (24,9%) i także tutaj pracowało 31,1% wszystkich osób zatrudnionych w strefie B+R w Polsce. Wśród 212 jednostek naukowych zlokalizowanych na Mazowszu, najliczniejszą grupę stanowią jednostki uczelni publicznych (89 podmiotów). Ponad połowa (78 z 136) instytutów badawczych w Polsce i niemal połowa instytutów PAN zlokalizowanych jest na Mazowszu. Udział instytutów badawczych, prowadzących badania naukowe i prace rozwojowe ukierunkowane na ich wdrożenie i zastosowanie w praktyce, w jednostkach naukowych w regionie jest dwukrotnie wyższy niż średnia dla Polski. Zdecydowana większość jednostek naukowych (201 z 212) zlokalizowana jest w obrębie aglomeracji warszawskiej.

Wartość brutto aparatury naukowo-badawczej, będącej w posiadaniu jednostek prowadzących działalność B+R, stanowiła w 2011 r. 36,7% ogólnej wartości brutto aparatury naukowej w Polsce. W 2011 r. stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej na Mazowszu wyniósł 78,3%, dla Polski ogółem – 71,5%.

Nakłady na B+R przedsiębiorstw mazowieckich w 2012 r. wyniosły blisko 1,7 mld zł i stanowiły 31,6% nakładów na B+R przedsiębiorstw Polski. Działalność B+R w 2012 r. prowadziło 470 przedsiębiorstw w regionie (w 2011 r. - 352, w 2009 r. – 168). Wśród przedsiębiorców, którzy nie prowadzą działalności B+R, niewielki odsetek (7,2%) rozważa rozpoczęcie prowadzenia własnych prac B+R.

Największą część nakładów na B+R przedsiębiorstw w 2011 r. stanowiły nakłady bieżące – 84,2%, w tym koszty osobowe (blisko 51%). Mazowieckie przedsiębiorstwa przeznaczyły 56,6% nakładów na prace rozwojowe, a 30,3% na badania stosowane. Jednocześnie udział 74,8% miała kategoria nakładów na maszyny i urządzenia techniczne oraz narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie, a 35,8% dotyczyło zakupu aparatury naukowo-badawczej. Przedsiębiorstwa działalność B+R finansują w około 86% ze środków własnych.

Niewielki odsetek przedsiębiorstw prowadzi w ramach firmy własny dział/stanowisko odpowiedzialne za B+R (9,6% badanych). Zdecydowanie najczęściej występują one w średnich i dużych firmach (29,1%), potem w małych (6%) i na końcu w mikroprzedsiębiorstwach (5,3%).

Patenty przedsiębiorstw mazowieckich udzielone w latach 2009-2011 stanowiły około 2% wszystkich patentów udzielonych w Polsce. Ponadto 10% z tych patentów (27) zostało opracowanych na bazie współpracy z jednostkami naukowymi, innymi przedsiębiorstwami lub osobami fizycznymi.

E-USŁUGI PUBLICZNE

W 2011 r., wśród 30 mazowieckich podmiotów leczniczych, tylko 8 z nich świadczyło e-usługi. Jednocześnie w 94% zbadanych podmiotów wskaźnik usprzętowania komputerowego był poniżej 50%.

W województwie mazowieckim tylko 22% urzędów udostępnia na platformie EPUAP usługi inne, niż oparte o wzór pisma ogólnego. Dodatkowo statystyka wskazuje, że w 85% mazowieckich urzędów w większości spraw system elektroniczny jest dublowany poprzez obieg tych samych dokumentów w formie papierowej. Istotnym wskaźnikiem wykorzystania Internetu jest komunikowanie się społeczeństwa z administracją publiczną, który w przypadku mazowieckich firm wyniósł w 2012 r. 92,2%.

Analizując rozwój systemów informacji przestrzennej na Mazowszu, na koniec 2011 r. dane ewidencji gruntów i budynków w pełnej treści były prowadzone dla 88% powierzchni obszarów miejskich i tylko 52% obszarów wiejskich. Jednocześnie tylko 9% urzędów posiadało własny system informacji przestrzennej.

W przypadku wykorzystania TIK w edukacji na poziomie uczelni wyższych, 41,5% udostępnia platformy e-learningowe, a 12% umożliwia studiowanie całkowicie przez Internet. W 47,5% uczelni funkcjonuje elektroniczny system obiegu dokumentów, w 66% elektroniczny system obsługi studentów, a w 39,6% przypadków istnieje możliwość zapisywania się na zajęcia on-line.

W skali kraju województwo przoduje co do liczby instytucji kultury, jednakże podmioty te świadczą e-usługi w nieznacznym stopniu, a 10,58% z nich (z wyłączeniem bibliotek) nie posiada nawet swojej strony internetowej. Usługi, takie jak możliwość zakupu biletu on-line, świadczy 88,6% teatrów i jedynie 4,5% muzeów. W 71,4% bibliotek czytelnicy mogą rezerwować książki on-line. Ponadto zaledwie 10,1% muzeów udostępnia katalog zbiorów w Internecie, a 11,2% muzeów udostępnia swoje zbiory na stronie w formie bardziej rozbudowanej niż spis. W regionie nie ma centralnego portalu, który pokazywałby wydarzenia kulturalne Mazowsza oraz ułatwiałby aktywne w nich uczestnictwo.

ROZWÓJ POTENCJAŁU INNOWACYJNEGO I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Województwo mazowieckie jest najlepiej rozwiniętym regionem w kraju. Wartość PKB w 2010 r. wyniosła 315 826 mln zł, stanowiąc ponad 22% krajowego PKB. Region dominuje również, jeśli chodzi o nakłady inwestycyjne i liczbę podmiotów gospodarki. Produkcja sprzedana przemysłu, wynosząca pod koniec 2011 r. 229 106,8 mln zł, stanowiła ponad 1/5 całkowitej produkcji sprzedanej Polski. Pod koniec 2012 r. w województwie zarejestrowanych było 699 tys. podmiotów gospodarczych, co stanowi ponad 17% krajowych przedsiębiorstw. Największa grupa MŚP (ok. 30%) działa w branży handlu i usług, następna (ok. 20%) zajmuje się obsługą nieruchomości oraz firm.

Mazowsze, charakteryzujące się wysokim poziomem aktywności gospodarczej oraz największą liczbą podmiotów gospodarki narodowej, jest również liderem w rankingu upadłości przedsiębiorstw w kraju (21,31 % ogółu bankructw w latach 1990-2010 r.)

Istotną rolę we wspieraniu innowacyjnej przedsiębiorczości odgrywają inkubatory przedsiębiorczości oraz akademickie inkubatory przedsiębiorczości, skupiając swą działalność przede wszystkim na przedsięwzięciach cechujących się dużym potencjałem rozwojowym. W województwie mazowieckim zlokalizowanych jest 6 inkubatorów przedsiębiorczości, z których większość (5 jednostek) zlokalizowanych jest w Warszawie, zaś 1 w Radomiu. W regionie działa również 10 akademickich inkubatorów przedsiębiorczości, w tym 8 w Warszawie i 2 w Płocku.

Spośród 137 zidentyfikowanych instytucji otoczenia biznesu (IOB) działających na Mazowszu w 2012 r., 95 podmiotów posiadało siedzibę w Warszawie. Poza miastem stołecznym instytucje wsparcia skupione były w ośrodkach subregionalnych. Na uwagę zasługuje Płock, na terenie którego działa jedyny w województwie park przemysłowo-technologiczny. Dodatkowo w 2012 r. Mazowsze zajmowało drugie miejsce w Polsce pod względem liczby ośrodków innowacji i przedsiębiorczości z liczbą 92 podmiotów. Równocześnie region zajmował pierwsze miejsce pod względem liczby firm przypadających na jeden tego typu ośrodek (7338 podmiotów), co wskazuje, że dostęp do nich w całym województwie, w tym również w Warszawie, jest znacznie utrudniony.

Przedsiębiorcy nisko oceniają aktualne działania IOB. Niespełna 15% ankietowanych uważa, że działalność IOB jest czynnikiem wspierającym rozwój firmy, zaś tylko 2,3% twierdzi, że działalność IOB ma duże znaczenie dla jego działalności.

Województwo mazowieckie zdecydowanie przoduje pod względem walorów lokalizacyjnych, co uzewnętrznia ocena nie tylko atrakcyjności inwestycyjnej dla gospodarki regionalnej jako całości, ale także najwyższe oceny atrakcyjności inwestycyjnej dla przemysłu przetwórczego, kapitałochłonnego, jak i pracochłonnego, a także handlu i napraw, turystyki i gastronomii oraz nowoczesnych usług dla biznesu (w tym BPO). Mimo, iż na terenie województwa mazowieckiego zlokalizowanych jest pięć Specjalnych Stref Ekonomicznych, badania wskazują, iż cechuje je niższa od przeciętnej powierzchnia wolnych terenów inwestycyjnych.

Konkurencyjność gospodarki regionu przejawia się m.in. w obecności firm i produktów (towarów i usług) na rynkach międzynarodowych. Udział województwa w strukturze wartości eksportu Polski wyniósł w 2012 r. 18,2%. W latach 2008-2012 Mazowsze cechowało się ponadprzeciętnym tempem wzrostu wartości eksportu - wartość eksportu w 2012 r. wyniosła 150,3% wartości z 2008 r. Dominującą rolę w eksporcie Mazowsza odegrała Warszawa, realizująca 51,1% eksportu regionu (2012 r.). Mimo iż województwo zajmuje ważną pozycję w wymianie handlowej z zagranicą, jednak utrzymuje stałą, ponad dwukrotną przewagę importu nad eksportem. Ponadto w latach 2000-2008 prawie 80% wytworzonych na terenie województwa dóbr i usług było kierowanych na rynek Polski, a tylko 20% eksportowano za granicę.

W tym miejscu warto podkreślić, że właściwe rozpoznanie problemów i potrzeb przedsiębiorców stanowi podstawę doboru odpowiednich narzędzi przez samorządy terytorialne. Dlatego też, niezwykle ważne jest systematyczne monitorowanie nie tylko poziomu rozwoju przedsiębiorczości, ale również potrzeb przedsiębiorców. Tymczasem, tylko co czwarty urząd gminy na Mazowszu posiada w swych strukturach stanowisko do spraw promocji przedsiębiorczości i co trzeci do spraw obsługi inwestorów. Niemal połowa gmin nie wdrożyła dotychczas systemu monitorowania rozwoju przedsiębiorczości lokalnej.

Przedsiębiorstwa mazowieckie uważane są za krajowych liderów pod względem poziomu innowacyjności. Mazowsze skupia 20% przedsiębiorstw wysokiej i średniowysokiej techniki oraz 28% firm działających w zakresie usług „high-tech” w Polsce. W Warszawie ulokowanych jest 85% mazowieckich przedsiębiorstw innowacyjnych, a kolejne 10% w podregionie warszawskim zachodnim. Mimo to przedsiębiorstwa, które opracowały i wprowadziły na rynek nowe lub istotnie ulepszone produkty stanowiły w województwie mazowieckim w 2011 r. 5,7%, co plasowało region na 10. pozycji w kraju. Dodatkowo procent przedsiębiorstw wprowadzających lub ulepszających procesy produkcyjne na Mazowszu był niższy od średniej krajowej i wynosił w 2011 r. 11,0%.

W strukturze gospodarki Mazowsza szczególnie istotną rolę odgrywa sektor usług, w którym firmy przeznaczyły najwięcej środków finansowych na działalność innowacyjną w przeliczeniu na jedno przedsiębiorstwo (8 612,00 PLN), plasując województwo mazowieckie na 3 miejscu krajowego rankingu. Gorzej sytuacja wygląda wśród przedsiębiorstw z sektora przemysłu, gdzie wydatki w obszarze innowacyjności wyniosły w 2011 r. 3 920,40 PLN. Mimo to, Mazowsze pod tym względem zajmuje drugie miejsce - za województwem śląskim.

Kategorią wskazującą na dojrzałość zastosowań TIK przez mazowieckie przedsiębiorstwa jest m.in. zastosowanie systemów ERP oraz CRM. W 2010 r. tylko 14,7% mazowieckich firm posiadało system klasy ERP, zaś 21,8% system typu CRM, a rozwiązania SCM 20,3% mazowieckich firm. Natomiast rola e-handlu, liczona jako udział przychodów z handlu on-line w ogólnych przychodach netto firmy, w 2010 r. była na Mazowszu (11,5%).

Przedsiębiorstwa województwa nie wykazują znaczącego zainteresowania klastrami ani inicjatywami klastrowymi, co wynika z bierności przedsiębiorców oraz niskiego poziomu zaufania społecznego. Według badań GUS, w latach 2009-2011 9,3% przedsiębiorstw współpracowało w ramach inicjatyw klastrowych (12 miejsce w kraju), a do końca 2011 r. powstało na Mazowszu łącznie 25 inicjatyw klastrowych. Organizacje te najczęściej powstawały z inicjatywy przedsiębiorstw i prawie wszystkie zlokalizowane są w Warszawie. Do negatywnych aspektów funkcjonowania klastrów w regionie trzeba zaliczyć ich rozdrobnienie. W podobnym bądź nawet w tym samym obszarze funkcjonuje kilka inicjatyw, co sprzyja ograniczeniu możliwości realizacji większych przedsięwzięć (m.in. ze względu na ograniczone środki finansowe lub brak odpowiedniej skali popytu) oraz osłabieniu wizerunku inicjatywy jako przedstawiciela całego środowiska określonej specjalizacji. Najczęściej przedsiębiorcy współpracowali z dostawcami (59,1%) oraz odbiorcami (33,1%), co wskazuje na dużą wagę przywiązywaną przez firmy do partnerstw poziomych i współpracę w łańcuchu dostaw. Znacząco rzadziej przedsiębiorstwa deklarowały współpracę z firmami konsultingowymi, czy IOB świadczącymi usługi proinnowacyjne (ośrodki/centra transferu, jednostki badawczo-rozwojowe, szkoły wyższe). Bardzo rzadko wdrażanie innowacji wynikało z partnerstwa pionowego - ze współpracy z konkurentami (6,3%). Większość uważa współpracę z jednostkami prowadzącymi działalność badawczo-rozwojową za mało ważne (53%) i umiarkowanie ważne (13%) źródło innowacyjności dla firmy.

Również w przypadku samych IOB brak jest większego zaangażowania w tworzenie sieci kontaktów lub dywersyfikacji oferty poprzez partnerstwo. Z punktu widzenia IOB, największa grupa przedsiębiorców zainteresowana była wsparciem doradczym, w drugiej kolejności – finansowym (odpowiednio 54,9% i 53,5% korzystających), a następnie szkoleniami i uzyskaniem informacji (po 39,4%). Mimo zauważalnego zainteresowania tematyką nowych technologii i innowacji, zaledwie 4,2% przedsiębiorców poszukiwało wsparcia o charakterze prac B+R. Wśród prawdopodobnych przyczyn takiego stanu rzeczy instytucje wymieniały: brak wiedzy przedsiębiorców o dostępności usługi i potencjalnych korzyściach, skomplikowane procedury formalne, zbyt wysokie koszty usługi, niedopasowanie do potrzeb i oczekiwań przedsiębiorców.

Biorąc pod uwagę tworzenie środowiska sprzyjającego prowadzeniu innowacyjnej działalności gospodarczej relatywnie duży jest udział gmin deklarujących brak jakichkolwiek działań podejmowanych na rzecz rozwoju innowacyjności (32%), najwięcej w powiecie lipskim, płońskim, płońskim, grójeckim, żyrardowskim, wołomińskim oraz garwolińskim. Dość powszechne jest przekonanie, że w obliczu braku środków finansowych konieczne jest w pierwszej kolejności zaspokajanie podstawowych potrzeb mieszkańców, a nie działalność innowacyjna.

PRZEJŚCIE NA GOSPODARKE NISKOEMISYJNĄ

Województwo mazowieckie charakteryzuje się dużym potencjałem zasobów energii odnawialnej. W 2012 r. udział OZE w produkcji energii elektrycznej w skali regionu wyniósł 7,7 %. Potencjał rynkowy wzrostu wykorzystania zielonych źródeł energii na Mazowszu jest określany jako dobry, w szczególności wysoko oceniany jest w przypadku małych elektrowni wiatrowych, energii

słonecznej oraz biogazu. Opracowany w 2006 r., *Program możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla Województwa Mazowieckiego*, określa potencjał rozwojowy OZE uzależnionych od warunków lokalnych. Dla rozwoju energetyki wiatrowej najbardziej korzystnym obszarem pod względem zasobów energetycznych jest zachodnia i środkowa część województwa a w szczególności powiaty: płocki, płoński, mławski, ciechanowski, grójecki i garwoliński. Pozostałe części regionu również mogą sprzyjać inwestowaniu w energetykę wiatrową. Obecnie na terenie województwa znajdują się 62 farmy wiatrowe o łącznej mocy 142,7 MW. Warunki rozwoju energetyki solarnej są zbliżone na terenie całego regionu. Jedynie duże aglomeracje miejskie (ze względu na zwiększony poziom zanieczyszczenia powietrza) charakteryzują się nieznacznie gorszymi warunkami. Mazowsze razem z województwem wielkopolskim i warmińsko-mazurskim zajmuje również wysoką pozycję w zakresie łącznego potencjału technicznego wykorzystania biogazu rolniczego.

Jednakże pomimo dogodnych warunków rozwoju OZE, Mazowsze nie jest wiodące pod względem liczby przedmiotowych inwestycji m.in. z uwagi na:

- wymaganym dużym nakładem środków finansowych na rozwój zielonych inwestycji,
- niską świadomością ekologiczną społeczeństwa,
- brak odpowiedniej infrastruktury elektroenergetycznej (istnieje konieczność pilnej modernizacji 35-40 letnich sieci. Ich zły stan zagraża bezpieczeństwu dostaw prądu do odbiorców końcowych. Problem ten w szczególności dotyczy lokalnych sieci rozdzielczych na ok. 40% obszarów wiejskich).

W ciągu ostatnich 10 lat Polska dokonała ogromnego postępu w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej, mimo to krajowa gospodarka jest nadal trzykrotnie bardziej energochłonna niż najbardziej rozwinięte państwa Unii Europejskiej (UE). Pod względem liczby ludności województwo mazowieckie jest na drugim miejscu w kraju w ilości zużycia energii elektrycznej (22 000 GWh). Razem z województwem śląskim, regiony zużywają w sumie 33% energii elektrycznej. Od 2009 r. na obszarze regionu występuje spadek konsumpcji energii w przemyśle, natomiast wyraźny wzrost notowany jest w gospodarstwach domowych, w miastach województwa wynosi 3 148 GWh. W przeliczeniu na jednego mieszkańca najbardziej energochłonni domownicy zużywają 926 kWh, w większości energia ta zużywana jest do ogrzewania (ok. 70%) oraz do przygotowania ciepłej wody użytkowej (ok. 14%). Najbardziej efektywnym kosztowo sposobem ograniczenia energochłonności (w tym emisyjności) gospodarki Polski jest zwiększanie efektywności energetycznej. Z przeprowadzonej analizy wynika, że obszarami posiadającymi największy potencjał uzyskania poprawy efektywności energetycznej są budynki (użyteczności publicznej, mieszkalne wielorodzinne) oraz ciepłownictwo. Pilnych działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej wymagają także systemy oświetlenia zewnętrznego. Roczny koszt oświetlenia ulic, placów i dróg (w zależności od wielkości gminy) wynosi od kilkuset tysięcy do ok. 20 mln zł. Koszty te stanowią istotne obciążenie budżetów gmin, przy czym działania na rzecz wymiany oświetlenia na energooszczędne służą także redukcji emisji gazów cieplarnianych.

W 2010 r. województwo mazowieckie zajmowało trzecie miejsce w kraju pod względem emisji zanieczyszczeń gazowych (za województwem śląskim i łódzkim). Na 18% jego powierzchni, zamieszkałej przez 53% mieszkańców wystąpiły przekroczenia norm dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM10, w tym w Warszawie, gdzie stwierdzono również przekroczenia dwutlenku azotu. Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza jest tzw. niska emisja (powierzchniowa), powstała w wyniku produkcji ciepła w paleniskach domowych i lokalnych kotłowniach węglowych oraz emisja liniowa generowana przez transport, wynika to po części z niskiego stopnia wykorzystania transportu publicznego. Prowadzone w województwie badania jakości powietrza pokazują, że największe stężenia monitorowanych zanieczyszczeń występują na terenach zurbanizowanych. Dokonująca się w ostatnich latach przewaga inwestycji drogowych wpłynęła znacznie na przyrost liczby pojazdów samochodowych (w latach 2006-2011 wyniósł on 40%).

Występujący w szczególności na terenie obszarów miejskich brak niewystarczających rozwiązań ułatwiających podróż niezmotywowanym (tj. infrastruktura piesza i rowerowa oraz niedostateczna liczba działań na rzecz transportu zbiorowego) spowodował, iż rok 2010 był pierwszym, kiedy liczba podróży transportem zbiorowym w Warszawie nieznacznie zmalała. O problemach z emisjami zanieczyszczeń gazowych świadczy fakt, iż do dnia 25 listopada 2013 r. w województwie przyjęto sześć programów ochrony powietrza (dla strefy aglomeracja warszawska, w której został przekroczony poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}, PM₁₀ i dwutlenku azotu w powietrzu, dla strefy mazowieckiej oraz strefy miast Płock i Radom, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne dla pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} w powietrzu oraz dla strefy województwa mazowieckiego, w której został przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu (B(a)P). Na obszarach miejskich duży wpływ na wielkość poziomów stężeń mają zanieczyszczenia pochodzące z komunikacji, natomiast na obszarach pozamiejskich zanieczyszczenia pochodzące z niskiej emisji powierzchniowej. W 2011 r. zdecydowanie największy udział w całkowitej emisji PM₁₀, PM_{2,5}, metali ciężkich (As, Cd, Ni, Pb) oraz B(a)P miały emisje pochodzące z indywidualnych palenisk domowych i lokalnych kotłowni. Całkowita emisja PM₁₀ z domów ogrzewanych indywidualnie na obszarze województwa mazowieckiego była w 2011 r. 12,4 razy większa niż całkowita masa PM₁₀ wyemitowanego w tym czasie przez przemysł. Rozpowszechnianie tego zjawiska jest wynikiem niewystarczającego wsparcia konwersji indywidualnych źródeł ciepła na przyłączenie i rozbudowanie sieci lokalnych systemów ciepłowniczych w tym instalacji kogeneracyjnych. Mazowsze charakteryzuje się jedną z najdłuższych sieci ciepłowniczych (łącznie 3 005,5 km) w Polsce. Ogólna produkcja energii cieplnej województwa wynosi 83 629 TJ, z czego do odbiorców końcowych przyłączonych do sieci trafia 60% energii (50 456,2 TJ) a 40% (33 781,2 TJ) zużywane jest na potrzeby własne. W związku z powszechnym występowaniem scentralizowanych systemów ciepłowniczych region ma duży potencjał dla rozwoju inwestycji kogeneracyjnych. W 2012 r. produkcja ciepła w kogeneracji na Mazowszu wynosiła 60 251,5 TJ.

ŚRODOWISKO

Ze względu na utrudniony dostęp do infrastruktury i do podstawowych usług, skutkujący także zagrożeniami związanymi z ochroną środowiska, realizacja Programu w niniejszym obszarze będzie się skupiała na podnoszeniu jakości usług w zakresie gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, kultury oraz ochrony przyrody, co w efekcie przyczyni się do polepszenia warunków bytowych mieszkańców województwa mazowieckiego oraz osiągnięcia efektów środowiskowych.

Przez teren województwa mazowieckiego przepływa najdłuższa rzeka Polski – Wisła oraz jej największy dopływ Narew wraz z Bugiem. Ponadto na terenie województwa znajduje się 7534 km mniejszych rzek, w tym 2350 km rzek nieuregulowanych oraz około 500 km kanałów. Rzeki znajdujące się w regionie wodnym Środkowej Wisły, tj. na obszarze województwa mazowieckiego, należą do rzek o ustroju złożonym. Charakteryzują się zasilaniem opadowo-roztopowym z częstymi wiosennymi (marzec, kwiecień) wezbraniami. Występujące w lecie wezbrania opadowe są nieregularne (lipiec, sierpień, niekiedy czerwiec lub wrzesień). Czas ich trwania jest krótszy od wezbrań wywołanych roztopami. Intensywne wezbrania w regionie wodnym Środkowej Wisły mogą generować wysokie szkody i straty powodziowe. Istotne znaczenie dla ochrony przeciwpowodziowej wśród środków technicznych mają wały przeciwpowodziowe. W województwie mazowieckim istnieje 669 km wałów przeciwpowodziowych, które chronią 116,5 tys. ha, przy czym 290 km wałów wymaga odbudowy lub modernizacji.

Polska, w tym Mazowsze, należy do obszarów o stosunkowo małych zasobach wodnych. Ocenia się, że na jednego mieszkańca województwa przypada około 1550 m³ wody powierzchniowej (przepływ rzeczny na rok), przy założeniu średniej europejskiej około 4000 m³. W wyniku zmian klimatu w regionie zauważa się nasilenie okresów niedoborów wody. Niska, potencjalna zdolność retencyjna dominujących gleb piaszczystych powoduje występowanie na przemian susz i powodzi.

W 2013 r. na terenie województwa odnotowano ponad 1 tys. pożarów lasów. Pod tym względem województwo mazowieckie plasuje się na pierwszym miejscu wśród województw.

W 2012 r. wytworzono w województwie mazowieckim 1 779,3 tys. Mg odpadów komunalnych, a zebrano ogółem 1 376,1 tys. Mg (77% wytworzonych), w tym 1 207,7 tys. Mg odpadów zmieszanych i 168,4 tys. Mg selektywnie zebranych. W związku z powyższymi dysproporcjami niezbędna jest realizacja założeń KPGO oraz WPGO, które kładą główny nacisk na działania zgodne z hierarchią postępowania z odpadami. Jednak zrównoważony rozwój systemu zagospodarowania odpadów komunalnych na Mazowszu nie jest możliwy bez wsparcia regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych. Obecnie strumień zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych selektywnie zebranych oraz pozostałości z sortowania przeznaczone do składowania ma obligatoryjnie trafić do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK). Istniejące instalacje posiadają różną przepustowość oraz funkcjonują w różnym stanie zaawansowania technicznego i technologicznego. Wśród nich są duże, nowoczesne obiekty, ale są także instalacje o małej przepustowości, niespełniające wymogów ochrony środowiska i określonych standardów, przeznaczone do zamknięcia lub mogące pełnić funkcje jedynie instalacji zastępczych do czasu uruchomienia instalacji regionalnych. Część instalacji posiada możliwość zwiększenia przepustowości bez potrzeby modernizacji lub rozbudowy (możliwość zwiększenia liczby zmian, obsady) – dodatkowa moc przerobowa w zakresie mechaniczno-biologicznego przetwarzania – ok. 98 tys. Mg/rok. W sprawozdaniach z zagospodarowania odpadów komunalnych przedłożonych przez samorządy gminne za 2012 r., tylko 29 na 314 gmin wykazało posiadanie Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). W 2013 roku 185 z 307 (ponad 60%) gmin objętych systemem zagospodarowania odpadów komunalnych na Mazowszu wykazało posiadanie PSZOK. Pokazuje to, że nadal 123 samorządy gminne mają trudności ze zorganizowaniem systemu selektywnego systemu zbierania odpadów komunalnych.

Szczególnie cenne w krajowym i europejskim układzie przestrzennym są walory przyrodnicze związane z dolinami rzek, przede wszystkim Wisły, Bugu (paneuropejskie korytarze ekologiczne), Narwi, Pilicy i Bzury, a także dużymi kompleksami leśnymi stanowiącymi pozostałości dawnych puszc (Kampinoskiej, Bolimowskiej, Kozienickiej, Kurpiowskiej, Białej), tworzącymi dziś zwarte kompleksy leśne. Obszary najcenniejsze, o szczególnym bogactwie przyrodniczo-krajobrazowym, objęto różnymi formami ochrony na mocy ustawy o ochronie przyrody. Zajmują one 29,7% powierzchni województwa (32,4% w kraju), przy czym powierzchnia parków krajobrazowych i obszary chronionego krajobrazu stanowią 28,4 % powierzchni Mazowsza. Z uwagi na unikatowe walory przyrodnicze największe znaczenie posiada Kampinoski Park Narodowy, który został uznany przez UNESCO w 2000 r. za Światowy Rezerwat Biosfery. Ponadto na obszarze Mazowsza zlokalizowanych jest 76 obszarów Natura 2000, z czego 16 stanowi obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO), jeden jest obszarem łączonym, a pozostałe to specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO). Pięć parków krajobrazowych z terenu województwa mazowieckiego tworzy Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych w skład którego wchodzi: Brudzeński, Chojnowski, Mazowiecki, Kozienicki oraz Nadbużański Park Krajobrazowy. Zostały powołane by chronić walory krajobrazowe m.in. obszarów dolin rzecznych (np. dolina rzeki Skrzy Prowej czy dolina dolnego Bugu) i kompleksów leśnych (np. Puszcza Kozienicka czy Lasy Chojnowskie). W granicach każdego z parków krajobrazowych tworzących Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych zlokalizowane są również obszary Natura 2000. Ponadto Chojnowski i Mazowiecki Park Krajobrazowy tworzą wraz z Kampinoskim Parkiem Narodowym Zielony Pierścień Warszawy, pełniący funkcję klimatotwórczą dla Warszawy. Równocześnie oba te parki stanowią alternatywę dla Kampinoskiego Parku Narodowego, jako miejsca odpoczynku, rekreacji i jednocześnie edukacji przyrodniczo-leśnej. Walorem Brudzeńskiego Parku Krajobrazowego jest głęboka i kręta dolina Skrzy Prowej, a z kolei o atrakcyjność Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, jednego z największych w Polsce, decyduje zachowana dolina Bugu z meandrującą rzeką, licznymi starorzeczami i wyspami w nurcie, która odgrywa także ogromną rolę na trasie przelotu oraz jako miejsce odpoczynku i żerowania ptaków migrujących.

KULTURA

Dzięki położeniu w centrum Polski oraz funkcjom metropolitalnym Warszawy województwo mazowieckie odgrywa znaczną rolę w generowaniu ruchu turystycznego. Potencjał rozwojowy sektora turystycznego stanowią cenne zasoby materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego regionu. Na Mazowszu znajdują się obszary uznane za pomniki historii oraz wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. W regionie ulokowane są 24 miasta historyczne oraz wiele interesujących zamków (14), pałaców (155) i dworów (345). Ogółem w rejestrze zabytków nieruchomości znajduje się 6757 obiektów (trzecie miejsce w Polsce), jednakże jego szczegółowa weryfikacja wykazała, że 124 z nich już nie istnieje, 118 jest zagrożonych, a 29 utraciło swoją wartość.

Ważnym atutem Mazowsza jest Warszawa, naturalnie generująca ruch turystyczny, który dzięki bogatej ofercie kulturalnej jest dystrybuowany na cały region. Jednak dysproporcje w rozwoju gospodarczym między Warszawą a resztą województwa znajdują odzwierciedlenie w zróżnicowanym stopniu rozwoju infrastruktury turystycznej i kulturowej. W skali kraju województwo przoduje co do liczby instytucji kultury: 116 muzeów, 37 teatrów i instytucji muzycznych, 57 galerii i salonów sztuki, 256 ośrodków kultury, 986 bibliotek, 59 kin stałych. Jednocześnie z uwagi na fakt, iż jest to region o największej liczbie ludności, imponujący współczynnik instytucji kultury w przeliczeniu na 1 mieszkańca, charakteryzuje się niską dostępnością do różnych form kultury i sytuuje Mazowsze daleko za innymi województwami. Dostęp do instytucji kultury i prezentowanej przez nie oferty rozłożony jest w województwie nierównomiernie. Sektor kultury oraz sektor turystyki nie są dominującymi rynkami zatrudnienia w skali województwa (3,4 % pracujących ogółem - piąta pozycja w kraju). W 2010 roku w regionie zarejestrowanych było około 10 tysięcy przedsiębiorstw z obszaru kultury, rozrywki i rekreacji, czyli blisko 13% liczby przedsiębiorstw w kraju oraz 11% przedsiębiorstw związanych z turystyką (usługi noclegowe i gastronomiczne) i ok. 20% wszystkich biur podróży w Polsce. Niemniej, licznie występujące dobra kulturowe, stanowią istotny potencjał dla dalszego gospodarczego rozwoju regionu.

REWITALIZACJA

Dynamiczny rozwój regionu wiąże się z występowaniem konfliktów przestrzennych oraz kumulacją negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych. Koncentracja ich widoczna jest głównie w śródmieściach i na obrzeżach miast, w których żyje ok. 65% ludności regionu, ale także na obszarach wiejskich, na których w skutek negatywnych trendów demograficznych oraz transformacji systemowej nastąpiła marginalizacja społeczno-gospodarcza. Największe (poza Warszawą) miasta województwa Radom, Płock, Siedlce, Ostrołęka i Ciechanów to ośrodki z występującym natężeniem problemów, tracące swoje funkcje społeczno-gospodarcze. Obszary kryzysowe wymagające działań rewitalizacyjnych występują również na Obszarze Metropolitalnym Warszawy (OMW). W samej stolicy stanowią one 11,7% powierzchni miasta, którą zamieszkuje ponad 1/3 jego mieszkańców. W szczególnie trudnej sytuacji jest prawobrzeżna część Warszawy, w tym głównie dzielnica Praga Północ. Generalnie w regionie znajduje się 2287,41 ha powierzchni obszarów zdegradowanych będących pozostałością terenów postindustrialnych, co stanowi 0,065% jego obszaru. 40,4% tego typu terenów znajduje się w granicach 93 gmin wiejskich. Na wsi jest także 15,32 ha położonych w 8 gminach, obszarów powojсковych, którym należy nadać nowe funkcje. Ponadto 93 gminy wiejskie posiadają w swoich granicach zdegradowane tereny pokolejowe. Występowanie obszarów zdegradowanych w istotny sposób sprzężone jest ze stanem zdrowia, jakością życia i charakterystyką mieszkańców. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym, po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w 2011 r. wyniósł 14%. Słabo rozwija się sektor ekonomii społecznej, tworzący miejsca pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem. W niewystarczający sposób wykorzystywane są klauzule społeczne w zamówieniach publicznych. Wszystkie wymienione czynniki wpływają na obniżenie atrakcyjności, niewłaściwą strukturę ekonomiczną, a także wykluczenie społeczne, wysoki poziom przestępczości oraz ogólnie niską jakość życia na wielu obszarach Mazowsza. Stają się one dysfunkcyjnymi (kryzysowymi) i wymagają podjęcia

działań rewitalizacyjnych. Wartość wszystkich projektów zaplanowanych w PR w regionie przekracza 4,4 mld PLN. Znacząca ich większość to projekty dotyczące infrastruktury miejskiej.

ZDROWIE

Najważniejszymi problemami zdrowotnymi zarówno w skali kraju, zgodnie z *Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014 – 2020 (Policy Paper)*, jak i województwa mazowieckiego są: choroby psychiczne, choroby układu krążenia, choroby nowotworowe, choroby układu kostno – stawowo – mięśniowego i choroby układu oddechowego. Należą one do głównych przyczyn niezdolności do pracy i umieralności.

Istotnym problemem zdrowotnym na Mazowszu są choroby psychiczne i zaburzenia zachowania u dzieci i młodzieży.

Zachorowalność na choroby układu kostno–stawowo–mięśniowego w starzejącym się społeczeństwie Mazowsza, również ma trend rosnący. Jest to jedna z najczęstszych przyczyn absencji chorobowej. Zgodnie z diagnozą zawartą w *Policy Paper*, choroby układu kostno stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej ponadprzeciętnie często stają się przyczyną niepełnosprawności.

Istotne problemy zdrowotne stanowią również: choroby układu krążenia, choroby nowotworowe, choroby układu oddechowego.

W województwie mazowieckim, podobnie jak w skali całej Polski, liczba osób w wieku produkcyjnym jak i przedprodukcyjnym będzie się zmniejszać w najbliższych latach, przy jednoczesnym systematycznym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Problemem ochrony zdrowia w województwie mazowieckim jest dostępność do nowoczesnego sprzętu i aparatury medycznej, finansowanej przez płatnika publicznego, niezbędnej do właściwego diagnozowania i leczenia pacjentów oraz konieczności modernizacji podmiotów leczniczych. W przypadku podmiotów leczniczych monospecjalistycznych problem modernizacji pomieszczeń dotyczy głównie obszaru psychiatrii.

W wymiarze terytorialnym, obszarem o stosunkowo dużym w skali całego województwa, ryzyku wykluczenia, w tym z przyczyn zdrowotnych, jest subregion radomski. Wyższy niż w skali województwa jest tu wskaźnik bezrobocia (24,6%), niższe dochody mieszkańców. Mniej korzystna jest tu także w porównaniu do całego województwa struktura demograficzna.

Ponadto w porównaniu z całym Mazowszem większa jest też umieralność, w szczególności z powodu chorób nowotworowych i układu krążenia. Analiza podmiotów świadczących usługi zdrowotne wskazuje na duże potrzeby w zakresie modernizacji infrastruktury, dostosowania do wymogów płatnika publicznego, jak również w zakresie aparatury i sprzętu medycznego.

W związku z opisanymi w *Policy Paper* reformami w sektorze zdrowia skutkującymi rosnącą rolą Podstawowej Opieki Zdrowotnej (POZ) możliwy jest również wzrost potrzeb inwestycyjnych w tym obszarze.

TRANSPORT

Głównym problemem systemu transportowego województwa jest niezadowalający stan dróg stanowiących uzupełnienie sieci dróg krajowych, w szczególności leżących w sieci TEN-T. Drogi wojewódzkie w dużej części nie spełniają parametrów technicznych w zakresie szerokości jezdni oraz wymaganej nośności. Natężenie ruchu na około 15% dróg wojewódzkich sięga ok. 15-17 tys. pojazdów na dobę i przewyższa wielkości mierzone na wielu drogach krajowych. Na kolejnych 34% sięga 6-8 tys. pojazdów na dobę i odpowiada wielkościom średnim dla dróg krajowych. Stan bezpieczeństwa regionalnej infrastruktury drogowej, podobnie jak w całym kraju jest niski, co odzwierciedlają statystyki europejskie, w których Polska notowana jest na jednym z ostatnich miejsc.

Niska jakość infrastruktury oraz niekompletność drogowej sieci transportowej regionu ogranicza wewnętrzną i zewnętrzną dostępność komunikacyjną. Wskaźnik dostępności dla sieci drogowej na Mazowszu wynosi 0,3571, przy 0,3230 dla Polski, natomiast średnia dostępność powiatowego węzła transportowego w województwie mazowieckim to 0,3525, przy 0,3189 dla Polski. Dane te pokazują znaczne zróżnicowania w zakresie dostępności przestrzennej. Biorąc pod uwagę masę ośrodka warszawskiego dostępność województwa mazowieckiego jest niska. Pomimo realizacji wielu inwestycji drogowych usprawniających system transportowy i częściowej poprawy warunków podróży transportem samochodowym, nadal wewnętrzna dostępność potencjałowa województwa mieści się poniżej średniej europejskiej. Część powiatów znajduje się poza izochroną drogową 60 min. do miasta wojewódzkiego.

Problemem jest również brak odpowiedniej ilości obwodnic w Warszawie oraz w pozostałych miastach regionu. Warszawa m.in. z powodu położenia w węźle TEN-T charakteryzuje się dużym obciążeniem ruchu, niską wydolnością sieci, ograniczoną przepustowością dróg, a także problemami w rozprowadzaniu ruchu na obszarze miasta, zwłaszcza z dróg wlotowych. Negatywnym tego skutkiem jest częste prowadzenie ruchu tranzytowego przez tereny intensywnie zurbanizowane oraz powstawanie tzw. „wąskich gardeł”. Z przeprowadzonych pomiarów ruchu na drogach wojewódzkich w 2010 r. zarejestrowano wzrost około 23 % w porównaniu z 2005 r. Wskaźnik SDR 2010 (p/d) dla Mazowsza wynosił 4192 (p/d) przy średniej krajowej rzędu 3398 (p/d).

Istotny element regionalnego systemu transportowego stanowi infrastruktura kolejowa. Na sieć kolejową województwa mazowieckiego składa się około 1699 km, z czego 1423 km (84%) są zelektryfikowane, a 1024 (60%) posiada 2 lub więcej torów. Na 100 km² ogólnej powierzchni w województwie, przypada 4,8 km linii kolejowych i jest to jeden z najniższych wskaźników w kraju. System transportu kolejowego charakteryzuje się międzynarodowym znaczeniem linii kolejowych na kierunkach: północ – południe i wschód – zachód oraz dominacją aglomeracji warszawskiej, która pod względem liczby i znaczenia zbiegających się tu linii tworzy największy węzeł kolejowy w Polsce. Długość linii na tym obszarze wynosi 204 km, a na 100 km² powierzchni przypada 39,4 km linii. Znacząca koncentracja linii kolejowych występuje również w Siedlcach, Radomiu, Ostrołęce i Płocku oraz w powiatach przylegających do Warszawy.

Kolejowe połączenia regionalne i aglomeracyjne na obszarze Mazowsza obsługiwane są przez utworzoną przez Samorząd Województwa Mazowieckiego spółkę „Koleje Mazowieckie – KM” Sp. z o.o., Warszawską Kolej Dojazdową sp. z o.o. (WKD), a także przez Szybką Kolej Miejską sp. z o.o. Przeciętnie w ciągu doby na terenie województwa kursuje około 800 pociągów, z czego około 67% obsługuje aglomerację stołeczną. Pociągi te przewożą około 175 tys. pasażerów dziennie (w tym WKD ponad 25 tys.), Koleje Mazowieckie przewożą z roku na rok coraz więcej pasażerów – w 2012 r. ponad 59 mln (o 48% więcej niż w 2005 r.), zaś WKD – około 7 mln. Obecna oferta przewoźników, pomimo realizowanych inwestycji nie zaspokaja w pełni potrzeb przewoźowych i oczekiwań podróżnych z uwagi na zbyt długi czas przejazdu, częstotliwość kursowania, stan techniczny większości eksploatowanego taboru, a także nie w pełni satysfakcjonujący stopień bezpieczeństwa.

RYNEK PRACY

Województwo mazowieckie jest regionem o największym w kraju potencjale demograficznym. Jego obszar zamieszkuje 5,5 mln osób (ponad 14% ludności Polski) i liczba ta stale wzrasta. Mieszkańcy miast stanowią 65% ludności ogółem. Pozostałe 35% to mieszkańcy terenów wiejskich. Wysokiemu potencjałowi demograficznemu towarzyszy wysoka liczba bezrobotnych. Mazowsze wyróżnia się najwyższą w Polsce liczbą zarejestrowanych bezrobotnych pomimo drugiej co wielkości stopy bezrobocia, która na koniec grudnia 2013 r. wynosiła 11,1% przy średniej w Polsce 13,4%. Kolejną, cechą mazowieckiego rynku pracy jest struktura wielkościowa pracodawców. W strukturze przedsiębiorstw, w 2013 r. dominowały przedsiębiorstwa MŚP – 99% przedsiębiorstw ogółem. Wskaźnik aktywności gospodarczej wyniósł 14,9, dla Polski 12,1. Niepokojącą sytuacją, wpływającą negatywnie na potencjał Mazowsza jest pogorszenie warunków demograficznych. Według opracowanej przez GUS prognozy ludności w województwie w 2035 r. będzie mieszkało 5 469 500 osób, tj. o 152 660 (o 2,8%) więcej niż na koniec 2013 r. Liczba ludności w wieku produkcyjnym zmniejszy się w stosunku do liczby z końca 2013 r. o 141 103 osoby i spadnie do poziomu 58,1% ogółu w 2035 r. Z przedstawionych powyżej cech mazowieckiego rynku pracy wyłaniają się jego kluczowe problemy. Do głównych należy niewykorzystany potencjał zasobów pracy, reprezentowany przez osoby bezrobotne i poszukujące pracy. Biorąc pod uwagę terytorialny aspekt rynku pracy należy wskazać bardzo wysokie zróżnicowanie stopy bezrobocia między subregionami, i powiatami. Na koniec grudnia 2013 r. najwyższą stopą bezrobocia wyróżniały się powiaty: szydłowiecki – 38,9%, radomski – 30,1%, przysuski – 27,6% oraz makowski 25,7%. Najniższą stopę bezrobocia odnotowano w m.st. Warszawie – 4,8%.

W wyniku analizy struktury niewykorzystanych zasobów mazowieckiego rynku pracy wyodrębniono grupy osób powyżej 29 r. ż., będące w szczególnie trudnej sytuacji na rynku zwane dalej grupami defaworyzowanymi, a mianowicie:

- osoby długotrwale bezrobotne - 57,34%
- osoby w wieku powyżej 50 roku życia – 25,8%;
- osoby o niskich kwalifikacjach - 28,93%;
- kobiety w związku z niskim wskaźnikiem zatrudnienia kobiet – 44%;
- osoby z niepełnosprawnościami w związku z niskim wskaźnikiem zatrudnienia – 16,4%;

Niekorzystna sytuacja wszystkich opisanych grup defaworyzowanych potęgowana jest przez problemy horyzontalne wpływające na mazowiecki rynek pracy.

Jednym z nich jest mała dostępność do żłobków, która utrudnia osobom sprawującym opiekę nad dziećmi do lat 3 powrót do zatrudnienia. W 2012 r. działało na Mazowszu 119 żłobków (żłobki, oddziały żłobkowe przy przedszkolach i kluby dziecięce). Liczba miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach w roku 2012 wyniosła 68,4.

Ponadto zjawiskiem mającym wpływ na regionalny rynek pracy są ogólne tendencje migracyjne. W powiązaniu ze zjawiskiem wyludniania obszarów peryferyjnych regionu na rzecz dobrze rozwiniętych ośrodków miejskich migracje stanowią dziedzinę wymagającą interwencji.

Kolejnym problemem horyzontalnym jest lokalizacja miejsc pracy w stolicy regionu i powiatach okołowskich. W województwie na każde 1000 mieszkańców przypadało 128 podmiotów gospodarki narodowej. Najwyższy wskaźnik notowany był w Warszawie (200). Najniższe wartości wystąpiły w powiatach: ostrołęckim (51), zwoleńskim (51), płońskim (57) oraz sierpeckim (57).

Istotnym elementem diagnozy rynku pracy województwa mazowieckiego jest wykorzystanie potencjalnych obszarów wzrostu wynikających ze Strategii Europa 2020. Należy do nich biała gospodarka, która może zaabsorbować znaczne rezerwy siły roboczej. Jak wynika z badań aż 35,10%, ogółu świadczeń na oddziałach szpitalnych w 2012 r. udzielono w regionie osobom w wieku poprodukcyjnym. Kolejnym potencjalnym obszarem wzrostu jest gospodarka recydingowa zgodnie z Zieloną Inicjatywą na rzecz Zatrudnienia, wyrażoną w komunikacie przyjętym przez Komisję Europejską (KE) w dniu 2 lipca 2014 r.

Najistotniejszym wskaźnikiem obrazującym sytuację na rynku pracy jest wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20 – 64 lata. W województwie mazowieckim wynosił w 2012 roku 71,1% i wartość ta była znacznie wyższa od wartości krajowej wynoszącej 64,9%. Na podstawie analiz społeczno – gospodarczych szacuje się, iż w latach realizacji RPO wskaźnik ten będzie systematycznie wzrastał osiągając wartość 71,5%, 71,9% i 72,3% odpowiednio w latach 2018, 2020 i 2023.

WSPIERANIE WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO I WALKA Z UBÓSTWEM

Na Mazowszu wykluczeniem zagrożona jest ok. 1/5 ludności, a 14% należy uznać za faktycznie wykluczoną. W 2013 roku w gminach i powiatach województwa mazowieckiego pomoc społeczną uzyskało 342 527 osób (w tym 176 481 długotrwale korzystających z pomocy), o 7455 osób więcej niż w 2012 r. Głównymi problemami są ubóstwo i bezrobocie - świadczenia z tych powodów otrzymały odpowiednio 83 846 i 64 472 rodziny. Na kolejnych miejscach są długotrwała i ciężka choroba (48 033 rodziny), niepełnosprawność (45 294 rodziny), a następnie bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, ochrona macierzyństwa lub wielodzietność, alkoholizm i narkomania, bezdomność, opuszczenie zakładu karnego. Zakres świadczonej pomocy jest zróżnicowany terytorialnie.

Zwraca uwagę niski wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, który w IV kw. 2012 r. wyniósł 14,3% (w Polsce 14,8%).

Badania wskazują, że zwiększenie skuteczności wsparcia osób wykluczonych zależy od efektywniejszej współpracy instytucji pomocy i integracji społecznej z instytucjami rynku pracy.

Potrzebna jest pomoc dla rodzin wielodzietnych, niepełnoletnich matek i osób samotnie wychowujących dzieci. W 2011 r. w województwie było ponad 26 tys. rodzin wielodzietnych (3+), a wśród nich 5,5 tys. rodzin niepełnych. Rodziny wielodzietne stanowią grupę najbardziej zagrożoną ubóstwem skrajnym.

W 2012 r. poniżej minimum egzystencji żyło ok. 27% osób w małżeństwach z 4 i większą liczbą dzieci

(z 3 dzieci – 9,7%, z 2 – 4,0%, z 1 – 2,5%). Wskaźnik zagrożenia ubóstwem skrajnym dla rodzin niepełnych wyniósł ok. 9%.

Zgodnie z UP, wykluczenie społeczne to nie tylko wykluczenie z życia społeczno-gospodarczego spowodowane ubóstwem, ale także wykluczenie z dostępu do usług publicznych, dlatego istotnymi zagadnieniami są system wspierania rodziny, organizowanie pieczy zastępczej, usługi społeczne.

Na koniec 2012 r. na Mazowszu było 92 koordynatorów pieczy zastępczej w 38 powiatach (1 koordynator na 48 rodzin), a w ramach wspierania rodzin 104 gminy (na 314) zatrudniały 226 asystentów rodzin. Konieczne jest, m.in.: wspieranie gmin w tworzeniu lokalnych systemów wsparcia, zatrudnianie asystentów rodzin oraz tworzenie placówek wsparcia dziennego.

Najważniejsze problemy w zakresie wsparcia rodzin to: niewystarczający zakres usług na rzecz planowania rodziny i wzmacniania umiejętności społeczno-wychowawczych oraz terapii i mediacji, niedobór usług na rzecz wspierania rodziny, w tym rodzin wspierających i asystentów rodzin. Brakuje placówek wsparcia dziennego – edukacyjnych, specjalistycznych, interwencyjnych, terapeutycznych.

W 2013 r. było na Mazowszu 188 placówek wsparcia dziennego dla dzieci, w tym 72 w Warszawie.

Na zagadnienia związane z wykluczeniem społecznym wpływa demografia. Głównym demograficznym problemem Mazowsza jest starzenie się ludności oraz niewystarczająca dostępność usług społecznych, w tym opiekuńczych. W roku 2013 na Mazowszu były 24 dzienne domy opieki (26 w 2012 r.), z czego 16 w m. st. Warszawie. Realizowane przez MCPS w 2014 r. badanie wskazuje, że zapotrzebowanie na usługi środowiskowe będzie w najbliższych latach znacząco rosło.

Jedną z przyczyn wykluczenia społecznego jest zły stan zdrowia. Problemy zdrowotne u dzieci i młodzieży wynikające z wad wrodzonych i nabytych, w tym m.in. z zaburzeń ośrodkowego układu nerwowego, takich jak mózgowe porażenie dziecięce i autyzm, choroby i zaburzenia psychiczne, w szczególności nerwice, upośledzenie słuchu, wzroku, czy mowy powodują wykluczenie społeczne zarówno dziecka, jak też rodziców. Statystyki wskazują na wzrost zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży do 18 roku życia. W Polsce blisko 13,9 % dzieci, wymaga uwagi ze względu na uszkodzenia narządu słuchu. Postęp medyczny i technologiczny pozwala poprawiać jakość życia dzieci i młodzieży z porażeniem mózgowym oraz z autyzmem. Wczesne wykrycie zaburzeń słuchu, wzroku i mowy oraz nerwic u dzieci umożliwia skuteczną terapię, zapobiegając późniejszemu wykluczeniu. Istotnym problemem zdrowotnym z uwagi na ryzyko powikłań prowadzących do niepełnosprawności i wykluczenia społecznego jest również cukrzyca.

Problemem w wymiarze demograficznym, z uwagi na rosnącą liczbę osób powyżej 65 roku życia, jest zapewnienie właściwej opieki nad osobami zależnymi, w tym osobami starszymi.

Na Mazowszu jest 85 spółdzielni socjalnych, z czego 42 w Warszawie, 8 CIS, 15 KIS, 73 WTZ, 6 ZAZ. Nie jest znana liczba pozostałych PES. Na niezadowalający rozwój ekonomii społecznej wpłynęły m.in.: ukierunkowanie wsparcia na tworzenie spółdzielni socjalnych, które nie są odpowiednie dla wszystkich grup, braki we wsparciu dla istniejących PES, niewystarczająca kompleksowość wsparcia PES, relacje z samorządami lokalnymi, słabe powiązania ekonomii społecznej z innymi obszarami polityki publicznej na poziomie lokalnym, niechęć do ekonomizacji działalności w organizacjach pozarządowych, zbyt niska jakość usług OWES.

Ubóstwo i wykluczenie społeczne są różnicowane terytorialnie. Przy programowaniu działań należy przeorientować zasady redystrybucji dochodów, aby dostępne środki w większej części trafiały do regionów najbardziej zaniedbanych.

Cel krajowy ustalony dla Polski w obszarze redukcji liczby osób pozostających w ubóstwie jako 1,5 mln osób został osiągnięty w 2012 r. Należy jednak kontynuować działania mające na celu dalsze ograniczanie skali ubóstwa oraz utrwalenie osiągniętego dotychczas efektu w tym zakresie. Dla określenia pozycji województwa mazowieckiego względem wartości krajowych stosowany jest wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym. W przypadku województwa mazowieckiego wynosił on w 2013 r. 12,4% i wartość ta była niższa od wartości krajowej 16,2%. Przewiduje się dalszy spadek wartości tego wskaźnika w województwie w latach realizacji RPO. Szacuje się spadek jego wartości do poziomu 11,4%, 11,3% i 11% odpowiednio w latach 2018, 2020 i 2023.

EDUKACJA

Wyniki egzaminów zewnętrznych wskazują, że uczniowie mazowieckich szkół odnoszą najwyższe wyniki względem uczniów z innych województw. Jednocześnie wyzwaniem dla edukacji jest różnicowana sytuacja uczniów (wynikająca z miejsca zamieszkania, pochodzenia społecznego, poziomu wykształcenia rodziców, statusu materialnego, a także niepełnosprawności i zaburzeń rozwojowych) oraz wyposażenie ich w zestaw kompetencji

kluczowych pozwalających na kontynuację edukacji zgodną z możliwościami, niezależenie od pochodzenia społecznego. Najistotniejsze problemy na poszczególnych etapach edukacji to:

Przedszkola. Poziom uprzedzszkolnienia jest silnie zróżnicowany przestrzennie. Najwyższy jest w Warszawie i okolicach (ok. 90%), a najniższy w gminach rolniczych (ok. 40%). Zgodnie z danymi GUS, w 2010 r. na 314 gmin woj. mazowieckiego w 135 poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej nie przekraczał 40%, jednocześnie w 40 gminach wynosił nie więcej niż 20%. Poza tym widoczny jest ograniczony udział dzieci z rodzin o niskim statusie ekonomicznym w płatnych zajęciach dodatkowych.

Europejska współpraca w zakresie edukacji i szkoleń wyznacza objęcie edukacją przedszkolną 95% dzieci w wieku od 4 roku życia do rozpoczęcia edukacji szkolnej.

Szkoły podstawowe, gimnazja, oraz szkoły ponadgimnazjalne

Wielkość miejscowości, w której zlokalizowana jest szkoła różnicuje wyniki uczniów, co zagraża spójności społecznej. (W grupach gimnazjów o najniższych wynikach są szkoły wiejskie oraz miejskie z trudnych dzielnic np. Pragi Północ w Warszawie). W 2014 r. egzamin gimnazjalny przeprowadzono w 901 szkołach (w tym 49,17% z nich znajduje się na wsiach i uczyło się w nich 36,3% przystępujących do egzaminu). Szkoły ponadgimnazjalne, to: licea ogólnokształcące (687 ogółem, w tym dla dorosłych 306), licea profilowane - 69 (w wyniku zmian w systemie oświaty są stopniowo wygaszane), szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, (szkoły zasadnicze-187; technika, w tym technika uzupełniająca-315; oraz szkoły policealne). Pozostałe szkoły ponadgimnazjalne to szkoły specjalne (dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu znacznym bądź umiarkowanym, a także dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi).

Zasadniczym problemem są nierówności w dostępie do edukacji między młodzieżą miast i wsi oraz uwarunkowania społeczne. Natomiast pracodawcy zwracają uwagę na niedostosowanie/brak kompetencji miękkich, kluczowych na rynku pracy, czyli m.in. umiejętności językowych, wykorzystania nowych technologii, umiejętności pracy zespołowej, itp.

Dopasowanie oferty szkół i placówek kształcenia zawodowego do popytu na lokalnym rynku pracy.

Kwestia dopasowania oferty szkół i placówek kształcenia zawodowego do popytu na lokalnym rynku pracy determinowana jest niewystarczającym przepływem informacji o potrzebach i wymaganiach w obszarze kwalifikacji i umiejętności lokalnego rynku, niewystarczającą współpracą szkół i pracodawców, a także niedostosowaniem zaplecza do praktycznej nauki zawodu (pracowni i warsztatów szkolnych) do wymagań rynku pracy, co potęguje nieatrakcyjność zatrudnieniową absolwentów. Zaledwie co dziesiątej szkole patronuje przedsiębiorca (całej szkole bądź wybranym klasom). Niski odsetek szkół objętych patronatem wynika przede wszystkim ze specyfiki tej formy współpracy – objęciem szkoły patronatem są zainteresowane tylko duże przedsiębiorstwa, których sytuacja finansowa może na to pozwolić. (Czynią tak duże, często zagraniczne, firmy stykające się z deficytem chętnych do pracy). Nową formą współpracy, ale słabo rozpowszechnioną, sektora edukacji i biznesu są porozumienia między szkołami a przedsiębiorstwami w większych miastach województwa (także z uczelniami wyższymi, jak ma to miejsce w Warszawie). Niewystarczająca współpraca szkół i placówek dydaktycznych w obszarze kształcenia zawodowego potęgowana jest niewystarczającymi nakładami na odnowienie posiadanej bazy warsztatowej. Sprzęt do praktycznej nauki zawodu jest przestarzały, nieodpowiedni do realiów w przedsiębiorstwach. Szkoły publiczne nie mają środków na zakupy nowoczesnego wyposażenia (sprzętu, oprogramowania). Jednocześnie pracodawcy z woj. mazowieckiego zwracają uwagę na braki, u uczniów szkół zawodowych, w zakresie kompetencji „miękkich”, społecznych. Oczekują od absolwentów nie tylko umiejętności zawodowych ale równie istotnych umiejętności interpersonalnych.

Nieefektywna współpraca szkół z pracodawcami, nieodpowiednie wyposażenie warsztatowe przekładają się na dalszy proces dydaktyczny ucznia i w efekcie na posiadane umiejętności oraz zdolność do zatrudnienia. Istotnym elementem w niniejszym procesie są także kwalifikacje kadry dydaktycznej, często przestarzałe nieodpowiadające wymaganiom technologicznym.

Podnoszenie kwalifikacji przez nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu.

W odniesieniu do nauczycieli kształcenia zawodowego istotną kwestią jest aktualizowanie przygotowania tej grupy nauczycieli do prowadzenia zajęć z uczniami. W sytuacji, gdy w większości przypadków ich wiedza i umiejętności nie nadążają za zmianami w branży, nawet najlepiej wyposażone pracownie nie przygotowują lepiej uczniów do pracy. Jednym z mechanizmów podwyższania kwalifikacji są praktyki/staże u pracodawców nie tylko dla uczniów, lecz także dla nauczycieli.

Kształcenie i szkolenie osób dorosłych.

Strategia Europa 2020, dążąc do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, kluczową rolę w osiągnięciu celów rozwoju przypisuje edukacji i szkoleniom. W Polsce, w 2012 r., dokończyło się mniej niż 5%, osób pomiędzy 25-64 rokiem życia. Natomiast w województwie mazowieckim w 2012 r. było to 6,9%.

W dokumencie strategicznym opracowanym na poziomie krajowym pn.: *Perspektywa uczenia się przez całe życie* przyjęto założenia w zakresie zwiększenia stopnia uczestniczenia osób dorosłych w kształceniu i szkoleniu. Ww. dokument zakłada m.in., że do 2020 r. co najmniej 15% osób w wieku 24-65 lat będzie uczestniczyć w LLL. Wyzwaniem staje się więc zwiększenie stopnia uczestniczenia osób dorosłych w kształceniu i szkoleniu. Jednocześnie zmiany demograficzne, tj. starzenie się społeczeństwa, wymaga dostosowywania m.in. oferty edukacyjnej do potrzeb tej rosnącej grupy.

Także w badaniu pn. *Diagnoza społeczna* wskazuje się na konieczność zwiększenia udziału w kształceniu ustawicznym w Polsce przez realizację różnych form uzupełniania wykształcenia i podnoszenia kwalifikacji. Istotne jest przy tym wsparcie osób w wieku *niemobilnym*. Wskazuje się przy tym, że Polskę cechują najniższe wskaźniki zatrudnienia (względem UE) osób w wieku 55 – 64 lata.

W Polsce kształcenie i szkolenie odnosi się do zdobywania wiedzy przez osoby dorosłe (po zakończeniu okresu obowiązkowej nauki) i rozumiane jest jako edukacja formalna (szkolna) lub pozaformalna.

W zakresie osi współfinansowanych z EFS zarówno wskaźnik zatrudnienia jak i wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym służą jedynie wskazywaniu ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej w regionie i ewentualnym decyzjom w zakresie wdrażania RPO. Nie są one wskaźnikami rezultatu interwencji RPO i nie mogą być przedmiotem odpowiedzialności RPO. UP wskazuje, iż wpływ interwencji EFSI na ich osiągnięcie jest bardzo ograniczony (do rzędu 4-8%), a ich zmienność zależna jest od ogólnych czynników natury społeczno-gospodarczej oraz zmian legislacyjnych pozostających zasadniczo poza sferą oddziaływania RPO.

Zakres regionalnego programu operacyjnego jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe, określone dla regionu w głównych dokumentach strategicznych i uwzględnia te obszary interwencji, których realizacja przyniesie największe efekty. W tym kontekście, analiza społeczno-ekonomiczna – uaktualniana corocznie i przedstawiana Komisji Europejskiej – uwzględniająca uaktualnianą rocznie listę elementów zestawu diagnostycznego uzgodnionego z Komisją Europejską (w zależności od dostępności danych), zostanie wzięta pod uwagę.

Zestaw diagnostyczny uzgodniony z Komisją Europejską nie stanowi przedmiotu sprawozdawczości w rozumieniu właściwych przepisów dotyczących sprawozdawczości rocznej.

PARTNERSTWO PUBLICZNO-PRYWATNE

W ramach ww. obszarów możliwa jest realizacja projektów w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne zdefiniowane w art. 2 rozporządzenia Parlamentu i Rady (UE) nr 1303/2013, zaś beneficjentem tego typu projektu może być podmiot publiczny (inicjator projektu) lub partner prywatny (wybrany do jego realizacji).

W ramach wszystkich CT wykluczone jest wsparcie inwestycji w infrastrukturę instytucji opiekuńczo-pobytowych (rozumianych zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020, a w przypadku instytucji zdrowotnych – zgodnie z Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020) świadczących opiekę dla osób z niepełnosprawnościami, osób z problemami psychicznymi oraz dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej chyba że rozpoczęty w nich został proces przechodzenia z opieki zinstytucjonalizowanej do opieki świadczonej w społeczności lokalnej lub proces ten zostanie rozpoczęty w okresie realizacji projektu. Zasada ta obowiązuje dla naborów ogłoszonych po wejściu w życie zmienionego programu.

SPÓJNOŚĆ Z EUROPEJSKIMI, KRAJOWYMI ORAZ REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZO-ROZWOJOWA ORAZ ROZWÓJ POTENCJAŁU INNOWACYJNEGO I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

W obszarze wspierania sfery badawczo-rozwojowej oraz innowacyjności, Program jest spójny ze wszystkimi trzema celami Strategii Europa 2020, a więc rozwojem inteligentnym, zrównoważonym i sprzyjającym włączeniu społecznemu. Cele rozwoju inteligentnego w RPO WM 2014-2020 zgodne są z działaniami projektu flagowego UE: *Unia innowacji*, zwłaszcza w zakresie wsparcia inteligentnych specjalizacji na Mazowszu, co pozwoli na przeciwdziałanie fragmentacji i skupienie się na mocnych stronach regionu. Projektowane obszary inteligentnej specjalizacji regionu – bezpieczna żywność, wysoka jakość życia, profesjonalne usługi dla biznesu, inteligentne systemy zarządzania - stanowiące odpowiedź na zapotrzebowanie gospodarki regionu, wskazują też kierunek ich rozwoju będący odzwierciedleniem założeń strategicznych na poziomie UE. Dotyczą one: włączenia w cykl innowacji wszystkich podmiotów, również małych i średnich, ze wszystkich sektorów (*Unia Innowacji*), uznania innowacji za siłę napędową produktywności, efektywności energetycznej i materiałowej, jakości towarów i usług oraz tworzenia nowych rynków (*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*), dążenie do zwiększenia efektywności korzystania z zasobów jako istotnego czynnika wzrostu gospodarczego, ograniczającego koszty, podnoszącego produktywność i konkurencyjność (*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*). Dodatkowo zgodność z projektem *Polityki przemysłowej w erze globalizacji* występuje w zakresie wsparcia dla instytucji otoczenia biznesu i umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw na Mazowszu. Strategia Europa 2020 postawiła przed Polską cel, aby osiągnąć wysokość wydatków na B+R na poziomie 1,7% PKB (wobec 3% średnio dla całej UE). Biorąc pod uwagę, że Mazowsze jest liderem w zakresie potencjału B+R, oznacza to, że sukces osiągnięcia zakładanego na poziomie krajowym poziomu wydatków na B+R w dużej mierze zależeć będzie od rozwoju innowacji na Mazowszu.

E-USŁUGI PUBLICZNE

Interwencja Programu w zakresie wykorzystania TIK w gospodarce będzie wpisywała się w realizację priorytetu Strategii Europa 2020, jakim jest *Inteligentny rozwój – gospodarka oparta na wiedzy i innowacji*. Flagowym projektem UE w tym obszarze jest *Europejska Agenda Cyfrowa*, która w szczególności kładzie nacisk na osiągnięcie trwałych korzyści ekonomicznych i społecznych z jednolitego rynku treści i usług on-line.

PRZEJŚCIE NA GOSPODARKĘ NISKOEMISYJNĄ

Interwencja Programu w obszarze gospodarki niskoemisyjnej wpisuje się w założenia Strategii Europa 2020, realizując priorytet: Zrównoważony rozwój - wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Flagowym projektem UE w tym obszarze jest *Europa efektywnie korzystająca z zasobów*, zakładająca działania w kierunku zwiększenia niskoemisyjnego i efektywnego systemu energetycznego celem wzrostu konkurencyjności oraz bezpieczeństwa energetycznego.

W ww. obszarze Strategia Europa 2020 postawiła następujące cele: 20% redukcja emisji CO₂, zwiększenie do 20% udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii oraz zwiększenie efektywności wykorzystywania energii o 20%.

ŚRODOWISKO

Interwencja Programu będzie się wpisywać w zakresie Strategii Europa 2020 w priorytet Zrównoważony rozwój – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej poprzez przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych (w szczególności CO₂) i efektywne korzystanie z zasobów. Ponadto będzie spójna z projektem przewodnim Europa efektywnie korzystająca z zasobów.

TRANSPORT

Interwencja programu w zakresie regionalnego systemu transportowego wpisuje się w realizację priorytetu Strategii Europa 2020, jakim jest Zrównoważony rozwój – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Realizowane działania przyczyniają się przede wszystkim do zwiększenia spójności terytorialnej, jak również gospodarczej i społecznej. W tym celu interwencja zaprogramowana została przede wszystkim na budowę i rozbudowę infrastruktury drogowej uzupełniającej główne sieci transportowe, w tym TEN-T, budowę, modernizację i rehabilitację linii kolejowych o znaczeniu regionalnym oraz modernizację i zakup taboru kolejowego dla przewoźników realizujących przewozy regionalne i aglomeracyjne. Dodatkowo powyższe wsparcie zapewnia skoordynowaną realizację projektów infrastrukturalnych w ramach sieci bazowej UE, które mają ogromne znaczenie dla efektywności całego systemu transportowego UE.

ROZWÓJ RYNKU PRACY

Interwencja Programu w zakresie rynku pracy jest spójna ze wszystkimi trzema celami *Strategii Europa 2020*, a więc rozwojem inteligentnym, zrównoważonym i sprzyjającym włączeniu społecznemu.

W ramach RPO WM 2014-2020 *rozwój inteligentny* dotyczy projektu przewodniego UE *Młodość w drodze*. W odniesieniu do celu UE: *rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu* najbardziej adekwatny jest *Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*. Wskaźnik zatrudnienia do osiągnięcia do 2020 r. ustalono na poziomie 71 %. Interwencja została zatem zaplanowana z ukierunkowaniem na reaktywację zawodową uczestników Programu.

WŁĄCZENIE SPOŁECZNE I WALKA Z UBÓSTWEM

Interwencja RPO WM 2014-2020 w zakresie wspierania włączenia społecznego i walki z ubóstwem, w tym realizowanie działań mających na celu rozwiązywanie określonych problemów grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem (m.in. osób oddalonych od rynku pracy, osób z niepełnosprawnością, rodzin wielodzietnych) będzie realizowała założenia *Strategii Europa 2020*, priorytet: *Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną*. Projektem przewodnim UE, umożliwiającym realizację tego priorytetu jest *Europejski program walki z ubóstwem*, zapewniający spójność społeczną i terytorialną, umożliwiającą dostęp do korzyści ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia także osobom ubogim i wykluczonym społecznie. Interwencja będzie wpływać na *obniżenie wskaźnika zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym*. RPO WM 2014-2020 w zakresie włączenia społecznego realizować będzie cele operacyjne *Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji (KPPU)*: cel operacyjny 1: *Usługi dla aktywności i profilaktyki - ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży* oraz cel operacyjny 3: *Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko*.

Działania na rzecz realizacji celów określonych w wymienionych dokumentach przyniosą efekty bezpośrednie w postaci zmniejszenia skali wykluczenia społecznego, a także pośrednie - w dłuższej perspektywie czasowej, zapobiegające ryzyku znalezienia się w zasięgu ubóstwa i wykluczenia społecznego, m.in. przez zapobieganie dziedziczeniu ubóstwa.

EDUKACJA

Program w części dotyczącej edukacji będzie nawiązywał do założeń *Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego* (w szczególności do celu szczegółowego 5: *Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji Obywateli*, a częściowo do celów 1: *Wzrost zatrudnienia* i 2: *Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych*).

Poza tym Oś Priorytetowa dotycząca edukacji jest spójna z pierwszym celem Strategii Europa 2020 (rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji) i jego projektem przewodnim Mobilna Młodzież oraz celem 3: Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną i jego dwoma projektami przewodnimi tzn. Programem na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia oraz Europejskim programem walki z ubóstwem

CEL GŁÓWNY I CELE STRATEGICZNE PROGRAMU

Specyfika Mazowsza wynika w znacznym stopniu ze stołecznego charakteru regionu. Rola Warszawy, będącej stolicą państwa oraz gospodarczą lokomotywą kraju warunkuje rozwój całego Mazowsza i stanowi siłę, która przekłada się na regionalną konkurencyjność.

Wsparcie dla wzmocnienia konkurencyjności regionu powinno opierać się na zrównoważonym rozwoju subregionów oraz zapewniać spójność terytorialną Mazowsza i wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie.

RPO WM 2014-2020 zakłada dalsze wzmocnianie potencjałów poprzez wzrost gospodarczy oparty na przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy, a także zrównoważonym rozwoju zasobów regionalnych. Jednocześnie podejmowane działania mają kompleksowo przyczyniać się do efektywnego wykorzystania kapitału ludzkiego poprzez przedsięwzięcia na rzecz włączenia społecznego i edukacji mieszkańców Mazowsza oraz poprawy jakości usług świadczonych przez administrację publiczną - regionalną i lokalną. Interwencje w regionie będą podejmowane zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich w zakresie przewidzianym w RPO WM 2014-2020. Mając na uwadze, że EFRROW i EFMR stanowią integralny element Wspólnej Polityki Rolnej, a ich włączenie w zakres Wspólnych Ram Strategicznych ma ułatwiać koordynację polityki rozwoju obszarów wiejskich z działaniami polityki spójności, interwencja w ramach Programu będzie uzupełniać działania finansowane przez oba te fundusze.

CEL GŁÓWNY:

Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy.

CELE STRATEGICZNE:

Wskazane poniżej cele strategiczne RPO WM 2014 - 2020 stanowią odpowiedź na trzy podstawowe wyzwania *Strategii Europa 2020*, w kontekście wspierania rozwoju inteligentnego, zrównoważonego, jak i włączającego:

- Rozwój konkurencyjnej gospodarki regionu opartej na innowacyjności, przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy i zrównoważonych zasobach. Wsparcie dla innowacyjnej przedsiębiorczości regionu opartej na wiedzy i efektywnym wykorzystaniu zasobów prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy. Wzrost działalności badawczej i rozwojowej w przedsiębiorczości w celu podniesienia konkurencyjności regionu w skali kraju i Europy.
- Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację. Zwiększenie chłonności regionalnego rynku pracy, wyrównywanie

dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukacja w regionie opierają się na wsparciu grup defaworyzowanych, a także na ukierunkowaniu zatrudnienia na włączenie społeczne. Ponadto, znaczącą rolę odgrywają działania służące dostosowaniu edukacji do potrzeb rynku pracy. Powyższe przedsięwzięcia wpłyną na wzrost wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego Mazowsza, a tym samym zwiększenie spójności i konkurencyjności regionu.

- ***Wsparcie działań wzmacniających zrównoważony rozwój środowiska na Mazowszu.***
Rozwój gospodarczy nie może dokonywać się kosztem środowiska naturalnego, dlatego istotnym celem rozwoju Mazowsza jest wsparcie wzrostu efektywności energetycznej, większe wykorzystanie źródeł odnawialnych, co przyczyni się do zmniejszania emisji CO₂ i realizacji zobowiązań wynikających z pakietu klimatyczno-energetycznego. W RPO WM 2014-2020 nacisk na emisyjność nie jest tak duży jak na rozwój przedsiębiorczości i spójność, gdyż cel ten Mazowsze w znacznym stopniu osiągnie poprzez zaangażowanie Funduszu Spójności (FS).

Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i odpowiadających im priorytetów inwestycyjnych, z uwzględnieniem umowy partnerstwa, w oparciu o identyfikację potrzeb regionalnych oraz, w stosownych przypadkach, potrzeb krajowych, w tym potrzeb w zakresie sprostania wyzwaniom wskazanym w stosownych zaleceniach dotyczących poszczególnych państw, przyjętych zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE, i w stosownych zaleceniach Rady przyjętych zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE, uwzględniając wyniki ewaluacji ex ante.

Tabela 1: Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
01 - Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1a - Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągania doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy	Zwiększenie nakładów na B+R (Strategia Europa 2020, Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020 (KPR)); Zwiększenie potencjału jednostek naukowych na Mazowszu, w celu kształtowania doskonałości naukowej oraz wykorzystania gospodarczego i rozwoju inteligentnych specjalizacji (<i>Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. Innowacyjne Mazowsze (SRWM), Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza 2014-2020 wraz z inteligentną specjalizacją regionu - projekt</i>); Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki Mazowsza (Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020).
01 - Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1b - Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, pobudzania popytu, tworzenia sieci, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu	Zwiększenie nakładów na B+R w sektorze przedsiębiorstw (<i>Strategia Europa 2020, Krajowy Program Reform</i>); Wzmocnienie współpracy sfery naukowo - badawczej z przedsiębiorstwami (SRWM, Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza 2014-2020 wraz z inteligentną specjalizacją regionu - projekt); Zwiększenie wykorzystania wyników badań w praktyce biznesowej (Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza 2014-2020 wraz z inteligentną specjalizacją regionu - projekt)
02 - Zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych	2c - Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-rządu, e-uczenia, e-włączenia społecznego, e-kultury oraz e-zdrowia	Podniesienie poziomu liczby oraz jakości usług elektronicznych, w szczególności w obszarach: e-administracji, geoinformacji, e-zdrowia, e-kultury oraz e-usług w uczelniach wyższych (<i>Strategia Europa 2020, Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, Strategia Sprawne Państwo 2020, Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa</i>).

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
03 - Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR)	3a - Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości	Wsparcie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstwa (Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza 2014-2020 wraz z inteligentną specjalizacją regionu - projekt, Zalecenia Rady Unii Europejskiej (CSR), Krajowy Program Reform); Wsparcie prowadzenia i rozwoju działalności przedsiębiorstw (Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza 2014-2020 wraz z inteligentną specjalizacją regionu - projekt, Zalecenia Rady Unii Europejskiej (CSR), Krajowy Program Reform); Uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych (Strategia Europa 2020, SRWM; Zalecenia Rady Unii Europejskiej (CSR)).
03 - Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR)	3b - Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia	Internacjonalizacja przedsiębiorstw poprzez wzrost eksportu towarów i usług (Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza 2014-2020 wraz z inteligentną specjalizacją regionu - projekt, Zalecenia Rady Unii Europejskiej (CSR), Krajowy Program Reform); Promocja gospodarcza regionu w wymiarze krajowym i międzynarodowym (SRWM, Krajowy Program Reform);
03 - Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR)	3c - Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług	Wprowadzanie na rynek nowych lub ulepszonych produktów lub usług (Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza 2014-2020 wraz z inteligentną specjalizacją regionu - projekt, Zalecenia Rady Unii Europejskiej (CSR), Krajowy Program Reform); Rozwój produktów i usług opartych na handlu elektronicznym oraz zaawansowanych rozwiązaniach TIK (<i>Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. Innowacyjne Mazowsze</i>);
04 - Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4a - Promowanie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	Zwiększenie wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze źródeł odnawialnych wraz z ich podłączeniem do sieci dystrybucyjnej (<i>Strategia Europa 2020, Zalecenia Rady Unii Europejskiej (CSR), Krajowy Plan Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020 – cel: Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego</i>);

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
		Zwiększenie nakładów na budowę oraz modernizację sieci dystrybucyjnych umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych (SRWM, Zalecenia Rady Unii Europejskiej (CSR)).
04 - Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4c - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym	Zwiększenie efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji CO₂ (Strategia Europa 2020, Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – cel 2: Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię, Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej dla Polski 2014); Wspieranie kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych (Polityka energetyczna Polski do 2030 roku, Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020 – cel: Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego); Zwiększenie nakładów w zakresie budowy i przebudowy jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła kogeneracji (Polityka energetyczna Polski do 2030 roku).
04 - Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4e - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej w regionie, celem poprawy jakości powietrza (Strategia Europa 2020, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 (SPA 2020)) Ograniczenie niskiej emisji poprzez poprawę efektywności wytwarzania i dystrybucji ciepła. (Strategia Europa 2020, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 (SPA 2020))
05 - Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	5b - Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi	Wzmocnienie infrastruktury związanej z małą retencją na Mazowszu oraz zabezpieczeniem spływu wód wezbraniowych (Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa do 2020 r., Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 (SPA 2020)); Minimalizowanie skutków zmian klimatu poprzez sprawniejszą reakcję na zagrożenia naturalne (SRWM; SPA 2020)

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
06 - Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	6a - Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie	Zwiększenie inwestycji w sektorze gospodarki odpadami zgodnie z hierarchią sposobu postępowania z odpadami, w celu wypełnienia zobowiązań wynikających z dyrektyw unijnych i WPGO (<i>SRWM, Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa do 2020 r.; Zalecenia Rady Unii Europejskiej (CSR); Krajowy Program Reform, SPA 2020</i>).
06 - Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	6c - Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	Wzmocnienie wzrostu regionalnego potencjału turystycznego poprzez ochronę obiektów zabytkowych (Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami 2012-2015, Strategia rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2013-2020); Zwiększenie dostępności do zasobów kultury poprzez ich rozwój i efektywne wykorzystanie (SRWM, Strategia rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2013-2020).
06 - Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	6d - Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program "Natura 2000" i zieloną infrastrukturę	Zachowanie i/lub zwiększenie różnorodności biologicznej regionu oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego (Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r. – obszar priorytetowy: III. Ochrona przyrody; Krajowy Program Reform, Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa do 2020 r., SPA 2020).
07 - Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	7b - Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	Wzmocnienie spójności regionalnej sieci drogowej z siecią TEN-T oraz zwiększenie dostępności wewnętrznej i zewnętrznej regionu (<i>Strategia Europa 2020, SRWM</i>); Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i konkurencyjności regionu (<i>Strategia Europa 2020, SRWM</i>); Zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez tworzenie spójnego, zrównoważonego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym (<i>Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku</i>); Zwiększenie konkurencyjności regionów oraz budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych (<i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020</i>).

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
07 - Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	7d - Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i konkurencyjności regionu (<i>Strategia Europa 2020, SRWM</i>); Rozwój form transportu przyjaznych dla środowiska i mieszkańców (<i>SRWM</i>); Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko (<i>Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku</i>); Zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez tworzenie spójnego, zrównoważonego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym (<i>Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku</i>); Zwiększenie konkurencyjności regionów oraz budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych (<i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020</i>).
08 - Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz mobilności pracowników	8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników	Zwiększenie wskaźnika zatrudnienia poprzez zatrudnienie osób pozostających bez pracy (<i>Strategia Europa 2020, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, SRWM i KPR</i>); Zwiększenie uczestnictwa osób z grup będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w uczeniu się przez całe życie w celu dostosowania podaży umiejętności do popytu na nie. Zmniejszenie segmentacji na rynku pracy poprzez zatrudnienie i samozatrudnienie osób bezrobotnych i poszukujących będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (<i>Zalecenia Rady Unii Europejskiej (CSR)</i>); Zwiększenie udziału kobiet pracowników starszych i osób niepełnosprawnych w rynku pracy poprzez ustanowienie ich grupami defaworyzowanymi na mazowieckim rynku pracy (<i>Zalecenia Rady Unii Europejskiej (CSR) i Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych</i>); Tworzenie nowych miejsc pracy dla osób z grup będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w istniejących już przedsiębiorstwach i w ramach samozatrudnienia (<i>Strategia Europa 2020; KPR</i>)

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
08 - Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz mobilności pracowników	8iv - Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę	Zwiększenie udziału kobiet w rynku pracy poprzez tworzenie warunków do zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3 na mazowieckim rynku pracy (<i>Zalecenia Rady Unii Europejskiej (CSR)</i>).
09 - Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9a - Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych	Poprawienie dostępu do usług opieki zdrowotnej w zdiagnozowanych obszarach deficytowych przez wsparcie inwestycyjne infrastruktury (<i>SRWM; Zalecenia Rady Unii Europejskiej (CSR)</i>), <i>Krajowy Program Reform; Policy Paper</i>).
09 - Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9b - Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich	Utrzymanie dostępu do podstawowych usług publicznych i wspieranie kompleksowych programów i mechanizmów rewitalizacyjnych, również w formule PPP, w celu tworzenia atrakcyjnych warunków do pracy i życia (<i>SRWM, SPA 2020</i>). Tworzenie i realizacja programów rewitalizacyjnych, jak też wdrożenie polityki w zakresie krajobrazu ukierunkowanej na ochronę i planowanie zgodnie z Europejską Konwencją Krajobrazową (<i>SRWM, SPA 2020</i>). Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miasta (Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, Warszawa 2014.). Poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. (<i>Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Założenia.2014</i>). Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze (Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie. Warszawa 2010)
09 - Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	Zwiększenie szans na włączenie społeczne osób wykluczonych przez wielosektorowe, zindywidualizowane działania (<i>Strategia Europa 2020, KPR, SRWM Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych</i>); Zapobieganie zjawisku ubóstwa poprzez wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem (<i>KPPU, KPR</i>);

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
		Zwiększenie skuteczności działań w zakresie aktywnej integracji (KPPU, KPR).
09 - Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	Zwiększenie dostępności usług społecznych, deinstytucjonalizacja usług, uwzględnienie rosnących potrzeb na usługi (KPPU, KPR, Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych); Zwiększenie zatrudnialności zdrowych członków rodzin osób niepełnosprawnych i innych osób zależnych dzięki zapewnieniu opieki dziennej nad osobami zależnymi (KPR, KPPU); Zapobieganie wykluczeniu przez działania na rzecz dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją oraz wspieranie systemu pieczy zastępczej (KPPU); Zapobieganie wykluczeniu z powodów zdrowotnych, poprzez poprawę dostępu do usług opieki zdrowotnej (KPPU).
09 - Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9v - Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia	Zwiększenie roli PES w działaniach z zakresu aktywnej integracji (KPR, Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES)); Rozwój sektora ekonomii społecznej przez tworzenie nowych PES i wspieranie istniejących (KPR, KPRES); Aktywizowanie lokalnych społeczności w działaniach w zakresie integracji społecznej (KPRES); Wzmocnienie sektora ekonomii społecznej przez zapewnienie usług wspierających i koordynowanie jego działalności (KPR, KPRES).
10 - Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie.	10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia	Upowszechnienie edukacji przedszkolnej (Założenia KE, Krajowy Program Reform, Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych); Wspieranie kształcenia ogólnego (Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego; SRWM, Krajowy Program Reform, Zalecenie Rady w sprawie krajowego programu reform Polski z 2013 r. (CSR) , Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych).

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
10 - Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie.	10iii - Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, zwiększanie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	Zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie i zwiększenie szans tych osób na rynku pracy (Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Perspektywa uczenia się przez całe życie, Strategia Europa 2020, Krajowy Program Reform, Zalecenie Rady w sprawie krajowego programu reform Polski z 2013 r. (CSR), Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych)
10 - Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie.	10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	Zwiększenie efektywności i skuteczności kształcenia zawodowego młodzieży i dostosowanie do potrzeb rynku pracy oraz gospodarki opartej na wiedzy (<i>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, SRWM, Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza 2014-2020 wraz z inteligentną specjalizacją regionu - projekt; Krajowy Program Reform, Zalecenie Rady w sprawie krajowego programu reform Polski z 2013 r. (CSR), Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych</i>). Zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu i szkoleniu mające na celu nabywanie i podnoszenie kwalifikacji/wykształcenia i zwiększenie szans na rynku pracy (<i>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Perspektywa uczenia się przez całe życie, Strategia Europa 2020, Krajowy Program Reform, Zalecenie Rady w sprawie krajowego programu reform Polski z 2013 r. (CSR), Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych</i>).

1.2 Uzasadnienie alokacji finansowej

Uzasadnienie alokacji finansowej (wsparcia Unii) dla każdego celu tematycznego oraz, w stosownych przypadkach, priorytetu inwestycyjnego, zgodnie z wymogami koncentracji tematycznej, z uwzględnieniem wyników ewaluacji ex ante.

RPO WM 2014-2020 jest programem finansowanym z dwóch funduszy europejskich: EFRR oraz EFS. Działania Programu zaprojektowane zostały w taki sposób, aby skierować największą pulę środków na wsparcie obszarów najsukcesyjniej realizujących cele i rezultaty określone w Programie. Położony został nacisk na zapewnienie efektywności i skuteczności przedsięwzięć, komplementarności projektów infrastrukturalnych i projektów miękkich przy zachowaniu zasady koncentracji CT. Uzasadnienie alokacji dla każdego CT i PI, zgodnie z wymogami koncentracji tematycznej, ugruntowane zostało w wynikach ewaluacji ex-ante.

Rozwój konkurencyjnej gospodarki regionu opartej na innowacyjności, przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy i zrównoważonych zasobach zostanie zapewniony poprzez wspieranie inicjatyw w ramach CT 1 i 3 (31 % alokacji EFRR). Bardzo dużą rolę odegra tu Warszawa i jej obszar funkcjonalny, jako terytorium o największym potencjale innowacyjnym w kraju,. W znacznej mierze warunkuje możliwość osiągnięcia przez Polskę poziomu wydatków na B+R na poziomie 1,7% PKB w 2020 r. Wraz z interwencjami na rzecz działań w zakresie e-usług i usług TIK, tj. CT 2 (10% alokacji EFRR), zapewniona została tu najwyższa koncentracja środków w wysokości 30% alokacji Programu. Zastosowana relacja alokacji pomiędzy PI 1a i PI 1b wynosi 47% do 53%, zwiększając środki w ramach PI 1b do 153 mln EUR. Wzrosną tym samym nakłady prywatne na badania o zastosowaniu gospodarczym. Silnym atrybutem na rzecz wyboru PI 1a w CT 1 (8% alokacji EFRR) stało się zapewnienie realizacji celów określonych w RIS. Dodatkowo w CT 4 (26% alokacji EFRR) możliwe będzie wykorzystanie środków z FS, zgodnie z mechanizmem suplementacji, określonym w art. 4 ust. 3 rozporządzenia 1301/2013, co przyczyni się do jeszcze większej koncentracji środków na CT 1-4 (67% alokacji EFRR).

Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację zapewni wsparcie przedsięwzięć w ramach CT 8-10 (87% alokacji EFS). Środki te przyczynią się przede wszystkim do ułatwienia dostępu do wsparcia na obszarach defaworyzowanych. Ponadto realizowane będą regionalne inwestycje terytorialne (RIT) na obszarach określonych w SRWM jako OSI problemowe. RIT pozwala na wzmocnienie potencjału województwa mazowieckiego poprzez rozwinięcie funkcji społeczno-gospodarczych obszarów regionalnych oraz subregionalnych, które uzupełniają metropolitarne funkcje ośrodka centralnego. Kolejnym mechanizmem przeciwdziałającym dysproporcjom regionalnym są preferencje określone na poziomie każdego PI.

Trzecim celem strategicznym Programu jest **wspieranie działań wzmacniających zrównoważony rozwój środowiska** na Mazowszu przede wszystkim dzięki interwencjom przewidzianym w ramach CT 5-6 i 9 (13% alokacji EFRR) oraz wsparcie inwestycji transportowych finansowanych w CT 7 (20% alokacji EFRR).

Specyfika doboru interwencji na Mazowszu pozwoli zmaksymalizować efektywność podejmowanych przedsięwzięć z zachowaniem zasady koncentracji wsparcia, ograniczając ich spektrum i gwarantując tym samym wpływ na cele *Strategii Europa 2020* określone w KPR i przedstawione w UP. W celu nierozpraszczenia interwencji, przy tak ograniczonych środkach na CT 5-6 (4,4% alokacji EFRR), zdecydowano się na wspieranie niektórych obszarów jedynie z poziomu krajowego (zgodnie z zasadami poziomu krajowego), np. budowa sieci wodno-kanalizacyjnych (powyżej 2000 RLM). Zawężono również interwencję w ramach poszczególnych PI, aby zwiększyć jej efektywność, np. wsparcie z poziomu regionalnego w ramach PI 5b (0,8% - EFRR) nie obejmuje doposażenia wszystkich potencjalnych służb.

Pozytywny wpływ realizowanych działań na środowisko będzie wzmocniony również m.in. dzięki preferencjom przyjmowanym na poziomie poszczególnych PI.

Wybrane obszary do RPO WM 2014-2020 są najistotniejsze z punktu widzenia celów rozwojowych regionu, ściśle korelują z SRWM, są dobrze zdiagnozowane a możliwe do określenia efekty interwencji przyniosą widoczną zmianę w województwie. Selekcji PI dokonano z uwagi na dysproporcje w poziomie rozwoju poszczególnych subregionów, ich znaczne potrzeby i zapóźnienia infrastrukturalne, w tym z zakresu infrastruktury środowiska. Wybór PI został dokonany w celu osiągnięcia widocznych efektów, mając świadomość, iż konieczna była rezygnacja z pewnych PI (sieci gazowe, środowisko) możliwych do zrealizowania ze środków FS na poziomie krajowym. Podział środków pomiędzy kraj a region zapewnia udział w ramach RPO WM 2014-2020 59% środków EFRR oraz 47% środków EFS. Środki na Program stanowią około 55% alokacji dla regionu, co oznacza odpowiednio wysokość alokacji EFRR w kwocie 1 544 686 317 euro oraz EFS w kwocie 545 153 821 euro. Ogółem w ramach RPO WM 2014-2020 przewidywana alokacja wynosi 2 089 840 138 euro. Relacja EFRR do EFS to odpowiednio: 74% do 26%, zaś poziom współfinansowania ze środków unijnych wynosi do 80% na Oś Priorytetową. W realizację programu zaangażowane będą środki krajowe publiczne i prywatne. Ostateczne zaangażowanie środków krajowych, głównie prywatnych na zamknięcie Programu będzie mogło być wyższe w zależności od zakresu i stopnia udzielania pomocy publicznej w ramach Programu. Podział ilościowy i jakościowy środków między CT i PI został zdeterminowany wymogami koncentracji tematycznej UP, zaś minimalne poziomy koncentracji środków dla regionu lepiej rozwiniętego zostały określone przez MIR indywidualnie dla każdego RPO na podstawie zapisów UP.

Limity określone na poziomie RPO WM 2014-2020 kształtują się następująco:

- na podstawie art. 7(4) rozporządzenia 1301/2013 na wsparcie działań zintegrowanych na rzecz zrównoważonego rozwoju miejskiego w ramach ZIT, wynoszą 167 078 706 euro;
- na podstawie art. 4(3)a rozporządzenia 1304/2013 zapewniono 416 836 439euro, co stanowi 88% alokacji EFS;
- środki na pomoc techniczną na podstawie art. 119(2) rozporządzenia 1303/2013, wynoszą 72 991 719 (3,5% alokacji);
- środki na wspieranie sfery B+R i innowacji oraz rozwoju MŚP i zwiększenia efektywności energetycznej, wykorzystania OZE wynoszą 66,6% alokacji EFRR, w tym 25,9% alokacji EFRR na cele związane z efektywnością energetyczną i OZE;
- na podstawie art. 4(2) rozporządzenia 1304/2013 przyjęto 31,7% alokacji na promowanie włączenia społecznego i walkę z ubóstwem;
- łączny poziom wydatków na obszary wiejskie, minimum 11% alokacji programu zostaje dedykowanych ww. celowi;
- na cele mitygacji i adaptacji do zmian klimatu przeznacza się 19,73% alokacji Programu;
- środki EFS przekazane na poziom regionalny w ramach transferu (ok. 180 mln euro) zostaną ukierunkowane jako dodatkowe wsparcie dla obszarów województwa znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej i gospodarczej (co do zasady cały obszar województwa bez Warszawy).

Tabela 2: Przegląd strategii inwestycyjnej programu operacyjnego

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny / Priorytet inwestycyjny / Cel szczegółowy	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
I	ERDF	278 217 130,00	13.31%	▼ 01 - Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji ▼ 1a - Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągania doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy ▼ I1 - Zwiększone urynkowanie działalności badawczo - rozwojowej ▼ 1b - Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, pobudzania popytu, tworzenia sieci, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu ▼ I2 - Zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw	[I11, I12, I21]
II	ERDF	153 599 843,00	7.35%	▼ 02 - Zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych ▼ 2c - Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-rządu, e-uczenia, e-włączenia społecznego, e-kultury oraz e-zdrowia ▼ II1 - Zwiększone wykorzystanie e-usług publicznych	[II1]

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny / Priorytet inwestycyjny / Cel szczegółowy	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
III	ERDF	196 343 025,00	9.40%	▼ 03 - Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR) ▼ 3a - Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości ▼ III1 - Ulepszone warunki do rozwoju MŚP ▼ 3b - Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia ▼ III2 - Zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP ▼ 3c - Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług ▼ III3 - Zwiększone zastosowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP	[III11, III12, III21, III22, III31]
IV	ERDF	400 647 506,00	19.17%	▼ 04 - Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach ▼ 4a - Promowanie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych ▼ IV1 - Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnej produkcji energii ▼ 4c - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym ▼ IV2 - Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym	[IV1, IV21, IV32, IV33]

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny / Priorytet inwestycyjny / Cel szczegółowy	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
				▼ 4e - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu ▼ IV3 - Lepsza jakość powietrza	
V	ERDF	68 356 155,00	3.27%	▼ 05 - Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem ▼ 5b - Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi ▼ V1 - Poprawa efektywności ograniczania skutków katastrof naturalnych. ▼ 06 - Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami ▼ 6a - Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie ▼ V2 - Zwiększony udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów na Mazowszu. ▼ 6c - Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego ▼ V3 - Zwiększona dostępność oraz rozwój zasobów kulturowych regionu. ▼ 6d - Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program "Natura 2000" i zieloną infrastrukturę ▼ V4 - Wzmocniona ochrona bioróżnorodności w regionie	[V11, V21, V31, V41]

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny / Priorytet inwestycyjny / Cel szczegółowy	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
VI	ERDF	136 411 947,00	6.53%	▼ 09 - Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją ▼ 9a - Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych ▼ VI1 - Zwiększona jakość efektywnie świadczonych usług zdrowotnych o wysokim standardzie w priorytetowych obszarach ▼ 9b - Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich ▼ VI2 - Ożywienie obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych	[VI1, VI11, VI12]
VII	ERDF	311 110 711,00	14.89%	▼ 07 - Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej ▼ 7b - Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi ▼ VII1 - Poprawa spójności regionalnej sieci drogowej z siecią TEN-T oraz zwiększenie dostępności wewnętrznej i zewnętrznej ▼ 7d - Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu ▼ VII2 - Zwiększenie udziału transportu szynowego w przewozie osób oraz poprawa jakości świadczonych usług w regionalnym transporcie kolejowym	[VII1, VII21, VII22]

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny / Priorytet inwestycyjny / Cel szczegółowy	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
VIII	ESF	140 702 055,00	6.73%	▼ 08 - Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz mobilności pracowników ▼ 8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników ▼ VIII1 - Wzrost zatrudnienia osób, które zostały zidentyfikowane jako zagrożone na rynku pracy ▼ 8iv - Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę ▼ VIII2 - Powrót do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3	[8i1, 8i2, 8i3, 8i4, 8iv2, 8iv3, 8iv4, CR03, CR04, CR06]
IX	ESF	172 908 433,00	8.27%	▼ 09 - Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją ▼ 9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie ▼ IX1 - Zwiększenie szans na zatrudnienie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego i ubóstwa ▼ 9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym ▼ IX2 - Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności usług środowiskowych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej ▼ IX3 - Zwiększenie dostępności usług opieki zdrowotnej	[IX12, IX13, IX14, IX15, IX21, IX31, IX41, IX42, IX43]

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny / Priorytet inwestycyjny / Cel szczegółowy	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
				▼ 9v - Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia ▼ IX4 - Zwiększenie zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej i zakresu realizowanych przez nie działań	
X	ESF	158 551 614,00	7.59%	▼ 10 - Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie. ▼ 10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia ▼ X1 - Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy oraz rozwój indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie o największych i specjalnych potrzebach edukacyjnych ▼ X2 - Wzrost dostępności do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej ▼ 10iii - Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, zwiększanie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji ▼ X3 - Wsparcie osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie przez nabywanie i/lub podwyższanie kompetencji ▼ 10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności,	[X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X31, X32, X33, X41, X42, X48, X51, X52]

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny / Priorytet inwestycyjny / Cel szczegółowy	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
				dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami ▼ X4 - Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego ▼ X5 - Zwiększenie szans osób dorosłych na rynku pracy przez uczestnictwo w kształceniu i szkoleniu zawodowym	
XI	ESF	72 991 719,00	3.49%	XI1 - Utrzymanie optymalnego poziomu zatrudnienia, wysoko wykwalifikowanej kadry, niezbędnych warunków pracy gwarantujących skuteczne wykonywanie obowiązków związanych z realizacją RPO WM XI2 - Skutecznie działający i użyteczny system informatyczny na potrzeby monitorowania postępów we wdrażaniu i efektywna wymiana doświadczeń, przepływ informacji pomiędzy uczestnikami systemu realizacji RPO WM, ze szczególnym uwzględnieniem partnerów XI3 - Wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów programu, ze szczególnym uwzględnieniem JST, innych beneficjentów pełniących kluczową rolę w systemie RPO WM XI4 - Zapewnienie dopasowanego do potrzeb odbiorców przekazu w zakresie celów i korzyści z wdrażania RPO WM	[XI11, XI12, XI21, XI22, XI23, XI31]

2. OSIE PRIORYTETOWE

2.1 Oś priorytetowa I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)	Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów
ERDF	Lepiej rozwinięte	Ogółem	Nie dotyczy

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny	1a
Nazwa	Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągania doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	I1
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększone urynkowanie działalności badawczo - rozwojowej
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Mazowsze zajmuje pierwsze miejsce w kraju pod względem wartości wskaźników dotyczących potencjału sfery B+R. Ze względu na fakt, iż instytucje naukowe zlokalizowane w województwie mazowieckim w dużej mierze (liczbowo i jakościowo) stanowią o potencjale naukowym kraju, potrzeby dotyczące zapewnienia odpowiednich warunków do prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej (B+R) są dużo większe niż w pozostałych regionach Polski. Problemem jest przede wszystkim nadmierne wyeksploatowanie infrastruktury badawczo-rozwojowej, jak również luki w infrastrukturze utrudniające prowadzenie badań, których wyniki mogłyby być wdrażane przez przedsiębiorców. Niedostatki infrastruktury badawczej uniemożliwiają też elastyczne reagowanie na potrzeby rynku i dostarczanie przedsiębiorcom rozwiązań o odpowiednim poziomie technologicznym, dostosowanych do ich specyficznych potrzeb. Jest to szczególnie istotne w przypadku instytutów badawczych, w największym stopniu współpracujących z gospodarką. Ograniczone nakłady na infrastrukturę B+R powodują zmniejszenie możliwości aktywnego udziału w międzynarodowych powiązaniach naukowych, które stanowią dodatkowy bodziec do prowadzenia prac B+R na najwyższym poziomie, skutkujący wynikami badań o charakterze przełomowym dla gospodarki.

	W związku z powyższym, konieczne jest dokonanie uzupełnień w istniejącej infrastrukturze B+R. Doprowadzi ono do szerszego zakresu i zwiększonej intensywności współpracy instytucji naukowych z podmiotami regionalnej gospodarki oraz z innymi ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą. Wsparcie w zakresie infrastruktury B+R wzmocni tym samym potencjał województwa do uzyskiwania wyników badań w dziedzinach kluczowych dla inteligentnej specjalizacji regionu, istotnych z punktu widzenia potrzeb przedsiębiorstw, których wdrożenie pozytywnie wpłynie na ich rozwój i konkurencyjność, zarówno w skali kraju, jak i na poziomie międzynarodowym. Biorąc pod uwagę zakres i charakter prac badawczych prowadzonych przez różne instytucje, kierowane wsparcie będzie miało dwójaki charakter. W przypadku jednostek naukowych, których prace koncentrują się głównie na opracowaniu koncepcji technologii, jej przyszłych zastosowań i jej weryfikowaniu (np. uczelnie wyższe), rezultatem wsparcia będzie zdolność do generowania wysokiej jakości wyników badań, konkurencyjnych dla międzynarodowej działalności naukowej oraz lepsza zdolność do udziału w międzynarodowych sieciach naukowych. W przypadku instytutów badawczych, inwestycje w infrastrukturę B+R doprowadzić mają do zwiększenia możliwości współpracy z konkretnymi przedsiębiorstwami i dostosowania jakości otrzymywanych wyników badań do oczekiwanego przez przedsiębiorstwa poziomu. Wsparcie kierowane będzie do jednostek, których działalność badawczo-rozwojowa, podejmowana w wyniku uzupełnienia infrastruktury, przyczyniać się będzie do rozwoju inteligentnej specjalizacji oraz zapewni zwiększenie udziału środków prywatnych we wkładzie własnym oraz/lub w kosztach utrzymania powstałej infrastruktury jednostek naukowych. Tak zaprogramowana interwencja realizuje zadania Strategii Europa 2020 w ramach priorytetu: <i>Inteligentny rozwój - gospodarka oparta na wiedzy i innowacji</i> poprzez wsparcie w nowoczesną infrastrukturę jednostek naukowych, które przełoży się na badania odpowiadające zapotrzebowaniom gospodarki.
--	---

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		I1 - Zwiększone urynkowanie działalności badawczo - rozwojowej						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
I11	Nakłady na działalność badawczo - rozwojową w relacji do PKB	%	Lepiej rozwinięte	1,37	2011	2,00	GUS	1raz/rok
I12	Udział nakładów finansowanych z sektora przedsiębiorstw w nakładach na działalność B+R ogółem	%	Lepiej rozwinięte	31,90	2012	42,50	GUS	1raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	1a - Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągania doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy
W ramach celu szczegółowego: <i>Zwiększone urynkowanie działalności badawczo – rozwojowej</i> planowany będzie do realizacji, w szczególności, następujący typ projektów: - wsparcie infrastruktury badawczo-rozwojowej jednostek naukowych. W ramach PI 1a wsparcie będzie kierowane na rozbudowę lub modernizację infrastruktury B+R jednostek naukowych. Przy czym, zgodnie z charakterystyką działalności tych podmiotów, dotyczyć ono będzie zaplecza infrastrukturalnego ukierunkowanego na prowadzenie prac badawczych, które będą miały zastosowanie w obszarach inteligentnych specjalizacji regionu oraz odpowiadać będą konkretnym zidentyfikowanym potrzebom przedsiębiorstw regionu współpracujących z jednostkami naukowymi. Jednocześnie zastosowane zostaną mechanizmy zapewniające, jak najlepsze wykorzystanie zdolności i motywacji podmiotów gospodarczych do poszukiwania i stosowania w praktyce gospodarczej wyników prac badawczo-rozwojowych, nowych technologii i wynalazków. Mechanizmy te umożliwią powiązanie sfery nauki ze sferą biznesu, w tym dostępności do infrastruktury B+R i wyników badań naukowych w celu wykorzystania ich w gospodarce oraz umożliwią jak najszersze zaangażowanie finansowe przedsiębiorstw w realizację inwestycji podejmowanych przez jednostki naukowe. W szczególności mechanizmy związane będą z: - odwołaniem się do oceny biznes planu (studium wykonalności) na podstawie kierunkowych zasad wyboru operacji; - wskaźnikami rezultatu na poziomie projektu w umowie o dofinansowanie w oparciu o dane z biznes planu (studium wykonalności) przedstawiające zwiększone przychody z sektora przedsiębiorstw; - weryfikacją osiągnięcia wskaźnika rezultatu na poziomie projektu i finansowymi konsekwencjami w przypadku braku ich realizacji; - regularnymi sprawozdaniami oraz sprawozdaniem końcowym. Wsparcie z programu operacyjnego przyznane na realizację projektu z zakresu infrastruktury badawczo-rozwojowej podlega proporcjonalnemu zmniejszeniu w przypadku, gdy założony przez beneficjenta wskaźnik poziomu przychodów z działalności komercyjnej prowadzonej na wspartej infrastrukturze badawczo-rozwojowej nie zostanie osiągnięty w określonym terminie, nie później jednak niż na moment złożenia dokumentów zamknięcia danego programu. Zastosowanie ww. mechanizmów znajdzie odzwierciedlenie przede wszystkim w odpowiednich kryteriach punktowych. Interwencja zaplanowana w PI 1a realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu mazowieckiego rynku pracy w ramach pierwszego celu strategicznego - Rozwój konkurencyjnej gospodarki regionu opartej na innowacyjności, przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy i zrównoważonych zasobach, poprzez zapewnienie niezbędnego otoczenia infrastrukturalnego	

Priorytet inwestycyjny	1a - Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy
działalności badawczo-rozwojowej, stanowiącej istotne źródło innowacyjnych rozwiązań w gospodarce. PI 1a realizuje cel szczegółowy Umowy Partnerstwa - Wzrost wykorzystania badań naukowych i prac rozwojowych w gospodarce oraz podniesienie jakości i umiędzynarodowienia badań naukowych. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • jednostki naukowe; • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe; • konsorcja naukowe. Zestawienie głównych grup docelowych: • jednostki naukowe; • konsorcja naukowe; • przedsiębiorstwa.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	1a - Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez Komitet Monitorujący, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 1a, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. zwiększonego wykorzystania potencjału infrastrukturalnego jednostek naukowych, a także do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu. Jednocześnie, zgodnie z Umową Partnerstwa, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładane Komitetowi Monitorującemu będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez Komitet Monitorujący, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. W celu uniknięcia duplikowania infrastruktury badawczej, optymalizacji interwencji i koordynacji działań, wsparcie zostanie skierowane do podmiotów na przedsięwzięcia wynegocjowane w ramach Kontraktu Terytorialnego i uzgodnione z ministrem właściwym ds. nauki i szkolnictwa wyższego oraz ministrem właściwym ds. rozwoju regionalnego. Zastosowany sposób oceny i mechanizm koordynacji gwarantować będzie wybór projektów o	

Priorytet inwestycyjny	1a - Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy
najwyższej jakości naukowej, zapewniających efekt synergii z projektami realizowanymi na poziomie krajowym i w innych regionach. Kierunkowe kryteria: • projekty ujęte w Kontrakcie Terytorialnym; • projekty zgodne z inteligentną specjalizacją regionu; • przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury B+R służą realizacji wskazanych w projekcie badań mających zastosowanie w gospodarce; • infrastruktura B+R będzie dostępna dla podmiotów/osób spoza jednostki otrzymującej wsparcie; • nowe przedsięwzięcia mogą otrzymać wsparcie jedynie, gdy stanowią element dopełniający istniejące zasoby, w tym powstałe w ramach wsparcia udzielonego w ramach perspektywy 2007-2013; • finansowanie infrastruktury TIK w jednostkach naukowych możliwe będzie tylko wówczas, gdy będzie ona niezbędna do realizacji projektu badawczo-rozwojowego. Kryteria zapewnią wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: • projekty ujęte w Polskiej Mapie Drogowej Infrastruktury Badawczej; • przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury B+R charakteryzujące się możliwie wysokim stopniem współfinansowania ze źródeł prywatnych na etapie realizacji (w pierwszej kolejności) lub utrzymania inwestycji; • projekty realizowane w partnerstwie, pozwalające na wykorzystanie przez ośrodki subregionalne potencjału Warszawy; • projekty promujące niskoemisyjność, oszczędność energii i efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych. Planowane jest stosowanie następującego trybu wyboru projektów: • konkursowy. Instrumenty Finansowe W ramach priorytetu, w przypadku zastosowania IF przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	1a - Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Priorytet inwestycyjny	1a - Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy
Na obecnym etapie programowania nie zostały zidentyfikowane duże projekty w rozumieniu Art. 100 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013.	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		1a - Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO25	Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej	Ekwiwalenty pełnego czasu pracy	EFRR	Lepiej rozwinięte			200,00	SL2014	1raz/rok
CO27	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla projektów w zakresie innowacji lub badań i rozwoju	EUR	EFRR	Lepiej rozwinięte			32 700 000,00	SL2014	1raz/rok
PI11	Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			5,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny	1b
Nazwa	Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, pobudzania popytu, tworzenia sieci, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	I2
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Istotnym problemem gospodarki województwa mazowieckiego jest ograniczony zakres podejmowania działalności innowacyjnej przedsiębiorstw i w konsekwencji niewielkie nakłady prywatne na B+R. Dotyczy to zarówno prac B+R prowadzonych wewnątrz przedsiębiorstwa, jak i podejmowania współpracy z instytucjami naukowymi, bądź wdrożenia wyników badań instytucji naukowych. Na przyczyny takiego stanu rzeczy składają się: deklarowany przez przedsiębiorców brak potrzeby prowadzenia działalności B+R, brak możliwości jej finansowania lub niechęć do podejmowania ryzyka. Istotnym czynnikiem podnoszonym przez przedsiębiorców jest też nieznanostwo oferty instytucji naukowych w zakresie prowadzonych działań B+R lub niedostosowanie tematyki badań realizowanych przez instytucje do ich potrzeb. Wskazuje to na dwie grupy rezultatów niezbędnych do osiągnięcia celu szczegółowego: w wyniku realizacji interwencji zwiększona zostanie liczba przedsiębiorstw podejmujących regularne działania na rzecz B+R i innowacji oraz poprawiony zostanie dostęp do działalności B+R i innowacyjnej poprzez dodatkowe źródła ich finansowania. W wyniku zaangażowania – poprzez dedykowane instrumenty – nowych przedsiębiorstw, niepodjmujących dotychczas prac B+R, w działalność innowacyjną zwiększy się grupa firm ponoszących nakłady na B+R. Realizacja PI ukierunkowanego na realizację projektów badawczych przez przedsiębiorstwa będzie stanowić dodatkowe źródło finansowania działalności B+R. Pozwoli wybrać optymalny z punktu widzenia przedsiębiorcy model realizacji tych prac – we własnym

	zakresie lub we współpracy z jednostką naukową, co ograniczy problem niedostosowania wyników badań prowadzonych przez instytucje naukowe do potrzeb konkretnych przedsiębiorstw. Popyt wywołany dodatkowymi możliwościami finansowania projektów B+R przedsiębiorstw będzie też komunikatem wobec instytucji naukowych o obszarach o największym zapotrzebowaniu na prace B+R, wpłynie więc, szczególnie w przypadku instytutów badawczych czerpiących istotne przychody ze współpracy z przedsiębiorstwami, na modyfikacje ich oferty. W efekcie realizowanego instrumentu tj. faktycznego wyniku zastosowania mechanizmu popytowego poprawi się poziom dostosowania oferty instytucji naukowych do potrzeb przedsiębiorstw. Kolejnym rezultatem zwiększającym intensywność prowadzonych prac B+R w przedsiębiorstwach będzie możliwość stworzenia/rozwoju infrastruktury B+R, związanej z planowanymi pracami B+R. Co przyczyni się do rozwoju działów B+R w przedsiębiorstwach i umożliwi kontynuację prac B+R w rozszerzonym zakresie także poza współfinansowanymi projektami. Możliwość finansowania zarówno prac B+R na poszczególnych etapach, prowadzonych samodzielnie lub we współpracy z jednostką naukową, jak i infrastruktury przedsiębiorstw będzie zapewniać komplementarność wsparcia i dostosowanie do indywidualnych potrzeb przedsiębiorstw podyktowanych przyjętym przez nie modelem prowadzenia prac B+R.
--	---

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		I2 - Zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
I21	Nakłady sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w relacji do PKB	%	Lepiej rozwinięte	0,35	2011	0,85	GUS	1raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	1b - Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, pobudzania popytu, tworzenia sieci, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu
	W ramach celu szczegółowego Zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw planowane będą do realizacji, w szczególności, następujące typy projektów: • projekty badawczo-rozwojowe; • bon na innowacje; • tworzenie lub rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego; • proces eksperymentowania i poszukiwania nisz rozwojowych i innowacyjnych - konkursy związane z wyłanianiem nowych inteligentnych specjalizacji. W ramach PI 1b wspierane będą projekty badawczo-rozwojowe obejmujące cały proces powstawania innowacji (od pomysłu do rynku) lub jego wybrane elementy. Wsparcie obejmować będzie fazę badań naukowych, badań przemysłowych oraz prac rozwojowych, w tym opracowanie prototypów, demonstracje, opracowanie projektów pilotażowych, testowanie i walidację nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług w otoczeniu stanowiącym model warunków rzeczywistego funkcjonowania, których głównym celem jest dalsze udoskonalenie techniczne produktów, procesów lub usług, a ostateczny kształt zasadniczo nie jest jeszcze określony. Wyłącznie w przypadku MŚP (nie dotyczy dużych przedsiębiorstw) obok prac badawczo-rozwojowych elementem projektu realizowanego ze środków CT1 może być wdrożenie wyników tych prac, przy czym komponent wdrożeniowy musi stanowić mniejszość całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu. Badania będą mogły być realizowane samodzielnie przez przedsiębiorcę lub we współpracy z jednostką naukową. Realizowane będą także projekty przedsiębiorstw polegające na rozwoju technologii (opracowanej przez przedsiębiorcę lub nabytej), która nie została jeszcze skomercjalizowana i wykorzystana w działalności gospodarczej. Finansowanie obejmie w szczególności koszty przeprowadzenia kolejnych etapów prac badawczo-rozwojowych uzupełniających lub dostosowujących technologię do specyfiki przedsiębiorstwa. W wyniku prowadzonych badań osiągnięty zostanie etap zaawansowania innowacyjnego rozwiązania (produktu, usługi, procesu) pozwalający na jego urynkowienie. Kolejny typ projektu zakłada wspieranie tworzenia i rozwoju zaplecza badawczo-rozwojowego przedsiębiorstw, służącego ich innowacyjnej działalności, poprzez inwestycje w aparaturę, sprzęt, technologie i inną niezbędną infrastrukturę, która służy tworzeniu innowacyjnych

Priorytet inwestycyjny	1b - Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, pobudzania popytu, tworzenia sieci, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu
produktów i usług. Oferowane wsparcie przyczyni się do powstawania działów B+R i laboratoriów w przedsiębiorstwach lub tworzenia przez firmy centrów badawczo-rozwojowych. Wsparcie infrastruktury będzie możliwe jedynie pod warunkiem przedstawienia przez przedsiębiorstwo planów dotyczących prac B+R. Jednocześnie w ramach projektu badawczego możliwe będzie uzyskanie ochrony prawa własności przemysłowej (z wyłączeniem kosztów zgłoszenia wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego) oraz realizacja ochrony własności przemysłowej, a także prowadzenie analiz czystości patentowej, które są niezbędne celem skutecznej komercjalizacji technologii. Jednocześnie uzyskanie ochrony prawa własności przemysłowej nie stanowi obowiązkowego elementu projektu. Biorąc pod uwagę specyfikę projektów badawczych i rozwojowych, dopuszcza się wsparcie etapu przygotowawczego projektu oraz zarządzania podczas całego procesu realizacji inwestycji, w tym pozyskanie zewnętrznego doradztwa. Bon na innowacje to instrument dedykowany przede wszystkim rozpoczęciu działalności badawczo-rozwojowej wśród przedsiębiorstw nieposiadających dotychczas doświadczenia w prowadzeniu prac B+R lub we współpracy z jednostką naukową w tym zakresie (m.in. przy zastosowaniu mechanizmu popytowego). Przedmiotem wsparcia w ramach bonu na innowacje jest zakup usługi związanej z opracowaniem nowego produktu lub usługi, projektu wzorniczego, nowej technologii produkcji albo znaczącym ulepszeniem wyrobu końcowego lub technologii produkcji. Wsparcie obejmuje projekty dotyczące: innowacji na poziomie regionu lub wyższym, realizowane przede wszystkim przez firmy przemysłowe, technologiczne oraz nietechnologiczne. Biorąc pod uwagę ograniczony potencjał mikro i małych przedsiębiorstw w zakresie prowadzenia prac B+R, wsparcie będzie kierowane również do projektów realizowanych przez powiązania kooperacyjne. Pozwoli to zaangażować w prace B+R podmioty, które samodzielnie nie byłyby zdolne do podjęcia tego rodzaju działań. Wsparcie w PI 1b skoncentrowane będzie na sektorze MŚP, jednakże przewiduje się inwestycje dużych przedsiębiorstw, pod warunkiem zapewnienia przez nie konkretnych efektów dyfuzji działalności B+R do gospodarki. Projekty realizowane w ramach PI 1b będą zgodne z inteligentną specjalizacją regionu. Biorąc jednak pod uwagę konieczność ciągłego monitorowania i reagowania na pojawiające się nowe wyzwania i potencjały, zakłada się przeznaczenie nie więcej niż 10% środków alokacji PI 1b na realizację konkursów, mających na celu wyłonienie nowych inteligentnych specjalizacji, jako element procesu eksperymentowania i poszukiwania nisz rozwojowych.	

Priorytet inwestycyjny	1b - Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, pobudzania popytu, tworzenia sieci, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu
Dopuszcza się również dofinansowanie projektów zgodnych z celami interwencji, które posiadają certyfikat Seal of Excellence. W celu zachowania synergii z Programem Ramowym Komisji Europejskiej Horyzont 2020 dopuszcza się na poziomie kryteriów wyboru projektów stosowanie preferencji. Wsparciem mogą zostać objęte projekty badawczo-rozwojowe stanowiące kontynuację projektów realizowanych w ramach programu Horyzont 2020. Interwencja zaplanowana w PI 1b realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy w ramach pierwszego celu strategicznego - Rozwój konkurencyjnej gospodarki regionu opartej na innowacyjności, przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy i zrównoważonych zasobach. PI 1b realizuje cel szczegółowy Umowy Partnerstwa - Wzrost wykorzystania badań naukowych i prac rozwojowych w gospodarce oraz podniesienie jakości i umiędzynarodowienia badań naukowych. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • przedsiębiorstwa; • powiązania kooperacyjne; • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe; • Samorząd Województwa Mazowieckiego, w tym w partnerstwie z: – instytucjami otoczenia biznesu; – jednostkami naukowymi. Zestawienie głównych grup docelowych: • przedsiębiorstwa; • osoby i instytucje z województwa mazowieckiego.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	1b - Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, pobudzania popytu, tworzenia sieci, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez Komitet Monitorujący, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 1b, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu tj. zwiększenia nakładów przedsiębiorstw na działalność B+R, jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu. Jednocześnie, zgodnie z Umową Partnerstwa, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładane Komitetowi Monitorującemu będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez Komitet Monitorujący, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kierunkowe kryteria: • projekty zgodne ze strategią na rzecz inteligentnej specjalizacji regionu, włącznie z procesem eksperymentowania; • projekty, które bez wsparcia środkami publicznymi nie mogłyby osiągnąć zakładanych celów; • projekty charakteryzujące się utrzymaniem pozytywnych efektów inwestycji w przyszłości. Kryteria zapewnią wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: • projekty zgodne z celami RIS w zakresie kooperacji, tj. przewidujące współpracę z innymi podmiotami, w szczególności z przedsiębiorstwami i instytucjami naukowymi; • projekty zgodne z założeniami polityki klastrowej zawartej w RIS; • projekty realizowane w partnerstwie, oparte na współpracy przedsiębiorstw oraz jednostek naukowych i/lub wzmacniające współpracę sieciową;	

Priorytet inwestycyjny	1b - Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, pobudzania popytu, tworzenia sieci, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu
• w przypadku projektów realizowanych przez duże przedsiębiorstwa - projekty podejmowane wspólnie z MŚP lub przewidujące współpracę z MŚP, organizacjami pozarządowymi i instytucjami badawczymi; • w przypadku projektów infrastrukturalnych - projekty powiązane z realizowanymi pracami B+R; • projekty promujące niskoemisyjność, oszczędność energii i efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych; • projekty promujące staże dla studentów i pracowników naukowych w przedsiębiorstwach. Planowane jest stosowanie następującego trybu wyboru projektów: • konkursowy, jako tryb podstawowy; Instrumenty Finansowe W ramach priorytetu, w przypadku zastosowania IF przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	1b - Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, pobudzania popytu, tworzenia sieci, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Priorytet inwestycyjny	1b - Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, pobudzania popytu, tworzenia sieci, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu
Na obecnym etapie programowania nie zostały zidentyfikowane duże projekty w rozumieniu Art. 100 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013.	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		1b - Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, pobudzania popytu, tworzenia sieci, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO01	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	Przedsiębiorstwa	EFRR	Lepiej rozwinięte			290,00	SL2014	1raz/rok
CO02	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	Przedsiębiorstwa	EFRR	Lepiej rozwinięte			290,00	SL2014	1raz/rok
CO06	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	EUR	EFRR	Lepiej rozwinięte			120 630 000,00	SL2014	1raz/rok
CO24	Liczba nowych naukowców we wspieranych jednostkach	Ekwiwalenty pełnego czasu pracy	EFRR	Lepiej rozwinięte			110,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny		1b - Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, pobudzania popytu, tworzenia sieci, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO26	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi	Przedsiębiorstwa	EFRR	Lepiej rozwinięte			40,00	SL2014	1raz/rok

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład w realizację celów tematycznych 1–7

Oś priorytetowa	I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce
Interwencje realizowane w ramach PI 9v, PI 8i będą wspierać działanie związane rozwojem innowacyjnym firm i działalności innowacyjnej poprzez zapewnienie zasobów ludzkich i aktywnego otoczenia gospodarczego.	

Tabela 6: Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa			I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce										
Nr identyfikacyjny	Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
						M	W	T	M	W	T		
CO06	Produkt	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	EUR	EFRR	Lepiej rozwinięte			13 897 000			120 630 000,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 53% operacji w ramach Osi
FIX1	Finansowe	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Lepiej rozwinięte			49 853 543			347 771 413,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 100% alokacji w ramach Osi

Kategorie interwencji

Kategorie interwencji odpowiadające treści osi priorytetowej w oparciu o klasyfikację przyjętą przez Komisję oraz szacunkowy podział wsparcia Unii.

Tabela 7: Wymiar 1 – Zakres interwencji

Oś priorytetowa		I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	002. Procesy badawcze i innowacyjne w dużych przedsiębiorstwach	7 000 000,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	056. Inwestycje w infrastrukturę, zdolności i wyposażenie w MŚP, związane bezpośrednio z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	13 556 798,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	057. Inwestycje w infrastrukturę, zdolności i wyposażenie w dużych przedsiębiorstwach, związane bezpośrednio z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	10 364 775,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	058. Infrastruktura na rzecz badań naukowych i innowacji (publiczna)	130 785 847,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	062. Transfer technologii i współpraca między uczelniami a przedsiębiorstwami, z korzyścią głównie dla MŚP	19 127 428,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	063. Wsparcie dla klastrów i sieci przedsiębiorstw, z korzyścią głównie dla MŚP	1 000 000,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	064. Procesy badawcze i innowacyjne w MŚP (w tym systemy bonów, innowacje procesowe, projektowe, innowacje w obszarze usług i innowacje społeczne)	96 382 282,00

Tabela 8: Wymiar 2 – Forma finansowania

Oś priorytetowa		I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Dotacja bezzwrotna	278 217 130,00

Tabela 9: Wymiar 3 – Typ obszaru

Oś priorytetowa		I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)	99 980 508,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	02. Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)	142 829 297,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	03. Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)	35 407 325,00

Tabela 10: Wymiar 4 – Terytorialne mechanizmy wdrażania

Oś priorytetowa		I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	07. Nie dotyczy	278 217 130,00

Krótki opis planowanego wykorzystania pomocy technicznej, w tym, w razie potrzeby, przedsięwzięć mających na celu wzmacnianie zdolności administracyjnych instytucji zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę programów i beneficjentów.

Oś priorytetowa:	I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce
Ponadto w ramach PT realizowane będą zadania związane z zapewnieniem monitoringu, ewaluacji i aktualizacji regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji, obejmujące proces przedsiębiorczego odkrywania.	

2.2 Oś priorytetowa II - Wzrost e-potencjału Mazowsza

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)	Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów
ERDF	Lepiej rozwinięte	Ogółem	Nie dotyczy

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny	2c
Nazwa	Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-rządu, e-uczenia, e-włączenia społecznego, e-kultury oraz e-zdrowia

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	II1
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększone wykorzystanie e-usług publicznych
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Pierwszym i zarazem najbardziej priorytetowym, zidentyfikowanym problemem będzie dostosowanie służby zdrowia do zapisów znowelizowanych aktów prawnych, narzucających wprowadzenie we wszystkich podmiotach leczniczych wyłącznie elektronicznego systemu dokumentacji medycznej. Dzięki tym działaniom zagwarantowany zostanie dostęp on-line do informacji o stanie zdrowia pacjenta w podmiotach leczniczych. Jednocześnie sami pacjenci będą mieli możliwość monitorowania swojego statusu na liście osób oczekujących w kolejce do lekarza lub na badanie, co przełoży się w konsekwencji na dużą oszczędność czasu i kosztów kopiowania dokumentacji. Kolejnym problemem jest wzmocnienie wykorzystania przez administrację publiczną potencjału rozwiązań informatycznych w obszarze e-usług. W perspektywie finansowania 2007-2013 w 90% urzędach szczebla gminnego i 86% powiatowego wdrożone zostały systemy w zakresie elektronicznej administracji. Kolejnym krokiem wykorzystania potencjału informatycznego jest wsparcie podmiotów publicznych w tworzeniu i rozwoju nowoczesnych usług świadczonych drogą elektroniczną, w szczególności usług o czwartym poziomie e-dojrzałości. Z perspektywy odbiorców usług publicznych, informatyzacja procesów wewnętrznych administracji przyspieszy obieg dokumentów związany z załatwianiem spraw urzędowych, ułatwi dostęp klientów (w tym na odległość) do potrzebnej informacji na każdym etapie postępowania administracyjnego. Niezbędne jest również stworzenie narzędzi informatycznych warunkujących wprowadzenie działań ukierunkowanych na oszczędność energii. Zgodnie z Dyrektywą

	2009/72/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 lipca 2009 r. celem UE jest zastąpienie co najmniej 80% liczników elektrycznych inteligentnymi licznikami do 2020 r. Rezultaty wynikające z ww. Dyrektywy nie zostaną osiągnięte bez monitoringu zużycia energii umożliwiającego analizę poborów i kosztów energii elektrycznej. Procesy decyzyjne i inwestycyjne wymagają dostępu do zintegrowanych i zharmonizowanych zbiorów danych tworzących regionalną infrastrukturę informacji przestrzennej. Rezultatem kontynuacji cyfryzacji zasobów informacyjnych w regionie zapoczątkowanej w poprzednich okresach programowania oraz TIK do udostępniania tych zasobów, będzie usprawnienie zarządzania regionem we wszystkich jednostkach organizacyjnych w województwie oraz usprawnienie prowadzenia działalności inwestycyjnej w regionie, skierowanej do przedsiębiorców. Zwiększenie wykorzystania TIK dla świadczenia e-usług nastąpi również w obszarze usług publicznych dotyczących edukacji wyższej. Podejmowane będą działania celem wzmocnienia świadczenia e-usług przez uczelnie wyższe, podnosząc tym samym jakość i efektywność ich działania w sferze skierowanej do społeczeństwa (front-office). Mazowsze (z wyłączeniem bibliotek) nie posiada własnej strony internetowej. Przeprowadzone analizy wskazują na brak centralnego portalu, ukazującego wydarzenia kulturalne w jednym miejscu. Wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań informacyjno - komunikacyjnych pozwoli zwiększyć obywatelom dostęp do dóbr kultury w interaktywnej formie on-line. Tak zaprogramowana interwencja realizuje zadania Strategii Europa 2020 w ramach priorytetu: <i>Inteligentny rozwój - gospodarka oparta na wiedzy i innowacji</i>, gdzie poprzez wykorzystanie nowoczesnych TIK nastąpi rozwój e-usług o jak najwyższym stopniu dojrzałości, z których korzystać będą zarówno obywatele, jak i przedsiębiorcy.
--	---

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		II1 - Zwiększone wykorzystanie e-usług publicznych						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
II1	Odsetek obywateli korzystających z e-administracji (EAC)	%	Lepiej rozwinięte	34,10	2014	45,38	GUS	1 raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	2c - Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-rządu, e-uczenia, e-włączenia społecznego, e-kultury oraz e-zdrowia
W ramach celu szczegółowego <i>Zwiększone wykorzystanie e-usług publicznych</i> planowany będzie do realizacji, w szczególności, następujący typ projektów: - e-usługi publiczne. W dobie powszechnego dostępu do Internetu bardzo ważną kwestią jest zwiększanie liczby oraz jakości usług, udostępnianych w formie elektronicznej. Efektem realizowanych projektów będą e-usługi (front office), których wdrożenie będzie mogło być poparte przygotowaniem zaplecza informatycznego w danej instytucji (back-office). Działania w zakresie informatyzacji będą miały jedynie charakter pomocniczy, gdzie nadrzędnym celem projektu będzie świadczenie e-usług. Biorąc pod uwagę potrzeby oraz skalę koniecznych do podjęcia działań na Mazowszu w obszarze e-usług, najważniejszą priorytetową e-usługą jest e-zdrowie, aby dostosować podmioty lecznicze do wymogów regulacji prawnych. Następnie e-administracja (w tym geoinformacja) - kontynuowanie działań podjętych w latach 2007-2013, ze szczególnym naciskiem na tworzenie i rozwój e-usług publicznych skierowanych do obywateli i przedsiębiorców. Na trzecim miejscu jest e-kultura, jako promowanie Mazowsza, zwiększenie oferty kulturalnej napędzającej gospodarkę i popyt w tym obszarze. W latach 2014-2020 środki unijne zostaną skierowane na zwiększenie dostępności do e-usług publicznych, szczególnie na najwyższym, czwartym stopniu dojrzałości (transakcja). W ramach zaprogramowanej interwencji wspierane będą następujące typy interwencji, uszeregowane od obszarów najbardziej priorytetowych dla Mazowsza: - działania w zakresie informatyzacji służby zdrowia, ze szczególnym naciskiem na wdrożenie elektronicznej dokumentacji medycznej, dostosowując działalność podmiotów leczniczych do znowelizowanych przepisów prawa. Jednocześnie istnieje konieczność informatyzacji podmiotów leczniczych w zakresie świadczenia usług on-line, jak np. rejestracja wizyt, elektroniczne skierowanie, elektroniczna recepta czy elektroniczny dostęp do dokumentacji medycznej. Informatyzacja podmiotów leczniczych dotyczy wszystkich podmiotów świadczących usługi, zarówno publicznych, jak i prywatnych; - priorytetowymi zadaniami w zakresie elektronicznej administracji będą: zapewnienie interoperacyjności publicznych systemów teleinformatycznych, zainformatyzowanie dostępu do informacji publicznej oraz udostępnienie jak najszerszego zakresu usług publicznych świadczonych elektronicznie, umożliwiających pełną interakcję z urzędem, czyli możliwość całkowitego załatwienia danej sprawy na odległość. Dodatkowo realizowane będą projekty w obszarze geoinformacji, mające na celu rozbudowywanie funkcjonalności już istniejących systemów. Istotne znaczenie będą miały działania niewprowadzające wprost nowych usług, ale tworzące dla nich warunki w celu poprawy ich jakości. Jednocześnie premiowany będzie dodatkowy efekt w postaci profesjonalnego przygotowania danych z rejestrów do ponownego ich wykorzystania przez obywateli i przedsiębiorców. Uzupełniającym działaniem będzie pilotażowa inwestycja pozwalająca na wdrożenie kompleksowego monitoringu energii w jednostkach Samorządu Województwa Mazowieckiego wraz z jego jednostkami organizacyjnymi;	

Priorytet inwestycyjny	2c - Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-rządu, e-uczenia, e-włączenia społecznego, e-kultury oraz e-zdrowia
- projekty o charakterze zintegrowanym i zasięgu regionalnym, aby w sposób jak najbardziej kompleksowy przedstawiać społeczeństwu w formie interaktywnej wydarzenia kulturalne Mazowsza. W województwie należy stworzyć zintegrowany system informacji w postaci regionalnej platformy informacyjnej. Projekty w zakresie e-kultury będą możliwe do realizacji w ramach PI 6c. jedynie jako element projektu. Dodatkowo w ramach poprawy dostępu do zasobów kultury, planowane jest wsparcie informatyzacji bibliotek celem świadczenia e-usług dla obywateli; - wykorzystanie TIK do obsługi procesów związanych z edukacją na uczelniach wyższych, celem świadczenia usług drogą elektroniczną, aby podnieść dostępność, jakość i efektywność kształcenia w regionie, jak np. rekrutacja przez Internet, czy e-learning. W najbliższej przyszłości technologie, stanowiące podstawową infrastrukturę społeczeństwa cyfrowego, będą coraz bardziej powszechne. Oferowane usługi konsumenckie będą dostępne „zawsze” i „wszędzie”, także poprzez urządzenia mobilne, umożliwiając przy tym swobodne wykorzystywanie treści dostępnych i oferowanie własnych. W związku z tym, rozwiązania TIK w obszarze usług publicznych powinny w jak najszerszym stopniu zapewnić kompatybilność z urządzeniami mobilnymi (m.in. tablety, telefony, laptopy), wykorzystywanymi przez obywateli oraz przedsiębiorców. Ponadto <i>Europejska Agenda Cyfrowa</i> jednoznacznie wskazuje, że w nowym okresie programowania szczególnie wspierane będą innowacyjne usługi eGovernment o wymiarze transgranicznym. Rezultatem będzie zmniejszanie się roli infrastruktury na rzecz outsourcingu mocy obliczeniowych, czyli tzw. chmury obliczeniowej. Dzięki temu, e-usługi oparte na ww. modelu będą bardziej elastyczne i dostosowane do potrzeb obywateli i przedsiębiorstw, zaś dla samej administracji zapewnią niższe koszty, większą wydajność, wzrost bezpieczeństwa oraz interoperacyjności i przenoszenia danych. W związku z powyższym, informatyzacja oraz świadczenie e-usług publicznych powinny być ściśle skorelowane z wykorzystaniem modelu „chmury obliczeniowej” oraz powinny zapewniać kompatybilność z urządzeniami mobilnymi. Działania związane z budową infrastruktury szerokopasmowej realizowane będą z poziomu krajowego, co wpłynie na skuteczność i efektywność interwencji związanej z budową sieci szerokopasmowego Internetu. Na poziomie krajowym realizowane będą także kompleksowe projekty dotyczące e-integracji i rozwoju e- kompetencji. Interwencje na rzecz e-usług publicznych, cyfryzacji urzędów oraz profesjonalnych mechanizmów cyfrowego udostępniania informacji sektora publicznego realizowane są zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym. W przypadku inwestycji dotyczących cyfryzacji e-usług publicznych przedsięwzięcia realizowane na poziomie krajowym stanowią rodzaj standardu (w oparciu m.in. o akty prawne regulujące kwestie interoperacyjności - dostępność dla osób niepełnosprawnych i zgodność z WCAG 2.0.), umożliwiającego zachowanie zasady kompatybilności technologicznej i projektowej dla przedsięwzięć realizowanych na poziomie regionalnym. Projekty polegające na dostosowaniu systemów informatycznych świadczeniodawców do wymiany z Systemem Informacji Medycznej będą weryfikowane pod kątem komplementarności oraz nie dublowania funkcjonalności przewidzianych w krajowych platformach (P1 i P2). Jednym z priorytetów dla realizowanych projektów z zakresu e-usług, będzie zapewnienie interoperacyjności pomiędzy istniejącymi i planowanymi e-usługami oraz pomiędzy różnymi	

Priorytet inwestycyjny	2c - Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-rządu, e-uczenia, e-włączenia społecznego, e-kultury oraz e-zdrowia
procesami administracji elektronicznej. Dodatkowo projekty w zakresie e-usług powinny mieć charakter zintegrowany i obejmować jak największą liczbę podmiotów. Interwencja zaplanowana w PI 2c. realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach pierwszego celu strategicznego - Rozwój konkurencyjnej gospodarki regionu opartej na innowacyjności, przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy i zrównoważonych zasobach. PI 2c. realizuje cel szczegółowy Umowy Partnerstwa: Zwiększenie zastosowanie TIK w gospodarce i społeczeństwie. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • administracja rządowa; • jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; • jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną; • podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia - posiadające kontrakt z NFZ; • spółki, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd terytorialny; • uczelnie wyższe; • instytucje kultury; • organizacje pozarządowe; • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe; • kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych. Zestawienie głównych grup docelowych: • osoby i instytucje z województwa mazowieckiego; • przedsiębiorstwa.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	2c - Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-rządu, e-uczenia, e-włączenia społecznego, e-kultury oraz e-zdrowia
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez Komitet Monitorujący, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 2c, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. zwiększonego wykorzystania e-usług publicznych przez obywateli oraz	

Priorytet inwestycyjny	2c - Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-rządu, e-uczenia, e-włączenia społecznego, e-kultury oraz e-zdrowia
przedsiębiorców, jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu. Przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów stosowane w obszarze e-usług zapewniają wyeliminowanie przedsięwzięć powodujących nakładanie się podobnych inwestycji, bądź powstawanie infrastruktury nadmiernej w stosunku do potrzeb poprzez koordynację działań na poziomie regionalnym i krajowym, co przyczyni się do wzrostu efektywności e-usług na Mazowszu. Przyjęte kryteria zapewniają również weryfikację planowanych inwestycji pod względem zapewnienia lepszego wykorzystania obecnych zasobów, w tym uwzględnienia infrastruktury posiadanej przez podmioty świadczące e-usługi. Kryteria wyboru projektów przedkładane Komitetowi Monitorującemu będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez Komitet Monitorujący, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kryteria wyboru projektów zatwierdzane przez Komitet Monitorujący zostaną oparte w miarę możliwości o rekomendacje Zespołu ds. koordynacji, powołanego przez Ministra administracji i cyfryzacji w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020. Kierunkowe kryteria: • współdziałanie z już istniejącymi/planowanymi projektami e-administracji na poziomie krajowym i regionalnym; • kompatybilność z projektami planowanymi w ramach POPC oraz POWER; • dodatni, ilościowy wpływ w zakresie dodatkowych świadczeń lub oszczędności dla przedsiębiorstw i uproszczeń administracyjnych; • właściwy stosunek ceny do jakości; • dostosowanie do obowiązujących norm krajowych. Kryteria zapewnią wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: • projekty zapewniające kompleksowe/zintegrowane podejście; • projekty o dużej skali i sile oddziaływania; • projekty w zakresie świadczenia e-usług, kompatybilne z urządzeniami mobilnymi; • projekty wykorzystujące model „chmury obliczeniowej”; • projekty realizowane w partnerstwie. Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów:	

Priorytet inwestycyjny	2c - Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-rządu, e-uczenia, e-włączenia społecznego, e-kultury oraz e-zdrowia
- konkursowy, jako tryb podstawowy; - poza konkursowy. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi oraz ze Strategii ZIT WOF. W trybie pozakonkursowym: - dopuszcza się realizację projektu E-zdrowie dla Mazowsza 2. Projekt wynika z Uchwały nr 23/2016 Komitetu Sterującego do spraw koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia z dnia 29 kwietnia 2016 r. i dotyczy realizacji zadania przypisanego ustawowo Samorządowi Województwa - Wykonywanie zadań związanych z rozwojem regionalnym na obszarze województwa należy do samorządu województwa. Zasady finansowania rozwoju regionalnego oraz źródła dochodów województwa w tym zakresie określają odrębne ustawy (art. 11 ust 5 ustawy o samorządzie województwa); - dopuszcza się wsparcie kompleksowego monitoringu energii w jednostkach Samorządu Województwa Mazowieckiego wraz z ich jednostkami organizacyjnymi. Projekt zakłada wykorzystanie wyników projektów międzynarodowych finansowanych przez Komisję Europejską. Inwestycja będzie miała charakter pilotażowy tzn. będzie mogła być powielana poprzez wsparcie pozostałej infrastruktury publicznej województwa mazowieckiego oraz pozwoli stworzyć narzędzia analityczno-zarządcze umożliwiające stały nadzór nad zużyciem innych mediów (np. wody bieżącej i gazu ziemnego) w jednostkach Samorządu Województwa Mazowieckiego. - będą realizowane projekty wprost wynikające ze Strategii ZIT WOF, dotyczące m.in.: wykorzystania TIK przy korzystaniu przez społeczeństwo z usług publicznych, digitalizacji zasobów i dostępu do informacji publicznej, usług opiekuńczych opartych o narzędzia TIK. Zakłada się realizację zintegrowanych projektów wykorzystujących dotychczasowe inwestycje w zakresie rozwoju e-usług. Zakres kompetencyjny jednostek samorządowych sprawia, że inne podmioty nie mogą realizować inwestycji w planowanym zakresie. Instrumenty Finansowe W ramach priorytetu, w przypadku zastosowania IF przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	2c - Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-rządu, e-uczenia, e-włączenia społecznego, e-kultury oraz e-zdrowia
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Priorytet inwestycyjny	2c - Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-rządu, e-uczenia, e-włączenia społecznego, e-kultury oraz e-zdrowia
Na obecnym etapie programowania nie zostały zidentyfikowane duże projekty w rozumieniu Art. 100 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013.	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		2c - Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-rządu, e-uczenia, e-włączenia społecznego, e-kultury oraz e-zdrowia							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
PII3	Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			25,00	SL2014	1 raz/rok
PII4	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3	szt	EFRR	Lepiej rozwinięte			1 300,00	SL2014	1 raz/rok
PII5	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4 -transakcja	szt	EFRR	Lepiej rozwinięte			995,00	SL2014	1 raz/rok

Tabela 6: Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa			II - Wzrost e-potencjału Mazowsza										
Nr identyfikacyjny	Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
						M	W	T	M	W	T		
FIX1	Finansowe	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Lepiej rozwinięte			38 622 140			191 999 804,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 100% alokacji w ramach Osi
PII4	Produkt	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3	szt	EFRR	Lepiej rozwinięte			156			1 300,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 75% operacji w ramach Osi

Kategorie interwencji

Kategorie interwencji odpowiadające treści osi priorytetowej w oparciu o klasyfikację przyjętą przez Komisję oraz szacunkowy podział wsparcia Unii.

Tabela 7: Wymiar 1 – Zakres interwencji

Oś priorytetowa		II - Wzrost e-potencjału Mazowsza	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	078. Usługi i aplikacje w zakresie e-administracji (w tym elektronicznych zamówień publicznych, informatycznych środków wsparcia reformy administracji publicznej, bezpieczeństwa cybernetycznego, środków na rzecz zaufania i ochrony prywatności, e-sprawiedliwości i demokracji elektronicznej)	46 079 953,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	079. Dostęp do informacji sektora publicznego (w tym otwartych danych w zakresie e-kultury, bibliotek cyfrowych, zasobów cyfrowych i turystyki elektronicznej)	23 039 976,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	080. Usługi i aplikacje w zakresie włączenia cyfrowego, e-dostępności, e-uczenia się i e-edukacji, umiejętności cyfrowe	15 359 985,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	081. Rozwiązania informatyczne na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia się oraz usługi i aplikacje w zakresie e-zdrowia (w tym e-opieka i nowoczesne technologie w służbie osobom starszym)	69 119 929,00

Tabela 8: Wymiar 2 – Forma finansowania

Oś priorytetowa		II - Wzrost e-potencjału Mazowsza	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Dotacja bezzwrotna	153 599 843,00

Tabela 9: Wymiar 3 – Typ obszaru

Oś priorytetowa		II - Wzrost e-potencjału Mazowsza	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)	61 417 986,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	02. Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)	87 739 979,00

Oś priorytetowa		II - Wzrost e-potencjału Mazowsza	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	03. Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)	4 441 878,00

Tabela 10: Wymiar 4 – Terytorialne mechanizmy wdrażania

Oś priorytetowa		II - Wzrost e-potencjału Mazowsza	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Zintegrowane inwestycje terytorialne - miejskie	27 891 474,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	07. Nie dotyczy	125 708 369,00

Krótki opis planowanego wykorzystania pomocy technicznej, w tym, w razie potrzeby, przedsięwzięć mających na celu wzmacnianie zdolności administracyjnych instytucji zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę programów i beneficjentów

Oś priorytetowa:	II - Wzrost e-potencjału Mazowsza
Nie przewiduje się odrębnego angażowania środków pomocy technicznej na rzecz zapewnienia warunków i rozwiązań dla sprawnego wdrażania Osi Priorytetowej II, gdyż planowane wykorzystanie pomocy technicznej określone jest w ramach Osi Priorytetowej XI Pomoc Techniczna i przewiduje ono realizację zadań służących zapewnieniu skutecznego wdrożenia wszystkich Osi Priorytetowych I - X RPO WM 2014 - 2020.	

2.3 Oś priorytetowa III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)	Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów
ERDF	Lepiej rozwinięte	Ogółem	Nie dotyczy

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny	3a
Nazwa	Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	III1
Nazwa celu szczegółowego	Ulepszone warunki do rozwoju MŚP
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Sektor MŚP pełni kluczową rolę w rozwoju przedsiębiorczości zarówno w kraju, jak i na Mazowszu. Jednocześnie w dobie postępującej globalizacji, wzrasta rola rozwoju innowacyjnych pomysłów, które mogą stać się źródłem przewagi konkurencyjnej. W tym aspekcie problemem Mazowsza jest niewystarczające dostosowanie usług oraz brak kompleksowego wsparcia ze strony IOB, w tym w szczególności ze strony inkubatorów przedsiębiorczości, do potrzeb rozwojowych przedsiębiorstw. Dodatkowo istotnym problemem, podkreślanym w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. Innowacyjne Mazowsze (SRWM) w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej oraz współpracy między firmami jest rozwijanie fizycznej przestrzeni dla ich działalności. Wskazuje to na potrzebę powiększenia istniejących już stref lub utworzenie nowych terenów inwestycyjnych. W związku z powyższym, wsparcie w ramach PI 3a ukierunkowane będzie na stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, przede wszystkim w początkowym okresie funkcjonowania MŚP, poprzez poprawienie dostępności i jakości usług umożliwiających inkubację przedsiębiorstw. W wyniku interwencji przewidywany jest zarówno wzrost liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych oraz zmniejszenie liczby upadających przedsiębiorstw w I fazie rozwoju, w szczególności innowacyjnych. Uzyskane w ten sposób efekty przełożą się na zwiększenie stopy inwestycji w sektorze prywatnym, dzięki ułatwianiu podejmowania działalności gospodarczej

	o charakterze innowacyjnym. Natomiast nowoczesne inkubatory przedsiębiorczości, jako atrakcyjne miejsca prowadzenia działalności, będą doskonałym stymulatorem rozwoju przedsiębiorczości w województwie. Stworzone zostaną warunki dla rozwoju przedsiębiorczości, poprzez dostępność wsparcia zwrotnego dostosowanego do potrzeb MŚP. Dostosowanie dopasowanej do potrzeb MŚP oferty instrumentów finansowych wymaga przeprowadzenia analizy, a następnie wsparcia doradczego instytucji udzielających wsparcia zwrotnego. Dodatkowo nastąpi poprawa dostępności dobrze skomunikowanych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych, dając możliwość lokowania inwestycji w obszarach o największym potencjale rozwoju tj. przede wszystkim zgodnych z regionalną strategią innowacji, co spowoduje przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych i przełoży się na powstawanie miejsc pracy oraz podniesienie innowacyjności województwa. Uzbrajane tereny powinny służyć rozwojowi MŚP. Tak zaprogramowana interwencja w ramach PI 3a realizuje zadania Strategii Europa 2020 w ramach priorytetu: <i>Inteligentny rozwój - gospodarka oparta na wiedzy i innowacji</i> oraz realizuje projekt przewodni UE: <i>Unia innowacji</i>, gdzie innowacyjne pomysły przeradzać się będą w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy. Tym samym realizowany będzie, wskazany w Strategii Europa 2020, wskaźnik zatrudnienia dotyczący osób w wieku 20-64 lat, który do 2020 r. powinien być na poziomie 75%.
--	--

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		III1 - Ulepszone warunki do rozwoju MŚP						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
III11	Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach	mld zł	Lepiej rozwinięte	16,20	2012	29,80	GUS	1raz/rok
III12	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB	%	Lepiej rozwinięte	8,70	2011	10,00	GUS	1raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	3a - Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości
W ramach celu szczegółowego <i>Ulepszone warunki do rozwoju MŚP</i> planowane będą do realizacji, w szczególności, następujące typy projektów: • wsparcie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw; • wsparcie prowadzenia i rozwoju działalności przedsiębiorstw; • uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych; • integrowanie usług istniejących IOB w celu tworzenia kompleksowej oferty – obejmującej rozwój produktu; dostęp do kapitału; specjalistyczne doradztwo dla MŚP (np. brokerzy innowacji; platformy współpracy); optymalizacja wykorzystania instrumentów finansowych oraz wsparcie przy ich dystrybucji. Interwencja w ramach PI 3a mająca na celu podniesienie konkurencyjności i innowacyjności MŚP, skoncentrowana będzie w pierwszej kolejności na poprawie dostępu sektora MŚP do dobrej jakości usług doradczych, w tym usług wyspecjalizowanych. Wsparciem objęte będą przedsiębiorstwa na różnych etapach rozwoju. Pozwoli to na wspomaganie MŚP w osiąganiu kolejnych etapów dojrzałości gospodarczej. W szczególności zakłada się wsparcie podmiotów gospodarczych znajdujących się we wczesnej fazie rozwoju, przede wszystkim za pośrednictwem inkubatorów przedsiębiorczości. Nacisk zostanie położony na stworzenie kompleksowej oferty wsparcia początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw (inkubacja oraz akceleracja), kiedy to istnieje najwyższe ryzyko upadku firm. IOB będą wspomagały rozwój MŚP w szczególności poprzez skuteczne doradztwo m.in. w zakresie zakładania działalności gospodarczej, opracowania strategii, monitorowania biznesu, transferu technologii i prognozowania. Dla zapewnienia zgodności ofert IOB z potrzebami przedsiębiorstw w PI 3a wykorzystane będą instrumenty wiążące realizację projektu z identyfikowanym popytem np. w formie voucherów. W związku z potrzebą przejścia IOB do prowadzenia działalności na zasadach rynkowych, wsparcie dla MŚP za pośrednictwem IOB udzielane będzie za pomocą mechanizmów popytowych. Biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia kompleksowej i spójnej oferty IOB, dostosowanej do potrzeb przedsiębiorstw, podjęte zostaną także działania o charakterze systemowym mające na celu integrowanie usług istniejących IOB, obejmujących m.in. rozwój produktu, dostęp do kapitału, specjalistyczne doradztwo dla MŚP. Rolą Samorządu Województwa Mazowieckiego będzie animowanie współpracy, wypracowanie oraz zainicjowanie wraz z IOB i przedsiębiorcami rozwiązań dla osiągnięcia tego celu (takich jak brokerzy innowacji, platformy współpracy, monitorowanie popytu na specjalistyczne usługi). Ze względu na animacyjną rolę	

Priorytet inwestycyjny	3a - Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości
Samorządu Województwa i efektywność wsparcia okres finansowania danego rozwiązania nie będzie przekraczać 3 lat, a wypracowane struktury będą dążyć do samodzielności finansowej. W tym celu istnieje możliwość wsparcia profesjonalizacji usług IOB przy spełnieniu następujących warunków: • IOB monitoruje świadczenie różnych usług i przeprowadza badania satysfakcji klientów w celu oceny swoich wyników oraz przygotowania lepszych opartych o dane statystyczne prognoz ich skuteczności; • IOB wykaże, że będzie stosować istniejące standardy w zakresie dostarczania usług opracowane na poziomie krajowym / europejskim / międzynarodowym; • IOB posiada roczny plan działalności zawierający: indykatywną listę projektów / usług, które planuje udzielić/dostarczyć, dostępne zasoby, niezbędne szkolenia, wymagany budżet oraz źródła finansowania; projekty planowane do wsparcia z EFRR, powinny być wyraźnie przedstawione w planie prac; • IOB posiada strategię biznesową, która wyraźnie wskazuje różne źródła jej przychodów i potwierdza jej zdolność do działania w warunkach rynkowych i samodzielność finansową w zakresie prowadzenia działalności (lub zdolność do stopniowego uzyskania owej samodzielności do końca okresu kwalifikowalności). Szczególny nacisk położony zostanie również na rozwijanie zaawansowanych, wyspecjalizowanych i udoskonalonych usług doradczych IOB, dostosowanych do potrzeb MŚP. Wsparcie nie będzie dotyczyło bieżącej działalności IOB. Wsparcie profesjonalizacji usług IOB przełoży się na wymierne osiągnięcia w postaci wspartych przedsiębiorstw. Działaniem uzupełniającym będzie wsparcie proinnowacyjnych instytucji otoczenia biznesu, oferujących pomoc w zakresie transferu technologii, prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej i akceleracji projektów B+R, w tym projektów dla PI 1b. Zakłada się wsparcie ograniczonej liczby instytucji otoczenia biznesu zlokalizowanych w ośrodkach o największym potencjale innowacyjnym w regionie (Warszawa, Radom, Płock) w zakresie realizacji usług proinnowacyjnych i technologicznych zgodnych z potrzebami przedsiębiorstw. W incydentalnych i uzasadnionych przypadkach, gdy w wyniku realizacji regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji nastąpi silna koncentracja przedsiębiorstw z kluczowej branży/branż, o konkretnym zapotrzebowaniu na wsparcie czynności związanych z organizacją działalności gospodarczej, obsługi księgowej, logistycznej, telekomunikacyjnej, dopuszcza się wsparcie infrastrukturalne IOB. Przykładowe warunki wskazane w UP konieczne do spełnienia, aby instytucje otoczenia biznesu mogły być wspierane ze środków CT3: • przedsięwzięcia w zakresie wsparcia IOB są ukierunkowane na świadczenie specjalistycznych usług IOB • przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury IOB wspierane będą w bardzo ograniczonym zakresie i przy spełnieniu następujących warunków: – działalność IOB wpisuje się w krajową lub regionalną strategię inteligentnej specjalizacji;	

Priorytet inwestycyjny	3a - Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości
– IOB dysponuje strategią/planem wykorzystania infrastruktury planowanej do sfinansowania w ramach przedsięwzięcia; – przedsięwzięcie jest współfinansowane ze źródeł prywatnych; – przedsięwzięcie nie powiela dostępnej infrastruktury IOB o podobnym profilu zlokalizowanej w danym lub sąsiadującym regionie, chyba, że limit dostępnej oferty został wyczerpany; • w realizacji przez IOB specjalistycznych usług zapotrzebowanych przez konkretnych przedsiębiorców wykorzystują dostępne standardy świadczenia usług; • IOB dążyć będą do prowadzenia działalności na zasadach rynkowych, w oparciu o otwartą konkurencję. W celu rozwoju MŚP kluczowym jest dostęp do odpowiednio sparametryzowanego wsparcia zwrotnego. Dlatego przeprowadzona zostanie pogłębiona analiza, która określi zapotrzebowanie MŚP na adekwatne instrumenty finansowe, a także potencjał mazowieckich instytucji otoczenia biznesu dystrybuujących wsparcie zwrotne. Instytucjom udzielającym instrumenty finansowe zaoferowane zostanie wsparcie doradcze, mające na celu podniesienie efektywności podejmowanych działań w zakresie dystrybucji środków. Dofinansowanie będą mogły uzyskać przede wszystkim projekty zgodne z inteligentną specjalizacją regionu. Preferowane będzie zwiększanie zdolności do wdrażania, upowszechnienia i wprowadzania na rynek nowych rozwiązań w kluczowych obszarach tematycznych zidentyfikowanych w ramach inteligentnej specjalizacji, stanowiących innowacje co najmniej w skali regionu. Powyższe działanie pozwoli skoncentrować środki na przedsięwzięciach o największym potencjale rozwojowym. Działaniem stwarzającym warunki stymulujące rozwój gospodarczy poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz wspieranie tworzenia nowych firm będzie uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych (w tym na obszarach powojkowych, przemysłowych, kolejowych i popegeerowskich). Wsparciem objęte zostaną zadania dotyczące uporządkowania i przygotowania terenów inwestycyjnych, w szczególności prace studyjno-koncepcyjne, badania geotechniczne, kompleksowe wyposażenie w media oraz modernizacja wewnętrznej infrastruktury komunikacyjnej w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych. W ramach inwestycji w zakresie terenów inwestycyjnych wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną, jako uzupełniający element projektu dotyczącego kompleksowego przygotowania terenu inwestycyjnego, mogą stanowić jedynie mniejszą część budżetu projektu. Rezultatem bezpośrednim projektów dotyczących wsparcia terenów inwestycyjnych będzie liczba mikro, małych i średnich przedsiębiorstw zlokalizowanych we wspartej infrastrukturze oraz liczba miejsc pracy utworzonych w tych MŚP. Wsparcie przyznane na realizację projektu dotyczącego terenów inwestycyjnych podlega proporcjonalnemu zmniejszeniu w przypadku, gdy teren objęty projektem nie zostanie w pełni wykorzystany przez MŚP¹ w określonym	

¹ Na potrzeby wskaźnika uwzględniany jest status przedsiębiorcy na moment lokowania przedsiębiorcy na danym terenie.

Priorytet inwestycyjny	3a - Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości
terminie, nie później jednak niż na moment złożenia dokumentów zamknięcia danego programu. IZ będzie monitorować poziom wykorzystania terenów inwestycyjnych oraz sprawozdawać na temat osiągnięcia wyników tej interwencji. Należy pokreślić, iż przekazanie pomocy uzależnione będzie od zapewnienia/zasiedlenia niewykorzystanych terenów inwestycyjnych wspieranych w latach 2007-2013. W systemie zarządzania Programem zostaną uwzględnione mechanizmy pozwalające na uniknięcie podwójnego finansowania tych samych usług świadczonych na rzecz przedsiębiorców w ramach CT 3 i CT 8. W szczególności, interwencja EFS w CT 8 zostanie skoncentrowana na finansowaniu tworzenia i zakładania nowych przedsiębiorstw przez osoby fizyczne. Z kolei wsparcie finansowe udzielane w ramach CT 3 zostanie ukierunkowane bezpośrednio na rozwój potencjału i innowacyjności funkcjonujących przedsiębiorstw. Inwestycje w rozwój kapitału ludzkiego na rzecz wzrostu adaptacyjności przedsiębiorstw (tj. działania szkoleniowe i doradcze) będą realizowane w ramach CT 8. Interwencja zaplanowana w PI 3a realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach pierwszego celu strategicznego - Rozwój konkurencyjnej gospodarki regionu opartej na innowacyjności, przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy i zrównoważonych zasobach. PI 3a realizuje cel szczegółowy UP: Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • MŚP; • jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; • organizacje pozarządowe; • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe; • powiązania kooperacyjne; • porozumienia/konsorcja ww. beneficjentów; • Samorząd Województwa Mazowieckiego; • proinnowacyjne instytucje otoczenia biznesu - ośrodki innowacyjności. Zestawienie głównych grup docelowych: • MŚP.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	3a - Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez KM, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 3a, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. <i>ulepszone warunki do rozwoju MŚP</i>, jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu. Jednocześnie, zgodnie z UP, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładane KM będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kierunkowe kryteria: - projekty realizowane przez proinnowacyjne instytucje otoczenia biznesu, które muszą być ukierunkowane na wsparcie obszarów inteligentnej specjalizacji; - projekty mające na celu przygotowanie terenów inwestycyjnych realizowanych na nieużytkach, terenach zlokalizowanych w pobliżu inwestycji transportowych (autostrady, drogi szybkiego ruchu, linie kolejowe), terenach zdegradowanych, wymagających rewitalizacji, w związku ze zintensyfikowanym i udokumentowanym zapotrzebowaniem firm poszukujących lokalizacji dla prowadzenia działalności; - projekty mające na celu przygotowanie terenów inwestycyjnych, stref aktywności gospodarczej są realizowane pod warunkiem nie powielania dostępnej infrastruktury, chyba, że limit dostępnej powierzchni został wyczerpany. Kryteria zapewnią wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: - projekty zgodne z celami RIS i przyczyniające się do skutecznego wdrażania koncepcji inteligentnej specjalizacji; - projekty wprowadzające na rynek innowacyjne wyroby lub usługi i/lub nowe rozwiązania, w tym wykorzystujące technologie cyfrowe; - projekty przyczyniające się do powstawania miejsc pracy; - projekty angażujące kapitał prywatny. Planowane jest stosowanie następującego trybu wyboru projektów: - konkursowy jako tryb podstawowy;	

Priorytet inwestycyjny	3a - Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości
• pozakonkursowy. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi oraz ze Strategii ZIT WOF. W trybie pozakonkursowym planowana jest realizacja typów projektów: • integrowanie usług istniejących IOB w celu tworzenia kompleksowej oferty – obejmującej rozwój produktu; dostęp do kapitału; specjalistyczne doradztwo dla MŚP (np. brokerzy innowacji; platformy współpracy). Projekt wynika wprost z RIS i dotyczy zadania przypisanego ustawowo Samorządowi Województwa - wspieranie rozwoju nauki i współpracy między sferą nauki i gospodarki, popieranie postępu technologicznego oraz innowacji (art. 11 ust 2 pkt 6 ustawy o samorządzie województwa) Samorząd Województwa Mazowieckiego w ramach projektu działać będzie jako operator projektu parasolowego i będzie pełnił funkcję koordynatora mającego na celu zapewnienie kompleksowej i spójnej oferty usług IOB oraz zwiększenie ich efektywności. IOB biorące udział w projekcie zostaną wybrane w procedurze konkurencyjnej. • optymalizacja wykorzystania instrumentów finansowych oraz wsparcie przy ich dystrybucji. Samorząd Województwa w celu rozwoju MŚP zapewni dostęp do odpowiednio sparametryzowanego wsparcia zwrotnego poprzez przygotowanie pogłębionej analizy określającej popyt MŚP na adekwatne instrumenty finansowe. Opracowanie obejmie również potencjał mazowieckich instytucji otoczenia biznesu dystrybuujących wsparcie zwrotne. W celu podniesienia efektywności podejmowanych działań w zakresie dystrybucji środków, instytucjom wdrażającym instrumenty finansowe zostanie zaoferowane wsparcie doradcze. Instrumenty Finansowe W ramach priorytetu, w przypadku zastosowania IF przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	3a - Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Priorytet inwestycyjny	3a - Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości
Na obecnym etapie programowania nie zostały zidentyfikowane duże projekty w rozumieniu Art. 100 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013.	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		3a - Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO01	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	Przedsiębiorstwa	EFRR	Lepiej rozwinięte			870,00	SL2014	1raz/rok
CO04	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe	Przedsiębiorstwa	EFRR	Lepiej rozwinięte			870,00	SL2014	1raz/rok
CO08	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach	Ekwiwalenty pełnego czasu pracy	EFRR	Lepiej rozwinięte			280,00	SL2014	1raz/rok
PIII5	Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			92,00	SL2014	1raz/rok
PIII6	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha	EFRR	Lepiej rozwinięte			435,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny		3a - Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
PIII7	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			50,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny	3b
Nazwa	Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	III2
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Istotnym problemem województwa mazowieckiego jest utrzymująca się stała, ponad dwukrotna przewaga importu nad eksportem. Zgodnie ze SRWM umiędzynarodowienie gospodarcze jest jednym z najważniejszych kierunków działań w celu podniesienia konkurencyjności przemysłu w regionie oraz zwiększenia potencjału eksportowego Mazowsza. W związku z powyższym, wsparcie w ramach PI 3b ukierunkowane będzie na wzrost internacjonalizacji przedsiębiorstw oraz promocję gospodarczą regionu. Umiędzynarodowienie firm, gospodarki i zachodzące procesy innowacyjne są ze sobą silnie powiązane. Współpraca międzynarodowa i realizowanie kontraktów zagranicznych działa stymulująco na poziom innowacyjności przedsiębiorstw, a relacje nawiązywane z podmiotami pochodzącymi z innych krajów sprzyjają rozwijaniu kultury organizacyjnej i technologicznej, stanowiąc odpowiednie środowisko do powstawania i wdrażania innowacji. Jednocześnie umiędzynarodowienie firm pozostaje w bezpośrednim związku z ich konkurencyjnością, stwarzając możliwości lepszego dostępu do klientów, dostawców lub nowoczesnych technologii. Najczęściej wyznacza to również ścieżkę do osiągania lepszych wyników, długoterminowego zrównoważonego rozwoju oraz wyższej konkurencyjności. W konsekwencji podjętych działań wsparcie przyczyni się do zmiany niekorzystnego bilansu wymiany zagranicznej w województwie. Dodatkowo, w celu zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej województwa, jak i poszczególnych jego obszarów wsparcie przyczyni się do wzmocnienia i utrwalenia pozytywnego wizerunku Mazowsza oraz Warszawy i ich potencjału w zakresie korzystnych warunków dla lokalizowania i prowadzenia działalności gospodarczej. Tak zaprogramowana interwencja realizuje zadania Strategii Europa 2020 w ramach priorytetu: Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej oraz realizuje projekt przewodni UE: Polityka przemysłowa w erze globalizacji poprzez

	działania na rzecz umiędzynarodowienia przedsiębiorców oraz gospodarki Mazowsza.
--	--

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		III2 - Zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
III21	Zmiana eksportu przemysłu w województwie mazowieckim 2011=100	%	Lepiej rozwinięte	111,00	2012	140,00	GUS	1raz/rok
III22	Eksport	mln zł	Lepiej rozwinięte	82 898,00	2011	136 831,00	Izba Celna	1raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	3b - Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia
W ramach celu szczegółowego: <i>Zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP</i> planowane będą do realizacji, w szczególności, następujące typy projektów: • internacjonalizacja przedsiębiorstw poprzez wzrost eksportu towarów i usług; • promocja gospodarcza regionu w wymiarze krajowym i międzynarodowym. W ramach PI 3b wsparcie skierowane zostanie przede wszystkim do przedsiębiorców w zakresie wzrostu ich internacjonalizacji, poprzez udział m.in. w misjach gospodarczych, krajowych i międzynarodowych imprezach targowo-wystawienniczych, czy też w ramach wizyt studyjnych. Odbywać się to będzie w wyniku wdrożenia nowych modeli biznesowych przedsiębiorstw poprzez wsparcie na poszczególnych etapach internacjonalizacji - od etapu koncepcyjnego, przez implementację pomysłu na internacjonalizację działalności i podjęcia międzynarodowej współpracy gospodarczej, po rozszerzanie i udoskonalanie tej działalności. Podstawą udziału w imprezach wystawienniczo – targowych, misjach gospodarczych, wizytach studyjnych jest posiadanie przez przedsiębiorstwo strategii rozwoju eksportu, która w szczególności przeanalizuje i wskaże nowe rynki docelowe działalności eksportowej firmy. Interwencja w zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw będzie mogła być uzupełniona i wspierana o rozwiązania TIK w obszarze handlu elektronicznego. Wspierane będą działania nie tylko pojedynczych przedsiębiorstw ale również i ich grup, takich jak powiązania kooperacyjne, zmierzających do rozszerzania działalności gospodarczej na nowe, zagraniczne rynki i poszukiwania partnerów biznesowych w innych krajach. Drugi typ wsparcia dotyczyć będzie działań wzmacniających pozycję regionalnej gospodarki, przede wszystkim poprzez promocję gospodarki regionu w wymiarze krajowym i międzynarodowym. W ramach przedmiotowej interwencji możliwa będzie realizacja projektu pozakonkursowego polegająca na promocji gospodarki Mazowsza w oparciu o wiodące branże w województwie mazowieckim. Przeprowadzona zostanie analiza, która wskaże branże w województwie mazowieckim posiadające największy potencjał do internacjonalizacji oraz wypromowania mazowieckiej gospodarki, z udziałem przedsiębiorców z obszaru województwa. Przygotowana zostanie strategia, która wskaże dla wybranych branż docelowe rynki oraz narzędzia promocji, takie jak targi, misje gospodarcze, kampanie promocyjne w mediach branżowych na docelowych rynkach. Projekt złożony będzie z dwóch komponentów. W ramach projektu pozakonkursowego przygotowana zostanie strategia, która wskaże dla wybranych branż docelowe rynki oraz narzędzia promocji oraz realizowane będą działania promujące branże województwa mazowieckiego na rynkach międzynarodowych. Natomiast w trybie konkursowym realizowane będzie wsparcie dla przedsiębiorstw województwa mazowieckiego, działających we wskazanych branżach, które będą uczestniczyły w targach i misjach gospodarczych wskazanych w strategii. Dodatkowo, aby spotęgować efekt ww. działań niezbędne będzie przygotowanie kompleksowej i spójnej polityki inwestycyjnej regionu, obejmującej wsparcie przedsiębiorstw nastawionych na wzrost eksportu i zdobywanie nowych rynków zbytu, w tym	

Priorytet inwestycyjny	3b - Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia
nawiązywanie kontaktów z partnerami zagranicznymi oraz uzyskiwanie informacji na temat rynków zagranicznych. Dofinansowanie będą mogły uzyskać przede wszystkim projekty zgodne z inteligentną specjalizacją regionu. Preferowane będzie zwiększanie zdolności do wdrażania, upowszechnienia i wprowadzania na rynek nowych rozwiązań w kluczowych obszarach tematycznych, zidentyfikowanych w ramach inteligentnej specjalizacji, stanowiących innowacje co najmniej w skali regionu. Powyższe działanie pozwoli skoncentrować środki na przedsięwzięciach o największym potencjale rozwojowym. Interwencja zaplanowana w PI 3b realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach pierwszego celu strategicznego - Rozwój konkurencyjnej gospodarki regionu opartej na innowacyjności, przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy i zrównoważonych zasobach. PI 3b realizuje cel szczegółowy UP: Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • MŚP; • jednostki naukowe; • spółki celowe; • powiązania kooperacyjne; • JST, ich związki i stowarzyszenia; • organizacje pozarządowe; • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe; • samorząd gospodarczy. Zestawienie głównych grup docelowych: • MŚP.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	3b - Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez KM, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 3b, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP, jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu. Jednocześnie, zgodnie z Umową Partnerstwa,	

Priorytet inwestycyjny	3b - Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia
przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładane KM będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kierunkowe kryteria: • projekty oparte na strategii biznesowej, identyfikującej działania mające na celu skuteczną internacjonalizację przedsiębiorstw; • projekty wykazujące znaczącą poprawę w zakresie zwiększenia wysokości eksportu; • projekty dostosowujące formy wsparcia do indywidualnych potrzeb przedsiębiorstwa. Kryteria zapewnią wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: • projekty ukierunkowane na wspieranie obszarów gospodarczych o największym potencjale rozwoju, zgodne z inteligentną specjalizacją regionu; • projekty realizowane w partnerstwie, oparte na współpracy przedsiębiorstw oraz jednostek sfery B+R i/lub wzmacniające współpracę sieciową; • projekty przyczyniające się do powstawania miejsc pracy; • projekty angażujące kapitał prywatny. Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów: • konkursowy jako tryb podstawowy; • pozakonkursowy. W trybie pozakonkursowym planowana jest realizacja typu projektu: <i>promocja gospodarcza regionu w wymiarze krajowym i międzynarodowym</i>. W celu ukierunkowania przedsiębiorstw wybieranych w trybie konkursowym, przygotowana zostanie strategia wskazująca wybrane branże, kierunki oraz narzędzia promocji w postaci odpowiednio wybranych imprez wystawienniczo – targowych. Projekt będzie również obejmował realizację działań wynikających ze strategii promujących branże oraz region. W celu osiągnięcia celów interwencji uzasadnione jest również wsparcie MŚP zidentyfikowanych i wyłonionych w ramach programu Horyzont 2020, w celu wzmocnienia partnerstwa biznesowego MŚP. Instrumenty Finansowe W ramach priorytetu, w przypadku zastosowania IF przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów	

Priorytet inwestycyjny	3b - Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia
finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	3b - Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Priorytet inwestycyjny	3b - Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia
Na obecnym etapie programowania nie zostały zidentyfikowane duże projekty w rozumieniu Art. 100 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013.	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		3b - Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO01	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	Przedsiębiorstwa	EFRR	Lepiej rozwinięte			350,00	SL2014	1raz/rok
CO02	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	Przedsiębiorstwa	EFRR	Lepiej rozwinięte			350,00	SL2014	1raz/rok
CO06	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	EUR	EFRR	Lepiej rozwinięte			22 500 000,00	SL2014	1raz/rok
PIII1	Liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły zmiany organizacyjno-procesowe	Przedsiębiorstwa	EFRR	Lepiej rozwinięte			350,00	SL2014	1raz/rok
PIII2	Liczba kontraktów handlowych zagranicznych podpisanych przez przedsiębiorstwa wsparte w zakresie internacjonalizacji	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			350,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny		3b - Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
PIII3	Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze międzynarodowym	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			2,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny	3c
Nazwa	Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	III3
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększone zastosowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Budowanie przewagi konkurencyjnej gospodarki nie jest możliwe bez rozwoju przedsiębiorstw, a przede wszystkim wzrostu ich innowacyjności. Dodatkowo centralne położenie na mapie Polski oraz szczególny status Warszawy powodują, że w województwie mazowieckim dochodzi do znacznej koncentracji działalności gospodarczej w ramach niemal wszystkich sektorów. Jednocześnie postępująca globalizacja oraz coraz silniejsza konkurencja rynkowa, determinują mocniejsze wsparcie przedsiębiorstw w zakresie rozszerzenia skali działalności, w tym zwiększania zatrudnienia, poziomu technologicznego i/lub organizacyjnego oraz rozwoju współpracy zarówno w sferze gospodarczej, jak i naukowej. Zdiagnozowane problemy wskazują na konieczność wsparcia przedsiębiorstw we wdrażaniu przede wszystkim rozwiązań innowacyjnych, w tym wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjno - komunikacyjnych (TIK). W związku z powyższym, wsparcie w ramach PI 3c skierowane będzie na wzmocnienie potencjału sektora MŚP na Mazowszu, przede wszystkim w zakresie wprowadzania na rynek nowych produktów lub usług oraz pozyskiwania i wdrażania innowacji. Inwestycje w rozwój przedsiębiorstw, zwiększające skalę ich działalności, spowodują zwiększenie zasięgu oferty firm w ramach nowych rynków zbytu. Dodatkowo wykorzystanie TIK przełoży się na rozwój i poprawę efektywności działalności przedsiębiorstw, m.in. poprzez wsparcie rozwoju współpracy między przedsiębiorstwami w oparciu o nowoczesne rozwiązania teleinformatyczne (B2B), co wzmocni więzi pomiędzy współpracującymi przedsiębiorstwami oraz podniesie konkurencyjność poprzez stosowanie nowoczesnych kanałów współpracy, automatyzację procesów biznesowych i wymiany danych. Jednocześnie wykorzystanie TIK przyczyni się do rozwoju e-handlu, zwiększając możliwość konkurowania mazowieckich przedsiębiorców na rynkach międzynarodowych oraz wzmacniając rolę handlu elektronicznego w działalności gospodarczej. Tak zaprogramowana interwencja, skierowana na wsparcie sektora MŚP, stanowi katalizator wzrostu gospodarczego oddziałującego na cały region Mazowsza.

	PI 3c realizuje zadania Strategii Europa 2020 w ramach priorytetu: <i>Inteligentny rozwój - gospodarka oparta na wiedzy i innowacji</i> oraz realizuje projekt przewodni UE: <i>Unia innowacji</i>, gdzie innowacyjne pomysły przeradzać się będą w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy. Tym samym realizowany będzie, wskazany w Strategii Europa 2020, wskaźnik zatrudnienia dotyczący osób w wieku 20-64 lat, który do 2020 r. powinien być na poziomie 75%.
--	--

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		III3 - Zwiększone zastosowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
III31	Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych - w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług	%	Lepiej rozwinięte	16,10	2012	20,90	GUS	1raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	3c - Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług
W ramach celu szczegółowego <i>Zwiększone zastosowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP</i> planowane będą do realizacji, w szczególności, następujące typy projektów: • wprowadzanie na rynek nowych lub ulepszonych produktów lub usług; • rozwój produktów i usług opartych na handlu elektronicznym oraz zaawansowanych rozwiązaniach TIK. Interwencja w ramach PI 3c ukierunkowana będzie na wsparcie aktywności inwestycyjnej istniejących mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, m.in. poprzez rozwój produktów, procesów i rozwiązań marketingowych, co przełoży się na zwiększone zatrudnienie i trwały rozwój firm, a także podniesie innowacyjność MŚP oraz całego regionu. Wsparcie będzie ukierunkowane przede wszystkim na wdrażanie innowacji produktowych, procesowych, marketingowych i organizacyjnych oraz wyników prac B+R. Będą to działania związane z rozbudową przedsiębiorstwa, w szczególności związaną z wprowadzaniem na rynek nowych lub ulepszonych produktów i usług. W ramach typu operacji, wsparcie będzie kierowane również na zasadniczą zmianę procesu produkcyjnego lub zmianę w sposobie świadczenia usług. Interwencja ukierunkowana będzie na wsparcie inwestycyjne istniejących mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Wsparcie uzyskają działania dotyczące m.in. nowoczesnych rozwiązań umożliwiających redukcję kosztów działalności rynkowej w przedsiębiorstwach, wynikającą m.in. z mniejszego zużycia energii lub bardziej efektywnego wykorzystania surowców, co w konsekwencji zapewni uzyskanie trwałych efektów gospodarczych i środowiskowych. Interwencja obejmować będzie także rozwój produktów i usług opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych, w tym sprzedaż produktów i usług w internecie, tworzenie i udostępnianie usług elektronicznych, optymalizację procesów ułatwiających zarządzanie przedsiębiorstwem oraz współpracę pomiędzy przedsiębiorcami poprzez rozwiązania informatyczne. Jednocześnie nastąpi wzmocnienie rozwoju rynku usług elektronicznych w sektorze przedsiębiorstw, dzięki którym wytworzone zostaną produkty i usługi świadczone w formie e-usług o zasięgu globalnym. Efektem działania będzie zwiększenie roli handlu elektronicznego w działalności gospodarczej, poprzez stworzenie nowych kanałów sprzedaży i dystrybucji. Priorytetowo traktowane będą przedsiębiorstwa wpisujące się w obszary inteligentnej specjalizacji. Preferowane będzie zwiększanie zdolności do wdrażania, upowszechnienia i wprowadzania na rynek nowych rozwiązań w kluczowych obszarach tematycznych zidentyfikowanych w ramach inteligentnej specjalizacji, stanowiących innowacje co najmniej w skali regionu. Powyższe działanie pozwoli skoncentrować środki na przedsięwzięciach o największym potencjale rozwojowym. Dodatkowo środki w ramach PI 3c inwestowane będą w biznesowe wykorzystanie dostępnych na rynku pomysłów, zwłaszcza na wdrażanie projektów B+R wypracowanych w PI 1b. Forma	

Priorytet inwestycyjny	3c - Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług
wsparcia uzależniona będzie od ryzyka biznesowego jak również zakładanych efektów oraz ryzyk w kontekście ich osiągnięcia. Wsparcie dotacyjne będzie ograniczane do finansowania wyłącznie tych inwestycji przedsiębiorstw, które są obciążone wysokim ryzykiem biznesowym. Poprzez możliwość wielokrotnego wykorzystania tych samych środków zapewniony będzie ciągły dostęp do kapitału na inwestycje rozwojowe, nieograniczony ramami czasowymi okresu kwalifikowalności danej perspektywy finansowej UE. Zakłada się, że inwestycje wspierane ze środków bezzwrotnych będą realizowały równocześnie wskaźnik pn. <i>Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku</i>, gdzie przez rynek rozumie się co najmniej region oraz <i>Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy</i>. Natomiast środki zwrotne przyczynią się do realizacji wskaźnika pn. <i>Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy</i>. W systemie zarządzania programami operacyjnymi zostaną uwzględnione mechanizmy pozwalające na uniknięcie podwójnego finansowania tych samych usług świadczonych na rzecz przedsiębiorców w ramach CT 3 i CT 8. W szczególności, interwencja EFS w CT 8 zostanie skoncentrowana na finansowaniu tworzenia i zakładania nowych przedsiębiorstw przez osoby fizyczne. Z kolei wsparcie finansowe udzielane w ramach CT 3 zostanie ukierunkowane bezpośrednio na rozwój potencjału i innowacyjności funkcjonujących przedsiębiorstw. Inwestycje w rozwój kapitału ludzkiego na rzecz wzrostu adaptacyjności przedsiębiorstw (tj. działania szkoleniowe i doradcze) będą realizowane w ramach CT 8. Dopuszcza się również dofinansowanie projektów zgodnych z celami interwencji, które posiadają certyfikat Seal of Excellence. W celu zachowania synergii z Programem Ramowym Komisji Europejskiej Horyzont 2020 dopuszcza się na poziomie kryteriów wyboru projektów stosowanie preferencji. Wsparciem mogą zostać objęte projekty dotyczące wdrożenia wyników badań stanowiące kontynuację projektów realizowanych w ramach programu Horyzont 2020. Interwencja zaplanowana w PI 3c realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach pierwszego celu strategicznego - Rozwój konkurencyjnej gospodarki regionu opartej na innowacyjności, przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy i zrównoważonych zasobach. PI 3c realizuje również cel szczegółowy UP: <i>Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw</i>. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • MŚP; • porozumienia/konsorcja ww. beneficjentów; • powiązania kooperacyjne; • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe. Zestawienie głównych grup docelowych: • MŚP.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	3c - Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez KM, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 3c, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. zwiększone zastosowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP, jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu. Jednocześnie, zgodnie z UP, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładane KM będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kierunkowe kryteria: • realizacja celów osi priorytetowej, wykazując jak najwyższe do osiągnięcia efekty oraz inne planowane do osiągnięcia rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych; • Kryteria zapewnią wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: • projekty zgodne z celami RIS i przyczyniające się do skutecznego wdrażania koncepcji inteligentnej specjalizacji; • projekty realizowane w partnerstwie, oparte na współpracy przedsiębiorstw oraz jednostek sfery B+R i/lub wzmacniające współpracę sieciową; • projekty przyczyniające się do powstawania miejsc pracy; • projekty zakładające wdrożenie prac B+R realizowanych w ramach PI 1b; • projekty, w których zakupiony sprzęt/maszyny zostaną wykorzystane do szkoleń praktycznych młodzieży i osób dorosłych objętych wsparciem w ramach PI 10iv; • projekty promujące niskoemisyjność, oszczędność energii i efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych. Planowane jest stosowanie następującego trybu wyboru projektów: • konkursowy. Instrumenty Finansowe W ramach priorytetu przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z	

Priorytet inwestycyjny	3c - Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług
wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	3c - Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Priorytet inwestycyjny	3c - Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług
Na obecnym etapie programowania nie zostały zidentyfikowane duże projekty w rozumieniu Art. 100 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013.	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		3c - Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO01	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	Przedsiębiorstwa	EFRR	Lepiej rozwinięte			1 450,00	SL2014	1raz/rok
CO02	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	Przedsiębiorstwa	EFRR	Lepiej rozwinięte			80,00	SL2014	1raz/rok
CO03	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje	Przedsiębiorstwa	EFRR	Lepiej rozwinięte			1 370,00	SL2014	1raz/rok
CO06	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	EUR	EFRR	Lepiej rozwinięte			58 000 000,00	SL2014	1raz/rok
CO07	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)	EUR	EFRR	Lepiej rozwinięte			13 625 500,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny		3c - Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO08	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach	Ekwiwalenty pełnego czasu pracy	EFRR	Lepiej rozwinięte			240,00	SL2014	1raz/rok
CO28	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku	Przedsiębiorstwa	EFRR	Lepiej rozwinięte			80,00	SL2014	1raz/rok
CO29	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy	Przedsiębiorstwa	EFRR	Lepiej rozwinięte			1 450,00	SL2014	1raz/rok
PIII4	Liczba przedsiębiorstw wspartych w ramach sektora strategii inteligentnej specjalizacji	Przedsiębiorstwa	EFRR	Lepiej rozwinięte			80,00	SL2014	1raz/rok

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład w realizację celów tematycznych 1–7

Oś priorytetowa	III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości
Działania w zakresie wspierania badań naukowych oraz podnoszenia konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, będą mogły być uzupełniane komponentami szkoleniowymi realizowanymi w ramach PI 8i.	

Tabela 6: Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa			III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości										
Nr identyfikacyjny	Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
						M	W	T	M	W	T		
CO01	Produkt	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	Przedsiębiorstwa	EFRR	Lepiej rozwinięte			180			2 320,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 71,04% operacji w ramach Osi
FIX1	Finansowe	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Lepiej rozwinięte			36 312 410			245 428 781,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 100% alokacji w ramach Osi

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania

Założenia i szacowane wartości dotyczące wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźnika produktu są szacunkowe. Po otrzymaniu ostatecznych wyników oceny ex-ante może zaistnieć konieczność ich korekty.

Kategorie interwencji

Kategorie interwencji odpowiadające treści osi priorytetowej w oparciu o klasyfikację przyjętą przez Komisję oraz szacunkowy podział wsparcia Unii.

Tabela 7: Wymiar 1 – Zakres interwencji

Oś priorytetowa		III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	066. Zaawansowane usługi wsparcia dla MŚP i grup MŚP (w tym usługi w zakresie zarządzania, marketingu i projektowania)	7 826 101,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	067. Rozwój działalności MŚP, wsparcie przedsiębiorczości i tworzenia przedsiębiorstw (w tym wsparcie dla przedsiębiorstw typu spin-off i spin-out)	127 771 467,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	069. Wsparcie ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w MŚP	21 625 179,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	072. Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki przemysłowe i obiekty)	17 495 099,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	082. Usługi i aplikacje TIK dla MŚP (w tym handel elektroniczny, e-biznes i sieciowe procesy biznesowe), żywych laboratoriów, przedsiębiorstw internetowych i nowych przedsiębiorstw TIK itp.	21 625 179,00

Tabela 8: Wymiar 2 – Forma finansowania

Oś priorytetowa		III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Dotacja bezzwrotna	142 273 025,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	04. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczki lub środki równoważne	54 070 000,00

Tabela 9: Wymiar 3 – Typ obszaru

Oś priorytetowa		III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)	72 129 881,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	02. Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)	103 042 687,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	03. Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)	21 170 457,00

Tabela 10: Wymiar 4 – Terytorialne mechanizmy wdrażania

Oś priorytetowa		III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Zintegrowane inwestycje terytorialne - miejskie	233 193,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	07. Nie dotyczy	196 109 832,00

Krótki opis planowanego wykorzystania pomocy technicznej, w tym, w razie potrzeby, przedsięwzięć mających na celu wzmacnianie zdolności administracyjnych instytucji zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę programów i beneficjentów.

Oś priorytetowa:	III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości
Nie przewiduje się odrębnego angażowania środków pomocy technicznej na rzecz zapewnienia warunków i rozwiązań dla sprawnego wdrażania OP III, gdyż planowane wykorzystanie pomocy technicznej określone jest w ramach OP XI Pomoc Techniczna i przewiduje ono realizację zadań służących zapewnieniu skutecznego wdrożenia wszystkich OP I – X RPO WM 2014 – 2020.	

2.4 Oś priorytetowa IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)	Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów
ERDF	Lepiej rozwinięte	Ogółem	Nie dotyczy

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	4a
Nazwa osi priorytetowej	Promowanie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	IV1
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnej produkcji energii
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Mimo, że obecna produkcja energii elektrycznej brutto wobec jej zużycia jest zrównoważona, to łączna moc elektryczna z istniejących źródeł jest niewystarczająca. Prognozowany wzrost zużycia energii finalnej do 2030 r. dla całego kraju wyniesie ok. 29%². Tendencję zwyżkową należy uwzględnić także w odniesieniu do regionu³ i podjąć działania związane z dywersyfikacją źródeł. W tym celu niezwykle istotnym jest wykorzystanie występującego na terenie województwa potencjału odnawialnych źródeł energii i zwiększenie ich udziału w produkcji energii elektrycznej i ciepłej. Na koniec 2011 r. całkowita moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii (OZE) na Mazowszu wyniosła 150 MW⁴, co uplasowało region na piątej pozycji w skali województw, wskazując jednocześnie na dalszą potrzebę rozwoju energii odnawialnej. Wzrost wykorzystania OZE jest upatrywany w szczególności w odniesieniu do rozwoju małej energetyki wiatrowej i energetyki słonecznej, która stanowi praktycznie nieograniczony potencjał wykorzystania wolnych zasobów (99,9%). Znaczące są także występujące zasoby biomasy (potencjał ekonomiczny został oszacowany na poziomie ok 10,6% w skali regionu), która może być używana do bezpośredniego spalania oraz produkcji biopaliw a

² Prognoza zapotrzebowania na paliwa i energię do 2030 roku, raport MG z 2009 r., s. 11.

³ Ibidem, s. 12.

⁴ Raport IEO „Określenie potencjału energetycznego regionów Polski w zakresie odnawialnych źródeł energii” – wnioski dla Regionalnych Programów Operacyjnych na okres programowania 2014-2020, s. 98

	także biogazu, którego potencjał rynkowy szacowany jest na poziomie 103 MWe⁵. Szersze wykorzystanie OZE wpłynie nie tylko na poprawę lokalnego zaopatrzenia w energię (poprzez jej produkcję bliżej odbiorcy końcowego) ale również na zmniejszenie strat energii związanych z przesyłem. Największa ilość strat sieciowych (10%), generowana jest w sieciach dystrybucyjnych o napięciach SN i nN – od 220 V do 110 kV. W sieciach wysokich napięć (WN – 110 kV) straty te wynoszą jedynie 3,20%. Modernizacja i rozwój sieci średnich i niskich napięć pozwoli na zwiększenie udziału wykorzystania energii z OZE. Dywersyfikacja źródeł energii w kierunku energii odnawialnej pozwoli nie tylko ograniczyć emisję szkodliwych substancji do atmosfery, lecz także zapobiegać zjawiskom lokalnego niedoboru energii występującym na terenie regionu, zwiększając tym samym bezpieczeństwo energetyczne województwa. Dalszy rozwój OZE stanowić będzie znaczący potencjał wykorzystania nowoczesnych technologii oraz przyczyni się do tworzenia nowych „zielonych” miejsc pracy. Wskazany w diagnozie nieduży udział energii pochodzącej z odnawialnych źródeł na Mazowszu (7,7%) predestynuje ukierunkowanie interwencji na rzecz jego zwiększenia. Przedmiotowe dążenie jest ściśle skorelowane z określonym w Strategii Europa 2020 celem stanowiącym o 15% zwiększonym udziale OZE w bilansie energetycznym do roku 2020.
--	---

⁵ Raport IEO „Określenie potencjału energetycznego regionów Polski w zakresie odnawialnych źródeł energii” – wnioski dla Regionalnych Programów Operacyjnych na okres programowania 2014-2020, s. 72

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		IV1 - Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnej produkcji energii						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
IV1	Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem	%	Lepiej rozwinięte	7,79	2013	15,00	GUS	1raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	4a - Promowanie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
W ramach celu szczegółowego <i>Zwiększony udział odnawialnych źródeł energii w ogólnej produkcji energii</i> planowane są do realizacji, w szczególności następujące typy projektów: • budowa i przebudowa infrastruktury służącej do produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych. W ramach priorytetu wspierane będą przedsięwzięcia z zakresu budowy lub modernizacji jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej ze źródeł odnawialnych. Zgodnie z przedstawionym w diagnozie potencjałem regionu, objęta wsparciem zostanie w szczególności energetyka słoneczna, mała energetyka wiatrowa oraz biogaz. Priorytetyzacja przedmiotowych źródeł energii nie oznacza ograniczenia wsparcia dla pozostałych odnawialnych zasobów. Zasada dywersyfikacji źródeł oraz potrzeba generowania energii w systemie rozproszonym uzasadnia rozwój wszelkich zielonych zasobów mocy włącznie z budową instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw II i III generacji. Należy jednak zaznaczyć, że w przypadku pozyskiwania energii z biomasy, wspierane będą w szczególności instalacje o najwyższej wydajności spalania z uwzględnieniem systemów umożliwiających kontrolę emisji. Przedmiotowe inwestycje powinny wpisywać się w plany jakości powietrza i uwzględniać wymogi dyrektywy 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystszej jakości powietrza dla Europy. Ponadto inwestycje w zakresie energetyki wodnej dotyczyć będą wyłącznie modernizacji istniejących obiektów. W przypadku wsparcia projektów dotyczących jednostek OZE wykorzystujących energię wody zastosowanie mają warunki dotyczące projektów mogących mieć wpływ na stan wód, które szczegółowo zostały opisane w PI5b. Interwencje w zakresie wytwarzania energii z odnawialnych źródeł energii planuje się skierować również do jednostek o mniejszej mocy wytwarzania. Realizacja założeń będzie opierała się na generowaniu energii w systemie rozproszonym, w oparciu o budowę lokalnych, małych źródeł energii elektrycznej i ciepłej na potrzeby lokalne, które nie będą wymagały przesyłania jej na duże odległości. Produkcja energii w małych zdecentralizowanych wytwórniach będzie jednocześnie dodatkowym źródłem dochodów lokalnych społeczności. Przy takich założeniach produkcja energii odnawialnej będzie przyczyniać się dodatkowo do wzrostu potencjału ekonomicznego słabych strukturalnie subregionów oraz obszarów wiejskich. W zakresie energetyki wodnej możliwa będzie realizacja projektów wyłącznie na już istniejących budowach piętrzących lub wyposażonych w elektrownie wodne, przy jednoczesnym braku możliwości wznoszenia nowych budowli piętrzących na cele hydroenergetyczne. Jednocześnie oczekiwany wzrost produkcji „czystej” energii zostanie zintensyfikowany wraz z powiązaniem wsparcia na rzecz inwestycji w przyłączenia źródeł odnawialnych do sieci. Brak tego rodzaju działań może blokować dalszy rozwój OZE. Ponadto, w celu uzyskania efektu synergii dopuszcza się budowę oraz modernizację sieci dystrybucyjnych (do 110 kV) umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Kompleksowe działania przyczynią się do osiągnięcia realnego wzrostu wykorzystania OZE w produkcji energii na Mazowszu. Realizacja przedmiotowych inwestycji będzie możliwa w przypadku dostarczania energii do sieci, jak i wytwarzania jej na własne potrzeby.	

Priorytet inwestycyjny	4a - Promowanie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
Interwencja zaplanowana w PI 4a realizuje cel główny Programu - <i>Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną</i> przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach trzeciego celu strategicznego - <i>Wsparcie działań wzmacniających zrównoważony rozwój środowiska na Mazowszu</i>. PI 4a realizować będzie cel szczegółowy UP: <i>Zmniejszenie emisyjności gospodarki</i>. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • JST, ich związki i stowarzyszenia; • jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; • jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; • administracja rządowa; • przedsiębiorstwa; • szkoły wyższe; • podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia; • spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS-y (Towarzystwo Budownictwa Społecznego); • organizacje pozarządowe; • kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; • Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (PGL Lasy Państwowe) i jego jednostki organizacyjne; • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe. Zestawienie głównych grup docelowych: • osoby i instytucje z województwa mazowieckiego; • przedsiębiorstwa.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	4a - Promowanie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez KM, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 4a przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. zwiększonego udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnej produkcji	

Priorytet inwestycyjny	4a - Promowanie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
energii jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu. Jednocześnie, zgodnie z UP, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładane KM będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Wsparcie może zostać udzielone projektom spełniającym poniższe kryteria: Kierunkowe kryteria: - realizacja projektów uwzględniających lokalizację inwestycji w planowaniu przestrzennym, w szczególności względem obszarów Natura 2000 (w szczególności obszarów specjalnej ochrony ptaków) oraz szlaków migracyjnych zwierząt; - realizacja projektów, wykazujących jak najwyższe do osiągnięcia efekty oraz inne planowane do osiągnięcia rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych np. wielkość redukcji CO₂; - realizacja projektów uwzględniających najwyższą efektywności kosztową - najlepszy stosunek wielkości środków unijnych przeznaczonych na uzyskanie 1 MWh energii lub 1 MW mocy zainstalowanej wynikającej z budowy danej instalacji. - Kryteria zapewnią wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: - projekty ukierunkowane na wspieranie obszarów gospodarczych o największym potencjale rozwoju/inteligentnych specjalizacji regionu; - projekty tworzące „zielone” miejsca pracy; - projekty przyczyniające się do upowszechnienia edukacji ekologicznej (w szczególności, zwiększające świadomość społeczną w zakresie OZE oraz energetyki prosumenckiej); - projekty realizowane w partnerstwie będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej za pośrednictwem organizacji pozarządowych, Lokalnej Grupy Działania (LGD). Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów: - konkursowy. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Instrumenty Finansowe	

Priorytet inwestycyjny	4a - Promowanie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
W ramach priorytetu przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	4a - Promowanie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Priorytet inwestycyjny	4a - Promowanie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
Na obecnym etapie programowania nie zostały zidentyfikowane duże projekty w rozumieniu Art. 100 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013.	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		4a - Promowanie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO30	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych	MW	EFRR	Lepiej rozwinięte			30,00	SL2014	1raz/rok
CO34	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	Tony równoważnika CO2	EFRR	Lepiej rozwinięte			38 200,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	4c
Nazwa osi priorytetowej	Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	IV2
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Z przeprowadzonych analiz wynika, że w latach 1996-2009 wskaźnik efektywności energetycznej (ODEX) dla gospodarki Polski obniżył się o 42% (tj. 3,8%/rok). Dotychczasowe podjęte działania pozwoliły na zwiększenie efektywności energetycznej, jednak w dalszym ciągu obszar ten wykazuje duże zapotrzebowanie. Znaczący potencjał możliwości poprawy efektywności energii upatrywany jest w przypadku oświetlenia ulicznego i placów i szacowany jest na 1,3 TWh/rok. Jednakże najwyższe możliwości oszczędności energii zidentyfikowano w sektorze budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz lokalnych jednostkach produkcji ciepła (142,5 TWh/rok). Na terenie województwa mazowieckiego średnia ważona wartość wskaźnika energii pierwotnej dla budynków mieszkalnych wielorodzinnych została oszacowana na poziomie 106 kWh/m²rok a dla budynków niemieszkalnych 165 kWh/m²rok, wskazując tym samym na ich priorytetyzację. W kontekście zapotrzebowania na energię pierwotną Mazowsze zajmuje środkową pozycję na tle innych województw. Wynika to m.in. z faktu iż na terenie regionu występuje najmniejszy odsetek budynków oddanych do użytkowania przed 1945 r. - 12,4%, oraz najwyższy odsetek budynków najnowszych, tj. wybudowanych po 2002 r. - 13,7%, gdzie obowiązywały już przepisy dot. racjonalizacji użytkowania energii i ochrony cieplnej. W przypadku produkcji energii cieplnej w dalszym ciągu kluczowe znaczenie ma węgiel. Sprzyja to występowaniu tzw. niskiej emisji, przekroczeniom standardów jakości powietrza i względnie dużej emisji dwutlenku węgla do powietrza co szczegółowo przedstawiono w diagnozie. W oparciu o rosnące zapotrzebowanie na ciepło użytkowe potencjalne korzyści związane z oszczędzaniem energii pierwotnej przyniosą inwestycje z zakresu wysokosprawnej skojarzonej gospodarki ciepło-elektrycznej. Mazowsze dzięki rozbudowanemu systemowi scentralizowanych systemów ciepłowniczych jest w szczególności sposób predysponowane do rozwoju kogeneracji.

	Wzrost udziału kogeneracji w produkcji ciepła i energii przyniesie znaczne oszczędności ekonomiczne ze względu na zmniejszenie zużycia paliwa w instalacjach z zastosowaniem kogeneracji a odrębnym wytwarzaniem ciepła i energii elektrycznej. Wyższy poziom produkcji skojarzonej przyczyni się także do redukcji gazów cieplarnianych. Zmniejszenie udziału emisji zanieczyszczeń powietrza przyniosą również działania na rzecz zwiększania efektywności energetycznej poprzez termomodernizację budynków, stanowiącą zarazem jedną z najbardziej ekonomicznych dróg zmniejszenia zużycia energii. Oszczędność zużycia energii oraz rozproszenie jej źródeł przyczyni się również do ograniczenia ryzyka awarii zasilania. Interwencje z zakresu poprawy efektywności energetycznej przyniosą stosunkowo szybkie i widoczne efekty co jest szczególnie istotne w obliczu prognozowanych zagrożeń związanych z niedoborem mocy. Wzrost efektywności energetycznej zmniejszy potrzeby modernizacyjne w przyszłości oraz koszty związane z wytwarzaniem i przesyłem energii. Realizowane w ramach priorytetu, inwestycje prowadzące do uzyskania oszczędności zużycia energii, (zwłaszcza wobec przewidywanego wzrostu zapotrzebowania na energię) przyczynią się do ograniczenia kosztów energii, co przełoży się na utrzymanie na akceptowalnym poziomie obciążeń finansowych jej użytkowników, prowadząc do zmniejszenia zjawiska ubóstwa energetycznego. Obszar interwencji stanowi wkład w realizację celu Strategii Europa 2020, który zakłada 20% wzrost efektywności energetycznej do roku 2020.
--	--

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		IV2 - Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
IV21	Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe	GJ	Lepiej rozwinięte	40 339 302,00	2013	38 571 319,00	GUS	1raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	4c - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym
W ramach celu szczegółowego <i>Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym</i> planowane są do realizacji, w szczególności, następujące typy projektów: - wsparcie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych; - budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w kogeneracji. W ramach priorytetu wsparcie będzie skierowane do podmiotów sektora mieszkaniowego (jednorodzinnych i wielorodzinnych budynków mieszkalnych) i budynków użyteczności publicznej jako sektorów, w których łącznie zanotowano największe zużycie energii. Przeprowadzone analizy⁶ jako priorytetową wskazują potrzebę modernizacji energetycznej wraz z wymianą wyposażenia obiektów na energooszczędne. Wspierane będą zatem w szczególności działania przynoszące jak najwyższą efektywność energetyczną w ramach jednej inwestycji lub w inwestycji podzielonej na etapy, w rezultacie prowadzącej do głębokiej termomodernizacji obejmującej swoim zakresem m.in.: - ocieplenie obiektu, - wymianę okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenie na energooszczędne, - przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła), - przebudowę systemów wentylacji i klimatyzacji, - instalację OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, - instalację systemów chłodzących, w tym również z OZE. Identyfikacja optymalnego zestawu działań zwiększających efektywność energetyczną w danym budynku dokonywana będzie na podstawie audytu energetycznego, stanowiącego niezbędny element projektu. Projekty realizowane w ramach PI 4c powinny zawierać kryteria dotyczące efektywności energetycznej ujęte w Dyrektywie 2006/32/WE w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych. Podczas realizacji zadań inwestycyjnych w szczególności należy mieć na uwadze instalację liczników niezbędnych do prawidłowego prezentowania danych o zużyciu oraz produkcji ciepła i energii elektrycznej. Dodatkowo istnieje obowiązek instalacji termostatów i zaworów podpionowych, w przypadku braku wcześniejszych działań w tym zakresie oraz jeżeli będzie to wynikać z przeprowadzonego audytu energetycznego. Wsparcie w ramach priorytetu inwestycyjnego skierowane zostanie również na działania wspierające rozwój wysokosprawnego wytwarzania energii w skojarzeniu w tym również w skali mikro. Przewiduje się realizację inwestycji z zakresu budowy lub rozbudowy jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła oraz chłodu w kogeneracji, w tym również z OZE.	

⁶ EFEKTYWNE FUNDUSZE – EFEKTYWNA ENERGIA – opracowanie KAPE, lipiec 2012, s. 13.

Priorytet inwestycyjny	4c - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym
Możliwa jest również przebudowa jednostek wytwarzania ciepła, w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w kogeneracji. W celu zapewnienia kompleksowości wsparcia planowana jest budowa przyłączy do sieci ciepłowniczej i elektroenergetycznej dla jednostek wytwarzających energię elektryczną i ciepła w skojarzeniu. Działania z zakresu rozwoju wysokosprawnej kogeneracji prowadzone są w ramach strategii niskoemisyjnych (plany gospodarki niskoemisyjnej). Wsparcie otrzyma budowa, uzasadnionych pod względem ekonomicznym, nowych instalacji wysokosprawnej kogeneracji o jak najmniejszej z możliwych emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza. W przypadku nowych instalacji powinno zostać osiągnięte co najmniej 10% uzysku efektywności energetycznej w porównaniu do rozdzielonej produkcji energii cieplnej i elektrycznej przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii. Ponadto wszelka przebudowa istniejących instalacji na wysokosprawną kogenerację musi skutkować redukcją CO₂ o co najmniej 30% w porównaniu do istniejących instalacji. Dopuszczona jest pomoc inwestycyjna dla wysokosprawnych instalacji spalających paliwa kopalne pod warunkiem, że te instalacje nie zastępują urządzeń o niskiej emisji, a inne alternatywne rozwiązania byłyby mniej efektywne i bardziej emisyjne. Inwestycje kogeneracyjne będą mogły występować w koordynacji z modernizacją energetyczną budynków prowadząc łącznie do zmniejszenia zapotrzebowania na ciepło i energię elektryczną oraz chłód. Interwencja zaplanowana w PI 4c realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach trzeciego celu strategicznego - Wsparcie działań wzmacniających zrównoważony rozwój środowiska na Mazowszu. Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów [GJ/rok] i ilość zaoszczędzonej energii cieplnej/elektrycznej będą monitorowane na poziomie projektów oraz w sprawozdaniu rocznym dla Komisji Europejskiej. PI 4c realizować będzie cel szczegółowy UP: <i>Zmniejszenie emisyjności gospodarki.</i> Zestawienie głównych grup beneficjentów: • JST, ich związki i stowarzyszenia; • jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; • jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; • przedsiębiorstwa; • dostawcy usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, realizujący inwestycje w oparciu o art. 2 pkt. 27 dyrektywy 2012/27/UE w formie (EPC Energy Performance Contracting) umów o poprawę efektywności energetycznej, o ile zakres projektu wykonywany jest na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO WM 2014-2020; • podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia; • instytucje kultury; • szkoły wyższe;	

Priorytet inwestycyjny	4c - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym
• spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS-y; • kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; • organizacje pozarządowe; • PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne; • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe. Zestawienie głównych grup docelowych: • osoby i instytucje z województwa mazowieckiego; • przedsiębiorstwa.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	4c - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez KM, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 4c, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. zwiększonej efektywności energetycznej oraz zmniejszonych strat zużycia energii jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu. Jednocześnie, zgodnie z UP, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładane KM będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Wsparcie może zostać udzielone projektom spełniającym poniższe kryteria: Kierunkowe kryteria: • realizacja projektów zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, realizowanych w oparciu o zidentyfikowany na podstawie audytu energetycznego optymalny zestaw działań dla danej inwestycji; • realizacja projektów z zakresu efektywności dystrybucji i produkcji ciepła oraz chłodu (kogeneracja), prowadzonych w ramach strategii niskoemisyjnych (plany gospodarki niskoemisyjnej); • realizacja projektów uzasadnionych ekonomicznie oraz w stosownych przypadkach, mających na celu przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu;	

Priorytet inwestycyjny	4c - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym
- realizacja projektów o najwyższej efektywności kosztowej – stosunek osiągniętych efektów (np. zmniejszenie energochłonności, redukcji emisji gazów cieplarnianych) do planowanych nakładów finansowych; - realizacja projektów zapewniających jak najniższy poziom emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza, a w szczególności PM₁₀; - projekty z zakresu głębokiej, kompleksowej modernizacji energetycznej zwiększające efektywność energetyczną poniżej 25% nie będą kwalifikowały się do dofinansowania; - termomodernizacja szpitali będzie możliwa w przypadku zgodności z właściwymi mapami potrzeb zdrowotnych opracowanymi przez Ministerstwo Zdrowia; - wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, w których wykorzystywana jest energia ze wspieranych urządzeń; - realizacja projektów zgodnych z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska. Kryteria zapewnią wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: - projekty promujące niskoemisyjność, oszczędność energii i efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych; - realizacja projektów zwiększających efektywność energetyczną powyżej 60%; - priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii; - projekty wynikające ze Strategii OMW; - wsparcie udzielane poprzez przedsiębiorstwa usług energetycznych (ESCO) oraz instrumenty finansowe. Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów: - konkursowy. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Instrumenty Finansowe W ramach priorytetu przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty	

Priorytet inwestycyjny	4c - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym
finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	4c - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		4c - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO31	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii	Gospodarstwa domowe	EFRR	Lepiej rozwinięte			5 500,00	SL2014	1raz/rok
CO32	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	kWh/rok	EFRR	Lepiej rozwinięte			157 000 000,00	SL2014	1raz/rok
CO34	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	Tony równoważnika CO2	EFRR	Lepiej rozwinięte			54 400,00	SL2014	1raz/rok
PIV21	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			470,00	SL2014	1raz/rok
PIV22	Moc zainstalowana energii elektrycznej i ciepłej	MW	EFRR	Lepiej rozwinięte			9,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	4e
Nazwa osi priorytetowej	Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	IV3
Nazwa celu szczegółowego	Lepsza jakość powietrza
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Województwo mazowieckie zajmuje trzecie miejsce w kraju pod względem emisji zanieczyszczeń gazowych (za województwem śląskim i łódzkim) i pyłowych (za województwem śląskim i wielkopolskim). Podstawowym źródłem zanieczyszczenia powietrza na Mazowszu jest emisja antropogeniczna ze źródeł powierzchniowych i liniowych spowodowana przez zwiększony ruch drogowy. Konieczne jest zatem podjęcie działań naprawczych i zapobiegawczych dalszemu pogarszaniu się stanu powietrza. Główną przyczynę niedotrzymania standardów jakości powietrza stanowi emisja powierzchniowa (tzw. niska emisja). W 2011 r. zdecydowanie największy udział w całkowitej emisji gazów cieplarnianych miały emisje pochodzące z indywidualnych palenisk domowych i lokalnych kotłowni. Świadczy to o niewystarczającej dystrybucji ciepła sieciowego do odbiorców, konieczności poprawy sprawności wytwarzania ciepła indywidualnych czynników grzewczych a także ograniczenia strat ciepła związanych z przesyłem (potrzeba modernizacji). Z programów ochrony powietrza wynika, że powierzchnia dla całego województwa która powinna podlegać zmianie sposobu ogrzewania (w tym podłączenia do miejskiej sieci ciepłnej) wynosi 1 918 400 m². Zmiana sposobu ogrzewania na bardziej ekologiczne w odniesieniu do 1 m² powierzchni grzewczej spowoduje zmniejszenie ilości pyłu o około 0,7 kg. Takie działania pozwolą na osiągnięcie poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM₁₀ w powietrzu na obszarach największych przekroczeń. Realizacja przedmiotowych inwestycji przyczyni się zarówno do poprawy jakości powietrza jak również do zwiększenia efektywności energetycznej, co z kolei wpłynie na wzrost bezpieczeństwa dostaw ciepła oraz zmniejszenia zużycia energii pierwotnej. Realizacji celu głównego interwencji jakim jest poprawa jakości powietrza posłużą również inwestycje z zakresu przesunięcia międzygałęziowego ruchu odbywanego za pomocą motoryzacji indywidualnej na rzecz ruchu niezmotoryzowanego i komunikacji zbiorowej. Dodatkowo działania te stanowią wkład w tworzenie

	komunikacyjnych węzłów aglomeracyjnych, wspierając tym samym rozwój ośrodków subregionalnych w konsekwencji przyczyniając się do kreowania efektywnych połączeń komunikacyjnych celem zwiększenia mobilności mieszkańców. Rozwinięty system transportowy sprzyjać będzie podniesieniu stopnia zintegrowania i dostępności komunikacyjnej poszczególnych dzielnic i obszarów miast oraz ich obszarów funkcjonalnych. Realizacja powyższego pozytywnie wpłynie na jakość życia mieszkańców w tym ochronę zdrowia a także na przestrzeń publiczną, w szczególności w miastach i ich obszarach funkcjonalnych zapewniając tym samym spójność komunikacji w regionie. Podjęte działania będą sprzyjać zwiększeniu udziału bardziej przyjaznych dla człowieka i środowiska form transportu, w szczególności publicznych środków komunikacji. W ramach przedmiotowej interwencji kluczowe znaczenie będzie miało zmniejszenie emisji CO₂ oraz innych szkodliwych pyłów, gazów i metali ciężkich poprzez działania na rzecz zwiększenia udziału ekologicznych środków transportu. Obszar interwencji stanowi istotny wkład w realizację celu Strategii Europa 2020, który zakłada 20% redukcję gazów cieplarnianych w stosunku do poziomu z 1990 r.
--	--

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		IV3 - Lepsza jakość powietrza						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
IV32	Przewozy pasażerów środkami komunikacji miejskiej	mln osób	Lepiej rozwinięte	1 021,20	2012	1 213,10	GUS	1raz/rok
IV33	Średnioroczne stężenie pyłu PM10	µg/m3	Lepiej rozwinięte	52,00	2013	40,00	GUS	1raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	4e - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
W ramach celu szczegółowego <i>Lepsza jakość powietrza</i>, planowany są do realizacji, w szczególności następujący typ projektu: • ograniczenie niskiej emisji poprzez poprawę efektywności wytwarzania i dystrybucji ciepła, • rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej w regionie. Nadrzędnym celem interwencji jest poprawa stanu jakości powietrza w skali lokalnej dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla jakości życia ludzi tj. CO₂, SO₂ czy PM₁₀. Zmniejszeniu emisji szkodliwych substancji służyć będzie wymiana źródła ciepła o wyższej niż dotychczas sprawności wytwarzania ciepła, a także bardziej przyjaznego środowisku np. kotły spalające biomasę lub ewentualnie paliwa gazowe. Wsparcie uzyskają jedynie inwestycje w wysokosprawne indywidualne urządzenia do ogrzewania (indywidualne źródła ciepła), w tym również mikrokogeneracja zgodnie z kryteriami określonymi we właściwych przepisach unijnych. Jednakże zastrzega się, iż wprowadzanie pieców węglowych nie będzie współfinansowane w ramach RPO WM 2014-2020. Wspierane będą działania mające na celu zmianę sposobu ogrzewania powierzchni poprzez modernizację lokalnych źródeł ciepła tj. indywidualnych kotłowni lub palenisk, kotłowni w budynkach użyteczności publicznej, kotłowni w budynkach mieszkalnych oraz kotłowni osiedlowych a także podłączenie obiektów do miejskiej sieci ciepłowniczej. Wsparcie może zostać udzielone na inwestycje w kotły spalające biomasę lub ewentualnie paliwa gazowe, ale jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją ku temu szczególnie pilne potrzeby. Inwestycje te muszą przyczyniać się do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń powietrza oraz do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Wspomniane inwestycje mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie. Projekty powinny również przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu. Działania mające na celu poprawę jakości powietrza są również ściśle związane z inwestycjami w zakresie transportu. Ze względu na zwiększającą się liczbę pojazdów niezbędne jest podjęcie interwencji mających na celu ograniczenie i uspokojenie ruchu samochodowego w aglomeracjach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych oraz zmniejszenie jego uciążliwości. Interwencja została ukierunkowana na <i>rozwój multimodalnej mobilności miejskiej</i> uważanej za najwłaściwszą formę transportu zrównoważonego. Powiązanie różnych środków transportu w sprawny łańcuch pozwala zarówno na uzyskanie efektywności ekonomicznej jak również ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko. Wsparciem zatem objęte zostaną inwestycje poprawiające warunki ruchu dla transportu publicznego i niezmotoryzowanego. Promowane będą rozwiązania prowadzące do zrównoważonej mobilności miejskiej, zapewniające sprawnie funkcjonujący i atrakcyjny dla pasażera transport zbiorowy m.in. poprzez inwestycje w infrastrukturę i niskoemisyjny tabor. Inwestycje w obszarze transportu miejskiego będą skierowane na infrastrukturę transportu publicznego i transportu niezmotoryzowanego, tabor (w tym infrastrukturę do jego obsługi np. instalacje do dystrybucji nośników energii), węzły przesiadkowe, w tym parkingi park/bike&ride	

Priorytet inwestycyjny	4e - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
oraz inteligentne systemy transportowe (mające na celu m.in. poprawę warunków dla transportu publicznego bądź niezmotoryzowanego). Finansowane będą projekty z zakresu transportu publicznego niskoemisyjnego i bezemisyjnego zasilanego paliwem alternatywnym w rozumieniu przedstawionym w krajowych ramach polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (dot. dyrektywy 2014/94/UE), w tym niezbędnej dla tego transportu infrastruktury. Preferencyjnie traktowane będą projekty związane z zakupem bezemisyjnych pojazdów transportu publicznego. Poprzez infrastrukturę rozumie się infrastrukturę ładowania pojazdów paliwem alternatywnym oraz infrastrukturę niezbędną do korzystania z komplementarnych form transportu (tj. transportu bezemisyjnego komplementarnego w stosunku do autobusowego transportu publicznego) np. bikesharing lub carsharingu opartego o samochody elektryczne. Priorytetem jest rozwój elektromobilności. Zakupowi niskoemisyjnego taboru powinny towarzyszyć inwestycje w niezbędną dla właściwego funkcjonowania zrównoważonej mobilności infrastrukturę. Od momentu wejścia w życie zmienionych programów operacyjnych nie jest możliwe ogłaszanie nowych naborów wniosków dopuszczających pojazdy zasilane dieslem EURO-6. Modernizacja czy rozbudowa systemu transportu publicznego nie jest jednak celem samym w sobie, ale musi być widziana w kontekście zmian w mobilności miejskiej prowadzących do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców aglomeracji. Dlatego, też inwestycjom w infrastrukturę czy tabor transportu publicznego musi towarzyszyć szeroki wachlarz działań inwestycyjnych i „miękkich” tj. polityka parkingowa, udogodnienia dla podróży multimodalnych (centra przesiadkowe i parkingi „parkuj i jedź”). Wsparciem objęte będą również kompleksowe inwestycje służące ruchowi pieszemu i rowerowemu np.: ścieżki rowerowe. Należy jednak podkreślić iż drogi rowerowe nie będą miały charakteru turystycznego a ich rozbudowa przyczyniać się będzie do obniżenia poziomu emisji CO₂. Muszą one prowadzić do substytucji ruchu samochodowego, czyli posiadać funkcję komunikacyjną. Realizowane będą także działania pozwalające na optymalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury i zarządzanie potokami ruchu, wspomagające redukcje emisji CO₂ tj. wdrażanie inteligentnych systemów transportowych (ITS). W celu zapewnienia dostępności transportowej możliwe będą inwestycje w drogi lokalne (gminne i powiatowe). Jednakże realizacja przedmiotowych przedsięwzięć będzie możliwa tylko w przypadku, gdy będą one związane ze zrównoważoną mobilnością miejską i będą wpisywać się w plany niskoemisyjne. Inwestycje w drogi lokalne lub regionalne będą finansowane jedynie, jako niezbędny i uzupełniający element projektu dotyczącego systemu zrównoważonej mobilności miejskiej. Samodzielne projekty dotyczące wyłącznie infrastruktury drogowej nie będą akceptowane w ramach działania. Przedmiotowe inwestycje realizowane będą w oparciu o zapisy UP w zakresie wielkości kosztów przedsięwzięcia. Wsparcie będzie skierowane na teren miasta lub miasta i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie. Przedmiotowe inwestycje powinny być realizowane w szczególności na obszarach o przekroczonych dopuszczalnych i docelowych poziomach zanieczyszczeń powietrza oraz w oparciu o przygotowane plany gospodarki niskoemisyjnej. Dodatkowo możliwe będzie wsparcie inwestycji związanych z modernizacją oświetlenia zewnętrznego (ulic, placów i dróg) na energooszczędne. Przedmiotowe inwestycje będą możliwe do realizacji zarówno jako odrębne działanie jak i element towarzyszący projektu, przyczyniając się do optymalizacji kosztów zużycia energii oraz do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń powietrza. Wszystkie projekty związane z rozwojem zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej muszą prowadzić do skoordynowania polityki transportowej z polityką przestrzenną tak, aby uzyskać zmniejszenie transportochłonności przyczyniając się do osiągnięcia	

Priorytet inwestycyjny	4e - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
niskoemisyjności. Muszą one wynikać z przygotowanych przez samorządy planów, zawierających odniesienia do kwestii przechodzenia na bardziej ekologiczne i zrównoważone systemy transportowe w miastach. Funkcję takich dokumentów mogą pełnić plany dotyczące gospodarki niskoemisyjnej lub Strategia ZIT lub plany zrównoważonej mobilności miejskiej. Dokumenty te powinny określać lokalne uwarunkowania oraz kierunki planowanych interwencji na danym obszarze i w zależności od zidentyfikowanych potrzeb zawierać odniesienia lub wskazywać adekwatne obowiązujące dokumenty zawierające odniesienia do takich kwestii jak np: zbiorowy transport pasażerski, transport niezmotoryzowany, wykorzystanie inteligentnych systemów transportowych (ITS), logistyka miejska, bezpieczeństwo ruchu drogowego w miastach, czy wdrażanie nowych wzorców użytkowania. Najlepsze efekty przyniosą działania kompleksowe, służące z jednej strony rezygnacji z odbywania podróży samochodem a z drugiej promowaniu wykorzystywania innych środków transportu np. dzięki poprawieniu oferty transportu zbiorowego, ruchu rowerowego i pieszego. Dlatego też, przedmiotowe inwestycje będą komplementarne z inwestycjami realizowanymi w ramach właściwych krajowych programów operacyjnych. W przypadku miasta wojewódzkiego i powiązanym z nim funkcjonalnie obszarem instrumentem koordynacji jest Strategia ZIT. Interwencja zaplanowana w PI 4e realizuje cel główny Programu - <i>Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną</i> przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy w ramach trzeciego celu strategicznego - <i>Wsparcie działań wzmacniających zrównoważony rozwój środowiska na Mazowszu</i>. PI 4e realizować będzie cel szczegółowy UP: <i>Zmniejszenie emisyjności gospodarki</i>. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • JST, ich związki i stowarzyszenia; • jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; • przedsiębiorstwa; • spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS-y; • dostawcy usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, realizujący inwestycje w oparciu o art. 2 pkt. 27 dyrektywy 2012/27/UE w formie (EPC Energy Performance Contracting) umów o poprawę efektywności energetycznej, o ile zakres projektu wykonywany jest na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO WM 2014-2020; • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe. Zestawienie głównych grup docelowych: • osoby i instytucje z województwa mazowieckiego	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	4e - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez KM, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 4e, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. lepszej jakości powietrza jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu. Jednocześnie, zgodnie z UP, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładane KM będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Wsparcie może zostać udzielone projektom spełniającym poniższe kryteria. Kierunkowe kryteria: • realizacja projektów z zakresu efektywności dystrybucji i produkcji ciepła oraz chłodu, prowadzonych w ramach strategii niskoemisyjnych (plany gospodarki niskoemisyjnej, programy ograniczenia niskiej emisji lub inne); • inwestycje w indywidualne źródła ciepła muszą przyczyniać się do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń powietrza oraz do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Wsparcie projekty muszą skutkować znaczną redukcją CO₂ w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zamiany spalanego paliwa); • realizacja projektów w zakresie w indywidualnych źródeł ciepła ma charakter długotrwały i dlatego powinny być one zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym do końca 2020r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią; • realizacja projektów charakteryzujących się największą efektywnością kosztową w stosunku do osiągniętych wartości społeczno-gospodarczych; • projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu; • realizacja projektów uwarunkowanych wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, do których doprowadzona jest energia ze wspieranych instalacji zapewniając, że inwestycje są oparte na zapotrzebowaniu na ciepło użytkowe; • realizacja projektu z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej, uwzględniającego szersze podejście, wpisującego się w odnoszące się do zagadnień niskoemisyjności	

Priorytet inwestycyjny	4e - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
strategie miejskie lub, dla obszarów aglomeracyjnych, kompleksowe plany gospodarki niskoemisyjnej; - realizacja projektu zgodnego z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska. Kryteria zapewnią wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: - projekty o dużej skali i sile oddziaływania; - projekty zapewniające kompleksowe/zintegrowane podejście; - projekty przyczyniające się do powstawania miejsc pracy; - projekty realizowane na obszarach o przekroczonych dopuszczalnych i docelowych poziomach zanieczyszczeń powietrza; - projekty związane z zakupem bezemisyjnych pojazdów transportu publicznego; - projekty promujące niskoemisyjność, oszczędność i efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych; - priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii; - projekty wykazujące efektywności w rozładunku zatorów, skuteczność w poprawie dostępności i mobilności, a także przyczyniającego się do zwiększenia liczby osób korzystających z transportu publicznego; - wsparcie udzielane poprzez przedsiębiorstwa usług energetycznych (ESCO) oraz instrumenty finansowe. Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów: - konkursowy. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi oraz ze Strategii ZIT WOF. Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej będzie monitorowane na poziomie projektów oraz w sprawozdaniu rocznym dla Komisji Europejskiej. Instrumenty Finansowe W ramach priorytetu, w przypadku zastosowania IF przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym	

Priorytet inwestycyjny	4e - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	4e - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		4e - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
PIV31	Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			10,00	SL2014	1raz/rok
PIV32	Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg dla rowerów	km	EFRR	Lepiej rozwinięte			160,00	SL2014	1raz/rok
PIV33	Liczba wybudowanych lub przebudowanych obiektów "parkuj i jedź"	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			35,00	SL2014	1raz/rok
PIV34	Liczba miejsc postojowych w wybudowanych obiektach "parkuj i jedź"	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			3 700,00	SL2014	1raz/rok
PIV36	Powierzchnia podlegająca zmianie sposobu ogrzewania	m2	EFRR	Lepiej rozwinięte			350 000,00	SL2014	1raz/rok

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład w realizację celów tematycznych 1–7

Oś priorytetowa	IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną
Interwencje realizowane w ramach PI 8i i PI 9v będą wspierać działanie związane ze zwiększeniem odnawialnych źródeł energii poprzez tworzenie miejsc pracy i samo zatrudnienie w tzw. zielonych miejscach pracy.	

Tabela 6: Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa		IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną											
Nr identyfikacyjny	Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
						M	W	T	M	W	T		
FIX1	Finansowe	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Lepiej rozwinięte			108 558 136			500 809 383,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 100% alokacji w ramach Osi
PIV21	Produkt	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			44			470,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 28,6% operacji w ramach Osi
PIV32	Produkt	Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg dla rowerów	km	EFRR	Lepiej rozwinięte			20			160,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 18,1% operacji w ramach Osi
PIV33	Produkt	Liczba wybudowanych lub przebudowanych obiektów "parkuj i jedź"	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			2			35,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 23,1% operacji w ramach Osi

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania

Założenia i szacowane wartości dotyczące wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźnika produktu są szacunkowe. Po otrzymaniu ostatecznych wyników oceny ex-ante może zaistnieć konieczność ich korekty.

Kategorie interwencji

Kategorie interwencji odpowiadające treści osi priorytetowej w oparciu o klasyfikację przyjętą przez Komisję oraz szacunkowy podział wsparcia Unii.

Tabela 7: Wymiar 1 – Zakres interwencji

Oś priorytetowa		IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	009. Energia odnawialna: wiatrowa	3 680 960,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	010. Energia odnawialna: słoneczna	38 015 619,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	012. Pozostałe rodzaje energii odnawialnej (w tym hydroelektryczna, geotermalna i morska) oraz integracja energii odnawialnej (w tym magazynowanie, zamiana energii elektrycznej na gaz oraz infrastruktura wytwarzania energii odnawialnej z wodoru)	678 730,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	013. Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	93 651 150,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	014. Renowacja istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia	20 847 340,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	016. Wysokosprawna kogeneracja i centralne ogrzewanie	19 042 553,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	043. Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego i jego promocja (w tym wyposażenie i tabor)	152 242 161,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	090. Ścieżki rowerowe i pieszce	72 488 993,00

Tabela 8: Wymiar 2 – Forma finansowania

Oś priorytetowa		IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Dotacja bezzwrotna	379 800 166,00

Oś priorytetowa		IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	04. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczki lub środki równoważne	20 847 340,00

Tabela 9: Wymiar 3 – Typ obszaru

Oś priorytetowa		IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)	153 742 206,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	02. Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)	219 631 722,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	03. Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)	27 273 578,00

Tabela 10: Wymiar 4 – Terytorialne mechanizmy wdrażania

Oś priorytetowa		IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Zintegrowane inwestycje terytorialne - miejskie	113 932 344,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	07. Nie dotyczy	286 715 162,00

Krótki opis planowanego wykorzystania pomocy technicznej, w tym, w razie potrzeby, przedsięwzięć mających na celu wzmacnianie zdolności administracyjnych instytucji zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę programów i beneficjentów.

Oś priorytetowa:	IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną
Nie przewiduje się odrębnego angażowania środków pomocy technicznej na rzecz zapewnienia warunków i rozwiązań dla sprawnego wdrażania OP IV, gdyż planowane wykorzystanie pomocy technicznej określone jest w ramach OP XI Pomoc Techniczna i przewiduje ono realizację zadań służących zapewnieniu skutecznego wdrożenia wszystkich OP I – X RPO WM 2014 – 2020.	

2.5 Oś priorytetowa V - Gospodarka przyjazna środowisku

Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz

W ramach OP V interwencja EFRR obejmuje CT 5 Promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, CT 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami. Połączenie powyższych celów tematycznych wynika z logicznego powiązania ze sobą interwencji oraz komplementarności przewidzianych w nich działań. Powiązanie ze sobą działań z zakresu gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, kultury i ochrony przyrody przyczyni się do rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia mieszkańców, będzie sprzyjać wzmocnieniu efektywności podejmowanych interwencji i tym samym osiągnięciu większego efektu środowiskowego.

Zakres czynników zidentyfikowanych w ramach przeprowadzonej diagnozy wskazuje na konieczność podejmowania synergicznych działań dotyczących wskazanych obszarów. Działania rozproszone, ograniczające się tylko do jednej z dziedzin, nie będą przynosiły zamierzonych efektów oraz nie będą miały charakteru trwałego.

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)	Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów
ERDF	Lepiej rozwinięte	Ogółem	Nie dotyczy

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	5b
Nazwa osi priorytetowej	Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	V1
Nazwa celu szczegółowego	Poprawa efektywności ograniczania skutków katastrof naturalnych.
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Zarówno w Polsce jak i w województwie mazowieckim zauważa się gwałtowne zmiany atmosferyczne, które wynikają ze zmian klimatu. Konsekwencją tych zmian jest bardzo wysokie zagrożenie wystąpienia deficytu wody dostępnej dla gospodarki w okresach niedoboru odpadów, występowania powodzi, susz oraz pożarów lasów. Niniejsze zjawiska mają szczególnie negatywny wpływ na środowisko naturalne, gospodarkę (plony) oraz poziom bezpieczeństwa mieszkańców województwa mazowieckiego,

	szczególnie zamieszkujących tereny narażone na występowanie zjawisk katastrofalnych. Ponadto, zbyt niska pojemność naturalnych zbiorników retencyjnych oraz zły stan infrastruktury przeciwpowodziowej zmusza władze województwa do szukania jak najlepszych rozwiązań w zakresie zarządzania ryzykiem powodziowym np. poprzez rozpowszechnianie wiedzy w zakresie postępowania w przypadku wystąpienia powodzi. W związku z tym, podjęte zostaną wszelkie działania związane z poprawą systemu zarządzania ryzykiem powodziowym na terenie województwa mazowieckiego zgodnie z założeniami <i>Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030</i>. Interwencja RPO WM 2014-2020 w zakresie przedmiotowego obszaru wpłynie przede wszystkim na wzrost poziomu bezpieczeństwa powodziowego zamieszkałej w dolinach rzek ludności, a także przyczyni się do wzrostu możliwości retencjonowania wody w dobie niekorzystnych zmian klimatu. W związku z wysokim ryzykiem występowania pożarów lasów oraz innych negatywnych zjawisk atmosferycznych w województwie mazowieckim zauważa się konieczność doposażenia Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP), które stanowią istotny element systemu reagowania i ratownictwa w przypadku wystąpienia zagrożeń dla ludzi i mienia. Przestarzałe pojazdy oraz sprzęt specjalistyczny znacznie ograniczają możliwości reagowania niniejszych służb ratowniczych. Przedmiotowe pojazdy, które stanowią podstawę do przeprowadzenia akcji ratowniczych, to w zdecydowanej większości ponad 30 letnie wozy ratowniczo – gaśnicze. Zagrożenia wystąpienia pożarów i powodzi na terenie województwa mazowieckiego powodują, iż należy doposażyć ww. jednostki, zlokalizowane w większości miejscowości, w tym wiejskich, które niejednokrotnie stanowią pierwszą możliwą pomoc dla poszkodowanych. W związku z tym interwencja przyczyni się do zminimalizowania skutków występowania negatywnych zjawisk katastrofalnych (w szczególności pożarów lasów oraz występowania powodzi). Kierunki interwencji podejmowane w ramach PI 5b wpisują się w priorytet Strategii Europa 2020 związany ze zrównoważonym rozwojem, tj. wspieraniem gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej.
--	---

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		V1 - Poprawa efektywności ograniczania skutków katastrof naturalnych.						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
V11	Łączne wydatki gmin i powiatów na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową na mieszkańca	zł	Lepiej rozwinięte	109,23	2013	122,20	GUS	1raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	5b - Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi
W ramach celu szczegółowego <i>Efektywniejsze zapobieganie katastrofom naturalnym, w tym powodziom i minimalizowanie ich skutków</i> planowane będą do realizacji, w szczególności, następujące typy projektów: • rozwój kompleksowych systemów małej retencji zgodnie z Programem Małej Retencji dla Województwa Mazowieckiego oraz zabezpieczenie spływu wód wezbraniowych; • systemy wczesnego ostrzegania przed zjawiskami katastrofalnymi; • wzmocnienie potencjału Ochotniczych Straży Pożarnych. W związku z dużym zagrożeniem wystąpienia zjawisk powodzi i suszy, niezbędnym jest przeprowadzenie szeregu inwestycji związanych z rozwojem form małej retencji⁷, które pozwolą zwiększyć możliwość kontroli powyższych zjawisk oraz przyczynią się do zwiększenia poziomu racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych na terenie województwa mazowieckiego. W tym celu realizowane będą projekty polegające np.: na budowie i/lub tworzeniu budowli piętrzących na kanałach i małych ciekach w granicach ekosystemów od wód zależnych (głównie progi lub stopnie), renaturyzacji cieków oraz obszarów podmokłych (przywracanie naturalnego kształtu cieku, przywracanie ciągłości biologicznej cieku, przywracanie funkcji obszarom mokradłowym, budowie mikroziorników (oczek wodnych, stawów). Wszelkie działania związane z poprawą małej retencji na terenie województwa mazowieckiego w ramach RPO WM 2014-2020 będą zgodne z założeniami Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. <i>ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej</i> (Dz.U.UE L z dnia 22 grudnia 2000 r.), tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW) oraz Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. <i>w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory</i> (Dz.U.UE L z dnia 22 lipca 1992 r.). Poprawa bezpieczeństwa powodziowego oraz działania dotyczące suszy będzie będą realizowane poprzez: budowę lub modernizację infrastruktury zabezpieczającej przed powodzią i urządzeń wodnych (np. jazów, zastawek, zbiorników i stopni wodnych). Warunkiem realizacji powyższych inwestycji będzie zapewnienie ich pełnej zgodności z RDW oraz Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz.U.UE L 288/27 z dnia 6 listopada 2007 r.). Współfinansowane będą tylko projekty niemające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, które znajdują się na listach nr 1 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły. Współfinansowanie projektów, które mają znaczący wpływ na stan lub potencjał jednolitych części wód i które mogą być zrealizowane tylko po	

⁷ Pod pojęciem małej retencji rozumie się wszelkie działania techniczne i nietechniczne zmierzające do poprawy struktury bilansu wodnego zlewni poprzez zwiększenie ich zdolności retencyjnych. Realizowane będą działania wykorzystujące kompleksowe zabiegi łączące przyjazne środowisku metody przyrodnicze i techniczne oraz inne najlepsze praktyki przedstawione w Wytycznych do realizacji obiektów małej retencji w Nadleśnictwach oraz Wytycznych do realizacji małej retencji w górach.

Priorytet inwestycyjny	5b - Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi
spełnieniu warunków określonych w artykule 4.7 RDW, znajdujących się na listach nr 2 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły, nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w art. 4.7 RDW w drugim cyklu Planów Gospodarowania Wodami na Obszarach Dorzeczy (PGWD). Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia zgodności z RDW drugiego cyklu PGWD przez KE. Działania związane z rozwojem systemu zarządzania ryzykiem w ramach Programu na terenie województwa mazowieckiego będą również polegać na tworzeniu systemów wczesnego ostrzegania przed zjawiskami katastrofalnymi wraz z prowadzonymi szkoleniami dla osób zamieszkujących tereny zalewowe w celu minimalizowania skutków katastrof. Wsparciem zostanie objęta budowa systemu złożonego z zestawu syren alarmowych wraz z wyposażeniem. Ponadto, dopełnieniem wsparcia w niniejszym obszarze będzie podnoszenie jakości wyposażenia jednostek OSP⁸. Pomimo interwencji RPO WM 2007-2013 w niniejszym obszarze, wciąż istnieje konieczność dofinansowania jednostek OSP. Jak wynika z analiz Oddziału Wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej Województwa Mazowieckiego najważniejsze potrzeby dotyczą zakupu średnich i ciężkich wozów ratowniczo-gaśniczych w liczbie 300 szt. na kwotę ok. 49 mln euro. Wsparcie polegać będzie na zaspakajaniu najważniejszych potrzeb tych służb w zakresie zakupu pojazdów ratowniczo-gaśniczych lub innych pojazdów specjalistycznych. Istotnym elementem wyposażenia ww. jednostek będzie również możliwość pozyskania sprzętu stanowiącego wyposażenie specjalistycznych grup ratownictwa wysokościowego, wodnego, chemiczno-ekologicznego, grup poszukiwawczo - ratowniczych. Ponadto, w ramach Programu możliwe będzie wyposażenie w sprzęt jednostek OSP realizujących zadania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej. Interwencja zaplanowana w PI 5b realizuje cel główny Programu - <i>Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną</i> przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach trzeciego celu strategicznego - <i>Wsparcie działań wzmacniających zrównoważony rozwój środowiska na Mazowszu</i>. PI 5b realizować będzie cel szczegółowy UP: Poprawa zdolności adaptacji do zmian klimatu oraz rozwój systemów zarządzania zagrożeniami. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • JST, ich związki i stowarzyszenia; • jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; • podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd; • podmioty wybrane w drodze ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013r., poz. 907 z późn. zm.); • spółki wodne i ich związki;	

⁸ Na wsparcie OSP planowane jest przeznaczenie maksymalnie 2 949 048 EUR.

Priorytet inwestycyjny	5b - Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi
• PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne; • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe; • państwowa osoba prawna; • OSP i ich związki. Zestawienie głównych grup docelowych: • osoby i instytucje z województwa mazowieckiego; • przedsiębiorstwa.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	5b - Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez KM, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 5b, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. poprawa zdolności adaptacji do zmian klimatu oraz rozwój systemów zarządzania zagrożeniami jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu. Jednocześnie, zgodnie z Umową Partnerstwa, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładane KM będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kierunkowe kryteria: • zgodność z wymogami tzw. Dyrektywy powodziowej; • zgodność z wymogami RDW; • wsparcie projektów przeciwpowodziowych stanowiących część zintegrowanych planów zarządzania powodziowego; • zgodność z wymogami tzw. Dyrektywy siedliskowej; • zgodność interwencji w obszarze dotyczącym adaptacji do zmian klimatu ze Strategicznym planem adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;	

Priorytet inwestycyjny	5b - Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi
• zgodność projektu ze Strategią Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko; • zgodność z dobrymi praktykami opracowanymi w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko (POIS) 2007-2013 (wytyczne do realizacji obiektów małej retencji w Nadleśnictwach, Lasy Państwowe). Kryteria zapewnią wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: • projekty realizowane na terenach wiejskich; • projekty zawierające elementy związane z podnoszeniem świadomości postępowania ludności w przypadku występowania zjawisk katastrofalnych. • Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów: • konkursowy; pozakonkursowy. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Tryb pozakonkursowy dedykowany jest dla projektów Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, w celu umożliwienia wsparcia przedsięwzięć przypisanych Ustawą Prawo Wodne do kompetencji ww. podmiotu. Instrumenty Finansowe W ramach priorytetu, w przypadku zastosowania IF przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	5b - Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		5b - Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO20	Liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej	Osoby	EFRR	Lepiej rozwinięte			24 000,00	SL2014	1raz/rok
CO21	Liczba ludności odnoszącej korzyści ze środków ochrony przed pożarami lasu	Osoby	EFRR	Lepiej rozwinięte			30 000,00	SL2014	1raz/rok
PV2	Liczba wprowadzonych do użycia elementów zintegrowanego systemu wczesnego ostrzegania	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			700,00	SL2014	1raz/rok
PV3	Liczba zakupionego sprzętu specjalistycznego ratowniczo-gaśniczego	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			16,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	6a
Nazwa osi priorytetowej	Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	V2
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększony udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów na Mazowszu.
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	System gospodarki odpadami komunalnymi na terenie województwa mazowieckiego opiera się głównie na zbieraniu i przetwarzaniu zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów selektywnie zebranych. W ostatnich latach nastąpił wzrost ilości odpadów komunalnych zebranych selektywnie, jednak w stosunku do ogólnej masy odpadów komunalnych następuje on zbyt wolno (2010 r. – niespełna 9%, 2011 r. – 11%, 2012 – 16%, 2013 – 22%, 2014 – 25%). W związku z tym, w stosunku do wyznaczonych celów, system selektywnego zbierania odpadów jest nadal niedostatecznie rozwinięty. Ponadto w marginalnym stopniu wdrożono kwestie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ponownego użycia. Interwencja w tym zakresie ma na celu poprawę efektywności systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie województwa mazowieckiego, m.in. w zakresie dostępności niezbędnej infrastruktury dla mieszkańców regionu oraz przyspieszy realizację celów tzw. ramowej dyrektywy o odpadach (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy, Dz.U.UE L 312 z dnia 22 listopada 2008 r.), która wyznacza do roku 2020 poziomy przygotowania do ponownego użycia i recykling odpadów, przynajmniej takich frakcji jak: papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych wagowo na poziomie minimum 50%. Kolejnym wyzwaniem RPO WM 2014-2020, w ramach systemu zagospodarowania odpadów komunalnych, będzie interwencja ukierunkowana na osiągnięcie celów związanych z poziomami ograniczenia ilości odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska zgodnie z tzw. Dyrektywą składowiskową (Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów) nakładająca na Polskę obowiązek redukcji masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, do poziomu maksymalnie 35% w roku 2020 w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.) (DZ. U.WE. L 182 z 16 lipca 1999). Najważniejszym celem Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 jest zmniejszenie ilości powstających odpadów

	oraz doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. Ponadto Kpgo 2022 dążąc do wdrożenia gospodarki o obiegu zamkniętym wyznacza ambitne cele w zakresie recyklingu odpadów komunalnych przewidziane do osiągnięcia w 2025 r. (60%) oraz 2030 r. (65%), a także redukcji składowania odpadów komunalnych na poziomie 10% w 2030 r. W związku z tym należy zapewnić realizację działań związanych z powstawaniem infrastruktury umożliwiającej zapobieganie powstawaniu odpadów, wspomagające przygotowanie do ponownego użycia, wymianę rzeczy używanych, czy zwiększenie efektywności selektywnego zbierania odpadów u źródła tak, aby zapewnić ich efektywny recykling i osiągnąć założone cele. Interwencja w obszarze PI 6a wpisuje się w projekt przewodni UE „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” (Europa 2020).
--	---

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		V2 - Zwiększony udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów na Mazowszu.						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
V21	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku	%	Lepiej rozwinięte	12,20	2012	22,50	GUS	1raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	6a - Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie
W ramach celu szczegółowego <i>Zwiększony udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów na Mazowszu</i>, planowane będą do realizacji, w szczególności, następujące typy projektów: • rozbudowa i modernizacja regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) oraz instalacji zastępczych w celu spełnienia przez nie standardów RIPOK; • rozwój infrastruktury selektywnego systemu zbierania odpadów komunalnych, ze szczególnym uwzględnieniem budowy, rozbudowy i modernizacji Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). Realizowane projekty będą obejmować infrastrukturę niezbędną do zapewnienia kompleksowej gospodarki odpadami w regionie, zaplanowanej zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami. W celu wypełnienia wymogów UE w ramach RPO WM 2014-2020 interwencja będzie polegać m.in. na poprawie funkcjonowania niewystarczająco rozwiniętego systemu zapobiegania powstawaniu odpadów, przygotowania do ponownego użycia i selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Dotyczy to przede wszystkim budowy, rozbudowy i modernizacji PSZOK. PSZOKi mają być jednym z kluczowych elementów systemu zbierania odpadów surowcowych, umożliwiających oddzielne zbieranie szerokiego wachlarza odpadów powstających w gospodarstwach domowych, co bezpośrednio przekłada się na możliwość realizacji wyznaczonych celów w zakresie recyklingu. Ponadto poprzez realizację punktu napraw i wymiany używanych rzeczy PSZOKi mają odgrywać kluczową rolę w zapobieganiu powstawaniu odpadów. Zasadność wsparcia tego typu zadań potwierdzają dane dotyczące masy odpadów selektywnie zebranych (25% ogółu odpadów komunalnych w 2014r.). Konieczność interwencji w tym obszarze potwierdzają informacje docierające przede wszystkim z niewielkich gmin (zwłaszcza gminy wiejskie i wiejsko-miejskie), które nie posiadają wystarczających środków finansowych na samodzielną realizację tego typu przedsięwzięć. W Programie przewidziano budowę, modernizację, przebudowę lub rozbudowę zastępczych instalacji oraz RIPOK, w szczególności pod kątem zwiększenia efektywności recyklingu odpadów. Realizacja projektów polegać będzie na modernizacji zakładów mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych w zakresie zwiększenia stopnia wydzielania odpadów surowcowych oraz budowie, rozbudowie i modernizacji instalacji do przetwarzania bioodpadów i odpadów zielonych selektywnie zebranych. Warunkiem wsparcia inwestycji w ramach gospodarki odpadami komunalnymi będzie ich uwzględnienie w planie inwestycyjnym w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi uzgodnionych przez Ministra Środowiska⁹. W celu wypełnienia warunkowości ex ante Polska zobowiązała się do zaktualizowania krajowego oraz wojewódzkich planów gospodarowania	

⁹ Finansowanie/certyfikacja inwestycji PSZOK będzie możliwe niezależnie od etapu przygotowania WPGO.

Priorytet inwestycyjny	6a - Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie
odpadami, których załącznikami będą plany inwestycyjne uzgadniane przez Ministra Środowiska. Interwencja zaplanowana w PI 6.a realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach trzeciego celu strategicznego - Wsparcie działań wzmacniających zrównoważony rozwój środowiska na Mazowszu. PI 6a realizować będzie cel szczegółowy UP: Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • JST, ich związki i stowarzyszenia; • jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; • podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd; • podmioty wybrane w drodze ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r. Nr 0, poz. 907 z późn. zm.); • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe; • podmioty gospodarcze wykonujące usługi w zakresie przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów komunalnych selektywnie zebranych. Zestawienie głównych grup docelowych: • osoby i instytucje z województwa mazowieckiego; • przedsiębiorstwa.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	6a - Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez Komitet Monitorujący, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 6a, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. zmniejszenie presji na środowisko naturalne poprzez rozwój gospodarki odpadami jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu. Jednocześnie, zgodnie z Umową Partnerstwa, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu	

Priorytet inwestycyjny	6a - Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie
wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładane KM będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kryteria kierunkowe: • zgodność z wymogami tzw. ramowej dyrektywy o odpadach; • podstawą dla realizacji projektów w zakresie PI będą Plany Inwestycyjne dotyczące gospodarki odpadami komunalnymi, tworzone przez zarządy województw i uzgadniane przez Ministra Środowiska; • zgodność projektu ze Strategią Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Kryteria zapewnią wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: • projekty zapewniające kompleksowe/zintegrowane podejście realizowane przez gminy na jak największym obszarze geograficznym; • projekty tworzące „zielone miejsca pracy”; • projekty przyczyniające się do upowszechnienia edukacji ekologicznej; • projekty realizowane na obszarach z ograniczonym dostępem do infrastruktury podstawowej i usług publicznych; • projekty zgodne z celami RIS i przyczyniające się do skutecznego wdrażania koncepcji inteligentnej specjalizacji; • projekty realizowane poprzez zintegrowane podejście zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami wynikających z zobowiązań akcesyjnych tj. ramowej dyrektywy odpadowej oraz dyrektywy składowiskowej. Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów: • konkursowy; • pozakonkursowy. Projekty pozakonkursowe wynikać muszą z Planów Inwestycyjnych w ramach obowiązującego Planu gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego.	

Priorytet inwestycyjny	6a - Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie
W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Instrumenty Finansowe W ramach priorytetu, w przypadku zastosowania IF przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	6a - Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		6a - Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO17	Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów	Tony/rok	EFRR	Lepiej rozwinięte			4 500,00	SL2014	1raz/rok
PV22	Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			38,00	SL2014	1raz/rok
PV24	Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów	osoby	EFRR	Lepiej rozwinięte			380 000,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	6c
Nazwa osi priorytetowej	Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	V3
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększona dostępność oraz rozwój zasobów kulturowych regionu.
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Bogate zasoby dziedzictwa kulturalnego stanowią ogromny potencjał rozwojowy Mazowsza¹⁰. Możliwość odwiedzenia tego typu atrakcji, turyści uznają za jeden z najważniejszych atrybutów podróży¹¹. Jednakże stan techniczny zabytków na Mazowszu jest określany jako zły. Od 2005 r. z rejestru zabytków nieruchomych wykreślono ponad 70 obiektów, a prognozy wskazują, że z uwagi na ich dalszą degradację w niedługim czasie liczba ta może ulec zwiększeniu. Niezbędne jest zatem podjęcie działań w zakresie zachowania ich unikalnych wartości. Planowane w ramach interwencji prace modernizacyjne i renowacyjne, przyczynią się do zahamowania procesu degradacji obiektów zabytkowych oraz utrwalenia ich historycznych i artystycznych walorów, pozwalając na zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń. Inwestycje w zakresie ochrony zabytków połączone z pracami adaptacyjnymi służącymi nadaniu im nowych funkcji, efektywnym zarządzaniem obiektami oraz porządkowaniem przestrzeni publicznej wokół zabytku i jej dostosowaniem do przyjmowania turystów, przyczynią do wzrostu atrakcyjności regionu oraz zwiększenie ruchu turystycznego, co przełoży się na pobudzenie wzrostu gospodarczego Mazowsza. Z uwagi na najliczniejszą populację mieszkańców województwa, wskazana w diagnozie imponująca liczba placówek kulturalnych na Mazowszu okazuje się pozorna w kontekście ich dostępności na mieszkańca. Mazowsze zajmuje: 3 miejsce w dostępności do galerii i salonów sztuki, 5 w dostępności do muzeów, 12 w dostępności do kin, 14 w dostępności do bibliotek i ostatnie w dostępności do domów kultury¹². Aby umożliwić pełniejsze korzystanie z zasobów kultury konieczny jest dalszy <i>rozwój i efektywne wykorzystanie</i> instytucji oraz ośrodków kulturalnych.

¹⁰ „Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku”, str. 31

¹¹ „Badanie satysfakcji turystów krajowych i zagranicznych 2013”. Raport z badania PBS Sp. z o.o. na zlecenie Polskiej Organizacji Turystycznej, Sopot-Warszawa 2013, s. 20

¹² Ibidem.

	Realizowane w tym zakresie projekty przyczynią się do zmiany jakościowej w odbiorze kultury, poprawy dostępu do zasobów kultury, wzmocnienia funkcji edukacyjnych i zwiększenia poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym. Nowoczesne i wielofunkcyjne obiekty pozwolą na kreowanie atrakcyjnej oferty dostosowanej do potrzeb i stylu życia współczesnych odbiorców, pozwalając na innowacyjne i interaktywne wykorzystanie zasobów dziedzictwa. Działania te będą również sprzyjać podnoszeniu regionalnego potencjału turystycznego, co przyczyni się do rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej miejsc i atrakcji turystycznych województwa mazowieckiego będzie skutkować rozwojem turystyki, która jest jedną z najszybciej rozwijających się gałęzi gospodarki. Konsekwencją wsparcia i dalszego rozwoju sektora kultury, będzie również powstawanie nowych miejsc pracy, co wiąże się ze zwiększaniem możliwości inwestycyjnych dla sektora usług i przemysłu. Interwencja w obszarze PI 6c wpisuje się w projekt przewodni UE „Europa efektywnie korzystająca z zasobów (Europa 2020).
--	--

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		V3 - Zwiększona dostępność oraz rozwój zasobów kulturowych regionu.						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
V31	Liczba widzów i słuchaczy teatrów i instytucji kultury oraz zwiedzających muzea na 1000 mieszkańców	osoby	Lepiej rozwinięte	2 513,00	2012	2 739,00	GUS	1raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	6c - Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
W ramach celu szczegółowego Zwiększona dostępność oraz rozwój zasobów kulturowych regionu planowane będą do realizacji, w szczególności, następujące typy projektów: - wzrost regionalnego potencjału turystycznego poprzez ochronę obiektów zabytkowych; - poprawa dostępności do zasobów kultury poprzez ich rozwój i efektywne wykorzystanie. Prowadzone w ramach priorytetu działania będą skoncentrowane na realizacji projektów z zakresu ochrony obiektów zabytkowych ważnych z punktu widzenia rozwoju regionu, a także na rozwoju zasobów kultury. Wspierane będą zadania związane z adaptacją i modernizacją obiektów, która oznacza kompromis pomiędzy dziedzictwem a innowacyjnym pomysłem na jego wykorzystanie. Interwencją objęte zostaną przedsięwzięcia mające na celu ratowanie, przywracanie wartości i ochronę charakterystycznych zabytków lub ich zespołów wraz z otaczającym je kontekstem krajobrazowym. Wspierane będą prace renowacyjne i modernizacyjne umożliwiające zachowanie dotychczasowych funkcji obiektów zabytkowych, a także służące nadaniu im nowych funkcji użytkowych (z przeznaczeniem w szczególności na cele kulturalne i edukacyjne), w tym również w połączeniu z działalnością komercyjną. Priorytetowo traktowane będą działania stanowiące element szerszej oferty turystycznej w regionie, ukierunkowanej na rozwój przestrzeni kreatywnych działań i różnorodnych aktywności społecznych. Projekty mające na celu rozwój zasobów związane będą z poprawą funkcjonowania i efektywnego wykorzystania potencjału instytucji kultury. Wsparciem zostaną objęte inwestycje dotyczące infrastruktury służącej działalności kulturalnej, zachowaniu dziedzictwa i zwiększeniu dostępności do jego zasobów. W ramach interwencji możliwe będą prace modernizacyjne i renowacyjne zachowania instytucji kultury w przypadku gdy prace te stanowią część dostosowania budynku do nowych funkcji kulturowych. Wspierane będą także przedsięwzięcia prowadzące do efektywniejszego wykonywania zadań statutowych, polegające na zapewnieniu wysokiej jakości trwałego wyposażenia oraz odpowiedniego zabezpieczenia zbiorów będących w posiadaniu instytucji, w tym również ich digitalizację. Należy jednak zaznaczyć, że działania z zakresu e-kultury będą realizowane w przypadku gdy stanowią jedynie element szerszego projektu. W ramach działania nie będą finansowane projekty dotyczące organizacji imprez o charakterze kulturalnym, tj. wystaw czy festiwali, które nie przynoszą efektów w dłuższej perspektywie czasowej. Wsparcie nie będzie także kierowane na budowę od podstaw nowej infrastruktury kulturalnej. Możliwe będą inwestycje infrastrukturalne mające na celu niezbędne dostosowanie istniejącego obiektu do nowych funkcji kulturalnych, w tym edukacyjnych. Inwestycje realizowane w ramach priorytetu powinny stanowić wkład w rozwój potencjału endogenicznego poprzez inwestycje trwałe w wyposażenie i małą infrastrukturę kulturalną oraz na rzecz zrównoważonej turystyki. Interwencja zaplanowana w PI 6c realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach drugiego celu strategicznego - Przeciwdziałanie	

Priorytet inwestycyjny	6c - Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenie chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację. PI 6c realizować będzie cel szczegółowy UP: Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • JST, ich związki i stowarzyszenia; • jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; • jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; • instytucje kultury; • spółki prawa handlowego, w których udział większościowy – ponad 50% akcji, udziałów itp. – posiadają jednostki sektora finansów publicznych; • organizacje pozarządowe; • kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; • parki narodowe i krajobrazowe; • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe; • podmioty działające w oparciu o przepisy ustawy o partnerstwie publiczno – prywatnym. Zestawienie głównych grup docelowych: • osoby i instytucje z województwa mazowieckiego	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	6c - Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez KM, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 6c przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. wzrostu efektywności wykorzystania potencjałów dziedzictwa kulturowego, jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu. Jednocześnie, zgodnie z Umową Partnerstwa, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładane KM będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą	

Priorytet inwestycyjny	6c - Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kierunkowe kryteria: podczas oceny projektów obok elementów takich jak analiza ekonomiczna, analiza finansowa czy analiza ryzyka, pod uwagę będą brane m.in. następujące aspekty: • analiza popytu - wykazanie zapotrzebowania na dany projekt, w tym szacowanej liczby odwiedzających; • realizacja priorytetów rozwoju kultury: – poprawa dostępności do kultury - tj. w wymiarze fizycznym udostępnienie nowych powierzchni do prowadzenia działalności kulturalnej, jak również budowanie świadomości i edukacja kulturalna; – zachowanie dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego) dla przyszłych pokoleń; – umożliwienie nowych form uczestnictwa w kulturze - tworzenie warunków do rozwoju oferty kulturalnej odpowiadającej na nowe potrzeby w obszarze działalności kulturalnej wynikające z rozwoju technicznego oraz przemian społecznych we współczesnej gospodarce; – podniesienie atrakcyjności turystycznej kraju lub regionu; • zapewnienie trwałości efektów, w tym generowane efekty mnożnikowe - promowane będą rozwiązania wpływające na poprawę efektywności funkcjonowania obiektów/instytucji w długim okresie, w tym rozwiązania pozwalające na: – obniżenie kosztów utrzymania na rzecz wydatków inwestycyjnych oraz na działalność kulturalną; – zastosowanie rozwiązań energooszczędnych - zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii, a przez to zmniejszenie ogólnych kosztów eksploatacji budynków; – dywersyfikację źródeł finansowania działalności - pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania; – dodatnie efekty ekonomiczne - oddziaływanie na bezpośrednie otoczenie inwestycji; – tworzenie nowych miejsc pracy; • realizacja projektów wpisujących się w strategię rozwoju, pozostających w korelacji z innymi czynnikami rozwoju, przyczyniając się tym samym do wzrostu gospodarczego regionu. Kryteria wynikające z wdrażania założeń poszczególnych polityk horyzontalnych adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Kryteria związane z polityką zrównoważonego rozwoju (w tym odpowiadające <i>Zielonej Inicjatywie na Rzecz Zatrudnienia</i>) będą charakterystyczne dla osi współfinansowanych z EFRR.	

Priorytet inwestycyjny	6c - Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
Preferowane będą: • projekty przyczyniające się do powstawania miejsc pracy; • projekty przyczyniające się do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości; • projekty przyczyniające się do zwiększenia ruchu turystycznego; • projekty przynoszące efekty w dłuższej perspektywie czasowej; • projekty przyczyniające się do poprawy jakości edukacji kulturalnej; • projekty realizowane w partnerstwie będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej za pośrednictwem organizacji pozarządowych, LGD; • projekty wynikające ze Strategii OMW. Poszczególne preferencje, wybrane spośród powyżej wymienionych, mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów: • konkursowy. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również preferencje dla inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Instrumenty Finansowe W ramach priorytetu, w przypadku zastosowania IF przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	6c - Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		6c - Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO09	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem obiektach dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	Odwiedziny/rok	EFRR	Lepiej rozwinięte			255 000,00	SL2014	1raz/rok
PV31	Liczba obiektów zabytkowych objętych wsparciem	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			30,00	SL2014	1raz/rok
PV32	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			30,00	SL2014	1raz/rok
PV33	Liczba kulturowych obszarów / miejsc / instytucji kulturalnych udostępnianych dla niepełnosprawnych	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			30,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	6d
Nazwa osi priorytetowej	Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program "Natura 2000" i zieloną infrastrukturę

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	V4
Nazwa celu szczegółowego	Wzmocniona ochrona bioróżnorodności w regionie
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Problem ochrony przyrody został zidentyfikowany w SRWM, ale również w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 (KSRR), gdzie zwrócono szczególną uwagę na potrzebę zachowania obszarów najbardziej wartościowych pod względem przyrodniczym. KE w swych rekomendacjach również zwraca uwagę na potrzebę kontynuowania interwencji w tym obszarze. Ochrona krajobrazu, a także korytarzy ekologicznych w krajowym systemie ochrony przyrody jest realizowana głównie w ramach obszarów chronionego krajobrazu i parków krajobrazowych. Obie te wielkoobszarowe formy są ustanawiane przez sejmiki województw. Interwencja RPO WM 2014-2020 zostanie skierowana przede wszystkim na obszar parków krajobrazowych. Zasadniczym zadaniem do realizacji w ramach obszaru PI 6d jest wzmocnienie ochrony różnorodności biologicznej, tak by w przyszłości możliwe było zahamowanie spadku bioróżnorodności regionu. Przeszkodą w realizacji powyższego zadania w regionie jest zwiększająca się presja człowieka na środowisko naturalne powodująca zmniejszanie się jego bioróżnorodności oraz brak pełnej wiedzy o występowaniu cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym obszarów województwa. Konieczna jest również weryfikacja granic obszarów chronionych, weryfikacja wskazań dla czynnej ochrony ekosystemów, ustalenie zakazów ochronnych na terenach chronionych (obszarach chronionego krajobrazu), oznakowanie terenów chronionych oraz przeprowadzenie działań z zakresu czynnej ochrony różnorodności biologicznej. Problemem w realizacji ww. zadania jest brak realizacji dużych, wieloletnich programów ochrony czynnej gatunków i ich siedlisk w parkach krajobrazowych. Dotychczas z reguły realizowano tylko małe projekty ograniczone do niewielkiego obszaru, o ograniczonym efekcie dla całych populacji lub siedlisk. Powyższe wsparcie w ramach RPO WM 2014-2020 z zakresu czynnej ochrony siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt, opracowanie dokumentacji planistycznej oraz poprawy funkcjonowania ośrodków realizujących działania w obszarze ochrony przyrody, w tym także edukacyjne, przyczyni się do wzmocnienia ochrony różnorodności biologicznej. Zaniechanie

	działań ochronnych na większą skalę spowoduje ubożenie bioróżnorodności województwa mazowieckiego. Interwencja w obszarze PI 6d wpisuje się w projekt przewodni UE „Europa efektywnie korzystająca z zasobów (Europa 2020).
--	--

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		V4 - Wzmocniona ochrona bioróżnorodności w regionie						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
V41	Parki krajobrazowe objęte planami ochrony	%	Lepiej rozwinięte	40,00	2014	100,00	Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych	1raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	6d - Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program "Natura 2000" i zieloną infrastrukturę
W ramach celu szczegółowego <i>Wzmocniona ochrona bioróżnorodności w regionie</i> planowane będą do realizacji, w szczególności, następujące typy projektów: - ochrona in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych; - budowa i modernizacja niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków; - opracowanie planów ochrony dla obszarów cennych przyrodniczo; - projekty ograniczające negatywne oddziaływanie ruchu turystycznego i promujące lokalne zasoby przyrodnicze . W ramach RPO WM 2014-2020 podejmowane będą działania w zakresie ochrony czynnej zagrożonych gatunków i ich siedlisk poprzez budowę i modernizację niezbędnej infrastruktury. Planuje się m.in. budowę i rozbudowę infrastruktury np.: pracownie badawcze, wylęgarnie jaj i ikry, azyle dla zwierząt, pogłębianie i oczyszczanie naturalnych zbiorników wodnych, budowę zastawek i innych urządzeń wodnych w celu poprawy siedlisk bytowania chronionych gatunków, wykaszanie i odkrzaczanie, wysiew nasion, uprawy zachowawcze oraz urządzenia do inwentaryzacji i monitoringu gatunków. Dopiero wykonanie dużych, wieloletnich projektów, w szczególności w parkach krajobrazowych województwa mazowieckiego pozwoli uzyskać trwały efekt w postaci zahamowania spadku różnorodności biologicznej. Opracowanie planów wpłynie na poprawę możliwości ochrony parków poprzez m.in.: inwentaryzację zasobów, wskazanie działań ochronnych, wytycznych do planów zagospodarowania przestrzennego gmin i planów urządzenia lasów. W ramach RPO WM 2014-2020 realizowane będą również projekty dotyczące czynnej ochrony zagrożonych gatunków i siedlisk wykorzystujące lokalne zasoby przyrodnicze, np.: - wprowadzanie do niewielkich lokalnych oczek wodnych, stawów, zbiorników potorfowych, cieków bezodpływowych młodych raków szlachetnych i błotnych oraz ryby różanki, zwiększając w ten sposób ich różnorodność biologiczną; - zabiegi ochrony czynnej (wykaszenie, odkrzaczanie, wprowadzanie nowych roślin, wysiew nasion) dotyczące chronionych gatunków i siedlisk wykorzystują lokalne istniejące stanowiska roślin i ich siedliska zwiększając jednocześnie stabilność ich populacji i poprawiając stan siedlisk; - projekty dotyczące infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo oraz rozwoju edukacji i promowania form ochrony przyrody: ścieżki przyrodnicze, turystyka kajakowa, urządzenia turystyczne (wieże i pomosty widokowe, wiaty i inne). Ponadto, interwencja w obszarze ochrony różnorodności biologicznej będzie uzupełniana poprzez wsparcie przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej np.: budowa ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych, opracowanie wydawnictw (przewodniki, mapy, publikacje), organizację konkursów i kampanii edukacyjno-informacyjnych. Istotnym elementem ochrony	

Priorytet inwestycyjny	6d - Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program "Natura 2000" i zieloną infrastrukturę
przyrody jest też konieczność opracowania planów ochrony dla obszarów cennych przyrodniczo. Wsparcie parków krajobrazowych wiązało się będzie ze wsparciem obszarów Natura 2000, które znajdują się na terenie Mazowieckiego Zespołu Parków Krajobrazowych. Realizacja projektów w niniejszym obszarze będzie zgodna z opracowanymi przez Polskę Priorytetowymi Ramami Działań dla sieci Natura 2000 na Wieloletni Program Finansowania UE w latach 2014-2020¹³, zgodnie z art. 8 tzw. Dyrektywy siedliskowej. Jednocześnie wsparcie dotyczące elementów infrastruktury turystycznej, jeżeli będzie występowało w ramach działań mających na celu ochronę różnorodności biologicznej, będzie absorbowało mniejszą część alokacji przedmiotowego Priorytetu Inwestycyjnego. Interwencja zaplanowana w PI 6d realizuje cel główny Programu - <i>Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną</i> przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach trzeciego celu strategicznego - <i>Wsparcie działań wzmacniających zrównoważony rozwój środowiska na Mazowszu</i>. PI 6d realizować będzie cel szczegółowy UP: Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • JST, ich związki i stowarzyszenia; • jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; • podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie JST, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd; • podmioty wybrane w drodze ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013r. Nr 0, poz. 907 z późn. zm.); • PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne; • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe; • Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. Zestawienie głównych grup docelowych: • osoby i instytucje z województwa mazowieckiego.	

¹³

mailto:http://www.mos.gov.pl/arttykul/5343_natura_2000/21048_natura_2000.html%202.09.2014?subject=natura%202000

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	6d - Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program "Natura 2000" i zieloną infrastrukturę
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez KM, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 6d, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. zmniejszenie presji na środowisko naturalne poprzez poprawę ochrony różnorodności biologicznej, jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu. Jednocześnie, zgodnie z UP, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładane KM będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kierunkowe kryteria: • zgodność z założeniami Priorytetowych Ram Działań dla sieci Natura 2000 na Wieloletni Program Finansowania UE w latach 2014-2020; • zgodność z Dyrektywą Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. Kryteria zapewnią wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: • projekty przyczyniające się do upowszechnienia edukacji ekologicznej; • projekty dotyczące działalności wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze; • projekty dotyczące ochrony czynnej zagrożonych gatunków (in-situ i ex-situ) i ich siedlisk przyrodniczych. • Poszczególne preferencje, wybrane spośród powyżej wymienionych, mogą być zastosowań w zależności od specyfiki konkursu. Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów: • konkursowy. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Instrumenty Finansowe	

Priorytet inwestycyjny	6d - Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program "Natura 2000" i zieloną infrastrukturę
W ramach priorytetu, w przypadku zastosowania IF przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	6d - Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program "Natura 2000" i zieloną infrastrukturę
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		6d - Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program "Natura 2000" i zieloną infrastrukturę							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO23	Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony	Powierzchnia w ha	EFRR	Lepiej rozwinięte			20,00	SL2014	1raz/rok
PV41	Liczba wprowadzonych ponownie do środowiska (reintrodukowanych) młodych osobników chronionych gatunków fauny	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			9 000,00	SL2014	1raz/rok

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład w realizację celów tematycznych 1–7

Oś priorytetowa	V - Gospodarka przyjazna środowisku
Wkład CT 8 w CT 1-7: • przygotowanie kadr dla utworzonych miejsc pracy w zakresie działań gospodarki zielonej PI 6a; • wspieranie tworzenia przedsiębiorstw MŚP stanowiących potencjalne podmioty działające w obszarze gospodarki zielonej PI 6a.	

Tabela 6: Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa			V - Gospodarka przyjazna środowisku										
Nr identyfikacyjny	Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
						M	W	T	M	W	T		
FIX1	Finansowe	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Lepiej rozwinięte			16 051 416			85 445 194,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 100% alokacji w ramach Osi
PV31	Produkt	Liczba obiektów zabytkowych objętych wsparciem	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			4			30,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 37,75% operacji w ramach Osi
PV32	Produkt	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			6			30,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 37,4% operacji w ramach Osi

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania

Założenia i szacowane wartości dotyczące wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźnika produktu są szacunkowe. Po otrzymaniu ostatecznych wyników oceny ex-ante może zaistnieć konieczność ich korekty.

Kategorie interwencji

Kategorie interwencji odpowiadające treści osi priorytetowej w oparciu o klasyfikację przyjętą przez Komisję oraz szacunkowy podział wsparcia Unii.

Tabela 7: Wymiar 1 – Zakres interwencji

Oś priorytetowa		V - Gospodarka przyjazna środowisku	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	017. Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych (w tym działania w zakresie minimalizacji, segregacji, recyklingu)	3 786 025,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	018. Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych (w tym działania w zakresie: mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, przetwarzania termicznego, przekształcania termicznego i składowania na składowiskach)	2 366 018,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	085. Ochrona i zwiększanie różnorodności biologicznej, ochrona przyrody i zielona infrastruktura	3 339 256,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	087. Środki w zakresie dostosowania do zmian klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem, np. erozją, pożarami, powodzią, burzami, suszami, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami	5 941 435,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	088. Zapobieganie zagrożeniom naturalnym niezwiązanym z klimatem (np. trzęsieniami ziemi) oraz wywołanym działalnością człowieka, np. awariami przemysłowymi, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami	5 964 594,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	094. Ochrona, rozwój i promowanie publicznych aktywów w dziedzinie kultury i dziedzictwa	46 958 827,00

Tabela 8: Wymiar 2 – Forma finansowania

Oś priorytetowa		V - Gospodarka przyjazna środowisku	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Dotacja bezzwrotna	68 356 155,00

Tabela 9: Wymiar 3 – Typ obszaru

Oś priorytetowa		V - Gospodarka przyjazna środowisku	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)	21 319 546,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	02. Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)	30 456 491,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	03. Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)	16 580 118,00

Tabela 10: Wymiar 4 – Terytorialne mechanizmy wdrażania

Oś priorytetowa		V - Gospodarka przyjazna środowisku	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	07. Nie dotyczy	68 356 155,00

Krótki opis planowanego wykorzystania pomocy technicznej, w tym, w razie potrzeby, przedsięwzięć mających na celu wzmacnianie zdolności administracyjnych instytucji zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę programów i beneficjentów.

Oś priorytetowa:	V - Gospodarka przyjazna środowisku
Nie przewiduje się odrębnego angażowania środków pomocy technicznej na rzecz zapewnienia warunków i rozwiązań dla sprawnego wdrażania OP V, gdyż planowane wykorzystanie pomocy technicznej określone jest w ramach OP XI Pomoc Techniczna i przewiduje ono realizację zadań służących zapewnieniu skutecznego wdrożenia wszystkich OP I – X RPO WM 2014 – 2020.	

2.6 Oś priorytetowa VI - Jakość życia

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)	Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów
ERDF	Lepiej rozwinięte	Ogółem	

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	9a
Nazwa osi priorytetowej	Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	VI1
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększona jakość efektywnie świadczonych usług zdrowotnych o wysokim standardzie w priorytetowych obszarach
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Dokumentem stanowiącym krajowe ramy strategiczne dla wszystkich przedsięwzięć realizowanych w obszarze zdrowia w perspektywie 2014-2020 jest: <i>Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 (Policy Paper)</i>. Schorzenia wskazane w <i>Policy Paper</i> dla Polski tj. choroby: psychiatryczne, układu kostno stawowo mięśniowego, a także układu krążenia, oddechowego oraz choroby nowotworowe należą do głównych przyczyn niezdolności do pracy i umieralności na Mazowszu. Podobnie jak w skali całej Polski liczba osób w wieku produkcyjnym jak i przedprodukcyjnym będzie się zmniejszać w najbliższych latach, przy jednoczesnym systematycznym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Analiza podmiotów świadczących usługi zdrowotne na Mazowszu wskazuje na duże potrzeby w zakresie modernizacji infrastruktury, dostosowania do wymogów prawa i wymogów płatnika publicznego, jak również w zakresie dostępności do nowoczesnego sprzętu i aparatury medycznej, w tym służącej do diagnostyki. Szczególnie poważny problem w regionie stanowią zaburzenia psychiczne. W porównaniu z danymi dla kraju, wyższa jest

	zachorowalność na te schorzenia, a także częstość leczenia. Jednocześnie niezadowalająca jest jakość infrastruktury w tym zakresie. Interwencja zostanie skoncentrowana w szczególności na infrastrukturze związanej z psychiatrią, ze względu na rosnącą zachorowalność na Mazowszu, oraz znaczne potrzeby w tym zakresie, ponadto kompleksowo na subregionach. W rezultacie planowanej interwencji zwiększy się jakość usług opieki zdrowotnej, w szczególności w zakresie leczenia zaburzeń psychicznych. W wymiarze terytorialnym, poprawi się jakość usług opieki zdrowotnej w zakresie schorzeń zgodnych z <i>Policy Paper</i>, w szczególności w subregionach. Ponadto, w miarę dostępności środków, w rezultacie planowanej interwencji ulegnie poprawie jakość usług w zakresie pozostałych schorzeń wskazanych w <i>Policy Paper</i>, jak również trendów demograficznych. System koordynacji, którego narzędziem jest Komitet Sterujący ds. Zdrowia przyczyni się do poprawy efektywności funkcjonowania sektora zdrowia, w tym zapewnienia optymalnego wykorzystania usług w ramach opieki przedszpitalnej - Podstawowej Opieki Zdrowotnej (POZ) i AmbulATORYJNEJ Opieki Specjalistycznej (AOS) i racjonalizacji wykorzystania opieki szpitalnej, zgodnie z założeniami oraz rozwiązaniami przyjętymi w <i>Policy Paper</i>, oraz z krajowymi reformami w tym zakresie. Zgodnie z <i>Policy Paper</i>, efektywności w skali całego systemu ochrony zdrowia będzie sprzyjała komplementarność z działaniami prowadzonymi z poziomu krajowego, dzięki systemowi koordynacji określone w UP oraz w <i>Policy Paper</i>. Inwestycje w obszarze zdrowia przyczynią się do osiągnięcia celów założonych w Strategii Europa 2020 dotyczących zatrudnienia i redukcji ubóstwa. Utrata zdrowia stanowi jeden z czynników przerywania aktywności zawodowej i zagrożenia ubóstwem, działania ukierunkowane na poprawę jakości usług zdrowotnych, jak również poprawę efektywności sektora zdrowia, będą sprzyjały włączeniu społecznemu.
--	---

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		VI1 - Zwiększona jakość efektywnie świadczonych usług zdrowotnych o wysokim standardzie w priorytetowych obszarach						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
VI11	Średnia długość pobytu w szpitalu psychiatrycznym	dni	Lepiej rozwinięte	31,80	2012	29,80	Mazowiecki Urząd Wojewódzki	1raz/rok
VI12	Liczba porad udzielonych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca	szt.	Lepiej rozwinięte	7,20	2012	8,00	GUS	1raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	9a - Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych
W ramach celu szczegółowego: Zwiększona jakość efektywnie świadczonych usług zdrowotnych o wysokim standardzie w priorytetowych obszarach planowany jest do realizacji, w szczególności, następujący typ projektu: • inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia wynikające ze zdiagnozowanych potrzeb. W ramach RPO WM 2014-2020 planowane są działania polegające na inwestowaniu w infrastrukturę ochrony zdrowia, wynikające ze zdiagnozowanych potrzeb. Zgodnie z przedstawioną diagnozą oraz planowanymi rezultatami interwencji, będą to przede wszystkim inwestycje służące podwyższeniu jakości świadczeń opieki zdrowotnej udzielanych przez podmioty lecznicze realizujące usługi w zakresie opieki psychiatrycznej. W leczeniu zaburzeń psychicznych nie występuje problem nadmiernej liczby łóżek szpitalnych. W wyniku realizacji inwestycji nie wzrośnie liczba łóżek, zostanie natomiast podniesiona jakość świadczonych usług. W wymiarze terytorialnym, planowane są inwestycje w podmiotach świadczących usługi zdrowotne, w tym w placówkach mono i wielospecjalistycznych. Koncentracja na ww. obszarach nie wyklucza wsparcia infrastruktury zdrowotnej istotnej z punktu widzenia pozostałych grup chorobowych, w szczególności wskazanych w Policy Paper (choroby układu kostno – stawowo – mięśniowego, układu krążenia, układu oddechowego, nowotworowe oraz specyficznych dla regionu), jak również potrzeb związanych z trendami demograficznymi. W ww. podmiotach przewiduje się inwestycje w zakresie unowocześnienia infrastruktury ochrony zdrowia, w tym m.in.: zakup nowoczesnej aparatury medycznej, związane z nią remonty, modernizację, przebudowę i adaptację pomieszczeń, wyposażenie w sprzęt, urządzenia medyczne, w tym aparaturę wysokospecjalistyczną, tworzenie pracowni diagnostycznych. Budowa nowej infrastruktury będzie możliwa, co do zasady, pod warunkiem poprawy efektywności działania. Preferowane będą projekty uwzględniające współpracę placówek, partnerstwo, tworzenie sieci kooperacji, maksymalne wykorzystanie dobrych praktyk i dzielenie się doświadczeniem. Podejmowane będą wyłącznie inwestycje zweryfikowane zidentyfikowanymi deficytami i potrzebami uwzględniającymi sytuację demograficzną i epidemiologiczną (odpowiednio identyfikowaną na poziomie województwa – w zależności od specyfiki podmiotu leczniczego i oferowanych przez niego usług) oraz faktycznym zapotrzebowaniem i dostępnością infrastruktury ochrony zdrowia na danym obszarze z wykorzystaniem map zdrowotnych w opracowaniu przez Ministerstwo Zdrowia (MZ) z zastrzeżeniem zasad opisanych w	

Priorytet inwestycyjny	9a - Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych
Kierunkowych zasadach wyboru projektów. Inwestycje dotyczące opieki długoterminowej o charakterze opiekuńczo-pobytowym¹⁴ nie są kwalifikowalne. Na zasadach i w zakresie zgodnym z <i>Policy Paper</i> wspierane będą między innymi projekty polegające na przeprowadzeniu niezbędnych, z punktu widzenia udzielania świadczeń zdrowotnych, prac remontowo-budowlanych, w tym w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, a także wyposażeniu w sprzęt medyczny oraz – jako element projektu – rozwiązaniach w zakresie IT (oprogramowanie, sprzęt). Z uwagi na charakter świadczeń realizowanych w POZ, inwestycje prowadzone w ramach tego typu projektu mogą być ukierunkowane na wszystkie problemy zdrowotne dorosłych i dzieci rozwiązywane w ramach świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, przy czym powinny one przyczyniać się do rozwoju opieki koordynowanej, z uwzględnieniem środowiskowych form opieki (community based care). Komplementarnie w PO WER realizowane będą działania związane z doskonaleniem kompetencji lekarzy, w tym POZ. Zakres interwencji powinien wynikać z diagnozy lub danych ujętych w dostępnych rejestrach, wskazujących na potrzeby. Rozwój usług zdrowotnych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, wspierany ze środków EFRR, jest zgodny z założeniami europejskich zasad przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej oraz z kierunkami wskazanymi w KPPU. Głównym narzędziem koordynacji interwencji podejmowanych w sektorze zdrowia ze środków UE jest Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia działający pod przewodnictwem ministra właściwego ds. zdrowia. W celu zapewnienia właściwego mechanizmu koordynacji, Komitet na bieżąco analizuje kwestie związane z ochroną zdrowia, w szczególności pod kątem zapewnienia skuteczności i efektywności podejmowanych interwencji ze środków UE, osiągania oczekiwanych rezultatów oraz wpływu realizacji Planu działań na cele <i>Policy Paper</i> w zakresie ochrony zdrowia oraz cele UP i Programów Operacyjnych. Warunkiem koniecznym dla podejmowania interwencji w sektorze zdrowia ze środków EFSI jest ich zgodność z uzgodnionym przez Komitet Sterujący Planem działań w sektorze zdrowia, na zasadach wynikających z kluczowych ustaleń KS. Zakres Planu działań jest zgodny z wzorem przyjętym Uchwałą KS. Inwestycje będą realizowane wyłącznie przez podmioty wykonujące działalność leczniczą (publiczne i prywatne) udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W przypadku poszerzenia działalności podmiotu wykonującego działalność leczniczą, wymagane będzie zobowiązanie do posiadania umowy na udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych najpóźniej w kolejnym okresie kontraktowania świadczeń po zakończeniu realizacji projektu. Interwencja zaplanowana w PI 9a realizuje cel główny Programu - <i>Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną</i> przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach trzeciego celu strategicznego - <i>Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenie chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację</i>.	

¹⁴ Domy Pomocy Społecznej.

Priorytet inwestycyjny	9a - Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych
PI 9a realizować będzie cel szczegółowy UP: Ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług publicznych. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia, • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe; • JST oraz podmioty, w których większość udziałów lub akcji posiadają JST, ich związki i stowarzyszenia. W szczególności beneficjentami projektów inwestycyjnych w ramach RPO WM 2014-2020 będą podmioty lecznicze udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych: samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, przedsiębiorcy, jednostki budżetowe oraz lekarze i pielęgniarki, którzy wykonują swój zawód w ramach działalności leczniczej i udzielają świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (z wyłączeniem podmiotów, które będą kwalifikowały się do otrzymania wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko - wyłączenie to nie dotyczy szpitali ponadregionalnych posiadających w swoich strukturach oddziały geriatryczne) Zestawienie głównych grup docelowych: • mieszkańcy województwa wymagający opieki zdrowotnej; • podmioty lecznicze.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	9a - Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych
Proces oceny i wyboru projektów przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ, w oparciu kryteria przyjęte przez KM, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 9a, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do podwyższenia jakości usług opieki zdrowotnej jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu. Jednocześnie, zgodnie z UP, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Zgodnie z mechanizmem koordynacji w obszarze zdrowia określonym w UP i w <i>Policy Paper</i>, rekomendacje dla KM w zakresie trybów i kryteriów wyboru projektów określone są w Planie działań zatwierdzanym przez Komitet Sterujący ds. zdrowia Projekty wybierane w trybie	

Priorytet inwestycyjny	9a - Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych
pozakonkursowym uwzględniane są w Planie działań i podlegają ww. mechanizmowi koordynacji. Kierunkowe zasady wyboru: • Projekty są kwalifikowalne jeśli są zgodne z Planem działań w sektorze zdrowia, uzgodnionym przez Komitet Sterujący, i jeśli zasadność ich realizacji wynika z map potrzeb. Projekty będą wybierane zgodnie z kryteriami wyboru opartymi na rekomendacjach określonych w Planie Działania. • Wydatki ponoszone w ramach projektów dotyczących infrastruktury w zakresie opieki szpitalnej mogą być certyfikowane po wprowadzeniu map potrzeb w dziedzinie medycyny zbieżnej tematycznie z zakresem danego projektu. • W drodze wyjątku od warunku określonego w punkcie b, inwestycje dotyczące infrastruktury w kontekście opieki koordynowanej mające na celu wzmocnienie podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej oraz środowiskowych form opieki (deinstytucjonalizacja, tworzenia środowiskowych form opieki) mogą być współfinansowane od razu po przyjęciu przez Komitet Sterujący Planu działań, pod warunkiem, że diagnoza lub dane w dostępnych rejestrach umożliwiają weryfikację zasadności ich realizacji. • Inwestycje polegające na dostosowaniu istniejącej infrastruktury do obowiązujących przepisów są niekwalifikowane, chyba że ich realizacja jest uzasadniona z punktu widzenia poprawy efektywności (w tym kosztowej) i dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej. Preferowane będą: • projekty wspierające przeniesienie akcentów z usług wymagających hospitalizacji na rzecz POZ i AOS, jak również wspierające rozwój opieki koordynowanej z uwzględnieniem środowiskowych form opieki. • projekty efektywne kosztowo i realizowane przez podmioty, które wykazują największą efektywność finansową, • projekty przewidujące działania konsolidacyjne i inne formy współpracy podmiotów leczniczych, • projekty przewidujące działania w zakresie reorganizacji i restrukturyzacji wewnątrz podmiotów leczniczych, w celu maksymalizacji wykorzystania infrastruktury, w tym sąsiadującej, oraz stopnia jej dostosowania do istniejących deficytów. Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów: • konkursowy jako podstawowy, • pozakonkursowy.	

Priorytet inwestycyjny	9a - Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych
W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi, na których będą realizowane regionalne inwestycje terytorialne. W trybie pozakonkursowym planowana jest realizacja typu projektu: <i>inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia wynikające ze zdiagnozowanych potrzeb</i>. Projekt wynika wprost z Kontraktu Terytorialnego. Zgodnie z systemem koordynacji dla obszaru zdrowia określonym w UP i PP, projekt wymaga akceptacji przez Komitet Sterujący ds. Zdrowia a warunkiem jego dofinansowania jest zgodność z odpowiednią mapą potrzeb zdrowotnych. Instrumenty Finansowe W ramach priorytetu, w przypadku zastosowania IF przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	9a - Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		9a - Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO36	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi	Osoby	EFRR	Lepiej rozwinięte			185 000,00	SL2014	1raz/rok
PVI3	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			14,00	SL2014	1raz/rok
PVI4	Liczba urządzeń aparatury medycznej/ sprzętu medycznego zakupionych w programie	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			1 000,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	9b
Nazwa osi priorytetowej	Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	VI2
Nazwa celu szczegółowego	Ożywienie obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Wskazana w diagnozie potrzeba rewitalizacji i oczekiwane w związku z tym rezultaty, wynikają z przedstawionych negatywnych zmian na Mazowszu, w tym depopulacją miast, degradacją przestrzeni oraz suburbanizacją. Wraz z rozlewaniem się zabudowy, degradacji przestrzennej i ekonomicznej ulegają obszary w centrach miast. Na obszarach wiejskich obszarami zdegradowanymi są głównie dawne tereny produkcyjne, kolejowe, wojskowe oraz obszary Państwowych Gospodarstw Rolnych, na których nastąpiło skumulowanie negatywnych zjawisk hamujących ich rozwój. Są to obszary zmarginalizowane społecznie i gospodarczo, które utraciły swoją pierwotną funkcję i na których nastąpił spadek jakości życia mieszkańców. Charakteryzują się one wysokim poziomem bezrobocia i bierności zawodowej oraz niskim poziomem przedsiębiorczości wśród mieszkańców. Prowadzi to do wysokiego stopnia wykluczenia społecznego i biedy. Zjawisko bierności zawodowej związane jest także z nieprzygotowaniem wskazanej grupy osób do dostosowywania się do zmieniającej się sytuacji na rynku pracy. Wiąże się z tym degradacja przestrzeni objawiająca się w zaniedbaniu technicznym substancji mieszkaniowej i przestrzeni publicznych oraz wyłączeniu znacznych terenów z użytkowania. Rewitalizacja zdegradowanych i zmarginalizowanych obszarów wskazanych jako problemowe, ma na celu pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach. Działania naprawcze prowadzić będą do polepszenia jakości życia mieszkańców, w tym zwiększenia ich szans na zatrudnienie. Ponadto pozwolą one na trwałą odnowę obszaru, poprawę ładu przestrzennego, stanu środowiska i zabudowy poprzez zastosowanie wysokiej jakości rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych. Przyczynią się również do ograniczania zjawiska eksurbanizacji poprzez podnoszenie atrakcyjności stref rozwojowych w miastach i pozwolą na odnowienie lub wzmocnienie atutów rozwojowych obszarów wiejskich. Rezultatem prowadzonych działań będzie także zmiana wizerunku obszaru poddanego rewitalizacji, a co się z tym wiąże zwiększone zainteresowanie inwestorów tym obszarem.

	Inwestycje w infrastrukturę podejmowane w ramach tego priorytetu będą przede wszystkim narzędziem do zmian społeczno-gospodarczych na obszarach rewitalizowanych, a nie ich głównym celem. Warunkiem osiągnięcia trwałych rezultatów rewitalizacji będzie koordynacja działania i współpraca różnych instytucji oraz partycypacja społeczna. Realizowane w ramach PI 9b inwestycje wpłyną pozytywnie na osiągnięcie celu 5 <i>Wspieranie włączenia społecznego</i> założonego w <i>Strategii Europa 2020</i>. Poprzez realizację wskazanego celu dąży się do ograniczenia ubóstwa. PI 9b realizować będzie także cel szczegółowy UP: Wzrost szans na zatrudnienie dla osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Interwencja zaplanowana w PI 9b realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach drugiego celu strategicznego - Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację. W wyniku interwencji osiągnięty zostanie poniższy wskaźnik. Osiągnięty rezultat będzie silnie korelował z projektami współfinansowanymi z EFS.
--	---

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		VI2 - Ożywienie obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
VI1	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności	osoby	Lepiej rozwinięte	412,00	2012	371,00	GUS	1raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	9b - Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
W ramach celu szczegółowego Ożywienie obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych planowane będą do realizacji, w szczególności, następujący typ projektów: • rozwój infrastruktury technicznej na obszarach rewitalizowanych w celu ich aktywizacji społecznej i gospodarczej; • odnowa tkanki mieszkaniowej, w zakresie części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, jako element szerszego działania rewitalizacyjnego. Działania rewitalizacyjne podejmowane w ramach tego typu projektów będą zaplanowanymi i skoordynowanymi procesami ukierunkowanymi na odwrócenie negatywnych trendów zachodzących w obszarach kryzysowych. Realizowane przedsięwzięcia będą prowadzone w oparciu o Programy Rewitalizacji (PR), będące elementem polityki strategicznej miast i obszarów wiejskich oraz stanowiące część systemu Narodowego Planu Rewitalizacji. Ponadto będą one wykazywać pozytywny wpływ na sytuację na wyznaczonym obszarze kryzysowym. Zintegrowane inwestycje infrastrukturalne nakierowane na grupy defaworyzowane, szczególnie poprzez rozwiązywanie problemów społecznych, powinny przyczyniać się do ograniczenia koncentracji ubóstwa oraz wykluczenia społecznego, a także do zwiększenia szans zatrudnienia mieszkańców. Ponadto działania w przedmiotowym zakresie będą skupiać się na odbudowywaniu oraz wzmacnianiu więzi społecznych, np. sąsiedzkich, osiedlowych oraz w skali miejscowości wiejskich. Interwencja PI 9b. związana będzie przede wszystkim z rozwiązywaniem problemów społecznych na rewitalizowanym obszarze poprzez przedsięwzięcia infrastrukturalne o mniejszej skali, uzupełniane przez inwestycje niezbędne dla rewitalizacji danego obszaru realizowane w ramach innych CT (PI3a, PI4c, PI4e, PI6c, PI8i, PI8iv, PI9a, PI9i, PI9iv, PI9v, PI10i, PI 10iii, PI10iv). Rewitalizacja gospodarcza ukierunkowana zostanie na działania w obszarze wsparcia przedsiębiorczości i samozatrudnienia, a także wspierania gospodarki społecznej. Ponadto w ramach PI 3a <i>Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości</i> wsparcie uzyskają projekty mające na celu przygotowanie terenów inwestycyjnych realizowanych na obszarach wymagających rewitalizacji. Wieloletnie zaniedbania – zwłaszcza dotyczące substancji mieszkaniowej i infrastrukturalnej – powodują, że bez uruchomienia środków finansowych na te cele, zadania rewitalizacji nie zostaną osiągnięte. W związku z powyższym w ramach RPO WM 2014-2020 wsparciem	

Priorytet inwestycyjny	9b - Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
zostanie objęta tkanka mieszkaniowa w zakresie części wspólnych budynków wielorodzinnych¹⁵. Działania związane z termomodernizacją budynków, realizowane będą w ramach PI 4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym. W PI 9b preferowane będą projekty zintegrowane, systemowe i komplementarne, w zakresie których jednym z elementów jest poprawa efektywności energetycznej, w tym termomodernizacja. W działaniach rewitalizacyjnych obejmujących termomodernizację, jest możliwe wyjście poza części wspólne budynków mieszkalnych, jeśli audyt energetyczny to uzasadnia. Inwestycje w zakresie kultury w 9b, będą mogły być realizowane w ramach PR, a ich celem powinna być poprawa spójności społecznej dzięki umożliwieniu lepszego dostępu do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych. Preferowane będą projekty realizowane przez organizacje pozarządowe. Koszty kwalifikowalne projektu w zakresie kultury nie będą przekraczać 2 mln euro. W PI 9b istnieje możliwość realizacji inwestycji w drogi lokalne (gminne i powiatowe) w przypadku gdy przyczynią się one do fizycznej, gospodarczej i społecznej rewitalizacji i regeneracji obszarów miejskich lub miejskich obszarów funkcjonalnych, stanowią mniejszą część projektu i są elementem PR. Rewitalizacja na terenach wiejskich będzie skoncentrowana na zdegradowanych terenach przemysłowych, pokolejowych, powojkowych oraz popegeerowskich, wyznaczonych na podstawie wskaźników obrazujących ich wymagającą interwencji sytuację społeczno-gospodarczą. W ramach priorytetu będą premiowane partnerstwa kilku podmiotów zawiązywane w celu realizacji wspólnego celu. Na obszarach wiejskich preferowane będą projekty realizowane przede wszystkim za pośrednictwem LGD. Przykładowe działania/typy przedsięwzięć: • zintegrowane przedsięwzięcia polegające na renowacji, rewaloryzacji, modernizacji, adaptacji i wyposażeniu istniejącej zabudowy na cele gospodarcze, społeczne, edukacyjne, kulturowe, rekreacyjne oraz mieszkalne (ze szczególnym naciskiem na poprawę efektywności energetycznej); • zmiana sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni miejskich i wiejskich (rynków, placów, skwerów, także z terenami zielonymi), wokół których można koncentrować działalność gospodarczą szczególnie o charakterze usługowo-handlowym, sprzedaży produktów regionalnych w tradycyjny sposób bezpośrednio od producentów, pozwalających na poprawę warunków pracy i utworzenie nowych miejsc pracy, w tym dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, oraz miejsc dla przedsiębiorstw społecznych; • wzmocnienie spójności społecznej i włączenia społecznego, oraz prowadzenie działań prewencyjnych szczególnie w stosunku do dzieci i młodzieży poprzez stworzenie im miejsc spotkań, rekreacji, kultury, w tym miejsc w otwartej przestrzeni z dostępem do Internetu (tzw. hot- spoty) place zabaw, zielone ekologiczne skwery itp. Zapewnienie warunków do	

¹⁵ Co do zasady brak zgody na budowę nowych obiektów

Priorytet inwestycyjny	9b - Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
aktywizacji społeczności lokalnej, zdiagnozowanych grup defaworyzowanych, w tym osób niepełnosprawnych i ubogich zamieszkujących wokół terenów wspólnych. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • JST, ich związki i stowarzyszenia, np. LGD; • jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; • organizacje pozarządowe, • jednostki organizacyjne pomocy społecznej (jops); • kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; • przedsiębiorstwa, w tym przedsiębiorstwa społeczne i TBS-y; • instytucje kultury; • spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe; • instytucje edukacyjne; • instytucje rynku pracy; • podmiot, który wdraża instrumenty finansowe. Zestawienie głównych grup docelowych: • mieszkańcy województwa mazowieckiego, w tym głównie z obszarów wskazanych do rewitalizacji.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	9b - Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez KM, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 9b przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. <i>Ożywienia obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych</i> jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu, tj. <i>Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności</i>. Jednocześnie, zgodnie z UP, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Zgodnie z mechanizmem koordynacji w obszarze rewitalizacji określonym w UP, rekomendacje dla KM w zakresie trybów i kryteriów wyboru projektów w ramach ogłaszanych naborów określone są w <i>Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych</i> oraz	

Priorytet inwestycyjny	9b - Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
w Narodowym Planie Rewitalizacji 2020. Projekty realizowane z EFRR muszą być komplementarne i bezpośrednio powiązane z interwencją wspierającą cele EFS, szczególnie w zakresie włączenia społecznego i walki z ubóstwem. W związku z powyższym, przewiduje się że część projektów będzie realizowana w postaci wiązek projektów obejmujących interwencje z EFS Wszystkie wspierane przedsięwzięcia obejmą dostosowanie infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób niepełnosprawnych. Kryteria wyboru projektów stosowane w rewitalizacji pozwolą na wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych nie tylko w sensie technicznym, ale także pod względem środowiska przyrodniczego, krajobrazu i społeczności zamieszkujących dany obszar. Tym samym nastąpi przełożenie rezultatów rewitalizacji na wzrost jakości życia. Kryteria wyboru projektów przedkładane KM będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kierunkowe kryteria: • projekty realizowane na obszarach zdegradowanych, zidentyfikowanych na podstawie wybranego wskaźników odnoszących się do danej jednostki terytorialnej (gminy/powiatu) uwzględniających wskaźniki dotyczące ubóstwa, wykluczenia społecznego, stanu zdrowia i poziomu edukacji np. lokalny wskaźnik rozwoju społecznego; • projekty przyczyniające się do powstawania miejsc pracy oraz zwiększające szanse na zatrudnienie (a tym samym zmniejszenie ryzyka ubóstwa); • projekty wpływające na poprawę efektywności energetycznej, w tym termomodernizacja; • działania mające na celu poprawę dostępności do usług społecznych będą zgodne z założeniami europejskich zasad odejścia od form opieki instytucjonalnej na rzecz opieki środowiskowej (nie wykluczając stacjonarnych form opieki). Kryteria zapewnią wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: • projekty zapewniające kompleksowe/zintegrowane podejście, szczególnie realizowane w postaci wiązek projektów obejmujących EFS; • projekty realizowane w partnerstwie, w szczególności będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej, w tym za pośrednictwem LGD; • projekty wynikające ze Strategii OMW; • projekty dotyczące obiektów kubaturowych lub przestrzeni publicznych wyłaniane w drodze konkursu architektonicznego, architektoniczno-urbanistycznego lub urbanistycznego, w których wartość robót budowlanych jest mniejsza niż 10 mln zł lub dotyczy budynków modernizowanych; • projekty dotyczące obiektów kubaturowych lub przestrzeni publicznych o wartości robót budowlanych równej lub przekraczającej 10 mln zł, których realizacja objęta jest zakresem	

Priorytet inwestycyjny	9b - Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
projektu ubiegającego się o współfinansowanie w ramach RPO WM 2014-2020, obligatoryjnie wyłaniane w drodze konkursu architektonicznego, architektoniczno-urbanistycznego lub urbanistycznego. Planowane jest stosowanie następującego trybu wyboru projektów: • konkursowy. Konkursy dedykowane są dla projektów wynikających z programów rewitalizacji. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Instrumenty Finansowe W ramach priorytetu przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	9b - Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Priorytet inwestycyjny	9b - Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
Na obecnym etapie programowania nie zostały zidentyfikowane duże projekty w rozumieniu Art. 100 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013.	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		9b - Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO39	Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich	Metry kwadratowe	EFRR	Lepiej rozwinięte			33 000,00	SL2014	1raz/rok
PVI1	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			38,00	SL 2014	1raz/rok
PVI2	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	EFRR	Lepiej rozwinięte			28,00	SL2014	1raz/rok

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład w realizację celów tematycznych 1–7

Oś priorytetowa	VI - Jakość życia
Działania realizowane w OP VIII w ramach PI 8i będą wspierać realizację PI 9a w zakresie wsparcia przygotowania kadr dla usług w zakresie ochrony zdrowia, oraz PI 9b w ramach przygotowanie kadr dla utworzonych miejsc pracy w zakresie działań rewitalizacyjnych. Działania realizowane w IX OP w ramach PI 9iv będą wspierać realizację PI 9b w ramach wsparcia rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich. Szczególne znaczenie w tym aspekcie będą miały następujące typy interwencji: • integracja osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowana na aktywizację społeczno-zawodową; • wsparcie rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami niepełnosprawnymi oraz rodzin z innymi osobami zależnymi i rodziców samotnie wychowujących dzieci; • rozwój dziennych form wsparcia, usług środowiskowych, usług społecznych dla osób zależnych; • pomoc dla dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją, obejmujące wsparcie systemu pieczy zastępczej.	

Tabela 6: Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa			VI - Jakość życia										
Nr identyfikacyjny	Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
						M	W	T	M	W	T		
FIX1	Finansowe	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Lepiej rozwinięte			14 689 926			170 514 934,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 100% alokacji w ramach Osi
PVI1	Produkt	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			4			38,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 48,9% operacji w ramach Osi
PVI2	Etap wdrażania	Liczba podpisanych umów na wsparcie podmiotów leczniczych	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			8			14,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 51,1% operacji w ramach Osi
PVI5	Produkt	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	EFRR	Lepiej rozwinięte			0			14,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 51,1% operacji w ramach Osi

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania

Założenia i szacowane wartości dotyczące wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźnika produktu są szacunkowe. Po otrzymaniu ostatecznych wyników oceny ex-ante może zaistnieć konieczność ich korekty.

Kategorie interwencji

Kategorie interwencji odpowiadające treści osi priorytetowej w oparciu o klasyfikację przyjętą przez Komisję oraz szacunkowy podział wsparcia Unii.

Tabela 7: Wymiar 1 – Zakres interwencji

Oś priorytetowa		VI - Jakość życia	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	053. Infrastruktura ochrony zdrowia	69 684 051,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	054. Infrastruktura mieszkalnictwa	18 218 369,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	055. Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do rozwoju regionalnego i lokalnego	48 509 527,00

Tabela 8: Wymiar 2 – Forma finansowania

Oś priorytetowa		VI - Jakość życia	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Dotacja bezzwrotna	111 411 947,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	04. Wsparcie za pośrednictwem instrumentów finansowych: pożyczki lub środki równoważne	25 000 000,00

Tabela 9: Wymiar 3 – Typ obszaru

Oś priorytetowa		VI - Jakość życia	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)	54 753 136,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	02. Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)	78 218 767,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	03. Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)	3 440 044,00

Tabela 10: Wymiar 4 – Terytorialne mechanizmy wdrażania

Oś priorytetowa		VI - Jakość życia	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	07. Nie dotyczy	136 411 947,00

Krótki opis planowanego wykorzystania pomocy technicznej, w tym, w razie potrzeby, przedsięwzięć mających na celu wzmacnianie zdolności administracyjnych instytucji zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę programów i beneficjentów.

Oś priorytetowa:	VI - Jakość życia
Nie przewiduje się odrębnego angażowania środków pomocy technicznej na rzecz zapewnienia warunków i rozwiązań dla sprawnego wdrażania OP VI, gdyż planowane wykorzystanie pomocy technicznej określone jest w ramach OP XI Pomoc Techniczna i przewiduje ono realizację zadań służących zapewnieniu skutecznego wdrożenia wszystkich OP I – X RPO WM 2014 – 2020.	

2.7 Oś priorytetowa VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)	Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów
ERDF	Lepiej rozwinięte	Ogółem	Nie dotyczy

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	7b
Nazwa osi priorytetowej	Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	VII1
Nazwa celu szczegółowego	Poprawa spójności regionalnej sieci drogowej z siecią TEN-T oraz zwiększenie dostępności wewnętrznej i zewnętrznej
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Pomimo faktu, iż województwo mazowieckie zostało zaliczone do grupy najlepiej rozwiniętych regionów UE, poza Warszawą odznacza się ono przeciętnym lub niskim poziomem rozwoju i mierzy się z podobnymi problemami jak pozostałe regiony Polski. Są to przede wszystkim problemy związane z drogową infrastrukturą komunikacyjną. Obecny stan infrastruktury drogowej na Mazowszu oraz brak spójności z układem dróg krajowych, w tym z Transeuropejską Siecią Transportową (TEN-T) stanowi istotną barierę w rozwoju województwa, a w szczególności dla obszarów pozametropolitalnych. Ogranicza to dostępność do głównych rynków pracy zarówno w Warszawie jak i pozostałych miastach regionalnych i subregionalnych. Ma też negatywny wpływ na mobilność mieszkańców województwa, co w połączeniu z ograniczoną dostępnością przekłada się na poziom bezrobocia. Istotny problem stanowi również coraz większa liczba pojazdów i zwiększające się w związku z tym natężenie ruchu, co ma negatywny wpływ na środowisko oraz bezpieczeństwo użytkowników, w szczególności w miastach i na ich obszarach funkcjonalnych. Realizacja inwestycji w ramach priorytetu inwestycyjnego wpłynie na poprawę jakości infrastruktury i spójności sieci drogowej z układem dróg krajowych, w szczególności z siecią TEN-T. Projekty z zakresu infrastruktury drogowej realizowane w ramach programu przyczynią się do polepszenia parametrów technicznych dróg, zwiększając m. in. ich nośność i przepustowość. Przedsięwzięcia te będą projektowane w sposób kompleksowy, uwzględniając elementy

	infrastruktury towarzyszącej, przede wszystkim w zakresie ochrony środowiska oraz bezpieczeństwa uczestników ruchu, również niezmotoryzowanych. Projekty drogowe polegające na budowie obwodnic miast przyczynią się do wyprowadzenia z nich ruchu tranzytowego, co w konsekwencji doprowadzi do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców miast oraz stanu środowiska naturalnego. Realizacja projektów na odcinkach leżących w ciągach komunikacyjnych stanowiących połączenie z siecią TEN-T oraz najważniejszych odcinkach dróg w poszczególnych subregionach województwa spowoduje poprawę dostępności zewnętrznej i wewnętrznej regionu, co w efekcie przełoży się na zwiększenie mobilności mieszkańców oraz rozwój społeczny i gospodarczy województwa, a także wzrost jego konkurencyjności zarówno w układzie krajowym jak i międzynarodowym. Interwencja w zakresie regionalnego systemu transportowego wpisuje się w realizację priorytetu Strategii Europa 2020, jakim jest Zrównoważony rozwój – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Realizowane inwestycje przyczynią się przede wszystkim do zwiększenia spójności terytorialnej, jak również gospodarczej i społecznej oraz wpłyną na realizację celu związanego ze wzrostem zatrudnienia.
--	---

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		VII1 - Poprawa spójności regionalnej sieci drogowej z siecią TEN-T oraz zwiększenie dostępności wewnętrznej i zewnętrznej						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
VII1	Wskaźnik Drogowej Dostępności Transportowej WDDT II (syntetyczny)	nd.	Lepiej rozwinięte	52,66	2013	67,46	MiR	Co 2 - 3 lata

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	7b - Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi
W ramach celu szczegółowego Poprawa spójności regionalnej sieci drogowej z siecią TEN-T oraz zwiększenie dostępności wewnętrznej i zewnętrznej, planowane są do realizacji, w szczególności, następujące typy projektów: • budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, na odcinkach leżących w ciągach komunikacyjnych stanowiących połączenie z systemem dróg krajowych lub siecią TEN-T, w tym inwestycje na rzecz poprawy bezpieczeństwa i przepustowości ruchu na tych drogach; • pozostałe drogi zgodnie z Kontraktem Terytorialnym; • budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych w ramach planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi, spełniających warunki zapisane w UP. Z uwagi na trwające oraz planowane inwestycje na głównych korytarzach transportowych, w tym sieci TEN-T na terenie Mazowsza interwencja zostanie skoncentrowana głównie na inwestycjach z zakresu dróg regionalnych realizowanych przez Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich włączających regionalną sieć transportową do sieci TEN-T. Wsparcie w tym zakresie na poziomie regionalnym będzie stanowiło uzupełnienie działań realizowanych z poziomu krajowego, obejmujących w szczególności inwestycje w główne korytarze transportowe, w tym sieci TEN-T i niektóre inwestycje włączające tzw. węzły drugo- i trzeciorzędne do sieci TEN-T. Wspierane inwestycje będą komplementarne do Dokumentu Implementacyjnego do Strategii Rozwoju Transportu do roku 2020. Interwencja w tym obszarze wpłynie na poprawę spójności regionalnej sieci drogowej z siecią dróg krajowych, w tym leżących w TEN-T. W ograniczonym zakresie wspierane też będą pozostałe drogi zgodnie z Kontraktem Terytorialnym oraz drogi lokalne spełniające warunki zapisane w UP tzn. zapewniające konieczne bezpośrednie połączenia z siecią TEN-T, przejściami granicznymi, portami lotniczymi, morskimi, terminalami towarowymi, centrami lub platformami logistycznymi. Wartość alokacji dla dróg lokalnych nie przekroczy wartości 34 842 884 EUR dla transportu drogowego w ramach 7 CT. Wsparcie to przewidziane jest tylko dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Ich realizacja wpłynie przede wszystkim na poprawę spójności oraz dostępności wewnętrznej województwa. Wsparcie zarówno dróg regionalnych jak i lokalnych będzie miało bezpośredni wpływ na zwiększenie mobilności mieszkańców oraz ułatwienie dostępu do regionalnych rynków pracy. Interwencja zaplanowana w PI 7b realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach drugiego celu strategicznego - Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację.	

Priorytet inwestycyjny	7b - Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi
PI 7b realizować będzie cel szczegółowy UP: Poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie europejskim. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • JST, ich związki i stowarzyszenia; • jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną. Zestawienie głównych grup docelowych: • osoby, instytucje, przedsiębiorstwa; • użytkownicy infrastruktury drogowej.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	7b - Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez KM, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 7b, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. poprawy spójności regionalnej sieci drogowej z siecią TEN-T oraz zwiększenia dostępności wewnętrznej i zewnętrznej, jak również do realizacji przyjętego wskaźnika rezultatu, tj. <i>Wskaźnika międzygałęziowej dostępności transportowej – transport drogowy</i>. Jednocześnie, zgodnie z Umową Partnerstwa, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładane KM będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kierunkowe kryteria: • projekty przyczyniające się bezpośrednio do wtórnego połączenia z siecią TEN-T, • projekty przyczyniające się do poprawy środowiska, wydajności i bezpieczeństwa sieci drogowej, • projekty przyczyniające się do zmniejszenia natężenia ruchu i likwidacji wąskich gardeł w sieci oraz promowania integracji systemu transportowego, • projekty o stosunkowo najwyższej wartości społeczno ekonomicznej.	

Priorytet inwestycyjny	7b - Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi
Kryteria zapewnią wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: - projekty o dużej skali i sile oddziaływania. Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów: - pozakonkursowy - konkursowy W trybie pozakonkursowym będą wybierane zgodnie z UP projekty o kluczowym znaczeniu dla realizacji Programu, wynikające w szczególności z monopolu kompetencyjnego. Projekty wybierane w trybie pozakonkursowym, tak jak projekty konkursowe, w celu otrzymania wsparcia będą musiały otrzymać pozytywną ocenę zgodnie z kryteriami przyjętymi przez KM. Przesłanki do nadania inwestycji statusu projektu strategicznego są w szczególności następujące: - projekt wynika wprost z dokumentów o charakterze strategicznym, dokumentu implementacyjnego do strategii, bądź z planu inwestycyjnego dla danego sektora, w szczególności: z KT, SRWM, Planu wykonawczego do SRWM do 2030 r. w obszarze Przestrzeń i Transport. Dokumenty te poddawane są wszystkim wynikającym z prawa obowiązkom zapewniającym w szczególności transparentność wyboru projektów; - Ww. projekty w szczególności dotyczyć będą budowy i przebudowy dróg wojewódzkich, na odcinkach leżących w ciągach komunikacyjnych stanowiących połączenie z systemem dróg krajowych lub siecią TEN-T. W ramach trybu konkursowego przewiduje się ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Instrumenty Finansowe W ramach priorytetu, w przypadku zastosowania IF przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	7b - Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady	

Priorytet inwestycyjny	7b - Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi
nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		7b - Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO13	Całkowita długość nowych dróg	km	EFRR	Lepiej rozwinięte			47,00	SL2014	1raz/rok
CO14	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	km	EFRR	Lepiej rozwinięte			25,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	7d
Nazwa osi priorytetowej	Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	VII2
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększenie udziału transportu szynowego w przewozie osób oraz poprawa jakości świadczonych usług w regionalnym transporcie kolejowym
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Realizacja projektów w zakresie modernizacji i rehabilitacji infrastruktury regionalnych linii kolejowych przyczyni się do poprawy ich stanu technicznego oraz parametrów użytkowych, co spowoduje ich lepsze wykorzystanie poprzez możliwość uruchamiania nowych połączeń zarówno przez przewoźników osobowych jak i towarowych oraz zwiększy przepustowość dla ruchu regionalnego. Poprzez budowę nowych połączeń kolejowych przede wszystkim zapewnione zostanie połączenie kolejowe do obszarów istotnych z punktu widzenia rozwoju województwa, które obecnie nie posiadają bezpośredniego połączenia z siecią kolejową, a także zwiększenie dostępności w ruchu towarowym do stref przemysłowych i ekonomicznych na terenie Mazowsza. Dzięki inwestycjom uzupełniającym braki w zakresie nowoczesnego taboru kolejowego możliwe będzie pełne wykorzystanie infrastruktury modernizowanych linii kolejowych oraz świadczenie usług na wysokim poziomie oczekiwanym przez mieszkańców regionu. Ważnym aspektem mającym bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług przewozowych w zakresie regionalnego transportu kolejowego, jest również zapewnienie ciągłości w realizacji tych usług, poprzez wsparcie inwestycji w zakresie budowy zapleczy utrzymaniowo-naprawczych do bieżącej obsługi technicznej pojazdów szynowych. Realizacja tego typu inwestycji przyczyni się do zwiększenia jakości i efektywności oferowanych usług, umożliwi zapewnienie płynności w realizacji przewozów oraz będzie miała pozytywny wpływ na poprawę stanu środowiska naturalnego. Interwencja w zakresie regionalnego systemu transportowego wpisuje się w realizację priorytetu Strategii Europa 2020, jakim jest Zrównoważony rozwój – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Realizowane inwestycje przyczynią się przede wszystkim do zwiększenia spójności terytorialnej, jak również gospodarczej i społecznej oraz wpłyną na realizację celu związanego ze wzrostem zatrudnienia.

Tabela 3: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Cel szczegółowy		VII2 - Zwiększenie udziału transportu szynowego w przewozie osób oraz poprawa jakości świadczonych usług w regionalnym transporcie kolejowym						
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
VII21	Liczba pasażerów regionalnego, szynowego transportu publicznego	mln osób	Lepiej rozwinięte	62,50	2013	74,60	Koleje Mazowieckie	1raz/rok
VII22	Wskaźnik Kolejowej Dostępności Transportowej WKDT II (syntetyczny)	nd.	Lepiej rozwinięte	51,78	2013	71,92	MIR	co 2-3 lata

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	7d - Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu
W ramach celu szczegółowego Zwiększenie udziału transportu szynowego w przewozie osób oraz poprawa jakości świadczonych usług w regionalnym transporcie kolejowym, planowane są do realizacji, w szczególności, następujące typy projektów: • budowa, modernizacja, rehabilitacja i rewitalizacja¹⁶ linii kolejowych o znaczeniu regionalnym, • inwestycje w zakresie zakupu i modernizacji taboru kolejowego wraz z budową i modernizacją zapleczy technicznych do obsługi i serwisowania pojazdów szynowych, • dokumentacja przedprojektowa i projektowa kolejowej infrastruktury technicznej. W związku z dotychczas prowadzonymi na obszarze województwa modernizacjami linii głównych, w tym sieci TEN-T, konieczna staje się przede wszystkim poprawa jakości linii o znaczeniu regionalnym, a także budowa nowych odcinków linii kolejowych na obszarach o ograniczonej dostępności i niskiej gęstości istniejącej sieci (np. terenów północno-zachodniego Mazowsza). Zapewnienie spójności sieci jest niezbędne z punktu widzenia dostępności wewnątrzregionalnej i zwiększenia konkurencyjności regionu. Wsparcie zostanie skierowane na poprawę jakości infrastruktury regionalnych linii kolejowych oraz budowę brakujących odcinków sieci kolejowej, istotnych dla zapewnienia brakujących połączeń dla obszarów istotnych z punktu widzenia rozwoju województwa zidentyfikowanych w SRWM. Wobec rosnącej liczby osób korzystających z regionalnego transportu kolejowego oraz realizacji przez PKP PLK wielu projektów poprawiających parametry techniczne linii kolejowych, Koleje Mazowieckie nie dysponują wystarczającą ilością nowoczesnego taboru w stosunku do potrzeb przewozowych. Pomimo przeprowadzenia we wcześniejszych latach wielu modernizacji elektrycznych zespołów trakcyjnych (EZT), które stanowią znaczną część taboru Kolei Mazowieckich oraz zakupów nowego taboru, potrzeby w tym zakresie nadal są bardzo duże. W związku z powyższym, pomimo realizowanych dotychczas inwestycji i znaczącej poprawie jakości usług, przewoźnik nie jest w stanie zaspokoić oczekiwań podróżnych m. in. z uwagi na zbyt długi czas przejazdu, częstotliwość kursowania, a także nie w pełni satysfakcjonujący poziom komfortu i bezpieczeństwa. Aby osiągnąć zakładane cele i utrzymać pozytywną tendencję zwiększającej się z roku na rok liczby użytkowników regionalnego transportu kolejowego konieczne są inwestycje poprawiające stan ilościowy i jakościowy parku taborowego. Wsparcie zostanie skierowane na poprawę stanu taboru kolejowego przewoźnika świadczącego usługi w zakresie regionalnego transportu kolejowego oraz zapewnienie zapleczy utrzymaniowo-naprawczych do bieżącej obsługi technicznej pojazdów szynowych. Zgodnie z zapisami UP, w ramach programu nie będą finansowane żadne koszty bieżącego utrzymania infrastruktury, w tym taboru. Jednocześnie, przy modernizacji taboru kolejowego	

¹⁶ Definicje (modernizacja, rehabilitacja oraz rewitalizacja) są zgodne z UP

Priorytet inwestycyjny	7d - Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu
będzie brana pod uwagę, jako jeden z elementów, efektywność finansowa w stosunku do zakupu nowego taboru. Interwencja zaplanowana w PI 7d realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach drugiego celu strategicznego - Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację. PI 7d realizować będzie cel szczegółowy UP: Poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie europejskim. Planowana kwota alokacji na sektor kolejowy wynosi ok. 135mln EUR. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • JST, ich związki i stowarzyszenia; • podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie JST, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd; • PKP PLK. Zestawienie głównych grup docelowych: • osoby, instytucje, przedsiębiorstwa; • użytkownicy infrastruktury kolejowej.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	7d - Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez KM, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 7d, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. zwiększenia udziału transportu szynowego w przewozie osób oraz poprawa jakości świadczonych usług w regionalnym transporcie kolejowym, jak również do realizacji przyjętego wskaźnika rezultatu, tj. <i>Liczba pasażerów regionalnego, szynowego transportu publicznego</i>. Jednocześnie, zgodnie z UP, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładane KM będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą	

Priorytet inwestycyjny	7d - Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu
każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kierunkowe kryteria: • projekty przyczyniające się do poprawy środowiska, • projekty o stosunkowo najwyższej wartości społeczno ekonomicznej. Kryteria zapewnią wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: • projekty o dużej skali i sile oddziaływania. Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów: • pozakonkursowy. W trybie pozakonkursowym będą wybierane zgodnie z UP projekty o kluczowym znaczeniu dla realizacji Programu, wynikające w szczególności z monopolu kompetencyjnego. Projekty wybierane w trybie pozakonkursowym, tak jak projekty konkursowe, w celu otrzymania wsparcia będą musiały otrzymać pozytywną ocenę zgodnie z kryteriami przyjętymi przez KM. Przesłanki do nadania inwestycji statusu projektu strategicznego są w szczególności następujące: • projekt wynika wprost z dokumentów o charakterze strategicznym, dokumentu implementacyjnego do strategii, bądź z planu inwestycyjnego dla danego sektora, w szczególności: z KT, SRWM, Planu wykonawczego do SRWM do 2030 r. w obszarze Przestrzeń i Transport. Dokumenty te poddawane są wszystkim wynikającym z prawa obowiązkom zapewniającym w szczególności transparentność wyboru projektów; Ww. projekty w szczególności dotyczyć będą zakupu taboru kolejowego wraz z budową i modernizacją zapleczy technicznych do obsługi i serwisowania pojazdów szynowych oraz budowy, modernizacji i rehabilitacji linii kolejowych o znaczeniu regionalnym. Instrumenty Finansowe W ramach priorytetu, w przypadku zastosowania IF przewiduje się konkursowy oraz pozakonkursowy tryb wyboru projektów, przy czym projekt dotyczący wdrażania instrumentów finansowych będzie wdrażany z wykorzystaniem modelu z funduszem funduszy, o którym mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Podmioty wdrażające instrumenty finansowe zostaną wybrane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	7d - Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		7d - Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO11	Całkowita długość nowych linii kolejowych	km	EFRR	Lepiej rozwinięte			5,00	SL2014	1raz/rok
CO12	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych	km	EFRR	Lepiej rozwinięte			65,00	SL2014	1raz/rok
PVII3	Liczba zakupionych i zmodernizowanych pojazdów kolejowych	szt	EFRR	Lepiej rozwinięte			69,00	SL2014	1raz/rok
PVII4	Pojemność zakupionych i zmodernizowanych wagonów osobowych	osoby	EFRR	Lepiej rozwinięte			9 142,00	SL2014	1raz/rok

Tabela 6: Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa			VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego										
Nr identyfikacyjny	Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
						M	W	T	M	W	T		
CO13	Produkt	Całkowita długość nowych dróg	km	EFRR	Lepiej rozwinięte			5,4			47,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 45,4% operacji w ramach Osi
CO14	Produkt	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	km	EFRR	Lepiej rozwinięte			3			25,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 11,2% operacji w ramach Osi
FIX1	Finansowe	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFRR	Lepiej rozwinięte			40 412 934			388 888 389,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 100% alokacji w ramach Osi

Kategorie interwencji

Kategorie interwencji odpowiadające treści osi priorytetowej w oparciu o klasyfikację przyjętą przez Komisję oraz szacunkowy podział wsparcia Unii.

Tabela 7: Wymiar 1 – Zakres interwencji

Oś priorytetowa		VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	026. Inne koleje	78 020 000,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	027. Tabor kolejowy	56 980 000,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	030. Drugorzędne połączenia drogowe z siecią drogową i węzłami TEN-T (nowo budowane)	141 267 827,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	034. Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	34 842 884,00

Tabela 8: Wymiar 2 – Forma finansowania

Oś priorytetowa		VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Dotacja bezzwrotna	311 110 711,00

Tabela 9: Wymiar 3 – Typ obszaru

Oś priorytetowa		VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	01. Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)	108 834 762,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	02. Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)	155 478 230,00
ERDF	Lepiej rozwinięte	03. Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)	46 797 719,00

Tabela 10: Wymiar 4 – Terytorialne mechanizmy wdrażania

Oś priorytetowa		VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ERDF	Lepiej rozwinięte	07. Nie dotyczy	311 110 711,00

Krótki opis planowanego wykorzystania pomocy technicznej, w tym, w razie potrzeby, przedsięwzięć mających na celu wzmacnianie zdolności administracyjnych instytucji zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę programów i beneficjentów.

Oś priorytetowa:	VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego
Nie przewiduje się odrębnego angażowania środków pomocy technicznej na rzecz zapewnienia warunków i rozwiązań dla sprawnego wdrażania OP VII, gdyż planowane wykorzystanie pomocy technicznej określone jest w ramach OP XI Pomoc Techniczna i przewiduje ono realizację zadań służących zapewnieniu skutecznego wdrożenia wszystkich OP I – X RPO WM 2014 – 2020.	

2.8 Oś priorytetowa VIII - Rozwój rynku pracy

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)	Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów
ESF	Lepiej rozwinięte	Ogółem	Nie dotyczy

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	8i
Nazwa osi priorytetowej	Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	VIII1
Nazwa celu szczegółowego	Wzrost zatrudnienia osób, które zostały zidentyfikowane jako zagrożone na rynku pracy
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Województwo mazowieckie, pomimo odnotowanej w ciągu ostatnich lat stopy bezrobocia plasującej je wśród regionów o najlepszej sytuacji na rynku pracy, boryka się z wieloma problemami w niniejszym obszarze. Do najpoważniejszych z nich należą: największa w Polsce liczba osób bezrobotnych, znaczący udział w strukturze bezrobotnych osób będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, duże zróżnicowanie poziomu bezrobocia w regionie, wysoki udział osób bezrobotnych wśród mieszkańców terenów wiejskich, mobilność przestrzenna ludności głównie w kierunku Warszawy i miast subregionalnych. Interwencja w PI 8i ukierunkowana jest na wspieranie przejścia od bezrobocia do zatrudnienia z uwzględnieniem, opisanej powyżej, specyfiki wewnątrzregionalnej. Jej celem jest zwiększenie efektywnego wykorzystania zasobów na rynku pracy. Interwencja w PI 8i ukierunkowana jest na wspieranie przejścia od bezrobocia do zatrudnienia z uwzględnieniem, opisanej powyżej, specyfiki wewnątrzregionalnej. Jej celem jest zwiększenie efektywnego wykorzystania zasobów na rynku pracy. Przedsięwzięcia skoncentrowane będą na wsparciu osób bezrobotnych i biernych zawodowo, zwłaszcza tych, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy tj. osób w wieku 50 lat i więcej, kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób długotrwale bezrobotnych oraz o niskich kwalifikacjach. Mając na uwadze zmiany rynku pracy oraz struktury demograficznej społeczeństwa podejmowane przedsięwzięcia mogą być adresowane także do osób bezrobotnych

	spoza ww. grup o ile będzie wynikało to z aktualnej diagnozy lokalnego rynku pracy. Zaplanowane przedsięwzięcia dotyczące aktywizacji zawodowej, zgodnie z zapisami UP, będą obowiązkowo uwzględniały wskaźnik efektywności zatrudnieniowej, mierzony z wyłączeniem umów cywilnoprawnych. Minimalne wartości tego wskaźnika będą określane cyklicznie i uwzględnią specyfikę grupy docelowej oraz zróżnicowanie terytorialne w poziomie bezrobocia, a także dotychczasowe doświadczenia zaangażowanych instytucji, wynikające m.in. z realizacji projektów w ramach PO KL. Zaplanowane działania wpisują się w realizację priorytetu Strategii Europa 2020, jakim jest rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. Wpływają także na wskaźnik zatrudnienia, który został ustanowiony jako strategiczny i dla Polski wynosi 71%. UP wskazuje, że w województwie mazowieckim wskaźnik zatrudnienia na poziomie określonym jako cel krajowy – został przekroczony i w 2012 r. osiągnął poziom 71,1%. Zakłada się, że interwencja w obszarze rynku pracy stanowi bezpośredni wkład we wzrost/utrzymanie wskaźnika wojewódzkiego. Niniejszy wkład realizowany będzie poprzez monitorowanie udziału osób, które uzyskały zatrudnienie, w tym samozatrudnienie w wyniku wsparcia w ogólnej liczbie osób objętych interwencją w sprawozdawczości końcowej na poziomie każdego projektu oraz w sprawozdaniach okresowych. Osiągnięcie zakładanych rezultatów zależeć będzie jednak w dużej mierze od procesów zachodzących w gospodarce kraju i Europy.
--	---

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Priorytet inwestycyjny : 8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników														
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T			M	W	T		
CR03	Uczestnicy uzyskujący kwalifikacje po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	Liczba	bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni			12,00	Współczynnik (%)	2013			12,00	SL2014	1raz/rok
CR03	Uczestnicy uzyskujący kwalifikacje po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	Liczba	długotrwale bezrobotni			12,00	Współczynnik (%)	2013			12,00	SL2014	1raz/rok
CR03	Uczestnicy uzyskujący kwalifikacje po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	Liczba	osoby bierne zawodowo			6,00	Współczynnik (%)	2013			6,00	SL2014	1raz/rok
CR03	Uczestnicy uzyskujący kwalifikacje po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	Liczba	uczestnicy z niepełnosprawnościami			10,00	Współczynnik (%)	2013			10,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny : 8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T			M	W	T		
CR04	Uczestnicy pracujący, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	Liczba	bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni			66,00	Współczynnik (%)	2013			66,00	SL2014	1raz/rok
CR04	Uczestnicy pracujący, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	Liczba	długotrwale bezrobotni			66,00	Współczynnik (%)	2013			66,00	SL2014	1raz/rok
CR04	Uczestnicy pracujący, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	Liczba	osoby bierne zawodowo			31,00	Współczynnik (%)	2013			31,00	SL2014	1raz/rok
CR06	Uczestnicy pracujący, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po	Lepiej rozwinięte	Liczba	bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni			45,00	Współczynnik (%)	2013			45,00	Ewaluacja	1raz/4 lata

Priorytet inwestycyjny : 8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T			M	W	T		
	opuszczeniu programu													
CR06	Uczestnicy pracujący, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	Liczba	długotrwale bezrobotni			45,00	Współczynnik (%)	2013			45,00	Ewaluacja	1raz/4 lata
CR06	Uczestnicy pracujący, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	Liczba	osoby bierne zawodowo			21,00	Współczynnik (%)	2013			21,00	Ewaluacja	1raz/4 lata
8i1	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	Lepiej rozwinięte	sztuki				22 383,00	Liczba	2013			9 109,00	SL2014	1raz/rok
8i2	Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw	Lepiej rozwinięte	sztuk				60,00	Współczynnik (%)	2013			62,00	Ewaluacja	1 raz/ 4 lata

Priorytet inwestycyjny : 8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T			M	W	T		
	działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego													
8i3	Liczba osób z niepełnosprawnością pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Lepiej rozwinięte	osoby				55,00	Współczynnik (%)	2013			55,00	SL2014	1raz/rok
8i4	Liczba osób z niepełnosprawnością pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Lepiej rozwinięte	osoby				38,00	Współczynnik (%)	2013			38,00	Ewaluacja	1 raz/4 lata

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników
W ramach celu szczegółowego <i>Wzrost zatrudnienia osób, które zostały zidentyfikowane jako zagrożone na rynku pracy</i> planowane są do realizacji następujące typy przedsięwzięć: • Pakiet narzędzi na rzecz zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy, (Pakiet), składający się z typów operacji wymienionych w Ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 o <i>promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy</i> r. ze zmianami, w tym: – diagnozowanie indywidualnej sytuacji uczestników projektów i pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy; – podnoszenie lub zmiana kwalifikacji zawodowych oraz ich lepsze dopasowanie do potrzeb rynku pracy; – pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego; – wspieranie samozatrudnienia i powstawania nowych miejsc pracy; – wspieranie mobilności, w tym na poziomie międzynarodowym w ramach sieci EURES poprzez realizację ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej. Działania realizowane w pakiecie będą prowadzone na podstawie przepisów zawartych ww. ustawie i będą ukierunkowane na zwiększenie dostępności do zatrudnienia, w tym samozatrudnienia osób bezrobotnych oraz biernych zawodowo, przyczyniając się do zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy. Wsparciem zostaną objęte osoby będące w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy zwane dalej grupami defaworyzowanymi. Do ww. grupy zaliczono osoby, które zostały wskazane w UP jako wymagające interwencji EFS: osoby w wieku 50 lat i więcej, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiety. Przynależność do poszczególnych grup defaworyzowanych definiowana będzie na podstawie ww. Ustawy. Wsparciem mogą być objęci także bezrobotni mężczyźni w wieku pomiędzy 30 a 49 rokiem życia, z tym że ich udział w realizowanym wsparciu nie przekroczy 20% ogólnej liczby bezrobotnych objętych interwencją w niniejszym PI. Nie uwzględniono osób pomiędzy 18 a 29 rokiem życia, ponieważ wsparcie dla nich prowadzone będzie na poziomie krajowym. Koncentracja wsparcia wynika z diagnozy sytuacji i potrzeb tych osób. Poniżej określono podstawowe przesłanki defaworyzacji dla poszczególnych grup w odniesieniu do całej populacji bezrobotnych w związku z brakiem szczegółowych danych statystycznych i badań tylko dla grupy osób powyżej 29 roku życia. • Osoby długotrwale bezrobotne. Wśród osób długotrwale bezrobotnych kobiety stanowiły 48,9% (76 815 osób). Prawo do zasiłku posiadało 559 osób (tylko 0,4% ogółu długotrwale bezrobotnych). Pośród tej kategorii bezrobotnych dominowały osoby z wykształceniem poniżej średniego – 89 333 osoby (56,9%	

Priorytet inwestycyjny	8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników
ogółu długotrwale bezrobotnych). Jak wynika z badania¹⁷, głównym problemem utrudniającym znalezienie pracy, zdaniem ww. grupy bezrobotnych są ich ograniczenia kompetencyjne – niedostateczny poziom wykształcenia, brak certyfikatów i uprawnień oraz doświadczenia zawodowego¹⁸. • Osoby powyżej 50 roku życia. Zgodnie z wynikami badań realizowanych w ramach projektu „Osoby w wieku 50+ na mazowieckim rynku pracy”¹⁹, osoby w wieku 50+ znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. W 2010 r. co trzecia badana firma dostrzegła bariery w zatrudnianiu osób w wieku 50+ (w 2009 – co czwarta). Wśród nich pojawiał się argument, że specyfika branży lub pracy w danej firmie wyklucza zatrudnianie osób starszych. Część przedsiębiorców żywiła przekonanie, że osoby starsze są gorzej przygotowane do wykonywania pracy niż młodszy pracownicy, są mniej wydajne oraz mają mniejszą zdolność do adaptacji do zmian. • Osoby o niskich kwalifikacjach w szczególności bez kwalifikacji. Na koniec grudnia 2013 r. w województwie mazowieckim w urzędach pracy zarejestrowanych było 94 093 bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (33,2% ogółu bezrobotnych)²⁰, wśród których kobiety stanowiły 46,6% (43 855 osób). Najwięcej było osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy – 40 637 osób (43,2% ogółu bezrobotnych bez kwalifikacji). Brak kwalifikacji zawodowych jest kluczowy dla reaktywacji zawodowej wskazanych osób. • Kobiety na mazowieckim rynku pracy. Trudniejszą sytuację kobiet na mazowieckim rynku pracy odzwierciedla współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia. Do istotnych przesłanek bezrobocia kobiet zgodnie z raportem zalicza się rezygnację z pracy, z powodów sprawowania opieki nad dziećmi własnymi i wnukami²¹. • Osoby z niepełnosprawnościami. Trudności osób z niepełnosprawnościami ze znalezieniem pracy wynikają często z deficytów w sferze edukacyjno-społecznej ale także z niechęci do wchodzenia na rynek ze względu na ryzyko utraty lub zmniejszenie świadczeń socjalnych Ponad 2/3 osób z niepełnosprawnościami w Polsce utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych (zasiłków, rent).	

¹⁷ [1] Ruch Społeczno-Samorządowy „Nasza Metropolia” *Analiza potrzeb osób długotrwale bezrobotnych*, Warszawa 2011, s.13.

¹⁸ [2] Młodość czy doświadczenie? Kapitał ludzki w Polsce Raport podsumowujący III edycję badań BKL z 2012 r. pod redakcją Jarosława Górniaka, Warszawa 2013 r.

¹⁹ [3] PBS DGA Sp. z o.o. i Human Capital Business Sp. z o.o., *Osoby w wieku 50+ na mazowieckim rynku pracy*, Sopot 2010, str. 1-91

²⁰ [4] *Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy województwa mazowieckiego w IV kwartale 2012 r.*, WUP w Warszawie, 2013 r.

²¹ [5] *Analiza potencjału i przeszkód aktywizacji zawodowej osób w wieku 50+ w województwie mazowieckim* raport PBS DGA, s. 26.

Priorytet inwestycyjny	8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników
Wsparcie w ramach CT 8 będzie kierowane przede wszystkim do osób bezrobotnych i biernych zawodowo, którym do aktywizacji zawodowej i powrotu na rynek pracy wystarczy pomoc obejmująca głównie usługi i instrumenty rynku pracy. Z kolei wsparcie w ramach CT 9 będzie kierowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które przed zastosowaniem instrumentów i usług rynku pracy wymagają wsparcia usługami aktywnej integracji o charakterze społecznym. Tym osobom do aktywizacji zawodowej niezbędne jest w pierwszej kolejności udzielenie wsparcia w zakresie integracji społecznej. Zastosowanie powyższego mechanizmu demarkacji pozwoli na uniknięcie nakładania się wsparcia w ramach CT 8 i CT 9. Celem zapewnienia koordynacji i komplementarności działań podejmowanych w celach tematycznych 8 i 9, podmioty realizujące projekty zobowiązane do wzajemnego informowania się o działaniach podejmowanych na danym obszarze (gmina/ powiat). Jednocześnie, aby zagwarantować kompleksowe wsparcie w powrocie na rynek pracy w projektach realizowanych w priorytecie inwestycyjnym 8i możliwe jest zastosowanie instrumentów aktywnej integracji o charakterze społecznym. Z drugiej strony, aby zapewnić pełen pakiet działań skierowanych do osób oddalonych od rynku pracy, uczestnicy projektów z zakresu aktywnej integracji będą mieli możliwość skorzystania z instrumentów aktywnej polityki rynku pracy w projektach realizowanych w CT8. Kluczowym elementem zaproponowanego pakietu będzie diagnozowanie sytuacji osób bezrobotnych oraz pośrednictwo pracy. Obejmowało ono będzie przeprowadzenie analizy sytuacji zawodowej uczestnika projektu oraz zaplanowanie jego ścieżki kariery w formie Indywidualnego Planu Działań (IPD). W IPD zostanie określony rodzaj i zakres narzędzi niezbędnych do reaktywacji zawodowej osób objętych wsparciem. Planowane jest zastosowanie badań psychologicznych w szczególności w przypadkach zaplanowania kariery zawodowej w obszarze usług opiekuńczych. Efektem ww. wsparcia będzie skierowanie uczestnika projektu do zatrudnienia lub zdefiniowanie kolejnych kroków, prowadzących do jego podjęcia. Niniejszym typem operacji będą objęci wszyscy uczestnicy interwencji. Kolejnymi elementami pakietu będzie: • podnoszenie lub zmiana kwalifikacji zawodowych oraz ich lepsze dopasowanie do potrzeb rynku pracy, które są odpowiedzią na niski poziom kwalifikacji zawodowych u osób bezrobotnych. Będą one polegały na przeszkoleniu osób pozostających bez zatrudnienia i przyznaniu im nowych kwalifikacji zapewniających zwiększenie szans na reaktywację zawodową. • pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego, które będą polegały na organizowaniu płatnych staży zawodowych u pracodawców na konkretnych stanowiskach pracy, według programu zgodnego z wymaganymi kwalifikacjami oraz potrzebami pracodawców. Przewiduje się zaangażowanie pracodawców w sporządzanie programów staży. • wspieranie samozatrudnienia i powstawania nowych miejsc pracy. W ramach niniejszego typu operacji planuje się pomoc w postaci dotacji bezzwrotnych na założenie działalności gospodarczej połączonej z modułem doradztwa i szkoleń przygotowujących do jej uruchomienia oraz utrzymania. Zastosowanie poszczególnych elementów pakietu będzie uzależnione od indywidualnej diagnozy potrzeb wykonanej dla danego uczestnika wsparcia. W PI 8i przewidziano także dotacje na wyposażenie stanowisk pracy utworzonych wyłącznie dla osób bezrobotnych z grup defaworyzowanych oraz organizowanie dla nich prac interwencyjnych. Priorytetowymi branżami dla tego typu działań będzie gospodarka biała i zielona w szczególności recydingowa. Wsparcie zakłada możliwość sfinansowanie zakupu środków trwałych o ile będą one stanowiły niezbędne wyposażenie	

Priorytet inwestycyjny	8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników
uruchamianego stanowiska pracy lub warunkowały samozatrudnienie. Dzięki zaplanowanemu wsparciu zwiększy się wykorzystanie potencjału w dziedzinie przedsiębiorczości. Osłabiony zostanie także stereotyp funkcjonujący na regionalnym rynku pracy o niskiej przydatności osób bezrobotnych w procesie pracy. - realizacja ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej (USMT) EURES zdiagnozowanych na podstawie analiz – społeczno - gospodarczych regionu. Realizacja tego typu operacji ma charakter warunkowy, uzależniony od zdiagnozowania branż, zawodów lub kompetencji, w których sytuacja na rynku pracy wymaga realizacji USMT. Wsparcie przeciwdziała horyzontalnemu problemowi - dużej stopie bezrobocia na terenach o małej koncentracji miejsc pracy. Wykazany w diagnozie problem terytorialnego zróżnicowania bezrobocia będzie rozwiązywany poprzez dostosowanie alokacji w zależności od sytuacji w poszczególnych powiatach przede wszystkim w zakresie poziomu aktywności gospodarczej, i stopy bezrobocia. Typy przedsięwzięć przewidziane do realizacji w PI 8i przyczyniają się do <i>Wzrostu zatrudnienia osób, które zostały zidentyfikowane jako zagrożone na rynku pracy</i> następujący sposób: - ułatwiają reaktywację zawodową; - umożliwiają osobom pozostającym w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy podejmowanie samozatrudnienia; - wpływają na rozwój przedsiębiorczości w szczególności na obszarach wiejskich; - zwiększają szanse utrzymania powstałych miejsc pracy dzięki ukierunkowaniu na potencjalne obszary wzrostu; - zmniejszają niedostosowanie kwalifikacji zawodowych osób objętych wsparciem do wymogów regionalnego rynku pracy; - ułatwiają nabycie praktycznego doświadczenia na stanowisku pracy; - obniżają koszty związane z zatrudnianiem osób należących do grup de faworyzowanych ponoszone przez pracodawców w okresie próbnym; - ułatwiają osobom z grup defaworyzowanych przechodzenie do legalnego zatrudnienia. Wsparcie realizuje także zalecenie Nr 2 CSR w zakresie zwiększenia uczestnictwa osób z grup będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w uczeniu się przez całe życie w celu dostosowania podaży umiejętności do popytu na nie oraz zaleceniu Nr 3 CSR w zakresie kontynuowania starań w celu podniesienia współczynnika aktywności zawodowej kobiet, pracowników starszych i osób niepełnosprawnych poprzez ustanowienie ich grupami defaworyzowanymi na mazowieckim rynku pracy. PI 8i realizuje cel szczegółowy UP: Bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku.	

Priorytet inwestycyjny	8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników
PI 8i wpisuje się w realizację celu głównego Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach drugiego celu strategicznego - Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację. Zestawienie głównych grup beneficjentów: - wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), i dużych przedsiębiorstw. Zestawienie głównych grup docelowych: - osoby bezrobotne i bierne zawodowo.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez Komitet Monitorujący, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 8i przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. zwiększenia efektywnego wykorzystania zasobów na rynku pracy, a mianowicie osób bezrobotnych i poszukujących pracy będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Jednocześnie, zgodnie z UP, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków. Kryteria wyboru projektów przedkładane Komitetowi Monitorującemu będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kryteria kierunkowe: - uzyskanie efektu synergii i spójności interwencji przy uwzględnieniu specyfiki regionalnej, z zachowaniem odniesienia do zasad ustalonych w ramach polityk krajowych, długofalowych uwarunkowań, w tym demograficznych i ekonomicznych; - wdrożenie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans; niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi; - osiągnięcie wskaźnika efektywności zatrudnieniowej;	

Priorytet inwestycyjny	8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników
------------------------	--

- minimalizacja kosztu ponownego zatrudnienia;
- stopień komplementarności struktury poszczególnych grup defaworyzowanych w projekcie do wskaźników produktu założonych w Programie.

Preferowane będą:

- projekty realizujące wskaźnik efektywności zatrudnieniowej na poziomie wyższym niż minimalny w odniesieniu do kosztu ponownego zatrudnienia;
- projekty tworzące „zielone i białe miejsca pracy”;
- projekty przyczyniające się do powstawania trwałych miejsc pracy;
- projekty realizowane na obszarach wiejskich;
- projekty realizowane w partnerstwie za pośrednictwem m.in. organizacji pozarządowych, LGD, będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej.

Tryb wyboru projektów:

Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów:

konkursowy;

pozakonkursowy.

Tryb konkursowy jest podstawowym trybem wyboru projektów, zaś tryb pozakonkursowy ma zastosowanie wyłącznie w uzasadnionych przypadkach. Tryb konkursowy stosowany jest w obszarach, gdzie rozwiązanie danego problemu nastąpi poprzez realizację różnych projektów przynoszących porównywalne rezultaty, tzn., że ten sam cel może zostać osiągnięty w wyniku realizacji różnych interwencji. Przewidziany jest przy wdrażaniu działania *Pakiet na rzecz zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy* dla do osób pracy biernych zawodowo niezarejestrowanych w urzędach pracy, a spełniających przesłanki przynależności do grupy defaworyzowanej.

W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi.

Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne.

Zakłada się **tryb pozakonkursowy** dla projektów o charakterze wdrożeniowym, zgodnie z UP z uwagi na prawny obowiązek realizacji zadań przez PSZ na podstawie Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r. Nr 0, poz. 674 z późn. zm.). Niniejszy tryb przewidziany jest dla części alokacji ukierunkowanej na osoby zarejestrowane jako bezrobotne. Jest to zgodne z założeniami polityki rynku pracy, która prowadzona jest przez PSZ w formule zadań rządowych zleconych i zadań własnych samorządu terytorialnego. Wdrażanie niniejszej interwencji w ramach projektu pozakonkursowego zagwarantuje najwyższy stopień realizacji przedmiotowej polityki w sposób

Priorytet inwestycyjny	8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników
komplementarny z działaniami Rządu, co znajduje umocowanie w ustawie jak wyżej. Jednocześnie zapewnia uzyskanie możliwie wysokiej komplementarności oferowanego wsparcia. Za zastosowaniem trybu pozakonkursowego przemawia także uzyskiwana za jego pośrednictwem efektywność. Tryb pozakonkursowy przewidziany jest w działaniu <i>Pakiet</i> na rzecz zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy w stosunku do osób bezrobotnych. Wartość dodana osiągnięta w wyniku zastosowania trybu pozakonkursowego to uzyskanie lepszych wskaźników efektywności ekonomicznej oraz wykorzystanie wypracowanych narzędzi w perspektywie 2007-2013. Średnia efektywność zatrudnieniowa na podstawie raportu CRSG „Ocena wsparcia w ramach projektów PO KL, realizowanych w trybie konkursowym i systemowym” w projektach konkursowych wyniosła 44%, w projektach pozakonkursowych 48%, <i>średnia</i> efektywność kosztów obsługi wyniosła odpowiednio 33% i 55%. Oznacza to, że poniesione w projektach koszty obsługi zrealizowały odpowiednio 33% i 55% osiągniętego rezultatu.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO01	Bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni	Liczba	EFS	Lepiej rozwinięte	9 355,00	10 135,00	19 490,00	SL2014	1 raz/rok
CO02	Długotrwale bezrobotni	Liczba	EFS	Lepiej rozwinięte	4 935,00	5 347,00	10 282,00	SL2014	1raz/rok
CO03	Osoby bierne zawodowo	Liczba	EFS	Lepiej rozwinięte	814,00	881,00	1 695,00	SL2014	1 raz/rok
CO16	Uczestnicy z niepełnosprawnościami	Liczba	EFS	Lepiej rozwinięte	413,00	447,00	860,00	SL2014	1raz/rok
P8i3	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w ramach programu	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte	1 379,00	1 494,00	2 873,00	SL2014	1raz/rok
P8i4	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które otrzymały wsparcie w ramach programu	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte	6 455,00	6 993,00	13 448,00	SL2014	1raz/rok
P8i5	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte	4 329,00	4 690,00	9 019,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	8iv
Nazwa osi priorytetowej	Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	VIII2
Nazwa celu szczegółowego	Powrót do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	W województwie mazowieckim istotnym problemem powodującym dezaktywację zawodową jest mała dostępność do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Obowiązki opiekuńcze sprawowane nad małymi dziećmi wyłączają z rynku pracy na okres urlopu wychowawczego jednego z opiekunów prawnych. Najczęściej są to kobiety. Wyłączenie z rynku pracy może również dot. innych osób, głównie babć i innych członków rodziny. Niepokojącym jest również fakt, że osoby posiadające status bezrobotnego godzą się na świadczenie pracy w charakterze opiekunki, najczęściej bez umowy o pracę i bez umowy zlecenia. Celem niniejszej interwencji jest umożliwienie powrotu do zatrudnienia oraz jego utrzymanie osobom sprawującym opiekę nad dziećmi do lat 3 i ograniczenie tym samym zjawiska wychodzenia z rynku pracy zarówno opiekunów prawnych jak i innych osób przejmujących nieformalnie obowiązki opiekuna. Interwencja w zakresie wspierania opieki nad dziećmi do lat 3 wpisuje się w realizację priorytetu Strategii Europa 2020, jakim jest rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. Realizowane inwestycje przyczynią się przede wszystkim do realizacji celu związanego ze wzrostem zatrudnienia.

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Priorytet inwestycyjny : 8iv - Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę														
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T			M	W	T		
8iv2	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	osoby				70,00	Współczynnik (%)	2014			70,00	SL2014	1raz/rok
8iv3	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS	Lepiej rozwinięte	szt.				74,00	Współczynnik (%)	2014			74,00	Ewaluacja	1raz/4lata
8iv4	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	osoby				80,00	Współczynnik (%)	2014			80,00	SL2014	1 raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	8iv - Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę
W ramach celu szczegółowego <i>Powrót do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3</i>, planowane są do realizacji następujące typy przedsięwzięć: • tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w formie: – żłobków – klubów dziecięcych – zatrudnienie dziennego opiekuna – zatrudnienie niani. Przewiduje się także finansowanie pobytu dziecka do lat 3 we wskazanych wyżej formach na już utworzonych miejscach opieki. Zaproponowana w PI 8iv interwencja została zaprojektowana w sposób zapewniający szerokie spektrum pomocy zarówno w organizowaniu, funkcjonowaniu jak i finansowaniu miejsc opieki nad dziećmi. Zakłada się wykorzystanie całego wachlarza typów operacji przewidzianych w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o <i>opiece nad dziećmi do lat 3</i>. Wsparcie realizowane będzie na zasadach określonych w niniejszej <i>Ustawie</i>. W PI 8iv przewiduje się realizację zinstytucjonalizowanych form opieki w postaci żłobków i klubów dziecięcych adresowanych głównie do samorządów, ale również pracodawców zamierzających uruchomić przyzakładowy żłobek lub klub. Grupa docelowa to opiekunowie prawni dzieci w wieku do 3 lat (w szczególności kobiety) przebywający na urloпах w związku z niemożnością zapewnienia dziecku opieki oraz osoby pracujące. Dzięki uczestnictwu w programie będą mogli powrócić na rynek pracy lub utrzymać zatrudnienie. Wsparciem objęte będą także kobiety, które w związku z urodzeniem dziecka nie podjęły zatrudnienia. W PI 8iv przewiduje się finansowanie utworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz finansowanie pobytu dziecka na nowo utworzonym miejscu w żłobku lub klubie dziecięcym przez okres wynikający z ww. <i>Ustawy</i>. Zakłada się, że wsparcie obejmować będzie również koszt wyposażenia niezbędnego dla realizacji funkcji opiekuńczej, wychowawczej oraz edukacyjnej. Zaprojektowane działania obejmują także powstawanie nowych niezinstytucjonalizowanych form opieki nad dziećmi, a mianowicie opieki świadczonej przez opiekuna dziennego lub nianię. Pomoc w organizacji miejsc pracy w formie opiekuna dziennego przewiduje zarówno wyposażenie niezbędne dla realizacji ww. funkcji, a także wynagrodzenie dziennego opiekuna na zasadach określonych w ww. <i>Ustawie</i>. Planuje się również pokrycie kosztów obowiązkowych szkoleń dla dziennych opiekunów. Podobnie jak w przypadku żłobków i klubów dziecięcych, grupą docelową są opiekunowie prawni dzieci w wieku do 3 lat (w szczególności kobiety), którzy nie podjęli zatrudnienia w związku z koniecznością zapewnienia opieki dzieciom do lat 3 lub przebywający na urloпах w związku z niemożnością zapewnienia podopiecznym opieki lub chcą utrzymać zatrudnienie. Wsparcie opieki nad dziećmi do lat 3 za pośrednictwem niani skierowane będzie przede wszystkim do osób, które przebywają na urloпах lub nie podjęły zatrudnienia w związku ze sprawowaniem	

Priorytet inwestycyjny	8iv - Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę
funkcji opiekuńczej i będzie ono obejmowało refundację części kosztów (do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę) związanych z zatrudnieniem niani. W niniejszym typie operacji będzie możliwość finansowania zakupu środków trwałych o ile będą one stanowiły niezbędne wyposażenie uruchamianego miejsca opieki nad dzieckiem. Zgodnie z postanowieniem art. 13, pkt 4 rozp. (UE) nr 1304/2013, zakup infrastruktury, gruntów i nieruchomości, nie kwalifikuje się do wsparcia z EFS. Wsparcie w PI 8iv udzielane będzie tylko w przypadku uzasadnienia deficytu miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w obszarze objętym interwencją w projekcie oraz zapewnienia trwałości projektu dla żłobków i klubów dziecięcych. Zaprojektowana interwencja : przeciwdziała wypadaniu z rynku pracy osób w związku z niemożnością zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3; przeciwdziała ubożeniu rodzin w związku z utratą jednego źródła dochodu, spowodowaną wykonywaniem funkcji opiekuńczych; umożliwi powrót do szybkiego zatrudnienia osobom samotnie wychowującym dzieci do lat 3, co jest podstawowym czynnikiem eliminującym zagrożenie wykluczeniem społecznym; przyczynia się do przechodzenia do legalnego zatrudnienia osób zatrudnianych nielegalnie w charakterze opiekunów, wpłynie na liczbę nowych miejsc pracy powstających w regionie. Interwencja zaplanowana w PI 8iv w pełni koresponduje z wizją zawartą w Strategii Europa 2020, zgodnie, z którą nowy model gospodarczy powinien być oparty nie tyle na transferach pomiędzy różnymi grupami społecznymi, ale na wzroście dostępności do zatrudnienia, w tym przypadku powrotu do zatrudnienia osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 lub jego utrzymanie. Realizuje cel szczegółowy UP: Bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku. Interwencja zaplanowana w PI 8iv realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach drugiego celu szczegółowego - Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację. Zestawienie głównych grup beneficjentów: gminy, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. Zestawienie głównych grup docelowych: osoby fizyczne powracające na rynek pracy po urloпах macierzyńskich, rodzicielskich, wychowawczych sprawujące opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz osoby pracujące; osoby pozostające bez zatrudnienia i sprawujące opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	8iv - Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez Komitet Monitorujący, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 8iv przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. powrotu do zatrudnienia opiekunów prawych dzieci do lat 3 lub jego utrzymania. Jednocześnie, zgodnie z UP, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków. Kryteria wyboru projektów przedkładane Komitetowi Monitorującemu będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kryteria kierunkowe: – uzyskanie efektu synergii i spójności interwencji przy uwzględnieniu specyfiki regionalnej, z zachowaniem odniesienia do zasad ustalonych w ramach polityk krajowych, długofalowych uwarunkowań, w tym demograficznych i ekonomicznych; – wdrożenie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi; – zapewnienie udziału środków własnych beneficjenta. Preferowane będą: – projekty realizowane na obszarach wykazujących najwyższe potrzeby; – projekty realizowane w partnerstwie za pośrednictwem m.in. organizacji pozarządowych, LGD, będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej; – projekty deklarujące jak najwyższą liczbę miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 funkcjonujących powyżej 24 miesięcy. Tryb wyboru projektów: Planowane jest stosowanie następującego trybu wyboru projektów: – konkursowy. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi oraz ze Strategii ZIT WOF. Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	8iv - Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		8iv - Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
P8iv1	Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte	Nie dotyczy	Nie dotyczy	3 034,00	SL2014	1raz/rok
P8iv2	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	sztuki	EFS	Lepiej rozwinięte	Nie dotyczy	Nie dotyczy	3 004,00	SL2014	1raz/rok

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład w realizację celów tematycznych 1–7

Oś priorytetowa	VIII - Rozwój rynku pracy
Wkład CT 8 w CT 1-7: • przygotowanie kadr dla utworzonych miejsc pracy w zakresie działań rewitalizacyjnych PI 9b, gospodarki białej PI 9a i 9iv, gospodarki zielonej PI 6a; • przygotowanie kadr dla utworzonych miejsc pracy w związku z wdrażaniem nowych technologii PI 3c i 3a; • wspieranie tworzenia przedsiębiorstw MŚP stanowiących potencjalnych odbiorców nowych technologii PI 3c i 3a; • wspieranie tworzenia przedsiębiorstw MŚP stanowiących potencjalne podmioty działające w obszarze gospodarki zielonej PI 6a, gospodarki białej PI 9a i 9iv.	

Tabela 6: Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa			VIII - Rozwój rynku pracy										
Nr identyfikacyjny	Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
						M	W	T	M	W	T		
FIX1	Finansowe	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFS	Lepiej rozwinięte			35 694 542			175 877 569,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 100% alokacji w ramach Osi
P8i2	Produkt	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			7 309			19 490,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 35% alokacji w ramach Osi
P8i5	Produkt	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			3 382			9 019,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 40% alokacji w ramach Osi

Kategorie interwencji

Kategorie interwencji odpowiadające treści osi priorytetowej w oparciu o klasyfikację przyjętą przez Komisję oraz szacunkowy podział wsparcia Unii.

Tabela 7: Wymiar 1 – Zakres interwencji

Oś priorytetowa		VIII - Rozwój rynku pracy	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ESF	Lepiej rozwinięte	102. Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników	110 661 836,00
ESF	Lepiej rozwinięte	105. Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę	30 040 219,00

Tabela 8: Wymiar 2 – Forma finansowania

Oś priorytetowa		VIII - Rozwój rynku pracy	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ESF	Lepiej rozwinięte	01. Dotacja bezzwrotna	140 702 055,00

Tabela 9: Wymiar 3 – Typ obszaru

Oś priorytetowa		VIII - Rozwój rynku pracy	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ESF	Lepiej rozwinięte	01. Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)	49 454 758,00
ESF	Lepiej rozwinięte	02. Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)	70 649 654,00
ESF	Lepiej rozwinięte	03. Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)	20 597 643,00

Tabela 10: Wymiar 4 – Terytorialne mechanizmy wdrażania

Oś priorytetowa		VIII - Rozwój rynku pracy	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ESF	Lepiej rozwinięte	01. Zintegrowane inwestycje terytorialne - miejskie	14 098 609,00
ESF	Lepiej rozwinięte	07. Nie dotyczy	126 603 446,00

Tabela 11: Wymiar 6 – dodatkowy temat EFS

Oś priorytetowa		VIII - Rozwój rynku pracy	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ESF	Lepiej rozwinięte	01. Wspieranie przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i zasobooszczędną	33 198 551,00
ESF	Lepiej rozwinięte	06. Niedyskryminacja	140 702 055,00
ESF	Lepiej rozwinięte	07. Równouprawnienie płci	140 702 055,00

Krótki opis planowanego wykorzystania pomocy technicznej, w tym, w razie potrzeby, przedsięwzięć mających na celu wzmacnianie zdolności administracyjnych instytucji zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę programów i beneficjentów.

Oś priorytetowa:	VIII - Rozwój rynku pracy
Nie przewiduje się odrębnego angażowania środków pomocy technicznej na rzecz zapewnienia warunków i rozwiązań dla sprawnego wdrażania Osi Priorytetowej VIII, gdyż planowane wykorzystanie pomocy technicznej określone jest w ramach Osi Priorytetowej XI Pomoc Techniczna i przewiduje ono realizację zadań służących zapewnieniu skutecznego wdrożenia wszystkich Osi Priorytetowych I – X RPO WM 2014 – 2020.	

2.9 Oś priorytetowa IX - Wsparcie włączenia społecznego i walka z ubóstwem

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)	Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów
ESF	Lepiej rozwinięte	Ogółem	Nie dotyczy

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	9i
Nazwa osi priorytetowej	Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	IX1
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększenie szans na zatrudnienie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego i ubóstwa
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Diagnoza problemów związanych z wykluczeniem społecznym, wskazująca na utrzymywanie się dużej liczby osób korzystających z pomocy społecznej, zwraca uwagę na konieczność podjęcia skuteczniejszych działań w zakresie aktywizacji zawodowej. Działania umożliwiające uzyskanie zatrudnienia są najskuteczniejszą formą walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Rezultatem planowanej interwencji będzie wzrost samodzielności, zwiększenie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wzrost zatrudnienia. Rezultatem wsparcia będzie także zwiększenie potencjału podmiotów ekonomii społecznej (PES) o charakterze integracyjnym, co umożliwi uzyskiwanie efektów także po okresie realizacji Programu. Istotne dla osiągnięcia rezultatu PI 9i i OP IX jest ograniczenie możliwości znalezienia się w zasięgu zjawiska ubóstwa nowych osób. Dlatego zaplanowana została interwencja zapobiegająca ubóstwu, ukierunkowana na pomoc rodzinom. Ideą działań w ramach PI 9i jest łączenie efektywności ekonomicznej z równowagą społeczną. Na potrzebę prowadzenia polityki społecznej łączącej koszty z korzyściami zwracały uwagę zapisy Europejskiej Agendy Społecznej, których idea jest nadal aktualna. W PI 9i będzie położony nacisk na aktywną integrację, a przede wszystkim na aktywizację zawodową jako skuteczny sposób walki z ubóstwem i na zapobieganie ubóstwu.

	Działania w PI 9i na rzecz zwiększenia zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym realizują cel Strategii Europa 2020 w zakresie zwalczania ubóstwa.
--	--

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Priorytet inwestycyjny : 9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie														
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T			M	W	T		
IX12	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	osoby				56,00	Współczynnik (%)	2014			56,00	SL2014	1raz/rok
IX13	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Lepiej rozwinięte	osoby				26,00	Współczynnik (%)	2014			30,00	SL2014	1raz/rok
IX14	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Lepiej rozwinięte	osoby				20,00	Współczynnik (%)	2014			21,00	Ewaluacja	1raz/4lata
IX15	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	osoby				20,00	Współczynnik (%)	2014			22,00	SL2014	1raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
W ramach celu szczegółowego Zwiększenie szans na zatrudnienie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego i ubóstwa planowana jest realizacja następujących typów przedsięwzięć: integracja osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowana na aktywizację społeczno-zawodową, w tym: integracja społeczna i aktywizacja zawodowa osób oddalonych od rynku pracy w ramach współpracy międzysektorowej, aktywna integracja dla włączenia społecznego realizowana przez/we współpracy z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej (PCPR,OPS), integracja społeczna i aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami; 2. wsparcie rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami z niepełnosprawnościami oraz rodzin z innymi osobami zależnymi i rodziców samotnie wychowujących dzieci. Cel szczegółowy realizowany jest przede wszystkim przez działania w pierwszym typie przedsięwzięć integracja osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowana na aktywizację społeczno-zawodową. Wobec niewystarczającej skuteczności dotychczasowych działań, osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem społecznym powinny korzystać z bardziej kompleksowego wsparcia. Po zdiagnozowaniu indywidualnych potrzeb uczestników projektów, elementem kompleksowego wsparcia w procesie reintegracji społeczno-zawodowej będą mogły być usługi towarzyszące, np. usługi opiekuńcze, usługi edukacyjne, poradnictwo prawne i obywatelskie, poradnictwo rodzinne, psychologiczne, usługi interwencji kryzysowej. W celu zwiększenia skuteczności wsparcia realizowane będą przedsięwzięcia w zakresie integracji społecznej i aktywizacji zawodowej osób oddalonych od rynku pracy w ramach współpracy międzysektorowej. Będzie to współpraca jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, instytucji rynku pracy, administracji publicznej, organizacje pozarządowe, podmiotów ekonomii społecznej (PES), przedsiębiorstw i innych podmiotów. Partnerska współpraca będzie także formą budowania trwałych relacji społecznych, pozwalających na kontynuację działań poza projektami finansowanymi z EFS. Ważne dla zwiększenia skuteczności działań w zakresie aktywizacji zawodowej jest integrowanie usług instytucji rynku pracy i jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, na które zwraca uwagę UP, podkreślając potrzebę efektywnej, kompleksowej i dostosowanej do potrzeb poszczególnych grup docelowych interwencji. W celu zapewnienia demarkacji między wsparciem w ramach CT 8 i CT 9, w CT 9 wsparcie będzie kierowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, którym do aktywizacji zawodowej niezbędne jest w pierwszej kolejności udzielenie wsparcia w zakresie integracji społecznej.	

Priorytet inwestycyjny	9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
W Programie będą kontynuowane przedsięwzięcia realizowane w ramach PO KL w zakresie aktywnej integracji dla włączenia społecznego realizowane przez/we współpracy z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej (PCPR, OPS). Działania Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie (PCPR) i Ośrodków Pomocy Społecznej (OPS) polegać będą na kompleksowym, zindywidualizowanym wsparciu osób zagrożonych i wykluczonych społecznie, obejmującym zintegrowane usługi społeczne, edukacyjne i zawodowe, w tym kontrakty socjalne, mające na celu aktywizację społeczno-zawodową. Działania obejmować będą również partnerską współpracę, działania międzysektorowe, w tym współpracę jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy, uwzględniające organizacje pozarządowe, podmioty reintegracji społeczno-zawodowej i PES. Wsparciem mającym na celu przygotowanie do zatrudnienia na otwartym rynku pracy i w PES jest integracja społeczna i aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluceniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami, opierająca się przede wszystkim na usługach reintegracji i rehabilitacji społeczno – zawodowej świadczonych przez Centra Integracji Społecznej (CIS), Kluby Integracji Społecznej (KIS), Zakłady Aktywności Zawodowej (ZAZ), Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ), także we współpracy z JST i organizacjami pozarządowymi, a także na innych działaniach międzysektorowych. Są one spójne z działaniami na rzecz zapewnienia dostępu do usług społecznych w PI 9iv oraz tworzonymi miejscami pracy w PES w PI 9v. Przewiduje się projekty na rzecz grup defaworyzowanych na obszarach objętych działaniami rewitalizacyjnymi w ramach przedsięwzięć zintegrowanych i komplementarnych z EFRR. W oparciu o diagnozę niezbędnego do realizacji projektu wyposażenia, w ramach udzielanego wsparcia, mogą być ponoszone wydatki na zakup wyposażenia PES prowadzących działalność o charakterze integracyjnym. Ponadto, uzupełnieniem wsparcia realizowanego z EFS mogą być nakłady inwestycyjne w ramach cross financing'u - w zakresie infrastruktury CIS, KIS, ZAZ, WTZ niezbędnej do realizacji danego wsparcia w projekcie. Działania na rzecz zwiększenia szans na zatrudnienie przebiegać będą dwutorowo. Poza projektami, których celem będzie aktywizacja społeczna i zawodowa, realizowane będą działania zapobiegające wykluczeniu społecznemu i ubóstwu. Są one przewidziane w typie przedsięwzięć - wsparcie rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami z niepełnosprawnościami oraz rodzin z innymi osobami zależnymi. W ramach tego typu przedsięwzięć będą realizowane projekty obejmujące zindywidualizowane i kompleksowe wsparcie na rzecz rodzin wielodzietnych, z dziećmi z niepełnosprawnościami, z innymi osobami zależnymi, dla rodziców samotnie wychowujących dzieci, które będą wzmacniać opiekuńczo - wychowawcze funkcje rodziny (np. akademie rodziny). Realizowane będzie wsparcie w zakresie świadomego rodzicielstwa, działania doradcze, edukacyjne, wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie profilaktyki wykluczenia społecznego. Tworzona będzie zintegrowana sieć wsparcia oparta na kooperacji instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi. Wsparcie będzie miało na celu zapobieganie utracie samodzielności rodziny, przeciwdziałanie powstawaniu dysfunkcji. Interwencja będzie miała również na celu zapobieganie powstawaniu zadłużenia osób/rodzin, przekazywanie wiedzy o dostępnych usługach. Równolegle realizowane będą projekty na rzecz rodzin w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej dorosłych członków rodzin, mające na celu przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia biedy oraz utracie samodzielności rodziny, współpraca z Powiatowymi Urzędami Pracy (PUP) w zakresie wsparcia zatrudnienia. Aktywizacja rodzin zagrożonych wykluceniem	

Priorytet inwestycyjny	9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
społecznym realizowana będzie przy udziale lokalnego potencjału społeczności, organizacji pozarządowych, współpracy międzysektorowej, w szczególności na terenach defaworyzowanych i objętych rewitalizacją społeczną. Działania mają służyć zmianie relacji między działaniami profilaktycznymi na rzecz rodzin, a działaniami interwencyjnymi. Wzrost działań aktywizujących i profilaktycznych, zapobiegających dziedziczeniu biedy jest inwestycją społeczną ograniczającą kosztowniejsze i mniej efektywne działania interwencyjne. Wsparcie przedstawionych typów projektów w celu Zwiększenie szans na zatrudnienie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego i ubóstwa służyć będzie osiągnięciu wskaźników rezultatu: liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu, liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu, liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek), liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek). Działania planowane do realizacji w ramach PI 9i w zakresie przeciwdziałania ubóstwu, aktywizacji społecznej i zawodowej osób i rodzin będą komplementarne z działaniami planowanymi do realizacji w ramach PI 9iv w zakresie usług środowiskowych i procesu deinstytucjonalizacji. Linia demarkacyjna w zakresie wsparcia rodzin w PI 9i i w PI 9iv (<i>pomoc dla dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją, obejmujące wsparcie systemu pieczy zastępczej</i>) to: działania profilaktyczne na rzecz rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w PI 9i, natomiast w PI 9iv działania interwencyjne. Przedsięwzięcia finansowane ze środków EFS, w ramach PI 9i i w pozostałych PI Osi będą realizowane po uprzednim dokonaniu analizy trendów demograficznych na danym obszarze. IZ zastosuje mechanizmy gwarantujące trwałość realizowanych z EFS przedsięwzięć dotyczących zwiększenia szans na zatrudnienie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zapobiegających wykluczeniu, poprzez odpowiednie kryteria wyboru projektów oraz – w razie potrzeby – wymagany wkład własny beneficjentów. W projektach realizowanych w ramach wymienionych typów operacji w PI 9i stosowane będą klauzule społeczne. Zakres i tryb stosowania klauzul społecznych dla zamówień dokonywanych w ramach EFS będzie zgodny z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięćw obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwaz wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020. W ramach Programu nie będą finansowane kampanie promocyjne, a działania upowszechniające będą realizowane wyłącznie jako uzupełnienie działań wdrożeniowych w obszarach wspieranych z EFS. Interwencja zaplanowana w PI 9i jest zgodna z celami Strategii Europa 2020, promującej nowy model gospodarczy, oparty nie tylko na innowacyjności oraz zrównoważonym rozwoju, ale również na wroście gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu. Włączenie	

Priorytet inwestycyjny	9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
społeczne powinno polegać nie tylko na transferach pomiędzy różnymi grupami społecznymi (świadczenia społeczne), ale przede wszystkim na wzroście dostępności do zatrudnienia. PI 9i realizować będzie cel szczegółowy UP: Wzrost szans na zatrudnienie dla osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach drugiego celu strategicznego - Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzącym do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację. Interwencja zaplanowana w PI 9i: umożliwi zmniejszenie wskaźnika zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; zwiększy szansę na zatrudnienie osób wykluczonych społecznie, zwiększy wskaźnik zatrudnialności tych osób; zwiększy potencjał PES o charakterze integracyjnym; będzie wspierała włączenie społeczne osób/rodzin; wpłynie na poprawę skuteczności polityki społecznej przez stosowanie bardziej zindywidualizowanych i kompleksowych działań, zastosowanie nowych instrumentów aktywizacyjnych np. PAI. Wsparcie realizowane w PI 9i w ramach RPO WM 2014-2020 będzie komplementarne do działań realizowanych w ramach PO WER. Na poziomie kraju realizowane będą działania na rzecz poprawy funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące np. wypracowanie rozwiązań systemowych i przygotowanie zmian systemowych w obszarze pomocy i integracji społecznej, służących aktywizacji społeczno-zawodowej osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz społeczności marginalizowanych, podnoszenie kwalifikacji pracowników pomocy i integracji społecznej w zakresie aktywnej integracji i ekonomii społecznej. Natomiast interwencja na poziomie regionu obejmować będzie działania wdrożeniowe, zapewniające usługi indywidualnym osobom, mające na celu ich aktywizację zawodową. Działania w ramach RPO WM 2014-2020 są komplementarne z działaniami KPPU, w którym realizowane będą usługi dla aktywności i profilaktyki, aktywizacji osób i rodzin. PI 9i realizuje: 1. Cel operacyjny KPPU przez działania w zakresie zapobiegania ubóstwu dzieci i młodzieży (wspieranie rodziny), a przede wszystkim 3. Cel operacyjny przez realizowanie działań na rzecz aktywnej integracji. W ramach Programu, w celu poprawy skuteczności działań na rzecz walki z ubóstwem, IZ zapewni zastosowanie mechanizmów zapewniających komplementarność wsparcia EFS i Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (PO PŻ). W szczególności zapewni możliwość korzystania przez grupy docelowe PO PŻ z usług aktywnej integracji (w zależności od indywidualnych potrzeb i potencjału poszczególnych osób), a także współpracę beneficjentów EFS, w tym OPS z organizacjami partnerskimi i ich regionalnymi i lokalnymi jednostkami zajmującymi się dystrybucją żywności.	

Priorytet inwestycyjny	9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
W celu koordynacji działań realizowanych na poziomie kraju i regionu, w KM PO uczestniczyć będą przedstawiciele regionu/instytucji krajowej. Koordynacja opierać się będzie na analizach społeczno – ekonomicznych, raportach i rekomendacjach. Linia demarkacyjna między OP IX a wymienionymi Programami będzie uwzględniona w SZOOP. Interwencja w ramach PI 9i będzie komplementarna ze wsparciem w PI finansowanych z EFRR, m.in. w 3a (miejsca pracy), 9a (infrastruktura opieki zdrowotnej) i 9b (rewitalizacja). W CT 9 zapewniona będzie koordynacja przez realizowanie w IX OP i w VI OP Jakość życia (EFRR) wiązki projektów, łączących wsparcie w ramach PI 9b (Cel: Ożywienie obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych) z projektami w PI 9i (Cel: Zwiększenie szans na zatrudnienie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego i ubóstwa) - przede wszystkim wsparcie infrastruktury PES o charakterze integracyjnym. Koordynacja zapewniona będzie w SZOOP, w kryteriach wyboru projektów. Zestawienie głównych grup beneficjentów: W PI 9i beneficjentami będą mogły być wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w szczególności: JST, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, podmioty, którym zlecono realizację zadań publicznych; podmioty, w których większość udziałów/akcji mają JST/ich związki i stowarzyszenia; urzędy administracji publicznej, jednostki budżetowe; instytucje rynku pracy, jednostki zatrudnienia socjalnego; jednostki organizacyjne pomocy społecznej (jops); PES, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie; partnerstwa wymienionych podmiotów, partnerstwa lokalne, LGD. Zestawienie grup docelowych: osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym (klienci pomocy społecznej zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej), w tym osoby bezrobotne, które należą do grupy oddalonych od rynku pracy, otoczenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w zakresie niezbędnym do wsparcia osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, uczestnicy projektów PO PŻ; osoby z niepełnosprawnościami; rodziny zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym: rodziny wielodzietne, rodziny z osobami z niepełnosprawnościami i z innymi osobami zależnymi, rodzice samotnie wychowujący dzieci;	

Priorytet inwestycyjny	9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, dzieci z niepełnosprawnościami, najbardziej narażone na ryzyko choroby i tylko wtedy, gdy są one z rodzin zagrożonych wykluczeniem. Definicja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym zostanie określona w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020. Wsparcie dla społeczności marginalizowanych (Romowie, więźniowie) jest przewidziane jedynie na poziomie krajowym. IZ zapewni mechanizmy zapobiegające dublowaniu wsparcia z EFS i EFRROW.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz na podstawie transparentnych i niedyskryminujących kryteriów przyjętych przez KM, powiązanych z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 9i, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. zwiększenia szans na zatrudnienie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego i ubóstwa, jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu, tj. liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu, liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu, liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek), liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek). Jednocześnie, zgodnie z UP, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Projekty w PI 9i będą realizowane na podstawie kryteriów minimalnej efektywności społecznej i zatrudnieniowej. Zapisy dotyczące efektywności społecznej i zatrudnieniowej będą opierać się na Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020. Kryteria wyboru projektów przedkładane KM będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kierunkowe kryteria: kluczowe w ramach oceny projektów będzie kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami dotyczącymi zatrudnienia i działań związanych z zatrudnieniem; projekty, w których wykazana jest najwyższa efektywność zatrudnieniowa;	

Priorytet inwestycyjny	9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
powiązanie planowanych działań z krajowymi programami, z uwzględnieniem potrzeb regionu, w celu osiągnięcia spójności interwencji i wynikającej z niej synergii; wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych, tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatne do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: projekty realizowane w partnerstwie, będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej; projekty realizowane przez PES; projekty zgodne z celami RIS; projekty realizowane na obszarach (w gminach) o najwyższym wskaźniku zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; projekty zapewniające kompleksowe, zintegrowane podejście, realizowane we współpracy jednostek z różnych sektorów. Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów: konkursowy pozakonkursowy. Tryb konkursowy stosowany jest w obszarach, gdzie rozwiązanie danego problemu nastąpi poprzez realizację różnych projektów przynoszących porównywalne rezultaty, tzn., że ten sam cel może zostać osiągnięty w wyniku realizacji różnych interwencji. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. W przypadku projektów realizowanych na rzecz grupy docelowej ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie w Priorycie Inwestycyjnym 9i nabór projektów może następować zarówno w trybie pozakonkursowym, jak i konkursowym zgodnie z zapisami określonymi w Wytocznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie	

Priorytet inwestycyjny	9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
CO16	Uczestnicy z niepełnosprawnościami	Liczba	EFS	Lepiej rozwinięte			3 447,00	SL2014	1raz/rok
PIX1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			31 338,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	9iv
Nazwa osi priorytetowej	Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	IX2
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności usług środowiskowych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Dane przedstawione w diagnozie wskazują na niewystarczający zakres usług społecznych świadczonych w lokalnej społeczności, w tym na ich nierównomierną podaż. W ramach UP wykluczenie społeczne rozumiane jest nie tylko jako wykluczenie z życia społeczno-gospodarczego spowodowanego ubóstwem, ale także jako wykluczenie z dostępu do usług publicznych warunkujących możliwości rozwojowe. W związku z taką definicją wykluczenia społecznego działania na rzecz włączenia społecznego obejmują działania na rzecz ułatwienia dostępu do usług społecznych. Rezultatem realizacji działań w PI 9iv będzie zwiększenie zakresu i jakości usług środowiskowych, sprzyjające deinstytucjonalizacji. Zgodnie z UP, niezbędne jest wspieranie tworzenia i rozwoju środowiskowych form pomocy dzieciom i młodzieży, osobom z niepełnosprawnościami i osobom starszym. Rezultatem rozwoju usług środowiskowych jest także zwiększenie zatrudnienia - przez umożliwienie osobom opiekującym się osobami zależnymi aktywnego poszukiwania pracy i tworzenie miejsc pracy w usługach społecznych. Możliwość zwiększenia zatrudnienia może przynieść pośrednie lecz istotne rezultaty – przez motywowanie samorządów do zabezpieczenie środków budżetowych na realizację projektów współfinansowanych ze środków UE (tworzenie miejsc pracy, zabezpieczenie miejsc świadczenia usług, realizacja zadań ustawowych samorządów w zakresie zapewnienia dostępu do usług), a także motywowanie do wspierania przedsiębiorczości. Tworzenie miejsc pracy w PI 9iv łączy działania związane z aktywizacją zawodową i społeczną osób objętych wsparciem w ramach PI 9i. Rozwój i deinstytucjonalizacja usług wiąże się także z rozwojem PES. Wsparcie usług środowiskowych umożliwi realizację projektów zintegrowanych na rzecz grup defaworyzowanych na obszarach objętych działaniami rewitalizacyjnymi w ramach przedsięwzięć zintegrowanych i komplementarnych z EFRR (PI 9b).

	Istotnym efektem realizacji celu, związanym ze wspieraniem rodzin dysfunkcyjnych, systemu wspierania rodziny oraz organizowania systemu pieczy zastępczej będzie zmniejszanie skali oraz zapobiegania wykluczeniu społecznemu i ubóstwu. Realizacja działań w PI 9iv na rzecz zwiększenia dostępu do usług społecznych, przyczynia się także do zwiększenia zatrudnienia, realizując tym samym cel, którym jest zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Rozwój usług społecznych ze środków EFS, wspierany niezbędnymi nakładami inwestycyjnymi w ramach cross financing'u, jest zgodny z zapisami „Ogólnoeuropejskich wytycznych dotyczących przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności”.
Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	IX3
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększenie dostępności usług opieki zdrowotnej
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	W celu ograniczania ryzyka wykluczenia społecznego konieczne jest ułatwienie dostępu do usług zdrowotnych. Rezultatem działań realizowanych w ramach PI 9iv będzie poprawa jakości i dostępności do programów zdrowotnych, jak również do usług w zakresie opieki nad osobami zależnymi. Właściwe ukierunkowanie interwencji zapewni system koordynacji określony w UP oraz w <i>Policy paper</i>. Realizacja wskazanych w <i>Policy Paper</i>, programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i programów rehabilitacji dzieci z niepełnosprawnościami, pozwoli wyrównać szanse na osiągnięcie sprawności i uczestniczenie w społeczeństwie. Działania wspierające dzieci z niepełnosprawnościami umożliwią zwiększenie aktywności zawodowej ich opiekunów. Wczesne wykrycie wad pozwoli obniżyć koszty leczenia w porównaniu z kosztami opóźnionej terapii. Wczesne wykrycie cukrzycy zapobiegnie powstaniu jej groźnych powikłań. Działania ukierunkowane na wczesne wykrycie wad rozwojowych oraz rehabilitację dzieci i młodzieży zmniejszą ryzyko ich wykluczenia, jak również ryzyko wykluczenia opiekunów. Rezultatem działań realizowanych w ramach, określonego w <i>Policy Paper</i>, wsparcia deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi, będzie wzrost jakości i dostępności do świadczeń zdrowotnych, w tym: pielęgnacyjnych i opiekuńczych. Zwiększeniu efektywności interwencji w obszarze wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych będzie sprzyjała komplementarność z działaniami prowadzonymi z poziomu

	krajowego dzięki systemowi koordynacji określone w UP oraz w <i>Policy Paper</i>. Interwencje zaplanowane w PI 9iv wpływają pośrednio na realizację zalecenia CSR nr 1 – w części dotyczącej wydajności sektora opieki zdrowotnej. Rozwój usług zdrowotnych jest zgodny z założeniami europejskich zasad przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej.
--	--

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Priorytet inwestycyjny : 9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym														
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T			M	W	T		
IX21	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	Lepiej rozwinięte	szt.				0,00	Liczba	2012			2 331,00	SL2014	1raz/rok
IX31	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych istniejących po zakończeniu projektu	Lepiej rozwinięte	szt.				0,00	Liczba	2014			30,00	SL2014	1raz/rok

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
W PI 9iv realizowane będą dwa cele szczegółowe: • Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności usług środowiskowych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej; • Zwiększenie dostępności usług opieki zdrowotnej. W ramach Zwiększenia dostępu do usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności usług środowiskowych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, planowane są typy przedsięwzięć: • rozwój dziennych form wsparcia, usług środowiskowych, usług społecznych dla osób zależnych, w tym; • rozwój środowiskowych usług społecznych na rzecz aktywnej integracji, szczególnie na rzecz osób zależnych, • programy deinstytucjonalizacji usług społecznych świadczonych przez instytucje pomocy i aktywnej integracji, • pomoc dla dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją, obejmująca wsparcie systemu pieczy zastępczej, w tym; • rozwój usług społecznych w celu integracji dzieci i młodzieży z grup szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne, • programy deinstytucjonalizacji usług na rzecz dzieci i młodzieży. Wsparcie usług społecznych dotyczyć będzie przede wszystkim form zdeinstytucjonalizowanych. Możliwe jest wsparcie form instytucjonalnych w celu przekształcenia ich w formy zdeinstytucjonalizowane. Wsparcie będzie wynikać z potrzeb zidentyfikowanych w ramach projektu <i>Formalne i nieformalne instytucje opieki w Polsce</i> i koncentrować się na wspieraniu systemu pieczy zastępczej i opieki nad osobami zależnymi – rozpoczętemu w PO KL, kontynuowanemu w PO WER. Wsparcie zwiększy dostęp do usług, poprawi ich jakość i skuteczność. W pierwszym typie przedsięwzięć będą realizowane działania na rzecz rozwoju środowiskowych usług społecznych na rzecz aktywnej integracji szczególnie na rzecz osób zależnych, służące włączeniu społecznemu i aktywizacji zawodowej, uwzględniające odpowiedzialność za jakość usług. Wsparcie dziennych form pomocy i usług środowiskowych odbywać się będzie na podstawie zdiagnozowanych potrzeb. Działania służą zwiększaniu dostępu do usług, szczególnie na obszarach defaworyzowanych i uwzględniają lokalny potencjał oraz włączenie adresatów wsparcia do współdecydowania o formach pomocy. Działania będą kierowane do osób zależnych (starszych, dzieci i osób z	

Priorytet inwestycyjny	9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
niepełnosprawnościami, długotrwale i ciężko chorych, chorujących psychicznie, innych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wymagających usług społecznych). Działania wspierają rozwój usług społecznych, m.in.: • usług w dziennych domach pomocy, mieszkaniach wspomaganych i treningowych, klubach samopomocy, • samopomocy i samoorganizacji społeczności lokalnej, • usług wykorzystujących nowoczesne technologie, • zwiększanie liczby asystentów. Działania są kompleksowe, aktywizujące i uwzględniają współpracę z PES. Zapewniony będzie dostęp do usług opiekuńczych i asystenckich, z uwzględnieniem transportu dla osób oddalonych od miejsca świadczenia usług. W ramach programów deinstytucjonalizacji usług społecznych świadczonych przez instytucje pomocy i aktywnej integracji będą realizowane działania lokalne i regionalne. Programy ukierunkowane na poprawę jakości i dostępności usług będą obejmować zmianę form i zakresu usług społecznych świadczonych przez instytucje pomocy i aktywnej integracji i uwzględniać współpracę z organizacjami pozarządowymi i PES. Grupami docelowymi są osoby zależne, w tym dorośli i dzieci z niepełnosprawnościami, osoby chorujące psychicznie, osoby starsze, inne osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Usługi środowiskowe będą uwzględniać miejsca całonocnego okresowego pobytu dla osób zależnych i inne dzienne formy wsparcia. Działania we wspólnotach, uwzględniające lokalne zasoby (np. sąsiedzi, lokalne przedsiębiorstwa), będą wspomagały włączenie społeczne osób objętych pomocą społeczną. Projekty będą realizowane przede wszystkim przez JST, organizacje pozarządowe, we współpracy z PES. Zgodnie z UP, działania na rzecz rozwoju usług uwzględniają trendy demograficzne i potrzeby w zakresie poszczególnych usług i grup docelowych, również w ujęciu terytorialnym. Ze względu na powiązanie ubóstwa i wykluczenia społecznego z degradacją społeczno-gospodarczą obszarów miejskich, zurbanizowanych obszarów przemysłowych oraz wsi, równoległe z działaniami na rzecz włączenia społecznego, w tym na rzecz deinstytucjonalizacji usług społecznych, będą podejmowane działania w zakresie rewitalizacji. Jej efekty w postaci dostosowania lokali do potrzeb w zakresie świadczenia usług są konieczne do realizacji procesu deinstytucjonalizacji. Rozwój środowiskowych form wsparcia jest działaniem na rzecz aktywizacji zawodowej osób zajmujących się osobami zależnymi, a także kreowaniem miejsc pracy na lokalnych rynkach pracy. Przewiduje się w tym zakresie współpracę z organizacjami pozarządowymi i PES. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług to także poprawa jakości pomocy dla rodzin z dysfunkcjami i zagrożonych dysfunkcją, realizowana w typie przedsięwzięć pomoc dla dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją, obejmująca wsparcie systemu pieczy zastępczej - w działaniach na rzecz rozwoju usług społecznych w celu integracji dzieci i młodzieży z grup szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne. Wsparcie będzie służyć wzmocnieniu działań interwencyjnych na rzecz dzieci i młodzieży w celu zapobiegania pogłębianiu dysfunkcji i marginalizacji. Obejmować będzie m.in. tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.	

Priorytet inwestycyjny	9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
W ramach realizowanego wsparcia mogą być ponoszone wydatki na wyposażenie w sprzęt niezbędny do realizowania dziennych form wsparcia i usług środowiskowych dla osób zależnych (1. i 2. typ projektów) i placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (3.), zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami w ramach projektów. Uzupełnieniem wsparcia realizowanego z EFS mogą być ponoszone nakłady inwestycyjne w ramach cross financingu - w zakresie infrastruktury dziennych form wsparcia i pomocy środowiskowej dla osób dorosłych i dla dzieci (1, 2 i 3 typ projektów) niezbędne do realizacji projektów. W ramach programów deinstytucjonalizacji usług na rzecz dzieci i młodzieży wspierany będzie proces deinstytucjonalizacji, zapobieganie pogłębianiu się niesamodzielności rodzin, rozwój usług w systemie pieczy zastępczej, tworzenie rodzinnych form wsparcia, wspieranie rodziny, podnoszenie jakości opieki nad dziećmi. Zakres działań dotyczących rodzin będzie koncentrować się na usługach zastępczej opieki w formach środowiskowych, ukierunkowanych na reintegrację rodziny, dzienną opiekę nad dziećmi z rodzin, których członkowie będą uczestniczyć w procesie aktywnej integracji. W realizowaniu działań przewiduje się udział PES. Wsparcie osób i rodzin będzie kompleksowe i skoncentrowane na integracji społecznej, ale także na aktywnym włączeniu. Zakres działań dotyczących wsparcia rodzin będzie doprecyzowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020. Szkolenia w zakresie pieczy zastępczej są przewidziane na poziomie krajowym i będą zgodne z krajowymi przepisami. Usługi interwencji kryzysowej mogą stanowić pierwszy krok w działaniach, ukierunkowanych na aktywną integrację w PI 9i. Samodzielne usługi interwencji kryzysowej nie należą do zakresu wsparcia w PI9iv. Wspierane będą działania partnerskie, w tym współpraca z PES oraz organizacje pozarządowe. Wsparcie w ramach typów przedsięwzięć w celu dotyczącym usług społecznych służyć będzie osiągnięciu wskaźników rezultatu: <i>liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu</i>. Wsparcie dla usług społecznych ogólnego interesu będzie zgodne z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020 oraz Komunikatem Komisji Europejskiej. <i>Usługi świadczone w interesie ogólnym, w tym usługi socjalne świadczone w interesie ogólnym: nowe zobowiązanie europejskie KOM(2007)725</i>. Wsparcie dla usług mieszkalnictwa wspomaganego będzie odbywało się zgodnie z założeniami „Ogólnoeuropejskich wytycznych dotyczących przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności”. Z EFS będzie można wspierać tylko usługi w mieszkaniach wspomaganych, prowadzące do aktywnej integracji, na podstawie diagnozy potrzeb. Wytyczne będą definiowały formy zdeinstytucjonalizowane, uwzględniając ich rozmiar i podstawowe zasady funkcjonowania oraz będą podkreślały znaczenie usług świadczonych przez PES. W ramach celu szczegółowego Zwiększenie dostępności usług opieki zdrowotnej, planowana jest realizacja następujących typów przedsięwzięć:	

Priorytet inwestycyjny	9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
- wdrażanie programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych; - wdrażanie programów wczesnego wykrywania i profilaktyki cukrzycy; - wsparcie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, w tym osobami starszymi. W ramach typu przedsięwzięć wdrażanie programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i dzieci z niepełnosprawnościami, planowana jest w szczególności realizacja programów służących wykrywaniu zaburzeń słuchu, programów rehabilitacji leczniczej dla dzieci z niepełnosprawnościami, programy rehabilitacji dzieci i młodzieży z porażeniem mózgowym i innych programów rehabilitacyjnych, terapeutycznych oraz przesiewowych. Z uwagi na koncentrację wsparcia na Mazowszu na zapobieganiu i leczeniu schorzeń psychiatrycznych, przewidziano programy dla pacjentów z autyzmem oraz z zaburzeniami psychicznymi. Metody badań będą zgodne z polskim prawem i nie będą naruszały praw pacjentów. Programy profilaktyczne w zakresie wczesnego wykrywania wad rozwojowych będą komplementarne z działaniami lokalnymi i regionalnymi finansowanymi ze środków krajowych. IZ zapewni trwałość projektów zgodnie z obowiązującymi zasadami. W związku ze wskazaniem w <i>Policy Paper</i> w kierunkach interwencji do roku 2020 oraz diagnozie potrzeby przeciwdziałania występowaniu otyłości i cukrzycy, jak również z uwagi na wysokie koszty leczenia powikłań cukrzycy, w tym chorób układu krążenia, planowane jest wdrażanie programów wczesnego wykrywania i profilaktyki cukrzycy. Zgodnie z Narzędziem 18 <i>Policy Paper</i> realizowane będą projekty służące wsparciu deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, w tym osobami starszymi. Wymienione typy przedsięwzięć realizowane będą zgodnie z mechanizmem koordynacji określonym w <i>Policy Paper</i> stanowiącej krajowe ramy strategiczne dla przedsięwzięć w obszarze zdrowia w okresie 2014-2020. Wsparcie typów przedsięwzięć w celu dotyczącym usług opieki zdrowotnej służyć będzie osiągnięciu wskaźnika rezultatu - liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych istniejących po zakończeniu projektu. Głównym narzędziem koordynacji interwencji w sektorze zdrowia jest Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia, pod przewodnictwem ministra właściwego ds. zdrowia. Komitet na bieżąco analizuje kwestie związane z ochroną zdrowia, w szczególności pod kątem skuteczności i efektywności interwencji ze środków UE, osiągnięcia rezultatów oraz wpływu realizacji Planu działań na cele <i>Policy Paper</i> oraz cele UP i PO. Warunkiem koniecznym do podejmowania interwencji w sektorze zdrowia ze środków EFSI jest ich zgodność z uzgodnionym przez Komitet Sterujący Planem działań w sektorze zdrowia, na zasadach wynikających z kluczowych ustaleń KS. Podczas realizacji interwencji w typach przedsięwzięć PI 9iv dotyczących usług zdrowotnych mogą być ponoszone wydatki na wyposażenie w sprzęt związany ze wsparciem procesu deinstytucjonalizacji oraz sprzęt do realizacji programów z zakresu opieki zdrowotnej niezbędny do realizacji projektów/operacji. Uzupełnieniem wsparcia realizowanego z EFSI mogą być nakłady inwestycyjne ponoszone w ramach cross financing'u w zakresie	

Priorytet inwestycyjny	9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
infrastruktury usług opieki zdrowotnej niezbędne do realizacji projektów/operacji. IZ zastosuje mechanizmy gwarantujące trwałość przedsięwzięć z EFS przez odpowiednie kryteria wyboru projektów lub zapisy umowy o dofinansowanie oraz (w razie potrzeby) wymagany wkład własny beneficjentów. Działania informacyjno – promocyjne mogą stanowić część Regionalnego Programu Zdrowotnego i są kierowane do grup docelowych danego programu w celu pozyskania uczestników. W projektach w PI 9iv stosowane będą klauzule społeczne. Zakres i tryb stosowania klauzul społecznych dla zamówień dokonywanych w ramach EFS będzie zgodny z właściwymi wytycznymi horyzontalnymi. Interwencja w PI 9iv jest zgodna z celami Strategii Europa 2020, promującej nowy model gospodarczy, oparty nie tylko na innowacyjności oraz zrównoważonym rozwoju, ale również na wzroście gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu. PI 9iv realizuje cel szczegółowy UP: Ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług publicznych oraz cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach drugiego celu strategicznego - Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenie chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację. Interwencja zaplanowana w PI 9iv: • będzie przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu z powodu braku dostępu do usług społecznych i zdrowotnych, zwiększy efektywność wydatków na ochronę zdrowia; • umożliwi deinstytucjonalizację usług społecznych i usług zdrowotnych, a tym samym podwyższy ich efektywność; • zwiększy zatrudnienie osób zajmujących się osobami zależnymi oraz przyczyni się do tworzenie miejsc pracy w usługach społecznych; • zmniejszy skalę wykluczenia społecznego przez wsparcie rodzin i wsparcie systemu pieczy zastępczej. Wsparcie realizowane w PI 9iv jest komplementarne ze wsparciem w PO WER, w którym zaplanowano działania, obejmujące np. wypracowanie rozwiązań systemowych, których celem jest zwiększenie jakości usług społecznych. Interwencja w regionie obejmować będzie działania wdrożeniowe, skierowane do indywidualnych osób lub podmiotów/jednostek mające na celu zwiększenie dostępności i jakości usług. Działania w PO WM 2014-2020 są komplementarne z działaniami KPPU, w którym realizowane będą usługi dla rodzin z dziećmi, działania zapobiegające niepewności mieszkaniowej, działania zapewniające opiekę osobom zależnym. PI 9iv realizuje częściowo 1. Cel Operacyjny KPPU przez działania na rzecz zapewnienia dostępu do usług społecznych, a także częściowo 5 Cel przez zapewnienie usług opiekuńczych osobom zależnym. W celu poprawy skuteczności działań na rzecz walki z ubóstwem, IZ zapewni mechanizmy zapewniające komplementarność wsparcia EFS i Europejskiego Funduszu Pomocy	

Priorytet inwestycyjny	9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
Najbardziej Potrzebującym w ramach PO PŻ, w szczególności możliwość korzystania przez grupy docelowe PO PŻ z usług społecznych, a także współpracę beneficjentów EFS, w tym OPS z organizacjami partnerskimi i ich regionalnymi i lokalnymi jednostkami zajmującymi się dystrybucją żywności. W celu koordynacji działań na poziomie kraju i regionu, w KM PO uczestniczyć będą przedstawiciele regionu/kraju. Koordynacja opierać się będzie na analizach społeczno – ekonomicznych, raportach i rekomendacjach. Interwencja w ramach PI 9iv będzie komplementarna ze wsparciem w PI EFRR, np. w CT 7 (transport), 9a (infrastruktura zdrowia) i 9b (rewitalizacja). W CT 9 zapewniona będzie koordynacja przez realizowanie w IX Osi i w VI Osi Jakość życia (EFRR) wiązki projektów, łączących wsparcie PI 9b ze wsparciem w PI 9iv w zakresie wsparcia infrastruktury usług pomocy środowiskowej. Koordynacja zapewniona będzie w SZOOP, w kryteriach wyboru projektów. Zestawienie głównych grup beneficjentów: W PI 9iv beneficjentami będą mogły być wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych): • JST, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, podmioty, którym zlecono realizację zadań publicznych; • podmioty, w których większość udziałów/akcji mają JST/ich związki i stowarzyszenia; • urzędy administracji publicznej, jednostki budżetowe; • instytucje rynku pracy, jednostki zatrudnienia socjalnego; • jops, podmioty aktywnie zaangażowane w integrację społeczną, wsparcie rodziny; • środowiskowe domy samopomocy; • PES, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie; • partnerstwa wymienionych podmiotów, partnerstwa lokalne, LGD; • podmioty świadczące usługi w zakresie ochrony zdrowia. Zestawienie grup docelowych: • osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osoby zależne osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny osób zależnych; • rodziny objęte systemem wspierania rodziny i pieczy zastępczej; • rodziny, osoby sprawujące pieczę zastępczą, kandydaci na rodziny wspierające, pomocowe, zastępcze;	

Priorytet inwestycyjny	9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
• dzieci i młodzież, w szczególności zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym; • osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w ramach grup docelowych określonych w poszczególnych programach z zakresu opieki zdrowotnej.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz na podstawie transparentnych i niedyskryminujących kryteriów przyjętych przez KM, powiązanych z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 9iv, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. zwiększenia dostępności usług społecznych oraz usług opieki zdrowotnej, jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu, tj. liczby wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu i liczby wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych istniejących po zakończeniu projektu. Jednocześnie, zgodnie z UP, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Interwencja w sektorze ochrony zdrowia jest wdrażana zgodnie z UP oraz <i>Policy Paper</i> opracowaną przez ministra właściwego ds. zdrowia. Warunkiem niezbędnym podjęcia interwencji finansowanych z funduszy UE w obszarze zdrowia jest ich zgodność z Planem działań zaakceptowanym przez Komitet Sterujący ds. koordynacji EFSI w sektorze zdrowia. Zgodnie z mechanizmem koordynacji w obszarze zdrowia określonym w UP i w <i>Policy Paper</i>, rekomendacje dla KM w zakresie trybów i kryteriów wyboru projektów w ramach ogłaszanych naborów określone są w Planie działań uzgadnianym i zatwierdzanym przez Komitet Sterujący ds. zdrowia. Kryteria wyboru projektów przedkładane KM będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kierunkowe kryteria w zakresie usług społecznych: • kluczowe w ramach oceny projektów będzie kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami dotyczącymi dostępności usług społecznych, tj. liczby podmiotów świadczących usługi społeczne, które funkcjonują 1 rok po otrzymaniu wsparcia w programie do planowanych nakładów finansowych; • powiązanie planowanych działań z krajowymi programami, z uwzględnieniem potrzeb regionu - w celu osiągnięcia spójności interwencji i wynikającej z niej synergii;	

Priorytet inwestycyjny	9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
- wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych, tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatne do obszaru merytorycznego osi. Kierunkowe kryteria w zakresie usług zdrowotnych: - zgodność z Planem działań dotyczącym ochrony zdrowia uzgodnionym przez Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia, na zasadach wynikających z kluczowych ustaleń KS. - zgodność z rekomendacjami określonymi w Uchwałach KS,, zapewniającymi skuteczne, dostosowane do zdefiniowanych potrzeb w skali kraju i regionu; - efektywność (w szczególności kosztowa) wykorzystania funduszy strukturalnych. - W przypadku usług społecznych preferowane będą: - projekty realizowane w partnerstwie, będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej; - projekty realizowane przez PES; - projekty zgodne z celami RIS; - projekty realizowane na obszarach (w gminach) o najwyższym wskaźniku zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; - projekty realizowane na obszarach z ograniczonym dostępem do infrastruktury podstawowej i usług publicznych; - projekty zapewniające kompleksowe, zintegrowane podejście, realizowane we współpracy jednostek z różnych sektorów; Planowane jest stosowanie następującego trybu wyboru projektów: - konkursowy Tryb konkursowy stosowany jest w obszarach, gdzie rozwiązanie danego problemu nastąpi poprzez realizację różnych projektów przynoszących porównywalne rezultaty, tzn., że ten sam cel może zostać osiągnięty w wyniku realizacji różnych interwencji. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
PIX2	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			2 914,00	SL2014	1raz/rok
PIX3	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			76 885,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	9v
Nazwa osi priorytetowej	Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	IX4
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększenie zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej i zakresu realizowanych przez nie działań
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Zgodnie z diagnozą, PES odgrywają dotychczas niewielką rolę w realizowaniu zadań z zakresu pomocy i integracji społecznej i w gospodarce Mazowsza. Rezultatem planowanej interwencji będzie zwiększenie liczby PES i rozwój istniejących podmiotów, a tym samym zwiększenie zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym i zwiększenie zakresu zadań realizowanych przez PES. W zakresie zatrudniania tych osób PES osiągają dobre wyniki, co jest to istotne z punktu widzenia celu Osi. Wsparcie świadczone przez PES może być istotnym uzupełnieniem oferty instytucji publicznych, w tym instytucji działających w obszarze pomocy i integracji społecznej i instytucji wsparcia rodziny. Jednostki publiczne nie zawsze są w stanie zaspokoić potrzeby grup docelowych, co wynika z istniejących ograniczeń prawnych oraz braku doświadczenia oraz zasobów umożliwiających pracę z klientem o specyficznych, wysokich wymaganiach. Celem wspierania sektora ekonomii społecznej jest także budowanie więzi na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Sprawą istotną dla efektywności działań w zakresie rozwoju ekonomii społecznej jest współpraca z lokalnymi władzami, tworzenie partnerstw do realizacji określonych przedsięwzięć, dla rozwoju lokalnego oraz tworzenie PES z udziałem instytucji publicznych. Wsparcie gospodarki społecznej może przyczynić się do tworzenia nowych usług i miejsc pracy na szczeblu lokalnym, co w dłuższej perspektywie może wpłynąć na zwiększenie ich roli w rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Działania w PI 9v na rzecz zwiększenia zatrudnienia i szans na zwiększenie zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym na Mazowszu realizują cel w zakresie zmniejszeniu liczby osób zagrożonych ubóstwem. Interwencja w PI 9v, mimo stosunkowo niewielkiej alokacji jest istotna dla osiągnięcia rezultatów IX Osi, ze względu na jej

	komplementarny charakter w stosunku do pozostałych PI, a także komplementarność do działań w PO WER i w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES). Realizacja działań w ramach PI 9v wpływać będzie także na poziom wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64.
--	---

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Priorytet inwestycyjny : 9v - Wsparanie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia														
Nr identyfikacyjny	Wskażnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskażnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T			M	W	T		
IX41	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Lepiej rozwinięte	osoby				38,00	Współczynnik (%)	2014			38,00	SL2014	1raz/rok
IX42	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	Lepiej rozwinięte	szt.				440,00	Liczba	2014			687,00	SL2014	1raz/rok
IX43	Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w podmiotach ekonomii społecznej	Lepiej rozwinięte	szt.				40,00	Współczynnik (%)	2014			40,00	Ewaluacja	1raz/4lata

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	9v - Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia
W ramach celu szczegółowego Zwiększenie zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej i zakresu realizowanych przez nie działań planowane będą do realizacji następujące typy przedsięwzięć: • tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; • świadczenie usług wspierających rozwój ekonomii społecznej; • koordynowanie rozwoju sektora ekonomii społecznej. W obszarze włączenia społecznego i walki z ubóstwem większą niż dotychczas rolę mogą pełnić PES, realizując m.in. zadania związane z zapewnieniem dostępu do podstawowych usług społecznych, przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, tworzeniem nowych miejsc pracy (w tym przede wszystkim dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym), rozwijaniem gospodarki lokalnej i rozwojem społeczeństwa obywatelskiego. Celem PI jest zwiększenie zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej, a tym samym zakresu realizowanych działań. Wsparciem objęte będą przedsiębiorstwa społeczne, podmioty działające w sferze pożytku publicznego, podmioty sfery gospodarczej - zgodnie z definicjami w KPRES. Do PES należą także podmioty o charakterze reintegracyjnym, które ze względu na zakres realizowanych działań, będą wspierane w PI 9i. Ze względu na znaczny potencjał i doświadczenie PES w tworzeniu miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych oraz innych osób wykluczonych społecznie, realizowane będą przedsięwzięcia przede wszystkim na rzecz zwiększeniu zatrudnienia w tym sektorze, w typie przedsięwzięć - tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest to zgodne z UP i z KPRES. Działania te będą służyć tworzeniu trwałych i wysokiej jakości miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej. Zgodnie z UP, w latach 2014-2020 ze środków EFS prowadzone będą aktywne działania mające pobudzić na poziomie lokalnym kooperację i aktywność w celu tworzenia nowych podmiotów ekonomii społecznej, a także zapewnić im dostęp do niezbędnego wsparcia finansowego. W ramach RPO priorytetem jest tworzenie miejsc pracy w nowo tworzonych PES zatrudniających osoby wykluczone. Wsparcie polegać będzie na świadczeniu usług animacyjnych, inkubacyjnych i biznesowych na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, zgodnie z KPRES. W ramach procesów animacyjnych, inkubacyjnych i biznesowych realizowane będą działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji i doświadczenia zawodowego pracowników PES. Tworzenie nowych miejsc pracy w PES, ma na celu działania aktywizujące zawodowo osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Funkcjonujące na rynku PES uzyskają w wyniku wsparcia potencjał zwiększający ich trwałość oraz możliwości odpłatnego świadczenia usług lub prowadzenia działalności gospodarczej, poza zleceniami ze strony instytucji publicznych. Zgodnie z KPRES preferowane będzie tworzenie miejsc pracy dla młodzieży, w zielonej	

Priorytet inwestycyjny	9v - Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia
gospodarce i usługach społecznych użyteczności publicznej oraz w działaniach związanych z restrukturyzacją, zwłaszcza prowadzących do tworzenia miejsca pracy dla osób starszych. Pierwszy typ przedsięwzięć obejmować będzie działania w zakresie przygotowania stanowiska pracy, w tym zatrudnienia, przygotowanie do zatrudnienia i do pełnienia określonej funkcji w podmiocie, a także działania wspierające utrzymanie zatrudnienia. W ramach realizowanego wsparcia będą mogły być ponoszone wydatki na wyposażenie nowo powstających PES zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami w projekcie. Uzupełnieniem wsparcia realizowanego z EFS mogą być niezbędne w projekcie nakłady inwestycyjne w ramach cross financing'u - w zakresie dostosowania lokali do potrzeb działalności usługowej/produkcyjnej PES zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami. Priorytet w uzyskiwaniu środków na realizację zadań będą miały regionalne i lokalne partnerstwa, przyczyniające się do zwiększenia aktywności obywateli w zakresie rozwiązywania lokalnych i regionalnych problemów związanych z zatrudnieniem i reintegracją społeczną, np. LGD, mające wśród swoich celów aktywizację zawodową, lecz pod warunkiem wdrażania projektów komplementarnych w stosunku do Lokalnych Strategii Rozwoju wspieranych przez PROW i PO Ryby. Tworzenie miejsc pracy w nowo powstających PES finansowane będzie w formie dotacji ze środków RPO WM 2014-2020. W celu zapewnienia stabilnego funkcjonowania istniejących PES i rozwoju przedsiębiorczości społecznej na Mazowszu (w tym zatrudnienia), wspierane będą działania służące poprawie dostępności do specjalistycznych usług biznesowych, animacyjnych i inkubacyjnych na rzecz tych podmiotów, a także działania umożliwiające poprawę jakości tych usług realizowane w ramach typu przedsięwzięć świadczanie usług wspierających rozwój ekonomii społecznej. W ramach tych usług, realizowane będzie podnoszenie kwalifikacji i doświadczenia zawodowego pracowników PES. Wspieranie usług realizowane będzie przede wszystkim przez wybór (spośród istniejących) podmiotów gwarantujących wysoką jakość usług i ich finansowanie (m.in. doradczych, animacyjnych, szkoleniowych) dla PES i dla osób/instytucji, które planują tworzyć PES, tzn. przez podmioty, które pozytywnie przeszły procedurę akredytacji usług - Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES). Działania te muszą służyć osiągnięciu konkretnych celów (wzrost zatrudnienia w PES, zwiększenie zakresu działań PES). Decyzje o wyborze do realizacji operacji w powyższym zakresie będą podejmowane na podstawie kryteriów wyboru projektów wskazujących na wymagane ilościowe efekty działalności OWES w odniesieniu do wybranych kryteriów akredytacji OWES (wdrożonych w ramach PO KL 2007 – 2013) dla poszczególnych typów świadczonych usług (animacyjnych, inkubacyjnych, biznesowych). IZ RPO zapewni również monitorowanie efektywności działalności usługowej OWES w powyższym zakresie. IZ zapewni trwałość OWES po zakończeniu okresu programowania 2014-2020. Istniejące PES będą miały zapewniony dostęp do kapitału zwrotnego, w ramach wsparcia realizowanego na poziomie krajowym - w PO WER. Działania polegające na świadczeniu usług biznesowych mają służyć także umiejętności korzystania przez istniejące PES z instrumentów finansowych.	

Priorytet inwestycyjny	9v - Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia
Koordynowanie rozwoju sektora ekonomii społecznej jest konieczne do zapewnienia skuteczności podejmowanych działań, wynikających z KPRES, Planu Rozwoju Ekonomii Społecznej na Mazowszu na lata 2013-2020 i z RPO WM 2014-2020. Trwałość istniejących PES, wcześniej wspieranych z EFS powinna być zapewniona przez władze regionalne. Zakres działań koordynacyjnych dotyczących ekonomii społecznej będzie zgodny z Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020. IZ RPO zapewni wdrożenie mechanizmów zabezpieczających przed nakładaniem się działań i podwójnym finansowaniem nakładów na działania koordynacyjne prowadzone przez samorząd województwa z tymi, które będą prowadziły OWES. Realizacja zadań w zakresie koordynacji pozwoli na realizację priorytetowych kierunków rozwoju sektora ekonomii społecznej w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej oraz usług społecznych, zgodnie ze zdiagnozowanymi w województwie potrzebami. Koordinacja polityki w zakresie ekonomii społecznej na poziomie regionalnym zgodna jest z zapisami KPRES Priorytetem IV. – <i>Włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych na poziomie krajowym i regionalnym</i>. Wsparcie przedstawionych typów przedsięwzięć w celu Zwiększenie zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej i zakresu realizowanych przez nie działań służyć będzie osiągnięciu wskaźników rezultatu: liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek), liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych oraz liczba miejsc pracy istniejących, co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w podmiotach ekonomii społecznej. W celu wsparcia rozwoju ekonomii społecznej na Mazowszu, w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego w Osi 9 stosowane będą klauzule społeczne. Stosowanie klauzul społecznych będzie wymagane od beneficjentów oraz uwzględnione w umowie o dofinansowanie. Część alokacji w ramach PI powinna być przeznaczona na usługi świadczone przez PES. Beneficjenci powinni przestrzegać wymagań dotyczących klauzul społecznych i powinni zlecać realizację części zadań w ramach projektu podmiotom spełniającym określone zasady (podmioty realizujące cele społeczne, których nadwyżki są inwestowane przede wszystkim w cele społeczne, a nie są nastawione na maksymalizację zysku lub zatrudniające osoby z niepełnosprawnością lub znajdujące się w trudnej sytuacji na rynku pracy z innych powodów). IZ zastosuje mechanizmy gwarantujące trwałość realizowanych z EFS przedsięwzięć dotyczących rozwoju sektora ekonomii społecznej, poprzez zastosowanie odpowiednich kryteriów wyboru projektów oraz – w razie potrzeby – wymagany wkład własny beneficjentów. Interwencja zaplanowana w PI 9v jest zgodna z celami Strategii Europa 2020, promującej nowy model gospodarczy powinien oparty nie tylko na innowacyjności oraz zrównoważonym rozwoju, ale również na wzroście gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu.	

Priorytet inwestycyjny	9v - Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia
PI 9v realizować będzie cel szczegółowy UP: Wzrost szans na zatrudnienie dla osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Interwencja zaplanowana w PI 9v realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach drugiego celu strategicznego - <i>Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenie chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację.</i> Interwencja zaplanowana w PI 9v: • umożliwi zwiększenie liczby miejsc pracy w PES i liczbę PES; • umożliwi zwiększenie zakresu zadań realizowanych przez PES; • umożliwi wsparcie biznesowe dla PES, a tym samym stabilizację i rozwój funkcjonowania PES; • zwiększy znaczenie PES w rozwiązywaniu problemów lokalnych i regionalnych przez nawiązanie współpracy z JST, tworzenie partnerstw; • zwiększy skuteczność polityki w zakresie rozwoju es. Wsparcie realizowane w PI 9v w ramach RPO WM 2014-2020 będzie komplementarne do działań realizowanych w ramach PO WER. Na poziomie kraju realizowane będzie wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące np. wypracowanie rozwiązań systemowych w zakresie ekonomii społecznej mających na celu stworzenie przyjaznego środowiska do rozwoju ekonomii społecznej, koordynację działań podejmowanych przez regiony na rzecz ekonomii społecznej, monitorowanie rozwoju sektora ekonomii społecznej. Działania na poziomie regionu obejmować będą działania wdrożeniowe, zapewnienie usług indywidualnym osobom i PES. Działania w ramach PI9v będą także komplementarne z KPRES (we wszystkich aspektach objętych wsparciem w RPO WM 2014-2020). Interwencja w ramach PI 9v będzie komplementarna ze wsparciem w PI finansowanych z EFRR, przede wszystkim w PI 3a (miejsca pracy na otwartym rynku, współpraca przedsiębiorstw z PES) i 9b (rewitalizacja). W CT 9 zapewniona będzie koordynacja przez realizowanie w IX Osi i w VI Osi Jakość życia (EFRR) wiązki projektów, łączących wsparcie w ramach PI 9b z projektami w PI 9v – w zakresie wsparcia infrastruktury PES. Koordynacja zapewniona będzie w SZOOP, w kryteriach wyboru projektów. Zestawienie głównych grup beneficjentów: W PI 9.v beneficjentami będą mogły być wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych): • JST, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia; • urzędy administracji publicznej, jednostki budżetowe;	

Priorytet inwestycyjny	9v - Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia
- akredytowane podmioty świadczące usługi na rzecz PES (OWES); - PES, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie; - partnerstwa wymienionych podmiotów, partnerstwa lokalne, LGD. Zestawienie grup docelowych: - osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym (jak w PI 9i); - PES i ich pracownicy; - osoby prawne zakładające PES; - podmioty, które przekształcają się w PES i ich pracownicy. Definicja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym zostanie określona w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020. Interwencja zaplanowana w PI 9v realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach drugiego celu strategicznego - Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację. PI 9v realizować będzie cel szczegółowy UP: Wzrost szans na zatrudnienie dla osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	9v - Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 przebiega zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz na podstawie transparentnych i niedyskryminujących kryteriów przyjętych przez KM, powiązanych z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 9v, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. zwiększenia zakresu zadań realizowanych przez PES, jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu, tj. liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek), liczby miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych oraz liczby miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w podmiotach ekonomii społecznej. Jednocześnie, zgodnie z UP, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej.	

Priorytet inwestycyjny	9v - Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia
Kryteria wyboru projektów przedkładać KM będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kierunkowe kryteria: • kluczowe w ramach oceny projektów będzie kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami dotyczącymi zwiększenia zatrudnienia i zakresu zadań realizowanych przez PES, tj. liczby miejsc pracy utworzonych w podmiotach ekonomii społecznej oraz liczby miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w podmiotach ekonomii społecznej w stosunku do planowanych nakładów finansowych; • powiązanie planowanych działań z KPRES oraz z Planem Rozwoju Ekonomii Społecznej na Mazowszu na lata 2013-2020; • wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych, tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatne do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: • projekty realizowane w partnerstwie, będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej; • projekty zgodne z celami RIS; • projekty realizowane na obszarach (w gminach) o najwyższym wskaźniku zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; • projekty realizowane na obszarach, gdzie w najmniejszym stopniu rozwinięty jest sektor ekonomii społecznej. Poszczególne preferencje, wybrane spośród wyżej wymienionych, mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów: • konkursowy, • pozakonkursowy. Tryb konkursowy stosowany jest w obszarach, gdzie rozwiązanie danego problemu nastąpi poprzez realizację różnych projektów przynoszących porównywalne rezultaty, tzn., że ten sam cel może zostać osiągnięty w wyniku realizacji różnych interwencji. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. W trybie pozakonkursowym realizowany będzie projekt związany z typem operacji <i>koordynowanie rozwoju sektora ekonomii społecznej</i>. Zadanie to - na mocy ustawy z dnia 12	

Priorytet inwestycyjny	9v - Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia
marca 2004 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 182 j.t. z późn. zm.) – należy do samorządu województwa. Samorząd Województwa Mazowieckiego przekazał to zadanie do realizacji MCPS, które jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	9v - Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		9v - Wsparcie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
PIX1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			1 807,00	SL2014	1raz/rok
PIX5	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	EFS	Lepiej rozwinięte			720,00	SL2014	1raz/rok

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład w realizację celów tematycznych 1–7

Oś priorytetowa	IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
Wkład CT 9 w CT 1-7: • wspieranie działaniami w zakresie włączenia społecznego z EFS działań w zakresie rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich; • wspieranie tworzenia przedsiębiorstw w CT 3 przez wsparcie dla tworzenia przedsiębiorstw społecznych (9v).	

Tabela 6: Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa			IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem										
Nr identyfikacyjny	Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
						M	W	T	M	W	T		
FIX1	Finansowe	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFS	Lepiej rozwinięte			21 948 221			216 135 541,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 100% alokacji w ramach OP
PIX1	Produkt	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			10 419			33 145,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 53% alokacji w ramach OP

Kategorie interwencji

Kategorie interwencji odpowiadające treści osi priorytetowej w oparciu o klasyfikację przyjętą przez Komisję oraz szacunkowy podział wsparcia Unii.

Tabela 7: Wymiar 1 – Zakres interwencji

Oś priorytetowa		IX - Wsparcie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ESF	Lepiej rozwinięte	109. Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	84 233 041,00
ESF	Lepiej rozwinięte	112. Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	79 577 765,00
ESF	Lepiej rozwinięte	113. Wsparcie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia	9 097 627,00

Tabela 8: Wymiar 2 – Forma finansowania

Oś priorytetowa		IX - Wsparcie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ESF	Lepiej rozwinięte	01. Dotacja bezzwrotna	172 908 433,00

Tabela 9: Wymiar 3 – Typ obszaru

Oś priorytetowa		IX - Wsparcie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ESF	Lepiej rozwinięte	01. Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)	61 547 378,00
ESF	Lepiej rozwinięte	02. Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)	87 924 825,00
ESF	Lepiej rozwinięte	03. Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)	23 436 230,00

Tabela 10: Wymiar 4 – Terytorialne mechanizmy wdrażania

Oś priorytetowa		IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ESF	Lepiej rozwinięte	07. Nie dotyczy	172 908 433,00

Tabela 11: Wymiar 6 – dodatkowy temat EFS

Oś priorytetowa		IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ESF	Lepiej rozwinięte	06. Niedyskryminacja	172 908 433,00
ESF	Lepiej rozwinięte	07. Równouprawnienie płci	172 908 433,00

Krótki opis planowanego wykorzystania pomocy technicznej, w tym, w razie potrzeby, przedsięwzięć mających na celu wzmacnianie zdolności administracyjnych instytucji zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę programów i beneficjentów.

Oś priorytetowa:	IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
Nie przewiduje się odrębnego angażowania środków pomocy technicznej na rzecz zapewnienia warunków i rozwiązań dla sprawnego wdrażania OP IX, gdyż planowane wykorzystanie pomocy technicznej określone jest w ramach XI OP Pomoc Techniczna i przewiduje ono realizację zadań służących zapewnieniu skutecznego wdrożenia wszystkich I – X OP RPO WM 2014 – 2020.	

2.10 Oś priorytetowa X - Edukacja dla rozwoju regionu

Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia Unii

Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)	Kategoria regionu dla regionów najbardziej oddalonych i północnych słabo zaludnionych regionów
ESF	Lepiej rozwinięte	Ogółem	Nie dotyczy

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	10i
Nazwa osi priorytetowej	Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	X1
Nazwa celu szczegółowego	Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy oraz rozwój indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie o największych i specjalnych potrzebach edukacyjnych
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Przedmiotowy cel szczegółowy²² służy przygotowaniu uczniów do przyszłego zatrudnienia oraz funkcjonowania w społeczeństwie przez nabycie i rozwój kompetencji i postaw potrzebnych na rynku pracy. Równie istotne zarówno dla indywidualnego rozwoju jak i budowania umiejętności współpracy w grupie są indywidualne podejście do pracy z uczniem i nauczanie eksperymentalne. Realizacja celu we wskazanym zakresie doprowadzi do pozyskania przez uczniów umiejętności/kompetencji (na wszystkich etapach edukacji - podstawowej, gimnazjalnej²³ i ponadpodstawowej) - przydatnych w życiu zawodowym. Planowane interwencje służą wspieraniu przedsięwzięć/działań rozwijających kompetencje kluczowe na rynku pracy (ICT,

²² W związku z reformą ustroju szkolnego wsparcie dotyczyć będzie szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych, a do dnia 1 września 2019 r. również gimnazjów. W przypadku gimnazjów likwidowanych wsparcie dotyczyć może wyłącznie uczniów.

²³ W okresie 1 września 2017 r. - 31 sierpnia 2019 r. ze wsparcia w ramach RPO mogą korzystać także gimnazja, jak również szkoły powstałe w wyniku przekształcenia gimnazjum albo klasy gimnazjalne (powstałe w wyniku włączenia gimnazjów do innych szkół). Zgodnie z ustawą Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60) z dniem 1 września 2017 gimnazja jako typ szkoły ulegają stopniowemu wygaszaniu. Na rok szkolny 2017/2018 nie przeprowadza się postępowania rekrutacyjnego do klasy I gimnazjum. Z dniem 1 września 2017 r. likwiduje się klasę I, a w latach następnych kolejne klasy dotychczasowego gimnazjum.

	matematyczno-przyrodnicze, językowe) a także kształtowaniu właściwych postaw (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej, przedsiębiorczości) począwszy od edukacji na poziomie podstawowym po edukację ponadpodstawową²⁴. Przewidywane do realizacji działania służyć będą m.in. kształtowaniu już w młodym wieku umiejętności i postaw przydatnych i ułatwiających funkcjonowanie na rynku pracy, a także stanowiących podstawę i kształtujących nawyk uczenia się przez całe życie. Ww. ukierunkowanie wsparcia, na kompetencje i postawy potrzebne na rynku pracy wynika z oczekiwań pracodawców i zmian cywilizacyjnych. Pośrednio działania planowane do realizacji w przedmiotowym celu szczegółowym wpłyną również na wyrównywanie szans uczniów z różnych środowisk (tj. ze zróżnicowanym kapitałem środowiskowym), zarówno przez np. indywidualne podejście do pracy z uczniem, nauczanie eksperymentalne, jak również rozwój kompetencji (np. cyfrowych, językowych). Wsparcie i rozwój edukacji wysokiej jakości, to oprócz przedsięwzięć wiodących, skierowanych do uczniów, również działania „uzupełniające”, adresowane do nauczycieli, realizowane tak, aby tworzyć spójny nowoczesny system edukacji. Kierunki interwencji podejmowane w ramach PI 10i wpisują się w następujące priorytety Strategii Europa 2020 - rozwój inteligentny: rozwój gospodarki oparty na wiedzy i innowacji oraz priorytet: rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Strategia Europa 2020 przewiduje realizację wymaganych wskaźników dotyczących edukacji i kształcenia na poziomie krajowym.
Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	X2
Nazwa celu szczegółowego	Wzrost dostępności do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Przedmiotowy cel szczegółowy służy zwiększeniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej i wzrostowi jej jakości. Realizacja celu zwiększy szanse/możliwości kobiet na rynku pracy, a równolegle wpłynie na rozwój prospołecznych postaw u dzieci w wieku przedszkolnym. Na zasadność wsparcia edukacji przedszkolnej wskazują dane obrazujące sytuację w tym obszarze. W województwie mazowieckim widoczne jest bardzo duże zróżnicowanie w dostępie do edukacji przedszkolnej oraz niewystarczające jej upowszechnienie – w edukacji przedszkolnej uczestniczy 79,6% dzieci w wieku 3-5 lat,

²⁴ Op.cit.

	w tym w miastach – 93,1%, na wsi – 55,2%²⁵. Natomiast poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej u dzieci w wieku 3-4 lat w woj. mazowieckim w roku szkolnym 2012/2013 wynosił 66,3%²⁶. Dzieci z więcej niż jedną niepełnosprawnością posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego stanowią 0,24% wszystkich uczestniczących w edukacji przedszkolnej, a o orzeczonej jednej niepełnosprawności - 1,39%. Objęcie edukacją przedszkolną dzieci z niepełnosprawnościami przede wszystkim zwiększa ich szanse prorozwojowe poprawiając rokowania na zdolność do niezależności w przyszłości, przeciwdziałając wykluczeniu. Podniesienie wartości wskaźnika, dotyczącego upowszechnienia wychowania przedszkolnego, jest nadal jednym z najważniejszych wyzwań dla polityki oświatowej w skali krajowej, w tym regionalnej. Ponadto, planowane interwencje służą zminimalizowaniu negatywnych zjawisk i dysproporcji wynikających m.in. z dostępności i jakości edukacji przedszkolnej. Pośrednio wsparcie kierowane do dzieci z terenów o niskim wskaźniku upowszechnienia edukacji przedszkolnej, przyczyni się do wyrównywania szans dzieci z różnych obszarów tj. ze zróżnicowanym kapitałem środowiskowym. Wsparcie i rozwój edukacji wysokiej jakości, to oprócz przedsięwzięć wiodących, skierowanych do dzieci w wieku przedszkolnym, również działania „uzupełniające”, adresowane do nauczycieli, realizowane tak, aby tworzyć spójny nowoczesny system edukacji. Kierunki interwencji podejmowane w ramach PI 10i wpisują się w następujące priorytety Strategii Europa 2020 - rozwój inteligentny: rozwój gospodarki oparty na wiedzy i innowacji oraz priorytet: rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Strategia Europa 2020 przewiduje realizację wymaganych wskaźników dotyczących edukacji i kształcenia na poziomie krajowym.
--	---

²⁵ Europejska współpraca w zakresie edukacji i szkoleń wyznacza jako cel objęcie edukacją przedszkolną 95% dzieci 4-letnich i starszych, które nie osiągnęły jeszcze wieku szkolnego, Raport o stanie edukacji 2010. Społeczeństwo w drodze do wiedzy. Praca zbiorowa pod redakcją M. Siergiejuk i N. Skipietrow, Warszawa 2011 r., s. 8.

²⁶ GUS, Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2012/2013, Warszawa 2013.

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Priorytet inwestycyjny : 10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia														
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T			M	W	T		
X11	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	Lepiej rozwinięte	szt.	Nie dotyczy			90,00	Współczynnik (%)	2014			90,00	SL2014	1raz/rok
X12	Liczba szkół, których pracownice przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	Lepiej rozwinięte	szt.	Nie dotyczy			90,00	Współczynnik (%)	2014			90,00	SL2014	1raz/rok
X14	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	osoby	Nie dotyczy			91,00	Współczynnik (%)	2014			91,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny : 10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T			M	W	T		
X15	Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS	Lepiej rozwinięte	osoby	Nie dotyczy			95,00	Współczynnik (%)	2014			95,00	Ewaluacja	1raz/4 lata
X16	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskania dofinansowania ze środków EFS	Lepiej rozwinięte	szt.	Nie dotyczy			74,00	Współczynnik (%)	2014			74,00	Ewaluacja	1raz/4lata
X17	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	osoby	Nie dotyczy			86,00	Współczynnik (%)	2014			86,00	SL2014	1raz/rok
X18	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po	Lepiej rozwinięte	osoby	Nie dotyczy			94,00	Współczynnik (%)	2014			97,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny : 10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T			M	W	T		
	opuszczeniu programu													

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
W ramach PI 10i realizowane będą dwa cele szczegółowe, jeden dotyczący kształcenia ogólnego - Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy oraz rozwój indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie o największych i specjalnych potrzebach edukacyjnych zaś drugi dotyczy wsparcia w obszarze edukacji przedszkolnej - Wzrost dostępności do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej. W zakresie celu szczegółowego Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy oraz rozwój indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie o największych i specjalnych potrzebach edukacyjnych planowane będą do realizacji następujące typy przedsięwzięć²⁷: • wsparcie kształcenia ogólnego zwłaszcza przez: – dostosowanie do przyszłego zatrudnienia przez budowanie i rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych uczniów niezbędnych na rynku pracy (umiejętności matematyczno przyrodnicze, umiejętności posługiwania się językami obcymi (w tym język polski dla cudzoziemców i osób powracających do Polski oraz ich rodzin), ICT, umiejętność rozumienia, kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość, krytyczne myślenie, rozwiązywanie problemów, umiejętność uczenia się, umiejętność pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy); – kontynuację działań realizowanych w ramach rządowego programu „Cyfrowa szkoła” i rozwijania kompetencji w zakresie stosowania TIK (w modułach e-szkoła i e-nauczyciel); – nauczanie eksperymentalne; indywidualne podejście do pracy z uczniem; – realizacja programów stypendialnych (projekt pozakonkursowy); – wsparcie rozwoju zawodowego nauczycieli, w tym w szczególności przez rozwijanie umiejętności korzystania z nowych technologii i nowoczesnych pomocy dydaktycznych. Dostęp do edukacji odpowiadającej na potrzeby rynku pracy i przyszłej zatrudnialności oznacza kształtowanie i rozwój kompetencji, a także postaw i umiejętności poszukiwanych na rynku pracy. W ramach ww. celu szczegółowego zostaną podjęte działania na rzecz budowania kompetencji (i rozwoju zainteresowań) uczniów w zakresie nauk matematycznych,	

²⁷ W związku z reformą ustroju szkolnego wsparcie dotyczyć będzie szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych, a do dnia 1 września 2019 r. również gimnazjów. W przypadku gimnazjów likwidowanych wsparcie dotyczyć może wyłącznie uczniów.

Priorytet inwestycyjny	10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
przyrodniczych i technicznych, w tym doposażenie laboratoriów szkolnych. W warunkach budowania gospodarki opartej na wiedzy szczególnie istotne jest rozwijanie u uczniów (począwszy od szkoły podstawowej) zainteresowania ww. dyscyplinami²⁸. Realizacja projektów ukierunkowanych na „otwarcie” uczniów na postrzeganie nauki, tj. w szczególności nauk matematycznych przyrodniczych i technicznych (ICT), oraz języków obcych jako dziedzin interesujących i rozbudzających ciekawość, kształtujących dalsze zainteresowania i pomagających zrozumieć zjawiska/procesy/zmiany²⁹ będzie odpowiadać na potrzeby rynku pracy, a także mieć wpływ na dalsze wybory edukacyjne młodych ludzi. Wsparcie w ww. zakresie będzie adresowane do uczniów szkół ogólnokształcących. Jako element projektu zakłada się również możliwość doposażenia pracowni, przede wszystkim w interwencjach dotyczących kształtowania kompetencji, zainteresowań i predyspozycji uczniów w zakresie nauk matematycznych, przyrodniczych i technicznych (ICT) oraz języków obcych. Działania w zakresie wyposażenia/doposażenia szkół w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne będą uzależnione od diagnozy zapotrzebowania odbiorców. Wsparcie w tym zakresie będzie zgodne ze standardem wyposażenia określonym w Wytycznych w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS na lata 2014-2020 w obszarze edukacji. Równie istotne na rynku pracy są kompetencje w zakresie kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej i postaw przedsiębiorczych. Na potrzebę ich rozwoju wskazują przedsiębiorcy, a także UP, która poszerza ich katalog o umiejętności rozumienia, krytycznego myślenia, rozwiązywania problemów, umiejętności uczenia się, umiejętności pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy. Wsparcie w zakresie kompetencji i postaw adresowane będzie do uczniów szkół prowadzących kształcenie ogólne. Działania w zakresie postaw przedsiębiorczych będą miały na celu zainteresowanie uczniów przedsięwzięciami ekonomicznymi, zachęcenie do samodzielności, gotowości do podejmowania decyzji oraz akceptacji ryzyka. Natomiast umiejętności w zakresie pracy zespołowej oraz kreatywnego myślenia pozwolą na kształtowanie nowych kompetencji i postaw proaktywnych, poprzez zdobycie doświadczenia we wspólnym wypracowaniu i stosowaniu nowych rozwiązań. Przygotuje to uczniów do aktywnego funkcjonowania we współczesnej gospodarce. Zakłada się również możliwość włączenia do współpracy w ramach projektów uczelni wyższych i jednostek naukowych, co stworzy dodatkowe szanse np. w zakresie kontynuacji współpracy między ww. instytucjami i szkołami. Wpływ na dostosowanie uczniów do wymagań cywilizacji i gospodarki ma również dostęp do nowoczesnych technologii i pomocy dydaktycznych, tak aby podnieść jakość działań edukacyjnych i kompleksowo wspierać rozwój uczniów. W związku z powyższym, PI 10i realizuje również przedsięwzięcie będące kontynuacją działań realizowanych w ramach	

²⁸ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (projekt wersja z marca 2013 r.), s. 3 We współczesnym świecie, w obliczu coraz silniejszej globalnej konkurencji, kapitał ludzki o odpowiednio wysokich kompetencjach i kwalifikacjach dostosowanych do wyzwań zmieniającej się rzeczywistości stanowi jeden z nieodzownych warunków szybkiego rozwoju gospodarczego i rozwoju ponad 60% polskich społeczeństwa obywatelskiego oraz, co za tym idzie, poprawy jakości życia obywateli.

²⁹ W badaniach PISA uczniów deklarowało, że nie wykonywało na lekcjach doświadczeń w laboratoriach, a 52% stwierdziło, że nie wymagano od nich zaplanowania w jaki sposób dane zagadnienie można zbadać w laboratorium.

Priorytet inwestycyjny	10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
rządowego programu rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych Cyfrowa szkoła, w zakresie komponentów: e-szkoła (doposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne) oraz e-nauczyciel (budowanie kompetencji nauczycieli). W celu wdrożenia ww. programu niezbędne jest wyposażenie szkół w nowoczesne pracownie przedmiotowe i sprzęt TIK, jednak środki na ten cel będą ograniczone. Projekty związane z wyposażeniem pracowni TIK („Cyfrowa szkoła”) oraz pracowni przedmiotowych będą komplementarne z zajęciami dodatkowymi dla uczniów oraz doskonaleniem nauczycieli finansowanymi ze środków publicznych (w tym EFS), a łączny limit wydatków związanych z zakupem sprzętu nie przekroczy 30% alokacji na cały PI 10i (włączając cross-financing). Wzmocnienie edukacji cyfrowej wiąże się również z koniecznością wspierania i rozwijania kompetencji cyfrowych uczniów i uzupełniając (z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i umiejętności) nauczycieli. W związku z powyższym, komplementarnie do zapewnienia bazy technologicznej dla szkół realizowane będą zadania obejmujące przygotowanie nauczycieli do wykorzystywania nowoczesnych metod i środków nauczania oraz posługiwania się zakupionym wyposażeniem w pracy dydaktycznej. Jednocześnie możliwość sfinansowania tego typu działań uzależniona będzie od zapotrzebowania zgłaszanego przez szkoły na podstawie diagnozy, każdorazowo weryfikowanego na etapie oceny projektów. Wsparcie w zakresie nauczania eksperymentalnego i indywidualnej pracy z uczniem będzie budować potencjał intelektualny województwa, a także przeciwdziałać nierównościom w edukacji, m.in. przez tworzenie warunków/możliwości nauczania przez eksperyment oraz podejście indywidualne do pracy z uczniem czyli uwzględnienia potrzeb i możliwości uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, tj. zarówno uczniów z deficytami jak również uzdolnionych. Identyfikowaną potrzebą jest również wspieranie nauczycieli przedmiotów ogólnych w szkołach kształcenia ogólnego, co w rezultacie przyczyni się do wdrożenia zmian w zakresie pracy szkół. Doksztalcanie i doskonalenie należy skoncentrować wokół umiejętności korzystania z najnowszych narzędzi wspierających edukację oraz budowania i rozwijania kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych³⁰. Kształtowanie kompetencji i rozwijanie zainteresowań, pobudzanie kreatywności, wymaga dodatkowego przygotowania, w tym umiejętności wykorzystania nowoczesnych narzędzi np. pomoce w formie elektronicznej. Dodatkowo wsparcie będzie również ukierunkowane na doskonalenie nauczycieli w zakresie	

30 Podnoszenie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się po rynku pracy (ICT, matematyczno-przyrodniczych, języki obce) oraz właściwych postaw (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej). Jako kompetencje kluczowe oraz postawy/ umiejętności niezbędne na rynku pracy należy rozumieć następujące kompetencje spośród katalogu określonego Zaleceniach Parlamentu Europejskiego i Rady (2006/962/WE z dnia 18 grudnia 2006 r.) w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie:

- porozumiewanie się w językach obcych,
- kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo – techniczne,
- kompetencje informatyczne,
- umiejętność uczenia się,
- kompetencje społeczne,
- inicjatywność i przedsiębiorczość.
- Tworzenie w szkołach warunków do nauczania eksperymentalnego,
- Indywidualizacja pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Priorytet inwestycyjny	10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
indywidualizowanego podejścia do ucznia, korzystania z narzędzi diagnostyki psychologiczno-pedagogicznej, czy realizacji doradztwa edukacyjno-zawodowego. Kontynuacja wsparcia nauczycieli powinna być w szczególności prowadzona poprzez realizację szkoleń i studiów podyplomowych. Wkład w budowanie kapitału ludzkiego regionu będzie realizowany także poprzez wsparcie stypendialne uczniów zdolnych. Działania w tym zakresie wpłyną na wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów (ze szkół woj. mazowieckiego) i pozwolą na rozwijanie zdolności, zmotywują do dalszej nauki i rozwoju. Wsparcie stypendialne realizowane będzie w trybie pozakonkursowym przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego. W ramach ww. celu szczegółowego realizowane będą następujące wskaźniki rezultatu: • Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych; • Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych; • Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu; • Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu; • Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS (wskaźnik rezultatu długoterminowego). W ramach celu szczegółowego <i>Wzrost dostępności do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej (15 436 813 EUR)</i> planowane będą do realizacji następujące typy przedsięwzięć: • zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej poprzez: • tworzenie miejsc edukacji przedszkolnej; • prowadzenie zajęć dodatkowych; • wsparcie nauczycieli edukacji przedszkolnej (jako element projektu). Zwiększenie wskaźnika uprzedyskolenia w regionie jest jednym z najważniejszych wyzwań społecznych, związanym z rozwojem kapitału ludzkiego regionu w długiej perspektywie. Wsparcie będzie zatem kierowane w szczególności na tworzenie miejsc przedszkolnych, zwłaszcza na obszarach o słabym dostępie do tego typu usług, ale także do miejsc, gdzie jest on niewystarczający wobec potrzeb. W obecnych warunkach (niż demograficzny) najlepszym rozwiązaniem przy tworzeniu przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego jest wykorzystanie już istniejącej infrastruktury, dotychczas nie w pełni wykorzystanej (np. wolnych pomieszczeń w szkołach podstawowych). Równolegle konieczne są działania podnoszące jakość edukacji	

Priorytet inwestycyjny	10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
przedszkolnej, w tym inwestycje w środki trwałe w przedszkolach, a także zajęcia dodatkowe i wspierające, organizowane w placówkach wychowania przedszkolnego, w szczególności służące wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci, w tym dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych (np. niepełnosprawnych). Po zakończeniu finansowania projektu beneficjenci będą zobowiązani do zachowania trwałości utworzonych w ramach RPO miejsc edukacji przedszkolnej. (Kryteria wyboru projektów będą służyć zapewnieniu trwałości projektów). Wkład funduszy strukturalnych w realizację działań ukierunkowanych na upowszechnienie edukacji przedszkolnej w regionie nie będzie zastępować publicznych lub równoważnych wydatków przeznaczonych na ten cel. W ramach interwencji <i>zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej</i> wsparcie będzie kierowane w szczególności do dzieci w wieku przedszkolnym, a pośrednio w zależności od potrzeb także do nauczycieli nauczania przedszkolnego. (Realizowane będą np. przedsięwzięcia doskonalące nauczycieli w zakresie pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, rozpoznawania zaburzeń ogólnorozwojowych). W ramach ww. celu szczegółowego realizowane będą następujące wskaźniki rezultatu: • Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS; • Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu. Interwencja w zakresie edukacji przedszkolnej jest zgodna z Umową Partnerstwa. Interwencje zaplanowane w PI10i: • pomogą budować umiejętności/kompetencje uczniów oczekiwane przez pracodawców; • będą stanowić wsparcie procesu edukacji w zakresie indywidualnego podejścia do ucznia; • wzmocnią umiejętności nauczycieli w zakresie kompetencji kluczowych (wskazanych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (2006/962/WE z dnia 18 grudnia 2006 r.) w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie; • stanowią wsparcie w zakresie nauczania eksperymentalnego; • ułatwią kobietom powrót do aktywności zawodowej dzięki realizacji wsparcia w zakresie edukacji przedszkolnej; • wspierają budowanie u dzieci od wczesnych etapów życia postaw prospołecznych i ograniczą nierówny start na etapie rozpoczynania edukacji (zwłaszcza dzieciom z terenów/środowisk defaworyzowanych, o niskim wskaźniku upowszechnienia edukacji przedszkolnej). Interwencja zaplanowana w PI 10i realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału	

Priorytet inwestycyjny	10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
mazowieckiego rynku pracy, w ramach drugiego celu strategicznego - Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację. PI 10i realizować będzie cel szczegółowy Umowy Partnerstwa: <i>Lepsze kompetencje kadr gospodarki</i>, Interwencje zaplanowane w przedmiotowym celu szczegółowym odpowiadają na zalecenia CSR nr 2 i 3 dla Polski. Zestawienie głównych grup beneficjentów: - wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych). Zestawienie grup docelowych: - uczniowie i wychowankowie szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne (w tym z największymi i ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi); - nauczyciele i pracownicy pedagogiczni przedszkoli, szkół i placówek oświatowych; - dzieci w wieku przedszkolnym; - istniejące przedszkola; - funkcjonujące inne formy wychowania przedszkolnego³¹; - oddziały przedszkolne w publicznych i niepublicznych szkołach podstawowych prowadzonych przez osoby prawne i fizyczne.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 będzie przebiegał zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria, przyjęte przez Komitet Monitorujący, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami.	

31 W rozumieniu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 sierpnia 2010 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. Nr 161, poz. 1080 z późn. zm.)

Priorytet inwestycyjny	10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
W przypadku PI 10i, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonych celów, tj. Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwój indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi i największymi potrzebami edukacyjnymi, jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu, tj. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych; Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu; Liczba szkół, w których pracownice przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych; Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu; Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS (wskaźnik rezultatu długoterminowego) oraz celu pn. <i>Wzrost dostępności do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej</i> jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu, tj. <i>(Liczba miejsc przedszkolnych, które funkcjonują 2 lata po uzyskania dofinansowania ze środków EFS, Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu)</i>. Jednocześnie, zgodnie z Umową Partnerstwa, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładane Komitetowi Monitorującemu będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Projekty związane z zakupem sprzętu lub infrastruktury (w ramach cross-financingu) w szkołach i placówkach edukacyjnych będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS. Kryteria będą uwzględniać wyniki edukacyjne szkół i premiować szkoły położone na terenach wiejskich. Kierunkowe kryteria: • adekwatność wybranych działań do potrzeb wskazanych w diagnozie; • wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi; • ze względu na zróżnicowanie potrzeb poszczególnych grup docelowych, dla zapewnienia efektywności wsparcia, podejmowane interwencje muszą mieć charakter zindywidualizowany, kompleksowy i długofalowy; • analiza i uwzględnienie sytuacji demograficznej. Preferowane będą: • projekty zgodne z celami RIS; • projekty realizowane na obszarach wiejskich (silniejsza koncentracja środków na szkołach i placówkach na obszarach cechujących się największymi potrzebami w zakresie edukacji	

Priorytet inwestycyjny	10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
jest niezbędna w kontekście zróżnicowań wewnątrz regionalnych i potrzeby osiągnięcia większej spójności społeczno-gospodarczej); • projekty realizowane na obszarach z ograniczonym dostępem do infrastruktury podstawowej i usług publicznych; • projekty ukierunkowane na szkoły podstawowe z najniższym udziałem uczniów dodatkowo uczących się języka obcego; • objęcie wsparciem dzieci dotychczas nieuczestniczących w edukacji przedszkolnej wyłącznie z obszarów wiejskich. Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów: • konkursowy, • pozakonkursowy. Tryb konkursowy jest trybem podstawowymi i stosowany jest w obszarach, gdzie rozwiązanie danego problemu nastąpi poprzez realizację różnych projektów przynoszących porównywalne rezultaty, tzn., że ten sam cel może zostać osiągnięty w wyniku realizacji różnych interwencji. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi oraz ze Strategii ZIT WOF. Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. W trybie pozakonkursowym będą wybierane projekty wdrożeniowe zgodnie z UP, o kluczowym znaczeniu dla realizacji Programu, polegające na świadczeniu usług edukacji na rzecz ostatecznych odbiorców wsparcia. Projekty wybierane w trybie pozakonkursowym, tak jak projekty konkursowe, w celu otrzymania wsparcia będą musiały otrzymać pozytywną ocenę zgodnie z kryteriami przyjętymi przez Komitet Monitorujący. W trybie pozakonkursowym realizowane będą projekty stypendialne, adresowane do uczniów z wysokimi wynikami/osiągnięciami edukacyjnymi w zakresie przedmiotów ogólnych. Projekt w trybie pozakonkursowym realizowany będzie przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
PX11	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	EFS	Lepiej rozwinięte			313,00	SL2014	1raz/rok
PX12	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie	szt.	EFS	Lepiej rozwinięte			292,00	SL2014	1raz/rok
PX15	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			2 164,00	SL2014	1raz/rok
PX16	Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			327,00	SL2014	1raz/rok
PX17	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	szt.	EFS	Lepiej rozwinięte			3 709,00	SL2014	1raz/rok
PX18	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			22 355,00	SL2014	1raz/rok
PX19	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			35 680,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny		10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
	kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie								
PX20	Liczba uczniów objętych wsparciem stypendialnym w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			2 563,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	10iii
Nazwa osi priorytetowej	Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, zwiększanie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	X3
Nazwa celu szczegółowego	Wsparcie osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie przez nabywanie i/lub podwyższanie kompetencji
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	W Polsce, a także w województwie mazowieckim występuje niski udział osób dorosłych w kształceniu ustawicznym. (W krajach UE wśród osób 25-64 l. doksztalało się 8,9%, natomiast w Danii – 32%, Szwecji – 25%, Finlandii – ok. 24%). Zainteresowanie i udział w podnoszeniu kwalifikacji są powiązane m.in. z poziomem wykształcenia, sytuacją materialną, miejscem zamieszkania. Zauważa się, że zainteresowanie podnoszeniem kwalifikacji wyróżnia osoby z wyższym wykształceniem, czy mieszkańców dużych miast. Należy również wskazać, że udział w kształceniu ustawicznym maleje wraz z wiekiem. Taka sytuacja ma negatywny wpływ na aktywność zawodową, czy sytuację społeczną. Planuje się, że dzięki interwencji wzrośnie liczba osób dorosłych, które poprzez uczestnictwo w szkoleniach podniosą swoje kwalifikacje/kompetencje w obszarze ICT i języków obcych. Należy przy tym zauważyć, że kompetencje te zaliczane są do ośmiu kompetencji kluczowych stanowiących podstawę do budowy i rozwoju koncepcji społeczeństwa i gospodarki opartych na wiedzy. W rezultacie zmiany/podwyższenia/nabycia ww. kwalifikacji i/lub umiejętności/kompetencji wzrosną także szanse uczestników kursów/szkoleń na rynku pracy. Wsparcie osób dorosłych w nabywaniu wskazanych kompetencji kształtować będzie również nawyk uczestnictwa w uczeniu się przez całe życie³². Istotny wpływ na kształcenie osób dorosłych będą miały zmiany demograficzne (starzenie się społeczeństwa). Szacuje się, że do 2020 r. najliczniejszą grupę uczących się stanowić będą osoby w przedziale wiekowym 30-45/50 lat (a mniej będzie osób w wieku 20/24 -30 lat)³³. W analizie sytuacji w obszarze kształcenia i szkolenia osób dorosłych uwagę zwraca sytuacja osób w wieku 50+.

³² Definicja stosowana przez KE wskazuje, że jest to nauka, rozwój indywidualny i społeczny oraz podnoszenie kwalifikacji, kompetencji i wiedzy ogólnej w okresie całego życia

³³ Dane z seminarium bolońskiego, Uniwersytet Jagielloński, 25.03.2013 r. (Ewa Chmielecka – ekspertka bolońska), <mailto:ailto:www.ekspertbolonscy.org.pl?subject=ekspert%20i%20bolońscy>

	W 2010 r. co trzecia badana firma dostrzegła bariery w zatrudnianiu osób w wieku 50+ (wskazywano m.in. na mniejszą zdolność adaptacji do zmian). Podaje się, że na zwiększanie atrakcyjności osób starszych, jako pracowników, ma wpływ wsparcie w zakresie podnoszenia kwalifikacji poprzez odpowiednie dopasowanie oferty szkoleniowej. Kierunki interwencji podejmowane w ramach PI 10iii wpisują się w następujące priorytety Strategii Europa 2020 rozwój inteligentny: rozwój gospodarki oparty na wiedzy i innowacji oraz priorytet: rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.
--	---

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Priorytet inwestycyjny : 10iii - Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, zwiększanie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji														
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T			M	W	T		
X31	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	osoby	Nie dotyczy			56,00	Współczynnik (%)	2014			59,00	SL2014	1raz/rok
X32	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	osoby	Nie dotyczy			40,00	Współczynnik (%)	2014			45,00	SL2014	1raz/rok
X33	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które	Lepiej rozwinięte	osoby	Nie dotyczy			66,00	Współczynnik (%)	2014			68,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny : 10iii - Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, zwiększanie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T			M	W	T		
	uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu													

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	10iii - Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, zwiększanie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji
W ramach celu szczegółowego Wsparcie osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie przez nabywanie i/lub podwyższanie kompetencji planowany będzie do realizacji następujący typ przedsięwzięć: • podnoszenie kompetencji kluczowych osób dorosłych Interwencje planowane do realizacji w niniejszym obszarze służą zwiększeniu uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym poprzez podnoszenie kompetencji kluczowych w obszarze ICT i języków obcych, a tym samym wpływają na zwiększenie szans tych osób na rynku pracy. Aktualizacja, nabywanie kompetencji, służy wzmocnieniu pozycji na rynku pracy i budowaniu nawyku uczenia się przez całe życie. Przewiduje się, że interwencja EFS w RPO WM 2014-2020 w ww.zakresie może być wspierana przy wykorzystaniu mechanizmu popytowego, kosztów jednostkowych i innych rozwiązań. Powyższe wynika, ze zróżnicowania grup docelowych, trudnych do aktywizacji, przez co konieczne jest zastosowanie zróżnicowanych instrumentów. Środki EFS zostaną przeznaczone na wsparcie osób z grup defaworyzowanych, czyli wykazujących największą lukę kompetencyjną i posiadających największe potrzeby w dostępie do edukacji, w tym m. in. osób o niskich kwalifikacjach i osób powyżej 50 roku życia. W celu zmaksymalizowania (do poziomu 90%) środków przeznaczonych na wsparcie ww. grup defaworyzowanych planuje się wprowadzenie na etapie wdrażania odpowiednich mechanizmów, np. przewiduje się wyodrębnienie alokacji oraz schematów konkursów dedykowanych wskazanym grupom beneficjentów oraz promowanie wyższego udziału osób z grup defaworyzowanych w ramach naborów ogólnodostępnych. Zatem, zgodnie z UP wsparcie będzie sprofilowane na nabywanie i rozwój kompetencji najbardziej deficytowych w tej grupie, czyli kompetencji o charakterze podstawowym i przekrojowym. Oznacza, to że wsparcie będzie ukierunkowane na nabywanie i podwyższanie kompetencji w zakresie języków obcych i ICT. Jednocześnie, po wdrożeniu Krajowych Ram Kwalifikacji na rzecz uczenia się przez całe życie planuje się możliwość poszerzenia katalogu interwencji/przedsięwzięć możliwych do realizacji w PI 10iii o kwalifikacje zarejestrowane w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji. Przedmiotowe kompetencje są najczęściej wymieniane, jako oczekiwane, w ofertach pracy. Jednocześnie wsparcie udzielane w ramach PI 10iii w RPO obejmuje działania ukierunkowane na przeprowadzenie formalnej oceny i certyfikacji umiejętności i kompetencji osiągniętych przez uczestników wsparcia. Ponadto, interwencje w zakresie nabywania/podnoszenia umiejętności korzystania z ICT(TIK), mają na celu wzmocnienie nie tylko aktywności zawodowej, ale też i społecznej oraz ułatwienie dostępu do informacji i wiedzy. Wspieranie nabywania umiejętności cyfrowych, w szczególności adresowane do osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym, będzie realizować aspekt wzmocniania i tworzenia konkurencyjnej, opartej na wiedzy gospodarki.	

Priorytet inwestycyjny	10iii - Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, zwiększanie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji
Wsparcie w zakresie nabywania kompetencji językowych, chociaż bezpośrednio odpowiada na wymagania krajowego rynku pracy, to należy zauważyć, że jest również powiązane z mobilnością (często wynikającą z poszukiwania pracy za granicą). Potrzeba wsparcia w tym zakresie jest stale aktualna dlatego planuje się jej kontynuację. Zgodnie z Umową partnerstwa tak ukierunkowane wsparcie zwiększa możliwości utrzymania i wydłużenia aktywności zawodowej i społecznej osób dorosłych. Cross-financing może występować w PI 10iii, z uwzględnieniem zasady, że nakłady/wydatki te są ponoszone zgodnie z wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności i są niezbędne dla realizacji przedsięwzięcia. Poziom cross-financing'u nie może przekroczyć 10% alokacji na PI 10iii. Z uwagi na zobowiązanie władz polskich w zakresie wypełnienia warunkowości ex-ante nr 10.3, zawarte w PO WER, prowadzenie działań w ramach PI 10iii nadzorowanych przez IZ RPO województwa mazowieckiego jest uzależnione od wypełnienia tych zobowiązań na szczeblu ogólnokrajowym przez IZ PO WER. W ramach ww. celu szczegółowego realizowane będą następujące wskaźniki rezultatu: • Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu; • Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu; • Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu. Strategia Europa 2020, dążąc do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, kluczową rolę w osiąganiu celów rozwoju przypisuje edukacji i szkoleniom. Znaczącym wyzwaniem w perspektywie 2014-2020 będzie zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu i szkoleniu (life long learning - LLL). Interwencje zaplanowane w PI10iii: • ułatwią uczestnikom projektów utrzymanie aktywności zawodowej i społecznej; • wspierają budowanie społeczeństwa opartego na wiedzy; • kształtują nawyk uczenia się przez całe życie; • pomogą budować umiejętności/kompetencje poszukiwane na rynku pracy. Interwencja zaplanowana w PI 10iii realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach drugiego celu strategicznego - Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności	

Priorytet inwestycyjny	10iii - Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, zwiększanie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji
regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację. PI 10iii realizować będzie cel szczegółowy Umowy Partnerstwa: <i>Lepsze kompetencje kadr gospodarki</i>. Interwencje zaplanowane w przedmiotowym celu szczegółowym odpowiadają na zalecenie CSR nr 2. Zestawienie głównych grup beneficjentów: - wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych). Zestawienie grup docelowych: - osoby w wieku od 25 r.ż, uczestniczące z własnej inicjatywy w szkoleniach i kursach, w szczególności osoby z grup najbardziej potrzebujących, np. o niskich kwalifikacjach, osoby starsze (powyżej 50 r.ż) zainteresowane kształceniem pozaformalnym.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	10iii - Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, zwiększanie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 będzie przebiegał zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria przyjęte przez Komitet Monitorujący, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami. W przypadku PI 10iii, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonego celu, tj. <i>Wsparcia osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie przez nabywanie i/lub podwyższanie kompetencji</i>, a dzięki temu wzrostu ich umiejętności oraz szans na rynku pracy, jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu (tj. <i>Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu, Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu; Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu</i>). Jednocześnie, zgodnie z Umową Partnerstwa, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładane Komitetowi Monitorującemu będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Kierunkowe kryteria:	

Priorytet inwestycyjny	10iii - Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, zwiększanie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji
- kluczowe w ramach oceny projektów będzie kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami (planowane nakłady finansowe a efekty); - jednym z czynników branych pod uwagę przy wyborze projektu będzie adekwatność wybranych działań do potrzeb wykazanych w diagnozie; - projekt powinien wykazywać skuteczność w poprawie dostępności do kształcenia przez całe życie (kryteria podejścia do uczenia się dorosłych, w których odchodzi się od traktowania dorosłych jak uczniów w tradycyjnych szkołach, m.in. odpowiadanie na udowodnione potrzeby dorosłych w zakresie podnoszenia ich kompetencji, w tym sposoby identyfikowania osób z niskimi kompetencjami kluczowymi, stosowanie różnorodnych, w tym aktywnych form rekrutacji uczestników, kompleksowe, zintegrowane podejście do usług na rzecz osób potrzebujących wsparcia); - wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: - projekty angażujące kapitał prywatny; - projekty realizowane na obszarach z ograniczonym dostępem do infrastruktury podstawowej i usług publicznych; - projekty realizowane w partnerstwie. Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów: - konkursowy Tryb konkursowy stosowany jest w obszarach, gdzie rozwiązanie danego problemu nastąpi poprzez realizację różnych projektów przynoszących porównywalne rezultaty, tzn., że ten sam cel może zostać osiągnięty w wyniku realizacji różnych interwencji. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi. Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	10iii - Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, zwiększanie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		10iii - Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, zwiększanie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
PX31	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			11 819,00	SL2014	1raz/rok
PX32	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			3 119,00	SL2014	1raz/rok
PX33	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			16 416,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny

Nr identyfikacyjny osi priorytetowej	10iv
Nazwa osi priorytetowej	Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami

Cele szczegółowe odpowiadające priorytetowi inwestycyjnemu i oczekiwane rezultaty

Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	X4
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Głównym celem działań w zakresie kształcenia zawodowego³⁴ jest wzrost jego efektywności i skuteczności, tak aby odpowiadało na potrzeby przeobrażającego się rynku pracy i wyzwania gospodarki opartej na wiedzy. Oczekuje się, że dzięki realizowanym interwencjom na rynek pracy wejdą absolwenci szkół prowadzących kształcenie zawodowe z kompetencjami dostosowanymi do potrzeb rynku pracy, z doświadczeniem zdobytym dzięki stażom/praktykom przeprowadzonym u pracodawców. Równoległe ze wsparciem uczniów prowadzone będzie wsparcie nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu, w szczególności ukierunkowane na aktualizowanie i nabywanie wiedzy i umiejętności potrzebnych w pracy z uczniami. Znaczącym elementem w dostosowaniu kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy jest również doposażenie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe w nowoczesny sprzęt (urządzenia/maszyny) i materiały dydaktyczne odpowiadające środowisku pracy u przedsiębiorców/pracodawców. Na Mazowszu widoczne jest niedostosowanie oferty kształcenia zawodowego do potrzeb regionalnego rynku pracy. Sytuacja ta skutkuje utrudnieniem startu i funkcjonowaniem na rynku pracy młodzieży, przygotowującej się do przejścia ze świata edukacji do pracy. Jednocześnie dopasowanie oferty szkół i placówek kształcenia zawodowego do popytu na regionalnym rynku pracy jest silnie powiązane z kosztami wyposażenia pracowni oraz warsztatów szkolnych.

³⁴ W przypadku nowych projektów finansowanych w ramach PI 10iv skierowanych do szkół zawodowych, które zostaną zlikwidowane w związku z reformą oświaty wsparcie będzie skierowane jedynie do uczniów tych szkół.

	Stałą potrzebą pracodawców są dobrze przygotowani do pracy, wykwalifikowani pracownicy, otwarci na kształcenie przez całe życie, a także na wyzwania jakie stawia nowoczesna gospodarka oparta na wiedzy. Znajomość potrzeb rynku pracy i umiejętność odpowiadania na te potrzeby to wyzwanie jakiemu sprostać mają interwencje realizowane we współpracy z instytucjami z otoczenia społeczno-gospodarczego szkoły, w tym pracodawcami/przedsiębiorcami. Kierunki interwencji podejmowane w ramach PI 10iv wpisują się w następujące priorytety Strategii Europa 2020 rozwój inteligentny: rozwój gospodarki oparty na wiedzy i innowacji oraz priorytet: rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Strategia Europa 2020 przewiduje realizację wymaganych wskaźników na poziomie krajowym.
Numer identyfikacyjny celu szczegółowego	X5
Nazwa celu szczegółowego	Zwiększenie szans osób dorosłych na rynku pracy przez uczestnictwo w kształceniu i szkoleniu zawodowym
Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii	Głównym celem działań w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego osób dorosłych jest wzmocnienie pozycji zawodowej tych osób. Dzięki uczestnictwu w kształceniu/szkoleniu w formach szkolnych i pozaszkolnych zdobędą/podwyższą swoje wykształcenie/kompetencje/kwalifikacje. Ponadto, oczekuje się, że zróżnicowana oferta edukacyjna adresowana do osób dorosłych będzie lepiej dopasowana do oczekiwań pracodawców i rynku pracy. Kwalifikacje i umiejętności nieadekwatne do potrzeb rynku pracy skutkują trudnościami z zatrudnieniem, jego utrzymaniem lub zmianą. Natomiast dzięki realizacji wsparcia osób dorosłych przez podnoszenie/zmianę kwalifikacji spodziewane są m.in. zmiana postaw wobec uczenia się dorosłych, kształtowanie i wzmacnianie modelu uczenia się przez całe życie (zwłaszcza w okresie aktywności zawodowej) oraz zwiększenie zainteresowania przekwalifikowaniem. Realizacja celu szczegółowego stanowi odpowiedź m.in. na stałą potrzebę pracodawców poszukujących dobrze przygotowanych do pracy, wykwalifikowanych pracowników, otwartych na kształcenie przez całe życie, a także na wyzwania jakie stawia nowoczesna gospodarka oparta na wiedzy. Kierunki interwencji podejmowane w ramach PI 10iv wpisują się w następujące priorytety Strategii Europa 2020 rozwój inteligentny: rozwój gospodarki oparty na wiedzy i innowacji oraz priorytet: rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

	Strategia Europa 2020 przewiduje realizację wymaganych wskaźników na poziomie krajowym.
--	---

Tabela 4: Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Priorytet inwestycyjny : 10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami														
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T			M	W	T		
X41	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	Lepiej rozwinięte	osoby	Nie dotyczy			80,00	Współczynnik (%)	2014			80,00	SL2014	1raz/rok
X42	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS	Lepiej rozwinięte	szt.	Nie dotyczy			80,00	Współczynnik (%)	2014			82,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny : 10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T			M	W	T		
X48	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki	Lepiej rozwinięte	osoby	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	48,00	Współczynnik (%)	2014	Nie dotyczy	Nie dotyczy	55,00	Ewaluacja	1raz/4lata
X51	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia	Lepiej rozwinięte	osoby	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	79,00	Współczynnik (%)	2014	Nie dotyczy	Nie dotyczy	85,00	SL2014	1raz/rok
X52	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po	Lepiej rozwinięte	osoby	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	94,00	Współczynnik (%)	2014	Nie dotyczy	Nie dotyczy	97,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny : 10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami

Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celu	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru dla wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T			M	W	T		
	opuszczeniu programu													

Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Priorytet inwestycyjny	10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
W ramach PI 10iv realizowane będą dwa cele szczegółowe, jeden dotyczący kształcenia zawodowego młodzieży - <i>Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego</i>, zaś drugi jest adresowany do osób dorosłych – <i>Zwiększenie szans osób dorosłych na rynku pracy przez uczestnictwo w kształceniu i szkoleniu zawodowym</i>. W ramach celu szczegółowego Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego planowane będą do realizacji następujące typy przedsięwzięć: modernizacja oferty kształcenia zawodowego, w szczególności przez: • rozwój współpracy szkół zawodowych z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym realizacja staży i praktyk; • kształtowanie u uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (umiejętności matematyczno przyrodnicze, umiejętności posługiwania się językami obcymi (w tym język polski dla cudzoziemców i osób powracających do Polski oraz ich rodzin), ICT, umiejętność rozumienia, kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość, krytyczne myślenie, rozwiązywanie problemów, umiejętność uczenia się, umiejętność pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy; • doposażenie szkół i placówek kształcenia zawodowego* (tj. centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego i/lub jednostek systemu oświaty realizujących zadania** cku) w sprzęt i materiały dydaktyczne do realizacji kształcenia zawodowego; • prowadzenie doradztwa zawodowego (w 7 i 8 klasach szkół podstawowych, w szkołach gimnazjalnych³⁵ i szkołach prowadzących kształcenie zawodowe) i rozwój współpracy z rynkiem pracy; • realizacja kompleksowych programów kształcenia praktycznego organizowanych w miejscu pracy • realizacja programów stypendialnych (projekt pozakonkursowy);	

³⁵ W okresie 1 września 2017 r. - 31 sierpnia 2019 r. ze wsparcia w ramach RPO mogą korzystać także gimnazja, jak również szkoły powstałe w wyniku przekształcenia gimnazjum albo klasy gimnazjalne (powstałe w wyniku włączenia gimnazjów do innych szkół).

Zgodnie z ustawą Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60) z dniem 1 września 2017 gimnazja jako typ szkoły ulegają stopniowemu wygaszaniu. Na rok szkolny 2017/2018 nie przeprowadza się postępowania rekrutacyjnego do klasy I gimnazjum. Z dniem 1 września 2017 r. likwiduje się klasę I, a w latach następnych kolejne klasy dotychczasowego gimnazjum.

Priorytet inwestycyjny	10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
wsparcie rozwoju nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu. Interwencje będą realizowane w szczególności poprzez wsparcie szkół i placówek kształcenia zawodowego oraz ich uczniów/słuchaczy (we wdrażaniu rozwiązań wynikających z: nowej klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego³⁶, podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół prowadzących kształcenie zawodowe³⁷ oraz nowej podstawy programowej kształcenia w zawodach³⁸. Kolejne działania/aktywności w obszarze kształcenia zawodowego młodzieży, w tym typie operacji związane są z jego dostosowaniem do potrzeb rynku pracy, w szczególności w odniesieniu do praktycznej nauki zawodu³⁹ (<i>rozwój współpracy szkół zawodowych z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym realizacja staży i praktyk</i>). Tą modelową formą realizacji niniejszego celu będą zajęcia praktyczne (staże i praktyki zawodowe) u pracodawców⁴⁰ oraz kompleksowe programy kształcenia praktycznego organizowane w miejscu pracy. Istotną rolę w zaplanowanej interwencji będą miały również działania związane z doradztwem edukacyjno – zawodowym (w 7 i 8 klasach szkół podstawowych, szkołach gimnazjalnych⁴¹ i szkołach prowadzących kształcenie zawodowe i rozwój współpracy z rynkiem pracy). Będą one dotyczyły głównie podniesienia zdolności systemu doradztwa edukacyjno - zawodowego na Mazowszu do wypełnienia przypisanych mu funkcji (zatem w niniejszej operacji wsparciem	

36 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego.

37 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

38 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach. Zgodnie z art. 2 pkt 3a i art. 62a ustawy o systemie oświaty placówki te to: placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego oraz centra kształcenia zawodowego i ustawicznego. W PI 10iv możliwe jest wspieranie szkół i placówek kształcenia zawodowego oraz podmiotów realizujących zadania centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego. Zatem ww. interwencja wpływa na realizację wskaźnika pn. "Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego" (wskaźnik zawiera szkoły i placówki kształcenia zawodowego, a także podmioty realizujące zadania centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego). Ujęcie we wskaźniku pn. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego zarówno szkół/placówek jak również podmiotów realizujących zadania ckziu (czyli placówek kształcenia ustawicznego, praktycznego, zawodowego oraz ośrodków dokształcania i doskonalenia zawodowego) jest możliwe. Zatem (oprócz CKZiU) podmiotami mogącymi realizować zadania CKZiU mogą być jednostki oświatowe prowadzące kształcenie zawodowe: Centra Kształcenia Zawodowego (CKZ); Centra Kształcenia Praktycznego (CKP); Centra Kształcenia Ustawicznego (CKU); Ośrodki Dokształcania i Doskonalenia Zawodowego oraz szkoły prowadzące kształcenie zawodowe.

39 Staże i praktyki realizowane w ramach RPO charakteryzują się wysoką jakością potwierdzoną zgodnością z Wytycznymi w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020 w obszarze edukacji.

40 Staże i praktyki realizowane w ramach RPO charakteryzują się wysoką jakością potwierdzoną zgodnością z Wytycznymi w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020 w obszarze edukacji.

41 W okresie 1 września 2017 r. - 31 sierpnia 2019 r. ze wsparcia w ramach RPO mogą korzystać także gimnazja, jak również szkoły powstałe w wyniku przekształcenia gimnazjum albo klasy gimnazjalne (powstałe w wyniku włączenia gimnazjów do innych szkół). Zgodnie z ustawą Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60) z dniem 1 września 2017 gimnazja jako typ szkoły ulegają stopniowemu wygaszaniu. Na rok szkolny 2017/2018 nie przeprowadza się postępowania rekrutacyjnego do klasy I gimnazjum. Z dniem 1 września 2017 r. likwiduje się klasę I, a w latach następnych kolejne klasy dotychczasowego gimnazjum. W przypadku nowych projektów finansowanych w ramach doradztwa edukacyjno-zawodowego skierowanych do gimnazjów i zasadniczych szkół zawodowych, które zostaną zlikwidowane w związku z reformą oświaty, wsparcie będzie skierowane jedynie do uczniów tych szkół.

Priorytet inwestycyjny	10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
zostaną objęci uczniowie 7 i 8 klas szkół podstawowych i szkół gimnazjalnych⁴², a kontynuacja wsparcia będzie prowadzona w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe). W RPO WM 2014-2020 w obszarze kształcenia zawodowego zostaną podjęte (podobnie jak w odniesieniu do kształcenia ogólnego) działania mające na celu budowanie i rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (umiejętności matematyczno przyrodnicze, umiejętności posługiwania się językami obcymi (w tym język polski dla cudzoziemców i osób powracających do Polski oraz ich rodzin), ICT, umiejętność rozumienia, kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość, krytyczne myślenie, rozwiązywanie problemów, umiejętność uczenia się, umiejętność pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy) działania na rzecz budowania kompetencji, postaw i rozwoju zainteresowań uczniów w zakresie nauk matematycznych, przyrodniczych i technicznych/ICT (w tym doposażenie), czyli kompetencji kluczowych, poszukiwanych na rynku pracy oraz działania umożliwiające realizację kompleksowych programów kształcenia praktycznego organizowane w miejscu pracy. Przedsięwzięcia zaprogramowane w PI 10iv będą realizowane na podstawie oceny potrzeb regionalnego rynku pracy, w szczególności z uwzględnieniem inteligentnych specjalizacji regionu. Ponadto stosowane będą preferencje dla projektów zapewniających sieciowanie szkół, np. w zakresie korzystania ze sprzętu do nauki zawodu. Ww. przedsięwzięciom będą odpowiadały działania w zakresie wspierania tworzenia w szkołach i placówkach kształcenia zawodowego warunków możliwie najbardziej zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy. Będą one polegały głównie na dostosowaniu warunków realizacji kształcenia w zawodach i wyposażaniu szkół i placówek w pomoce dydaktyczne i sprzęt (urządzenia/maszyny) umożliwiające kształcenie na najwyższym poziomie. Przy czym wsparcie w zakresie doposażenia nie może być realizowane jako samodzielne działanie, ale jedynie w powiązaniu z innymi przedsięwzięciami możliwymi do realizacji w PI 10iv. W ramach ww. celu przewiduje się także możliwość wsparcia centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego i/lub jednostek systemu oświaty realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego (centra kształcenia zawodowego i ustawicznego⁴³, prowadzą kwalifikacyjne kursy zawodowe, podejmują działania w zakresie poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, współpracują z pracodawcami i organizacjami pracodawców). Jednostki te powinny zostać wyposażone/doposażone w sprzęt, urządzenia i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji procesu kształcenia i egzaminowania. Instytucja Zarządzająca planując wsparcie w PI 10iv dokonuje analizy potrzeb szkół prowadzących kształcenie zawodowe pod kątem wyzwań regionalnego rynku pracy. Wsparcie	

42 Op.cit.

43 Zgodnie z Art 62a. Ustawy z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty organ prowadzący szkoły dla dorosłych, szkoły prowadzące kształcenie zawodowe lub placówki, o których mowa w art. 2 pkt 3a ustawy, może je połączyć w zespół, zwany „centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego”. W skład centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego powinna wchodzić co najmniej jedna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe. Centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego prowadzi kwalifikacyjne kursy zawodowe, a także podejmuje działania w zakresie poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej. Centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego współpracuje z pracodawcami i organizacjami pracodawców.”

Priorytet inwestycyjny	10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
w zakresie zakupu wyposażenia w 10iv realizowane jest w oparciu o powyższą analizę. Limit wydatków związanych z doposażeniem szkół i placówek kształcenia zawodowego w sprzęt niezbędny do realizacji kształcenia zawodowego nie przekroczy 20% całkowitej alokacji PI 10iv (włączając <i>cross-financing</i>). Wysokość limitu zostanie zweryfikowana w trakcie przeglądu śródkresowego programu. Interwencja pn. wsparcie rozwoju nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu W celu podniesienia kompetencji i kwalifikacji nauczycieli planuje się realizację m.in. studiów podyplomowych, szkoleń, praktyk, a także staży w przedsiębiorstwach. Zakres tematyczny praktyk i staży powinien obejmować zagadnienia związane z nowoczesnymi technologiami, oprogramowaniem i oprzyrządowaniem technicznym. Powinien również dotyczyć rozwiązań organizacyjnych w danej dziedzinie zawodowej. Planuje się również działania zapewniające pracodawcom partycypację w wyznaczaniu tendencji i kierunków zmian w kształceniu zawodowym. W ten typ działań przewiduje się włączenie, oprócz pracodawców, również technicznych uczelni wyższych funkcjonujących w regionie. W ramach ww. celu szczegółowego realizowane będą następujące wskaźniki rezultatu: • Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS; • Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu; • Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki (wskaźnik rezultatu długoterminowego); • Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe i umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu. W ramach celu szczegółowego Zwiększenie szans osób dorosłych na rynku pracy przez uczestnictwo w kształceniu i szkoleniu zawodowym będą realizowane następujące typy przedsięwzięć : • wsparcie kształcenia i szkolenia zawodowego osób dorosłych Ww. typ operacji jest kolejnym z elementów kształcenia priorytetowo traktowanym w UP, a także w RPO WM. Wsparcie może być realizowane w trybie pozaformalnym (w formach pozaszkolnych, np. przez realizację kwalifikacyjnych kursów zawodowych, i kursów umiejętności zawodowych) umożliwiającym podniesienie kwalifikacji, umiejętności zawodowych oraz w trybie formalnym (szkolnym), tj. przez zdobywanie/uzupełnianie przez	

Priorytet inwestycyjny	10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
osoby dorosłe wykształcenia w szkołach dla dorosłych na szczeblu podstawowym, gimnazjalnym⁴⁴, ponadpodstawowym, w tym w szkołach policealnych . W ramach ww. celu szczegółowego realizowane będą następujące wskaźniki rezultatu: • Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia. Interwencje zaplanowane w PI10iv m.in.: • ułatwią uczestnikom projektów rozpoczęcie/utrzymanie aktywności zawodowej; • wspierają budowanie społeczeństwa opartego na wiedzy; • kształtują nawyk uczenia się przez całe życie; • budują umiejętności poszukiwane na rynku pracy. Interwencja zaplanowana w PI 10iv realizuje cel główny Programu - Inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, w ramach drugiego celu strategicznego - Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenie chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację. PI 10iv realizować będzie cel szczegółowy Umowy Partnerstwa: <i>Lepsze kompetencje kadr gospodarki.</i> Interwencje zaplanowane w przedmiotowym celu szczegółowym odpowiadają na zalecenie CSR nr 2 dla Polski. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).	

⁴⁴ W okresie 1 września 2017 r. - 31 sierpnia 2019 r. ze wsparcia w ramach RPO mogą korzystać także gimnazja, jak również szkoły powstałe w wyniku przekształcenia gimnazjum albo klasy gimnazjalne (powstałe w wyniku włączenia gimnazjów do innych szkół).

Zgodnie z ustawą Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60) z dniem 1 września 2017 gimnazja jako typ szkoły ulegają stopniowemu wygaszaniu. Na rok szkolny 2017/2018 nie przeprowadza się postępowania rekrutacyjnego do klasy I gimnazjum. Z dniem 1 września 2017 r. likwiduje się klasę I, a w latach następnych kolejne klasy dotychczasowego gimnazjum.

Priorytet inwestycyjny	10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
Zestawienie grup docelowych: • uczniowie i słuchacze szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe; • osoby w wieku dorosłe, od 18 r.ż., zgłaszające z własnej inicjatywy chęć kształcenia formalnego, podnoszenia, uzupełniania kwalifikacji lub ich formalnego potwierdzenia; • placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki doksztalcenia • i doskonalenia zawodowego, centra kształcenia zawodowego i ustawicznego; • gimnazjaliści⁴⁵ i uczniowie 7 i 8 klas szkół podstawowych (w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego); • młodociani pracownicy; • szkoły i placówki oświatowe oraz ich organy prowadzące realizujące kształcenie zawodowe oraz szkoły artystyczne kształcące w zawodach artystycznych; • nauczyciele kształcenia zawodowego szkół i placówek oświatowych; • instruktorzy praktycznej nauki zawodu.	

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Priorytet inwestycyjny	10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
Proces oceny i wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 będzie przebiegał zgodnie z procedurami zatwierdzonymi przez IZ oraz w oparciu o transparentne i niedyskryminujące kryteria przyjęte przez Komitet Monitorujący, powiązane z planowanymi do osiągnięcia celami, produktami i rezultatami.	

⁴⁵ W okresie 1 września 2017 r. - 31 sierpnia 2019 r. ze wsparcia w ramach RPO mogą korzystać także gimnazja, jak również szkoły powstałe w wyniku przekształcenia gimnazjum albo klasy gimnazjalne (powstałe w wyniku włączenia gimnazjów do innych szkół). Zgodnie z ustawą Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60) z dniem 1 września 2017 gimnazja jako typ szkoły ulegają stopniowemu wygaszaniu. Na rok szkolny 2017/2018 nie przeprowadza się postępowania rekrutacyjnego do klasy I gimnazjum. Z dniem 1 września 2017 r. likwiduje się klasę I, a w latach następnych kolejne klasy dotychczasowego gimnazjum.

Priorytet inwestycyjny	10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
	W przypadku PI 10iv, przyjęte zasady oceny i wyboru projektów przyczyniają się do osiągnięcia założonych celów, tj. <i>Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego</i>, jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu, tj. liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu; liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS; liczby uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki, liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu oraz celu <i>Zwiększenie szans osób dorosłych na rynku pracy przez uczestnictwo w kształceniu i szkoleniu zawodowym</i>, jak również do realizacji przyjętych wskaźników rezultatu liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia. Jednocześnie, zgodnie z Umową Partnerstwa, przyjęte zasady sprzyjają oszczędnemu, efektywnemu i wydajnemu wydatkowaniu środków, co zapewni realizację wskaźników z zachowaniem efektywności kosztowej. Kryteria wyboru projektów przedkładać Komitetowi Monitorującemu będą bazowały na kierunkowych zasadach wyboru projektów oraz preferencjach. Kierunkowe zasady wyboru będą każdorazowo uwzględniane przez KM, natomiast preferencje mogą być zastosowane w zależności od specyfiki konkursu. Projekty związane z zakupem sprzętu lub infrastruktury (w ramach cross-financingu) w szkołach i placówkach edukacyjnych będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS. Kryteria będą uwzględniać wyniki edukacyjne szkół i premiować szkoły położone na terenach wiejskich. Kierunkowe kryteria: kluczowe w ramach oceny projektów będzie kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami (planowane nakłady finansowe a efekty) i potrzebami rynku pracy; jednym z czynników branych pod uwagę przy wyborze projektu będzie koncepcja adekwatności wybranych działań do potrzeb wykazanych w diagnozie wdrażanie założeń poszczególnych polityk horyzontalnych tj. polityki równych szans, niedyskryminacji i zrównoważonego rozwoju adekwatnie do obszaru merytorycznego osi. Preferowane będą: • projekty zgodne z celami RIS; • projekty angażujące kapitał prywatny; • projekty zapewniające sieciowanie szkół; • projekty realizowane na obszarach z ograniczonym dostępem do infrastruktury podstawowej i usług publicznych;

Priorytet inwestycyjny	10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
• projekty realizowane w partnerstwie w szczególności szkół placówek z pracodawcami/przedsiębiorcami (w skład którego wchodzi co najmniej jedna szkoła i jeden przedsiębiorca). Planowane jest stosowanie następujących trybów wyboru projektów: • konkursowy, • pozakonkursowy. Tryb konkursowy jest trybem podstawowym i stosowany jest w obszarach, gdzie rozwiązanie danego problemu nastąpi poprzez realizację różnych projektów przynoszących porównywalne rezultaty, tzn., że ten sam cel może zostać osiągnięty w wyniku realizacji różnych interwencji. W ramach trybu konkursowego przewiduje się również ogłaszanie odrębnych postępowań na wybór inwestycji wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi oraz ze Strategii ZIT WOF. Dla projektów wynikających z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi w procesie oceny przewidziane są dodatkowe punkty preferencyjne. W trybie pozakonkursowym będą wybierane projekty wdrożeniowe zgodnie z UP, o kluczowym znaczeniu dla realizacji Programu, polegające na świadczeniu usług edukacji na rzecz ostatecznych odbiorców wsparcia. Projekty wybierane w trybie pozakonkursowym, tak jak projekty konkursowe, w celu otrzymania wsparcia będą musiały otrzymać pozytywną ocenę zgodnie z kryteriami przyjętymi przez Komitet Monitorujący. W trybie pozakonkursowym realizowane będą projekty stypendialne, adresowane do uczniów z wysokimi wynikami/osiągnięciami w zakresie przedmiotów i umiejętności zawodowych. Projekt w trybie pozakonkursowym realizowany będzie przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego.	

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Priorytet inwestycyjny	10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
Możliwość wykorzystania instrumentów finansowych, ich zakres i wielkość określa ocena ex-ante przeprowadzona na podstawie art. 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013. Zasady dotyczące możliwości zastosowania pomocy zwrotnej określają art. 66 - 69 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 na podstawie obowiązujących regulacji. <u>Wdrażanie instrumentów finansowych może odbywać się w trybie pozakonkursowym.</u>	

Tabela 5: Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Priorytet inwestycyjny		10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
PX41	Liczba szkół i placówek objętych wsparciem w zakresie realizacji zadań w obszarze doradztwa edukacyjno – zawodowego	szt.	EFS	Lepiej rozwinięte			816,00	SL2014	1raz/rok
PX42	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	szt.	EFS	Lepiej rozwinięte			232,00	SL2014	1raz/rok
PX43	Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w Programie	szt.	EFS	Lepiej rozwinięte			7,00	SL2014	1raz/rok
PX44	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			13 232,00	SL2014	1raz/rok
PX46	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			1 948,00	SL2014	1raz/rok

Priorytet inwestycyjny		10iv - Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami							
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	W	T		
PX47	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			4 837,00	SL2014	1raz/rok
PX19	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			4 866,00	SL2014	1raz/rok
PX49	Liczba uczniów objętych wsparciem stypendialnym w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			1 922,00	SL2014	1raz/rok

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład w realizację celów tematycznych 1–7

Oś priorytetowa	X - Edukacja dla rozwoju regionu
Wkład CT 10 w CT 1-7: - dostosowanie kompetencji kadr do potrzeb rynku pracy w wyniku interwencji w ramach działań przewidzianych w CT 10 (PI 10i, 10iii, 10iv) będzie komplementarne z PI 3c. - wspieranie powrotu do zatrudnienia kobiet dzięki tworzeniu miejsc edukacji przedszkolnej, w wyniku interwencji w PI 10i będzie komplementarne z PI 3c.	

Tabela 6: Ramy wykonania dla osi priorytetowej

Oś priorytetowa			X - Edukacja dla rozwoju regionu										
Nr identyfikacyjny	Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
						M	W	T	M	W	T		
FIX1	Finansowe	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR	EFS	Lepiej rozwinięte			41 198 924			198 189 517,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 100% alokacji w ramach Osi
PX31	Produkt	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			4 432			11 819,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 7% alokacji w ramach Osi
PX44	Produkt	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			4160			13 232,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 17% alokacji w ramach Osi
PX19	Produkt	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności	osoby	EFS	Lepiej rozwinięte			15 205			40 546,00	SL2014	Wskaźnik obejmuje 27% alokacji w ramach Osi

Oś priorytetowa			X - Edukacja dla rozwoju regionu										
Nr identyfikacyjny	Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.			Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika
						M	W	T	M	W	T		
		uniwersalnych w programie											

Kategorie interwencji

Kategorie interwencji odpowiadające treści osi priorytetowej w oparciu o klasyfikację przyjętą przez Komisję oraz szacunkowy podział wsparcia Unii.

Tabela 7: Wymiar 1 – Zakres interwencji

Oś priorytetowa		X - Edukacja dla rozwoju regionu	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ESF	Lepiej rozwinięte	115. Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia	73 956 501,00
ESF	Lepiej rozwinięte	117. Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	16 187 817,00
ESF	Lepiej rozwinięte	118. Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmocnienie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	68 407 296,00

Tabela 8: Wymiar 2 – Forma finansowania

Oś priorytetowa		X - Edukacja dla rozwoju regionu	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ESF	Lepiej rozwinięte	01. Dotacja bezzwrotna	158 551 614,00

Tabela 9: Wymiar 3 – Typ obszaru

Oś priorytetowa		X - Edukacja dla rozwoju regionu	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ESF	Lepiej rozwinięte	01. Duże obszary miejskie (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia)	56 373 430,00
ESF	Lepiej rozwinięte	02. Małe obszary miejskie (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia)	80 533 471,00
ESF	Lepiej rozwinięte	03. Obszary wiejskie (o małej gęstości zaludnienia)	21 644 713,00

Tabela 10: Wymiar 4 – Terytorialne mechanizmy wdrażania

Oś priorytetowa		X - Edukacja dla rozwoju regionu	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ESF	Lepiej rozwinięte	01. Zintegrowane inwestycje terytorialne - miejskie	10 923 086,00
ESF	Lepiej rozwinięte	07. Nie dotyczy	147 628 528,00

Tabela 11: Wymiar 6 – dodatkowy temat EFS

Oś priorytetowa		X - Edukacja dla rozwoju regionu	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota €
ESF	Lepiej rozwinięte	05. Zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjnych i komunikacyjnych	12 082 241,00
ESF	Lepiej rozwinięte	06. Niedyskryminacja	158 551 614,00
ESF	Lepiej rozwinięte	07. Równouprawnienie płci	158 551 614,00

Krótki opis planowanego wykorzystania pomocy technicznej, w tym, w razie potrzeby, przedsięwzięć mających na celu wzmacnianie zdolności administracyjnych instytucji zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę programów i beneficjentów.

Oś priorytetowa:	X - Edukacja dla rozwoju regionu
Nie przewiduje się odrębnego angażowania środków pomocy technicznej na rzecz zapewnienia warunków i rozwiązań dla sprawnego wdrażania OP X, gdyż planowane wykorzystanie pomocy technicznej określone jest w ramach OP XI Pomoc Techniczna i	

przewiduje ono realizację zadań służących zapewnieniu skutecznego wdrożenia wszystkich OP I – X RPO WM 2014 – 2020.

2.11 Oś priorytetowa XI - Pomoc Techniczna

Fundusz i kategoria regionu

Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji (wydatki kwalifikowalne ogółem lub publiczne wydatki kwalifikowalne)
EFS	Lepiej rozwinięte	Ogółem

Cele szczegółowe i oczekiwane rezultaty

Nr identyfikacyjny	Cel szczegółowy	Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii
XI1	Utrzymanie optymalnego poziomu zatrudnienia, wysoko wykwalifikowanej kadry, niezbędnych warunków pracy gwarantujących skuteczne wykonywanie obowiązków związanych z realizacją RPO WM	Oczekiwany rezultat: dostępność niezbędnych i kompetentnych zasobów kadrowych i innych gwarantujących sprawne wdrażanie RPO WM 2014-2020 Wsparcie ze środków pomocy technicznej zapewni utrzymanie optymalnego poziomu zatrudnienia w instytucjach zaangażowanych, wysoką jakość kadr oraz stałe podnoszenie kompetencji osób dokonujących oceny i kontroli projektów, a także elastyczne dostosowywanie zasobów pracowników do aktualnych potrzeb wdrożeniowych. Pozwoli również na wyeliminowanie luk administracyjnych w procesie realizacji RPO WM 2014-2020 oraz skuteczne i efektywne działanie administracji zaangażowanych instytucji. Nieodłącznym składnikiem zapewniającym sprawne funkcjonowanie instytucji jest również utrzymanie kosztów organizacyjnych i administracyjnych, na optymalnym poziomie zapewniającym adekwatne warunki pracy. Dla zapewnienia podniesienia poziomu oraz aktualizacji dotychczasowej wiedzy merytorycznej pracowników wydziałów wdrażających organizowane będą adekwatne do potrzeb szkolenia merytoryczne i posiłkowanie się ekspertami zewnętrznymi w trudniejszych przypadkach. System zatrudnienia oraz zapewnienia właściwego poziomu wyszkolenia kadr został opracowany na podstawie <i>Planu działań na rzecz potencjału administracyjnego RPO WM 20104-2020</i>. Potrzeby kadrowe mające miejsce w IZ RPO WM 2014-2020, z uwagi na konieczność łączenia prac nad wdrażaniem RPO na lata 2007-2013 i prowadzenia jednocześnie intensywnych przygotowań do wdrażania kolejnej perspektywy finansowej oraz przejęcia

Nr identyfikacyjny	Cel szczegółowy	Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii
		nowych zadań związanych z rolą IC, wdrażaniem RIS, konsolidacji działań promocyjnych, a także konsolidacji nowych zadań związanych z zarządzaniem mechanizmami RIT zostaną zoptymalizowane etatowo. Uwzględniony będzie udział niezbędnych kosztów bazowych, nieodzownych dla realizacji Programu, jednakże z uwagi na nowy charakter koniecznych interwencji zostaną dokonane korekty priorytetyzacji poszczególnych przedsięwzięć w kierunku zwiększenia wsparcia potencjału beneficjentów i włączenia partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz zapewnienia m.in. komplementarności instytucjonalnej i wdrożeniowej planowanego wsparcia. Doświadczenia poprzednich perspektyw finansowych oraz wyniki badań ewaluacyjnych potwierdzają, iż wypracowany w latach 2007-2013 system zarządzania i wdrażania RPO WM i PO KL należy ocenić pozytywnie, zaś potencjał administracyjny zaangażowanych instytucji, istniejące zasoby ludzkie są wystarczające do realizacji założeń i celów dwufundusowego RPO WM 2014-2020 oraz charakteryzują się wysokim poziomem zaawansowania. Największy udział w strukturze wydatków na potrzeby realizacji programów 2007-2013 miały wydatki związane bezpośrednio z zapewnieniem i utrzymaniem niezbędnego poziomu zatrudnienia kadr na adekwatnym poziomie (ok. 62%) oraz wyposażeniem stanowisk pracy, kosztami administracyjnymi i szkoleniami pracowników (ok. 13%). Mocną stroną systemu zarządzania RPO na lata 2007-2013 oraz komponentu regionalnego PO KL była niska fluktuacja pracowników. Porównując dane dotyczące odpływu pracowników regionalnych programach operacyjnych można zauważyć, że poziom odpływu pracowników w RPO województwa mazowieckiego jest najniższy na tle innych RPO (około 1%, podczas gdy np. w zachodniopomorskim było to 8%). Deklarowany średni staż pracy pracowników instytucji systemu RPO WM wynosi 8 lat. Duża ich część pracowała przed podjęciem zatrudnienia przy obsłudze środków

Nr identyfikacyjny	Cel szczegółowy	Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii
		europejskich i posiada ponad dwuletni staż pracy w instytucjach RPO WM.

Tabela 12: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Oś priorytetowa		XI1 - Utrzymanie optymalnego poziomu zatrudnienia, wysoko wykwalifikowanej kadry, niezbędnych warunków pracy gwarantujących skuteczne wykonywanie obowiązków związanych z realizacją RPO WM									
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa			Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
			M	W	T		M	W	T		
XI11	Poziom fluktuacji pracowników w instytucjach zaangażowanych w RPO WM	%			5,32	2013			5,00	statystyki własne	1raz/rok
XI12	Średnioroczna liczba form szkoleniowych na jednego pracownika instytucji systemu wdrażania RPO WM	szt.			2,00	2013			3,00	SL2014	1raz/rok

Cele szczegółowe i oczekiwane rezultaty

Nr identyfikacyjny	Cel szczegółowy	Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii
XI2	Skutecznie działający i użyteczny system informatyczny na potrzeby monitorowania postępów we wdrażaniu i efektywna wymiana doświadczeń, przepływ informacji pomiędzy uczestnikami systemu realizacji RPO WM, ze szczególnym uwzględnieniem partnerów	Oczekiwane rezultaty: • sprawna realizacja kluczowych procesów wdrażania RPO WM 2014-2020 Środki pomocy technicznej w perspektywie 2014-2020 zapewnią wydajny system wdrażania, wysoką jakość realizacji kluczowych procesów i zastosowanie adekwatnych narzędzi, do których należy przede wszystkim sprawnie działające i użyteczne systemy informatyczne wykorzystywane w procesie realizacji RPO WM 2014-2020 oraz skuteczny system wymiany doświadczeń i przepływu informacji pomiędzy uczestnikami systemu realizacji Programu, ze szczególnym uwzględnieniem udziału partnerów. W obecnej perspektywie oczekuje się udoskonalenia systemu wyboru i oceny projektów oraz zapewnienie podnoszenia kwalifikacji ekspertów. Przyczyni się to do zagwarantowania wystarczającej selektywności i promowania najbardziej odpowiednich i innowacyjnych rozwiązań, a przede wszystkim do skrócenia procesu oceny wniosków o dofinansowanie. W znacznej mierze wzrośnie znaczenie sprawnego systemu monitorowania i kontroli prawidłowości realizacji projektów w ramach RPO WM 2014-2020 oraz zapewnienie pełnej zgodności z politykami UE, stworzenia adekwatnego systemu kryteriów wyboru projektów na poziomie wspierania prac członków KM. Odpowiednio skoordynowany plan ewaluacji pozwoli na elastyczne wdrażanie rekomendacji, co zapewni sprawną identyfikację problemów i pozwoli na szybkie podjęcie środków zaradczych. Zapewnienie udziału właściwych partnerów, np. organizacji ds. środowiska, ds. innowacyjności, ds. równości i społeczeństwa obywatelskiego, specjalizujących się w niedyskryminacji, na etapie programowania oraz w trakcie realizacji RPO WM 2014-2020, wpłynie

Nr identyfikacyjny	Cel szczegółowy	Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii
		na poprawę jego jakości. Silny akcent zostanie położony na umożliwienie kontaktów i sprawnego systemu wymiany doświadczeń oraz przepływu informacji pomiędzy instytucjami innych programów regionalnych i krajowych. Optymalne wykorzystanie funduszy zostanie zapewnione dzięki kordynacji działań w ramach celu 2 polegających na ukierunkowaniu wzajemnych działań edukacyjnych, wprowadzaniu procedur wymiany dobrych praktyk i transferu know-how, określanie wspólnych innowacyjnych rozwiązań dla nowych wyzwań oraz kreślonych w zaleceniach Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na kolejne lata. W latach 2007-2013 koszty organizacji procesu wdrożenia programów, czyli organizacji procesów wyboru i oceny projektów, doradztwa stanowiły ok. 8%, zaś ok. 1% wynosiło zapotrzebowanie na działania służb kontroli i koszty badań ewaluacyjnych. Działania te obejmowały głównie finansowanie systemów informatycznych, generatora wniosków, sporządzanie specjalistycznych ekspertyz na potrzeby oceny projektów, działania kontrolne.

Tabela 12: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Oś priorytetowa		XI2 - Skutecznie działający i użyteczny system informatyczny na potrzeby monitorowania postępów we wdrażaniu i efektywna wymiana doświadczeń, przepływ informacji pomiędzy uczestnikami systemu realizacji RPO WM, ze szczególnym uwzględnieniem partnerów									
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa			Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
			M	W	T		M	W	T		
XI21	Odsetek wdrożonych rekomendacji operacyjnych	%			77,00	2013			50,00	KJE	1raz/rok
XI22	Średni czas zatwierdzenia projektu (od złożenia wniosku o dofinansowanie do podpisania umowy)	liczba dni			335,00	2013			285,00	SL2014	1raz/rok
XI23	Średnia ocena użyteczności systemu informatycznego	skala 1-5			2,04	2013			4,00	ankieta	1raz/rok

Cele szczegółowe i oczekiwane rezultaty

Nr identyfikacyjny	Cel szczegółowy	Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii
XI3	Wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów programu, ze szczególnym uwzględnieniem JST, innych beneficjentów pełniących kluczową rolę w systemie RPO WM	Oczekiwane rezultaty: skuteczność beneficjentów w aplikowaniu i realizacji projektów Impulsem dla powodzenia we wdrożeniu RPO WM 2014-2020 i osiągnięcie zakładanego wzrostu rozwoju społeczno-gospodarczego regionu Mazowska jest wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu, ze szczególnym uwzględnieniem JST oraz innych beneficjentów pełniących kluczową rolę w systemie. Narzędziem dla osiągnięcia powyższego rezultatu jest dopasowanie specjalistycznych szkoleń do określonych na poziomie projektów wyzwań i potrzeb beneficjentów. Ponadto udzielanie wsparcia w procesie przygotowania projektów realizowanych przez RIT przyczyni się do zwiększenia wewnętrznego potencjału popytowego, szczególnie słabszych JST. Wzmocnienie efektywności środków RPO WM 2014-2020 osiągnięte zostanie dzięki podniesieniu skuteczności i dynamiki absorpcji w przypadku projektów kluczowych i innowacyjnych oraz bardziej wymagających, przy pomocy wsparcia doradczego w formie Project pipeline. Instrument ten będzie skierowany przede wszystkim do beneficjentów realizujących kluczowe projekty z punktu widzenia rozwoju województwa mazowieckiego i realizacji RPO WM 2014-2020. Równolegle ze wsparciem doradczym będzie realizowane wspomaganie szkoleniowe w wyspecjalizowanych zakresach powiązanych ściśle z przygotowywanymi projektami. Planowane jest szczególne wsparcie ze środków PT w zakresie zwiększenia potencjału administracyjnego i kompetencji pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie osią pierwszą w odniesieniu do zarządzania cyklem rozwoju innowacji, w tym metodologii klasyfikowania i oceny gotowości technologii oraz oceną ryzyka związanego z realizacją projektów innowacyjnych.

Tabela 12: Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Oś priorytetowa		XI3 - Wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów programu, ze szczególnym uwzględnieniem JST, innych beneficjentów pełniących kluczową rolę w systemie RPO WM									
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa			Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
			M	W	T		M	W	T		
XI31	Ocena przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów	skala 1-5			4,59	2013			4,60	ankieta	1raz/rok

Cele szczegółowe i oczekiwane rezultaty

Nr identyfikacyjny	Cel szczegółowy	Rezultaty, które państwo członkowskie zamierza osiągnąć przy wsparciu Unii
XI4	Zapewnienie dopasowanego do potrzeb odbiorców przekazu w zakresie celów i korzyści z wdrażania RPO WM	Oczekiwane rezultaty: skuteczna i efektywna informacja i promocja RPO WM 2014-2020 Monitorowanie oczekiwanych rezultatów dla celu 4 odbywa się wyłącznie na poziomie krajowym, w ramach PO PT 2014-2020. W latach 2007-2013 blisko 16% alokacji EFRR i EFS zostało przeznaczone na działania komunikacyjne i szkolenia dla beneficjentów. Z uwagi na bardzo trudne oszacowanie efektywności wielu działań oraz wykazanie wartości dodanej wysokość środków na działania informacyjnych i promocyjnych RPO WM 2014-2020, w stosunku do perspektywy 07-13, została bardzo znacznie obniżona oraz dokonano koncentracji środków na kampanie informacyjne związane ściśle z planowanymi konkursami, tj. podnoszeniem świadomości na temat potencjalnego finansowania działań związanych z klimatem lub odnawialnych źródeł energii w zakresie efektywności energetycznej, itp. Ogólne kampanie horyzontalne podnoszące świadomość społeczeństwa prowadzone będą wyłącznie na poziomie krajowym, zaś na poziomie regionalnym będą zorientowane na kampanie obligatoryjne o szerokim zasięgu, związane ściśle z RPO WM 2014-2020. Realizacja przyjętej <i>Strategii komunikacji RPO WM</i> zapewni spójny przekaz i lepsze wykorzystanie narzędzi służących prawidłowej informacji podnoszącej wiedzę nt. możliwości, skuteczności i efektywności wykorzystywania funduszy unijnych oraz promowania dobrych praktyk i wysokich standardów przy realizacji przedsięwzięć. Ponadto jednolity przekaz dotrze do społeczności lokalnych z informacją nt. osobistych korzyści w wymiarze środków, jakie pozyskuje sama jako beneficjent, środków które wykorzystują przedsiębiorcy – pracodawcy oraz środków przyczyniających się do poprawy jakości życia w miejscu zamieszkania.

Opis przedsięwzięć, które mają otrzymać wsparcie, oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Oś priorytetowa	XI - Pomoc Techniczna
Wsparcie w ramach OP XI Pomoc Techniczna będzie miało komplementarny charakter wobec krajowego PO PT 2014-2020, jednakże ograniczony do interwencji regionalnej, projektów realizowanych na terenie i na rzecz województwa mazowieckiego. W celu utrzymania wysoko wykwalifikowanych kadr oraz zapewnienia niezbędnych warunków pracy – w ramach celu szczegółowego XI1 -planuje się: • Finansowanie wynagrodzeń pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO WM 2014-2020; • Finansowanie kosztów organizacyjnych, technicznych i administracyjnych; • Szkolenia specjalistyczne odpowiadające na potrzeby identyfikowane na poziomie RPO WM 2014-2020 (np. rozliczanie projektów, zarządzanie projektami); • Szkolenia indywidualne na podstawie planów szkoleń instytucji. W działaniach szkoleniowych położony zostanie nacisk na podniesienie kompetencji pracowników zaangażowanych w ocenę, monitorowanie oraz kontrolę projektów zgodnie z planem rozwoju HR. Szkolenia horyzontalne organizowane są wyłącznie w ramach PO PT 2014-2020. Działania na rzecz realizacji celu szczegółowego XI2 – zapewnia się, że wszystkie urządzenia zakupione ze środków PT (EFRR i EFS) w latach 2007-2013, stanowiące zarówno wyposażenie stanowisk pracy osób zaangażowanych w realizację funduszy UE (takie, jak meble; sprzęt komputerowy; oprogramowanie; licencje itp.) jak i wydatki poniesione na remonty i adaptacje pomieszczeń, zostaną wykorzystane z zachowaniem zasady trwałości projektu w pracach na rzecz implementacji RPO WM 2014-2020. W obecnym okresie 2014-2020 zapewniona zostanie zasada aktywnego włączenia partnerów społeczno-gospodarczych gwarantujących sprawniejsze i efektywniejsze programowanie oraz system oceny i wyboru projektów, a także będą kontynuowane procesy usprawniające system wdrażania operacji w ramach RPO WM 2014-2020 poprzez: • Finansowanie ewaluacji specyficznych dla RPO WM 2014-2020; • Wsparcie procesów realizacji RPO WM 2014-2020 (np. wybór projektów); • Finansowanie narzędzi informatycznych na potrzeby instytucji wdrażania RPO WM 2014-2020; • Finansowanie lokalnego systemu informatycznego służącego wdrażaniu RPO WM 2014-2020; • Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych oraz innych ciał dialogu społecznego funkcjonujących na poziomie RPO WM 2014-2020; • Wsparcie eksperckie i prawne na potrzeby wdrażania RPO WM 2014-2020;	

Oś priorytetowa	XI - Pomoc Techniczna
• Zapewnienie monitoringu, ewaluacji i aktualizacji regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji⁴⁶, obejmujące: – proces przedsiębiorczego odkrywania, angażujący regionalne instytucje zarządzającą i pośredniczące, oraz zainteresowane podmioty takie, jak uniwersytety, inne instytucje szkolnictwa wyższego, przedsiębiorców, oraz partnerów społecznych; oraz – stopę zwrotu na inwestycji w zakresie strategii inteligentnych specjalizacji, obliczaną dla EFRR i EFS⁴⁷. Środki pomocy technicznej nie będą wykorzystywane do budowy ani remontów budynków administracji publicznej. Osiągnięcie celu 3 będzie polegało na stałym podnoszeniu kompetencji absorpcyjnych beneficjentów oraz wspieraniu projektów trudnych i kluczowych dla rozwoju województwa mazowieckiego. Oś PT przewiduje środki skierowane na działania obejmujące wspieranie beneficjentów w procesie przygotowania dokumentacji, weryfikacji przygotowanej dokumentacji oraz doradztwo przy poprawie zweryfikowanej dokumentacji itd., np. przy pomocy instrumentu Project pipeline. Ponadto przewiduje się w OP I dodatkowe wykorzystanie wsparcia ze środków PT w zakresie zwiększenia potencjału administracyjnego i kompetencji pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie osią pierwszą w odniesieniu do zarządzania cyklem rozwoju innowacji, w tym metodologii klasyfikowania i oceny gotowości technologii oraz oceną ryzyka związanego z realizacją projektów innowacyjnych. Wspieranie rozwoju potencjału beneficjentów będzie realizowane poprzez: • Szkolenia specjalistyczne odpowiadające potrzebom beneficjentów i potencjalnych beneficjentów identyfikowanym na poziomie wdrażania poszczególnych projektów (np. rozliczanie projektów, zarządzanie projektami); • Project pipeline. Koszty operacyjne związane z koordynacją, zarządzaniem i wdrażaniem ZIT miasta st. Warszawy, zgodnie UP, będą współfinansowane ze środków Funduszu Spójności w ramach OP 2: Potencjał beneficjentów funduszy europejskich PO PT 2014-2020. Zapewnienie informacji o możliwościach wsparcia z FE oraz ugruntowanie wiedzy na ich temat i wpływie na rozwój woj. mazowieckiego zapewnią działania zgodne ze Strategią Komunikacji RPO WM: • Portale internetowe poświęcone wdrażaniu projektów w RPO WM 2014-2020; • Działania informacyjne, promujące możliwości finansowania i realizowane strategie oraz przedstawiające osiągnięcia RPO WM 2014-2020, w tym promujące uruchomienie Programu; • Działania informacyjne podejmowane na podstawie strategii komunikacji RPO WM, zgodnie z art. 116 Rozporządzenia PE i Rady nr 1303/2013 (np. informowanie o naborach, wybranych obszarach wsparcia właściwych dla RPO WM 2014-2020).	

⁴⁶ W zakresie wsparcia EFRR i EFS dla regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji.

⁴⁷ Stopa zwrotu powinna być obliczana począwszy od 2016 r. z zastosowaniem jednolitej metodologii.

Oś priorytetowa	XI - Pomoc Techniczna
Alokacja wkładu UE dla OP XI zapewni osiągnięcie wymienionych powyżej rezultatów przypisanych do tej osi, co bezpośrednio przełoży się na wykonanie celów i rezultatów prognozowanych dla realizacji RPO WM 2014-2020, zaś działania te będą realizowane w zgodności z politykami horyzontalnymi UE, w szczególności z zasadą promowania równych szans, zapobiegania dyskryminacji oraz zasadą zrównoważonego rozwoju. Zestawienie głównych grup beneficjentów: • Instytucja Zarządzająca RPO WM 2014-2020 wraz z Instytucją Certyfikującą (IC); • instytucje pośredniczące (IP); • inne podmioty, które zostaną delegowane do wykonywania czynności związanych z programowaniem i wdrażaniem RPO WM 2014-2020, w zakresie tych czynności (jeśli znajdzie zastosowanie). Tryb naboru: Z uwagi na specyfikę interwencji oraz beneficjentów określonych podmiotowo w programie, nabory na projekty w ramach osi będą odbywały się w trybie pozakonkurencyjnym, zgodnie z przyjętymi zasadami realizacji.	

Tabela 13: Wskaźniki produktu

Oś priorytetowa		XI - Pomoc Techniczna				
Nr identyfikacyjny	Wskaźnik (nazwa wskaźnika)	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023) (opcjonalnie)			Źródło danych
			M	W	T	
PXI1	Liczba etatomiesięcy finansowanych ze środków pomocy technicznej	szt.				SL2014
PXI10	Liczba projektów objętych wsparciem (Project pipeline)	szt.				Sprawozdawczość 1raz/rok
PXI11	Liczba odwiedzin portalu informacyjnego/serwisu internetowego	szt.				SL2014
PXI12	Liczba odwiedzin portalu informacyjnego/serwisu internetowego	szt.				SL2014
PXI2	Liczba zakupionych urządzeń oraz elementów wyposażenia stanowiska pracy	szt.				SL2014
PXI3	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	osoby				SL2014
PXI4	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	szt.				SL2014
PXI5	Liczba utworzonych lub dostosowanych systemów informatycznych	szt.				SL2014
PXI6	Liczba użytkowników systemów informatycznych	osoby				SL2014
PXI7	Liczba zorganizowanych spotkań, konferencji, seminariów	szt.				SL2014
PXI8	Liczba opracowanych ekspertyz	szt.				SL2014
PXI9	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	osoby				SL2014

Kategorie interwencji

Kategorie interwencji oparte na klasyfikacji przyjętej przez Komisję oraz szacunkowy podział wsparcia Unii.

Tabela 14: Wymiar 1 – Zakres interwencji

Oś priorytetowa		XI - Pomoc Techniczna	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (EUR)
EFS	Lepiej rozwinięte	121. Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola	66 511 136,00
EFS	Lepiej rozwinięte	122. Ewaluacja i badania	799 915,00
EFS	Lepiej rozwinięte	123. Informacja i komunikacja	5 680 668,00

Tabela 15: Wymiar 2 – Forma finansowania

Oś priorytetowa		XI - Pomoc Techniczna	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (EUR)
EFS	Lepiej rozwinięte	01. Dotacja bezzwrotna	72 991 719,00

Tabela 16: Wymiar 3 – Typ obszaru

Oś priorytetowa		XI - Pomoc Techniczna	
Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (EUR)
EFS	Lepiej rozwinięte	07. Nie dotyczy	72 991 719,00

3. PLAN FINANSOWY

Tabela 17: Środki finansowe z poszczególnych funduszy oraz kwoty na rezerwę wykonania

Fundusz	Kategoria regionu	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		Ogółem	
		Główna alokacja	Rezerwa wykonania	Główna alokacja	Rezerwa wykonania	Główna alokacja	Rezerwa wykonania	Główna alokacja	Rezerwa wykonania	Główna alokacja	Rezerwa wykonania	Główna alokacja	Rezerwa wykonania	Główna alokacja	Rezerwa wykonania	Główna alokacja	Rezerwa wykonania
EFRR	Lepiej rozwinięte	195 136 066,00	12 455 492,00	199 109 871,00	12 709 140,00	203 160 314,00	12 967 679,00	207 277 081,00	13 230 452,00	211 472 025,00	13 498 215,00	215 746 831,00	13 771 074,00	220 102 952,00	14 049 125,00	1 452 005 140,00	92 681 177,00
Ogółem EFRR	Lepiej rozwinięte	195 136 066,00	12 455 492,00	199 109 871,00	12 709 140,00	203 160 314,00	12 967 679,00	207 277 081,00	13 230 452,00	211 472 025,00	13 498 215,00	215 746 831,00	13 771 074,00	220 102 952,00	14 049 125,00	1 452 005 140,00	92 681 177,00
EFS	Lepiej rozwinięte	68 867 814,00	4 395 819,00	70 270 258,00	4 485 336,00	71 699 749,00	4 576 580,00	73 152 647,00	4 669 318,00	74 633 135,00	4 763 817,00	76 141 808,00	4 860 115,00	77 679 179,00	4 958 246,00	512 444 590,00	32 709 231,00
Ogółem EFS	Lepiej rozwinięte	68 867 814,00	4 395 819,00	70 270 258,00	4 485 336,00	71 699 749,00	4 576 580,00	73 152 647,00	4 669 318,00	74 633 135,00	4 763 817,00	76 141 808,00	4 860 115,00	77 679 179,00	4 958 246,00	512 444 590,00	32 709 231,00
Ogółem	Lepiej rozwinięte	264 003 880,00	16 851 311,00	269 380 129,00	17 194 476,00	274 860 063,00	17 544 259,00	280 429 728,00	17 899 770,00	286 105 160,00	18 262 032,00	291 888 639,00	18 631 189,00	297 782 131,00	19 007 371,00	1 964 449 730,00	125 390 408,00

Tabela 18a: Plan finansowy

Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji wsparcia Unii (całkowity koszt kwalifikowalny lub publiczny koszt kwalifikowalny)	Wsparcie Unii (a)	Wkład krajowy (b) = (c) + (d)	Szacunkowy podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem (e) = (a) + (b)	Stopa dofinansowania (f) = (a) / (e) ⁴⁸	Wkład EBI (g)	Główna alokacja		Rezerwa wykonania		Kwota rezerwy wykonania w stosunku do ogólnej kwoty wsparcia Unii
						Krajowe środki publiczne (c)	Krajowe środki prywatne (d) ⁴⁹				Wsparcie Unii (h) = (a) - (j)	Wkład krajowy (i) = (b) - (k)	Wsparcie Unii (j)	Wkład krajowy (k) = (b) * ((j) / (a))	
VI	EFRR	Lepiej rozwinięte	Ogółem	136 411 947,00	34 102 987,00	13 641 195,00	20 461 792,00	170 514 934,00	80%	0,00	128 227 230,00	32 056 808,00	8 184 717,00	2 046 179,00	6,00%
I	EFRR	Lepiej rozwinięte	Ogółem	278 217 130,00	69 554 283,00	13 910 857,00	55 643 426,00	347 771 413,00	80%	0,00	261 524 103,00	65 381 026,00	16 693 027,00	4 173 257,00	6,00%
II	EFRR	Lepiej rozwinięte	Ogółem	153 599 843,00	38 399 961,00	26 879 973,00	11 519 988,00	191 999 804,00	80%	0,00	144 383 853,00	36 095 963,00	9 215 990,00	2 303 998,00	6,00%
III	EFRR	Lepiej rozwinięte	Ogółem	196 343 025,00	49 085 757,00	4 908 576,00	44 177 181,00	245 428 782,00	80%	0,00	184 562 443,00	46 140 611,00	11 780 582,00	2 945 146,00	6,00%
IV	EFRR	Lepiej rozwinięte	Ogółem	400 647 506,00	100 161 877,00	70 113 314,00	30 048 563,00	500 809 383,00	80%	0,00	376 608 656,00	94 152 164,00	24 038 850,00	6 009 713,00	6,00%

⁴⁸ Należy wypełnić wyłącznie wówczas, gdy osie priorytetowe są wyrażone w kosztach całkowitych.

⁴⁹ Ta stawka może być zaokrąglana do najbliższej liczby całkowitej w tabeli. Dokładna stopa zastosowana do zwrotu płatności odpowiada współczynnikowi (f).

Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji wsparcia Unii (całkowity koszt kwalifikowalny lub publiczny koszt kwalifikowalny)	Wsparcie Unii (a)	Wkład krajowy (b) = (c) + (d)	Szacunkowy podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem (e) = (a) + (b)	Stopa dofinansowania (f) = (a) / (e) ⁴⁸	Wkład EBI (g)	Główna alokacja		Rezerwa wykonania		Kwota rezerwy wykonania w stosunku do ogólnej kwoty wsparcia Unii
						Krajowe środki publiczne (c)	Krajowe środki prywatne (d) ⁴⁹				Wsparcie Unii (h) = (a) - (j)	Wkład krajowy (i) = (b) - (k)	Wsparcie Unii (j)	Wkład krajowy (k) = (b) * ((j) / (a))	(l) = (j) / (a) * 100
V	EFRR	Lepiej rozwinięte	Ogółem	68 356 155,00	17 089 039,00	14 525 683,00	2 563 356,00	85 445 194,00	80%	0,00	64 254 787,00	16 063 697,00	4 101 368,00	1 025 342,00	6,00%
VII	EFRR	Lepiej rozwinięte	Ogółem	311 110 711,00	77 777 678,00	69 222 133,00	8 555 545,00	388 888 389,00	80%	0,00	292 444 068,00	73 111 017,00	18 666 643,00	4 666 661,00	6,00%
VIII	EFS	Lepiej rozwinięte	Ogółem	140 702 055,00	35 175 514,00	30 954 452,00	4 221 062,00	175 877 569,00	80%	0,00	130 954 860,00	32 738 715,00	9 747 195,00	2 436 799,00	6,93%
IX	EFS	Lepiej rozwinięte	Ogółem	172 908 433,00	43 227 109,00	23 774 910,00	19 452 199,00	216 135 542,00	80%	0,00	160 930 128,00	40 232 533,00	11 978 305,00	2 994 576,00	6,93%
X	EFS	Lepiej rozwinięte	Ogółem	158 551 614,00	39 637 904,00	29 728 428,00	9 909 476,00	198 189 518,00	80%	0,00	147 567 883,00	36 891 971,00	10 983 731,00	2 745 933,00	6,93%
XI	EFS	Lepiej rozwinięte	Ogółem	72 991 719,00	18 247 930,00	18 247 930,00	0,00	91 239 649,00	80%	0,00	72 991 719,00	18 247 930,00	0,00	0,00	0,00
Ogółem	EFRR	Lepiej rozwinięte	Ogółem	1 544 686 317,00	386 171 582,00	213 201 731,00	172 969 851,00	1 930 857 899,00	80%	0,00	1 452 005 140,00	363 001 286,00	92 681 177,00	23 170 296,00	6,00%

Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji wsparcia Unii (całkowity koszt kwalifikowalny lub publiczny koszt kwalifikowalny)	Wsparcie Unii (a)	Wkład krajowy (b) = (c) + (d)	Szacunkowy podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem (e) = (a) + (b)	Stopa dofinansowania (f) = (a) / (e) ⁴⁸	Wkład EBI (g)	Główna alokacja		Rezerwa wykonania		Kwota rezerwy wykonania w stosunku do ogólnej kwoty wsparcia Unii
						Krajowe środki publiczne (c)	Krajowe środki prywatne (d) ⁴⁹				Wsparcie Unii (h) = (a) - (j)	Wkład krajowy (i) = (b) - (k)	Wsparcie Unii (j)	Wkład krajowy (k) = (b) * ((j) / (a))	(l) = (j) / (a) * 100
Ogółem	EFS	Lepiej rozwinięte	Ogółem	545 153 821,00	136 288 457,00	102 705 720,00	33 582 737,00	681 442 278,00	80%	0,00	512 444 590,00	128 111 149,00	32 709 231,00	8 177 308,00	6,00%
Suma całkowita			Ogółem	2 089 840 138,00	Ogółem	315 907 451,00	206 552 588,00	2 612 300 177,00	80%	0,00	1 964 449 730,00	491 112 435,00	125 390 408,00	31 347 604,00	6,00%

Tabela 18c: Plan finansowy w podziale na osie priorytetowe, fundusze, kategorie regionu i cele tematyczne

Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Cel tematyczny	Wsparcie Unii	Wkład krajowy	Finansowanie ogółem
Jakość życia	EFRR	Lepiej rozwinięte	Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	136 411 947,00	34 102 987,00	170 514 934,00
Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce	EFRR	Lepiej rozwinięte	Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	278 217 130,00	69 554 283,00	347 771 413,00
Wzrost e-potencjału Mazowsza	EFRR	Lepiej rozwinięte	Zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych	153 599 843,00	38 399 961,00	191 999 804,00
Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości	EFRR	Lepiej rozwinięte	Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR)	196 343 025,00	49 085 757,00	245 428 782,00
Przejście na gospodarkę niskoemisyjną	EFRR	Lepiej rozwinięte	Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	400 647 506,00	100 161 877,00	500 809 383,00
Gospodarka przyjazna środowisku	EFRR	Lepiej rozwinięte	Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	11 906 029,00	2 976 507,00	14 882 536,00
Gospodarka przyjazna środowisku	EFRR	Lepiej rozwinięte	Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	56 450 126,00	14 112 532,00	70 562 658,00
Rozwój regionalnego systemu transportowego	EFRR	Lepiej rozwinięte	Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	311 110 711,00	77 777 678,00	388 888 389,00
Rozwój rynku pracy	EFS	Lepiej rozwinięte	Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz mobilności pracowników	140 702 055,00	35 175 514,00	175 877 569,00
Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	EFS	Lepiej rozwinięte	Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	172 908 433,00	43 227 109,00	216 135 542,00
Edukacja dla rozwoju regionu	EFS	Lepiej rozwinięte	Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie.	158 551 614,00	39 637 904,00	198 189 518,00
Ogółem		Lepiej rozwinięte	Wszystkie cele tematyczne	2 016 848 419,00	504 212 109,00	2 521 060 528,00

Tabela 19: Szacunkowa kwota wsparcia, która ma być wykorzystana na cele związane ze zmianami klimatu

Oś priorytetowa	Szacunkowa kwota wsparcia, która ma być wykorzystana na cele związane ze zmianami klimatu (w EUR)	Udział w całkowitej alokacji na program operacyjny (%)
III	8 650 071,60	0,41%
IV	309 302 209,40	14,80%
V	7 277 137,40	0,35%
VII	54 000 000,00	2,58%
VIII	33 198 551,00	1,59%
Ogółem	412 427 969,40	19,73%

4. ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU TERYTORIALNEGO

Opis zintegrowanego podejścia do rozwoju terytorialnego, z uwzględnieniem treści i celów programu operacyjnego oraz umowy partnerstwa, oraz wskazanie, jak program operacyjny przyczynia się do osiągnięcia celów programu operacyjnego i oczekiwanych rezultatów.

Mazowsze posiada duże dysproporcje przestrzenne w rozwoju społeczno-gospodarczym (PKB do średniej krajowej dla: Warszawy 301%, subregionu ostrołęcko-siedleckiego 76,1%). Warszawa jest centrum polityczno-gospodarczym kraju, a także węzłem komunikacyjnym o znaczeniu europejskim, w którym nawarstwiają się konflikty przestrzenne. Problemem regionu jest także słaba dostępność transportowa obszarów poza obszarem funkcjonalnym Warszawy oraz występujący na nich utrudniony dostęp do usług lub ich niska jakość.

Politykę terytorialną oparto na realizacji:

- Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) dla m.st. Warszawy i jej obszaru funkcjonalnego.

Zaproponowane w ZIT wsparcie pozwoli na wzmocnienie potencjałów rozwojowych i wzrost konkurencyjności obszaru, na którym będą one realizowane. Ponadto wpisują się one w założenia polityki regionalnej dla Obszaru Strategicznej Interwencji (OSI) bieguna wzrostu, przedstawionej w SRWM do 2030.

Uzupełnieniem podejścia terytorialnego będą:

- Wsparcie regionalnych OSI problemowych⁵⁰ poprzez regionalne inwestycje terytorialne (RIT) dla 5 subregionów (NTS 3): ciechanowskiego, płockiego, ostrołęckiego, siedleckiego i radomskiego poprzez preferencje lub konkursy dedykowane.
- Preferencje dla projektów partnerskich bez ograniczenia terytorialnego i tematycznego.
- Preferencje dla obszarów wiejskich, na które łącznie przeznaczone zostanie min. 11% alokacji Programu.

Zastosowanie wymienionych rozwiązań pozwoli na skoordynowanie działań, osiągnięcie celów i wskaźników przyjętych dla poszczególnych osi, a także na uzyskanie efektów synergii, co w rezultacie przełoży się na lepsze efekty podejmowanych działań, a tym samym poprawę spójności terytorialnej⁵¹.

Wszystkie podejmowane interwencje w ramach wyżej wskazanych mechanizmów będą wynikać z dokumentów strategicznych.

Wydatki na obszary wiejskie będą monitorowane i sprawozdawane w raportach rocznych z uwzględnieniem - zgodnie z zakresem i logiką interwencji programu - takich obszarów jak: 1) rozwój przedsiębiorczości i lepsze wykorzystanie kapitału ludzkiego, w tym reorientacji zawodowej rolników 2) rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna 3) infrastruktura wodno-kanalizacyjna i przeciwpowodziowa.

⁵⁰ OSI problemowe wyznaczone w SRWM: ostrołęcko-siedlecki, płocko-ciechanowski, radomski

⁵¹ Spójność terytorialna „ogólny cel (w makroskali) poszczególnych polityk, zachęcający je do wspierania zintegrowanego rozwoju przestrzennego regionu” ESPON (2013), Territorial Monitoring for the Baltic Sea Region. Draft Final Report | Version 30/06/2013. Part B. Scientific Platform and Tools Project 2013/3/9.

Wsparcie OSI problemowych poprzez RIT pozwoli na zwiększenie szans rozwojowych tych obszarów, m.in. poprzez zwiększenie ich dostępności komunikacyjnej lub dostępu na nich do usług. Zastosowany mechanizm umożliwi także przejście od rozproszonych do bardziej selektywnych inwestycji koordynowanych w ramach środków Programu. Podstawą realizacji działań będą plany inwestycyjne dla subregionów objętych OSI problemowymi zawierające listy przedsięwzięć. Jako liderzy OSI zostaną wskazane miasta regionalne i subregionalne.

Projekty partnerskie włączą lokalne społeczności, w tym LGD w inicjatywy stymulujące rozwój społeczno-gospodarczy, w sposób komplementarny z zapisami lokalnych dokumentów strategicznych oraz wzmocnią rolę i odpowiedzialność za procesy rozwojowe obywateli reprezentowanych przez środowisko organizacji społecznych.

4.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Podejście do stosowania instrumentów rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz zasady identyfikacji obszarów, na których będą one wykorzystywane

W ramach RPO WM 2014-2020 nie będzie zastosowany instrument RLKS w formule bezpośredniej. W ramach programu planuje się wsparcie Lokalnych Grup Działania (LGD) jako potencjalnych beneficjentów. Interwencja RPO WM 2014-2020 będzie stanowiła uzupełnienie wsparcia EFRROW i EFMR na terytorium danej LGD i będzie realizowana w oparciu o Lokalną Strategię Rozwoju. Koszty przygotowawcze, bieżące oraz koszty animacji LGD nie będą wspierane środkami EFS w ramach RPO WM 2014-2020.

4.2 Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich

W stosownych przypadkach szacunkowa kwota wsparcia z EFRR na zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, które mają być realizowane na podstawie przepisów art. 7 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1301/2013 oraz szacunkowa alokacja wsparcia z EFS na działania zintegrowane.

Funkcjonowanie ZIT WOF na Mazowszu opiera się na zinstytucjonalizowanej partnerskiej współpracy gmin, położonych w WOF wyznaczonym zgodnie z metodologią MIR poszerzonym o dodatkowe wskaźniki jakościowe. Obszar ten zawiera się w zidentyfikowanym w SRWM OSI będącym biegunem wzrostu.

W skład WOF wchodzi 40 JST, które podpisały porozumienie o współpracy w zakresie realizacji ZIT: Miasto stołeczne Warszawa, a także gminy: Błonie, Brwinów, Czosnów, Góra Kalwaria, Grodzisk Mazowiecki, Halinów, Izabelin, Jabłonna, Jaktorów, Józefów, Karczew, Kobyłka, Konstancin-Jeziorna, Legionowo, Leszno, Lesznowola, Łomianki, Marki, Michałowice, Milanówek, Nadarzyn, Nieporęt, Nowy Dwór Mazowiecki, Otwock, Ożarów Mazowiecki, Piaseczno, Piastów, Podkowa Leśna, Pruszków, Radzymin, Raszyn, Stare Babice, Sulejówkę, Wiązowna, Wieliszew, Wołomin, Ząbki, Zielonka, Żyrardów.

Dokumentem warunkującym uczestnictwo Partnerstwa ZIT w procesie zarządzania i realizacji Programem, jest Strategia ZIT WOF. Dokument ten zawiera m.in. spójny zestaw powiązanych ze sobą działań, a także zasady wyboru projektów dla ZIT, stanowiące podstawę do opracowania szczegółowych kryteriów wyboru projektów ustanawianych przez KM RPO WM.

Celem głównym Strategii ZIT WOF jest: Rozwój i wykorzystanie potencjałów ZIT WOF poprzez integrację obszaru i budowanie jego przewag konkurencyjnych.

Strategię ZIT WOF skoncentrowano na osiągnięciu trzech celów:

- Zwiększenie dostępności usług publicznych;

- Rozwój sieci powiązań gospodarczych;
- Poprawa jakości przestrzeni.

Wdrożenia przedsięwzięć zintegrowanych pozwoli na zwiększenie skuteczności prowadzonej polityki rozwoju, w tym podniesienie konkurencyjności województwa oraz poprawę jakości życia jego mieszkańców.

Na finansowanie ZIT zostanie wydzielona kwota w wysokości min. 167,1 mln euro (7,99% środków RPO WM 2014-2020).

Projekty w ramach ZIT mogą być realizowane w formule konkursowej i pozakonkursowej.

Projekty umocowane w Strategii ZIT WOF zostaną skoncentrowane w ramach PI: 2c, 3a, 3b, 4e, 8iv, 10i, 10iv. Dopuszcza się ewentualne zmiany w przypadku modyfikacji Strategii ZIT WOF.

Ponadto projekty komplementarne wynikające ze Strategii ZIT WOF uzyskają preferencje podczas starania się o środki z PO IŚ 2014-2020.

Zakres powierzenia władzom miejskim zadań związanych z realizacją programu w ramach ZIT określa pisemne porozumienie pomiędzy władzami miejskimi i IZ RPO. Zgodnie z art. 123 ust. 6 rozporządzenia 1303/2013 władze miejskie realizują zadania związane przynajmniej z wyborem projektów do dofinansowania. Minimalny zakres powierzenia zadań oznacza, że władze miejskie przedkładają IZ RPO listy projektów wyłonionych w konkursie bądź – w przypadku trybu pozakonkursowego – zidentyfikowanych w ramach Strategii ZIT, spriorytetyzowanych w oparciu o kryteria zatwierdzone przez KM dotyczące stopnia zgodności z celami strategii ZIT. IZ RPO dokonuje ostatecznego sprawdzenia kwalifikowalności projektów do dofinansowania, zgodnie z art. 7 ust. 5 rozporządzenia 1301/2013, chyba że porozumienie przewiduje inaczej. Techniczna organizacja naboru i pełna ocena projektów pod względem formalnym i merytorycznym może być dokonywana przez władze miejskie lub IZ RPO, z udziałem w stosownych przypadkach ekspertów zewnętrznych, zgodnie z postanowieniami porozumienia.

Tabela 20: Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich – szacunkowa alokacja wsparcia z EFRR i EFS

Fundusz	Wsparcie z EFRR i EFS (wartości szacunkowe) (EUR)	Udział całkowitej alokacji z funduszu w programie
Ogółem EFS	25 021 695,00	4,59%
Ogółem EFRR	142 057 011,00	9,20%
EFRR+EFS OGÓŁEM	167 078 706,00	7,99%

4.3 Zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT)

Podejście do wykorzystania zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT) (w rozumieniu art. 36 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013) innych niż realizowane w przypadkach objętych punktem 4.2 oraz szacunkowa alokacja na te inwestycje w ramach każdej osi priorytetowej.

W RPO WM 2014-2020 nie przewidziano realizacji ZIT dla obszarów innych niż zintegrowane przedsięwzięcia z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich w rozumieniu art. 7 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1301/2013.

4.4 Rozwiązania na rzecz przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych, w ramach programu operacyjnego, z udziałem beneficjentów znajdujących się w co najmniej jednym innym państwie członkowskim

W RPO WM 2014-2020 istnieje możliwość realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych z udziałem partnerów z innych państw członkowskich.

4.5 Wkład planowanych przedsięwzięć w ramach programu w odniesieniu do strategii makroregionalnych i strategii morskich, z zastrzeżeniem potrzeb obszaru objętego programem zidentyfikowanych przez państwo członkowskie

(w przypadku gdy państwo członkowskie i regiony uczestniczą w strategiach makroregionalnych i strategiach morskich).

Województwo mazowieckie aktywnie uczestniczy w procesie wdrażania Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB). Pomiędzy SUE RMB a RPO WM 2014-2020 występuje komplementarność tzn. poszczególne osie priorytetowe Programu są zgodne z celami ogólnymi SUE RMB, tj.: ocalenie morza, rozwój połączeń w regionie i zwiększenie dobrobytu.

Jednak wkład RPO WM 2014-2020 w realizację celów SUE RMB jest różny i zależy od danej Osi priorytetowej. Nie wszystkie interwencje programu wpisują się ogólnie w realizację SUE RMB.

Tabela (załącznik nr 2) prezentuje potencjał RPO WM 2014-2020 w zakresie realizacji SUE RMB. Zaznaczono w niej obszary, w których jest ogólna zgodność kierunków interwencji z obszarami priorytetowymi Strategii, co oznacza pośredni wpływ Programu na jej realizację w tych obszarach.

Szczególna zbieżność z interwencjami RPO WM 2014-2020 występuje w ramach celu SUE RMB „Wzrost dobrobytu”. Istnieje powiązanie wielu obszarów priorytetowych tego celu (w największym stopniu obszarów: innowacje, zdrowie, turystyka, edukacja) z ośmioma OP RPO WM 2014 - 2020.

Istotna z punktu widzenia SUE RMB będzie interwencja w ramach V OP *Gospodarka przyjazna środowisku*, obejmująca m.in. PI 6a (Cel - Ochrona morza, obszar priorytetowy Nutri) czy PI 6c (Cel Wzrost dobrobytu, obszar priorytetowy Kultura). W tych obszarach Polska pełni funkcję współkoordynatora obszaru priorytetowego.

Program zapewni też komplementarność z SUE RMB wskazaną w obszarze priorytetowym Innowacje, poprzez realizację np. PI 3b, a także m.in. PI 1a czy PI 1b.

Wkład RPO WM 2014-2020 dotyczący współpracy z partnerami zagranicznymi (w tym z regionu Morza Bałtyckiego w obszarach objętych Strategią) może mieć miejsce podczas realizacji m.in. PI 3a lub PI 3b. Interwencje te są tematycznie i logicznie związane z celami Strategii.

Koncentracja interwencji w OP IV *Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach* istotnie przyczyni się do realizacji PI 4c (Cel - Poprawa połączeń w regionie, obszar priorytetowy Energia).

Bezpośredni wpływ na realizację SUE RMB będą miały interwencje zarówno wpisujące się w zakres działań w ramach poszczególnych obszarów priorytetowych (np. inicjatywy o statusie projektów flagowych), jak również projekty mające zakres oddziaływania obejmujący inne państwa z basenu Morza Bałtyckiego, czy projekty o charakterze międzynarodowym, uwzględniające partnerów zagranicznych.

Analiza wpływu Programu na realizację celów SUE RMB będzie przedmiotem badania ewaluacyjnego wykonanego w trakcie okresu programowania, co pozwoli ocenić, na ile

interwencje funduszy europejskich są adekwatnym instrumentem wdrażania założeń SUE RMB oraz osiągania przyjętych dla niej wskaźników. Interwencja w ramach RPO WM 2014-2020 będzie stanowiła niezaprzeczalny wkład w osiągnięcie globalnych celów SUE RMB. Wkład Programu w realizację SUE RMB zostanie uwzględniony poprzez działania dotyczące większości wspieranych z UE dziedzin, tj. m.in.: badań i rozwoju, transferu technologii i innowacji, zmian klimatycznych i ochrony środowiska naturalnego, kultury, transportu, budowania kapitału ludzkiego i społecznego oraz rynku pracy.

5. SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTYCH UBÓSTWEM LUB GRUP DOCELOWYCH NAJBARDZIEJ ZAGROŻONYCH DYSKRYMINACJĄ LUB WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

5.1 Obszary geograficzne najbardziej dotknięte ubóstwem/grupy docelowe najbardziej zagrożone dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym

Na zjawisko ubóstwa składa się wielu czynników, wśród których dominuje czynnik społeczno-ekonomiczny, powiązany z dochodami. Ubóstwo w różnym stopniu dotyka poszczególnych grup społecznych. Społeczna mapa zagrożenia ubóstwem nie zmienia się w ostatnich latach w istotny sposób, co potwierdzają także dane za 2013 r.⁵² Ubóstwo skrajne w Polsce (poniżej poziomu minimum egzystencji) dotyczy 7,4% (na Mazowszu 5,7%). Najczęściej są nimi zagrożone gosp. domowe z osobami bezrobotnymi (z 1 osobą stopa ubóstwa wyniosła 14%; z dwoma – 33%). Poziom ubóstwa zależy od źródła dochodów. W najtrudniejszej sytuacji są osoby utrzymujące się z tzw. innych niezarobkowych źródeł dochodów (ok. 22%). Wyższa niż przeciętna stopa ubóstwa dotyczy rolników i osób utrzymujących się głównie z rent (13%) oraz osób pracujących na stanowiskach robotniczych (10%). Duży wpływ na poziom ubóstwa ma wykształcenie (17%, kiedy głowa rodziny ma najwyżej gimnazjalne wykształcenie). Grupę najbardziej zagrożoną ubóstwem stanowią rodziny wielodzietne (10% w małżeństwach z 3 oraz 23% z 4 i większą liczbą dzieci). Częściej ubóstwem zagrożone są dzieci i młodzież (10%), osoby w gospodarstwach domowych z co najmniej 1 osobą niepełnosprawną (11%), mieszkańcy wsi (11,6%). Potrzeby określonych grup docelowych zagrożonych ubóstwem będą ukierunkowywały wsparcie w RPO WM 2014-2020.

Problem ubóstwa ma także wymiar terytorialny. GUS i Bank Światowy przeprowadziły analizę zróżnicowania ubóstwa dla 66 podregionów Polski⁵³. Najwyższy odsetek ubogich (min. 29%)⁵⁴ jest w 3 podregionach województwa lubelskiego i 1 świętokrzyskiego. Województwo mazowieckie należy do 4 o najniższym poziomie ubóstwa (14%), a Warszawa (6,2%) jest jednym z 5 podregionów o najniższym poziomie ubóstwa (poniżej 9%). Średnia dla 66 podregionów to 18,4 %. Dane dotyczące podregionów Mazowsza (warszawski zachodni /10,8%/, warszawski wschodni /12,8%/, ciechanowsko-płocki /18,2%/, ostrołęcko-siedlecki /21,1%/, radomski /23,5%/) wskazują na znaczące zróżnicowanie ubóstwa w regionie.

Liczba osób z niepełnosprawnościami będzie miała znaczący wpływ na zakres interwencji na rzecz walki z ubóstwem. W 2011 r. osoby z niepełnosprawnościami stanowiły 9,8% ludności województwa (11,3% w 2002 r.), tj. 515,7 tys. osób. Inne istotne zjawisko wpływające na interwencję w zakresie rynku pracy, rozwoju usług opiekuńczych i placówek dziennego pobytu, usług opieki zdrowotnej, to odnotowane i prognozowane zjawisko wzrostu udziału w populacji Mazowsza osób starszych (65+).

W latach 2010, 2015, 2020, 2025, 2030 i 2035 będą one stanowiły odpowiednio 13,9%, 14,6%, 16,6%, 19,1%, 20,9%, 22,5% populacji⁵⁵. Wyznaczanie obszarów najbardziej dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, tzw. obszarów deficytowych, a tym samym wymagających intensywniejszego wsparcia finansowego i organizacyjnego w ramach Programu, w osiach dotyczących rynku pracy, włączenia społecznego i edukacji, opierać się będzie na wskaźnikach społeczno – gospodarczych. Ich dobór wynika ze struktury instytucjonalnej

⁵² Ubóstwo ekonomiczne w Polsce w 2013 r. (na podstawie badań budżetów gospodarstw domowych), GUS, 30 maja 2014 r., s. 3-8

⁵³ Mapy ubóstwa na poziomie podregionów w Polsce z wykorzystaniem estymacji pośredniej, GUS, Warszawa, lipiec 2014 r.

⁵⁴ Jeden z podwskaźników, które są uwzględnione w Strategii Europa 2020.

⁵⁵ Na podstawie Prognoza ludności na lata 2008-2035, GUS 2009, s. 229

wymienionych dziedzin polityki społeczno-gospodarczej, z potrzeby dostosowania niektórych mierników do wskaźników krajowych, czy unijnych. Wskaźniki do określania obszarów deficytowych pochodzić będą ze statystyki publicznej i resortowej. Poza tym będą opracowywane na podstawie danych instytucji Samorządu Województwa Mazowieckiego (WUP, MCPS), Instytucji Wdrażających (IW) Programu, czy jednostek organizacyjnych UMWM.

Rozwój rynku pracy (CT 8)

Ze względu na kompetencje JST w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, obszary deficytowe w CT 8 to powiaty. Punktem odniesienia dla koncentracji terytorialnej będą poniższe wskaźniki:

- stopa bezrobocia rejestrowanego;
- efektywność zatrudnieniowa;
- jednostki nowo zarejestrowane wg REGON na 10 tys. ludności;
- obciążenie demograficzne (osoby w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym);
- udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych;
- udział osób w wieku powyżej 30 lat w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Wyznaczanie obszarów deficytowych w CT 8 będzie zadaniem powierzonym WUP.

Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem (CT 9)

Ze względu na kompetencje JST w zakresie włączenia społecznego i walki z ubóstwem, obszary deficytowe w CT 9 to gminy. Punktem odniesienia dla koncentracji terytorialnej będzie zbiorczy wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, składający się z trzech podwskaźników:

- zagrożenia ubóstwem;
- pogłębionej deprivacji materialnej;
- niskiej intensywności pracy.

Wymienione wskaźniki są zgodne ze wskaźnikami Strategii Europa 2020 oraz KPPU 2020, co zapewni precyzyjne określanie realizacji celu w postaci obniżenia wskaźnika zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Wyznaczanie obszarów deficytowych w CT 9 będzie realizowane przez MCPS.

Edukacja dla rozwoju regionu (CT 10)

W CT 10 obszary deficytowe, o niewystarczającym poziomie udziału dzieci w edukacji przedszkolnej, będą wyznaczone dla typu operacji *upowszechnianie i wsparcie edukacji przedszkolnej* (PI 10i), na podstawie wskaźnika mierzonego na poziomie gminy:

- odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych edukacją przedszkolną⁵⁶.

⁵⁶ Od 01.09.2016 r. obowiązkiem przedszkolnym objęte zostały dzieci 6-letnie, wszystkie dzieci 4- i 5-letnie powinny mieć zapewnione miejsce realizacji wychowania przedszkolnego. Natomiast dzieci 3 -letnie od dnia 01.09.2017 r. powinny mieć zapewnione miejsce przedszkolne.

Pozostałe działania w PI 10i, działania w PI 10iii i w PI 10iv będą miały charakter uniwersalny, bez ukierunkowywania na określone obszary. Ze względu na wymagania rynku pracy i potrzebę horyzontalnego prowadzenia działań, wsparcie będzie kierowane na wskazane zagadnienia.

Wyznaczanie obszarów deficytowych w zakresie edukacji przedszkolnej będzie powierzone departamentowi UM WM właściwemu w zakresie edukacji lub IW dla CT 10 w RPO WM.

Poza wymienionymi dla każdego CT wskaźnikami, do określania obszarów deficytowych będą mogły być wykorzystane dodatkowe informacje i wskaźniki ze statystyki publicznej, resortowej i/lub dane opracowywane przez wymienione przy CT 8, 9 i 10 jednostki, którym będzie powierzone zadanie opracowania koncepcji wyznaczania obszarów deficytowych oraz przedstawianie propozycji alokacji środków finansowych dla tych obszarów. Propozycje te, będą przedkładane do akceptacji Zarządowi Województwa Mazowieckiego i KM.

IZ zakłada, że mechanizmem przeciwdziałającym negatywnym trendom rozwojowym na obszarach deficytowych będzie zwiększona alokacja. Szczegółowy opis tego mechanizmu będzie opisany w SZOOP.

5.2 Strategia służąca zaspokojeniu szczególnych potrzeb obszarów geograficznych najbardziej dotkniętych ubóstwem/grup docelowych najbardziej zagrożonych dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym oraz, w stosownych przypadkach, wkład do zintegrowanego podejścia ustanowionego w umowie partnerstwa

Ze względu na złożoność zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego, szansą uzyskania efektów w zakresie działań na rzecz zmniejszenia tego problemu są prowadzone równolegle, komplementarne działania:

- kompleksowe, zindywidualizowane wsparcie osób ubogich, wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym ukierunkowane na aktywizację zawodową;
- działania o charakterze profilaktycznym, zapobiegające powstawaniu ubóstwu (profilaktyka zdrowotna, wspieranie rodzin, edukacja, kształcenie dorosłych);
- tworzenie miejsc pracy dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- stosowanie klauzul społecznych w ramach odpowiednich priorytetów inwestycyjnych.

Wielopłaszczyznowość problemu walki z wykluczeniem społecznym i ubóstwem podkreśla *Strategia Europa 2020* oraz UP.

Działania związane ze wsparciem osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym będą realizowane w RPO WM 2014-2020 w następujących osiach priorytetowych:

- VI OP Jakość życia (działania powiązane z działaniami w IX Osi)
- VIII OP Rozwój rynku pracy
- IX OP Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
- X OP Edukacja dla rozwoju regionu.

W Programie będą podejmowane działania na rzecz poprawy sytuacji społecznej i gospodarczej na obszarach szczególnie dotkniętych wykluczeniem społecznym i ubóstwem w ramach EFS, wspierane działaniami realizowanymi z EFRR. Obszary te będą traktowane priorytetowo w zakresie wsparcia finansowego i organizacyjnego, co powinno przynieść efekt w postaci obniżenia na Mazowszu wskaźnika zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

W VIII OP realizowane będą kompleksowe przedsięwzięcia na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, a także działania skierowane do osób zainteresowanych założeniem własnej działalności gospodarczej. Istotne będzie także wsparcie działań umożliwiających powrót lub wejścia na rynek pracy osobom, które ze względu na pełnienie funkcji opiekuńczych, znajdują się poza rynkiem pracy. Rezultatem wymienionych działań będzie zwiększenie zatrudnienia. Ten sam rezultat będzie uzyskany przez realizowanie działań w zakresie zwiększenia liczby i miejsc pracy w sektorze MŚP poprzez pomoc ukierunkowana na podejmowanie własnej działalności gospodarczej.

Istnieje bezpośredni związek między działaniami na rzecz zwiększenia dostępności do zatrudnienia i zwiększenia wskaźnika zatrudnienia, a ograniczeniem skali ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym, dlatego działania dotyczące wyrównania deficytów w tym zakresie są szczególnie istotne.

Także interwencja w IX OP ukierunkowana będzie w dużym stopniu na aktywizację zawodową i społeczną osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym w PI 9i i PI 9v. Będzie jednak skierowana do osób bardziej oddalonych od rynku pracy. Oznacza to niższe niż w OP VIII rezultaty mierzone wskaźnikiem zatrudnialności. W IX Osi przewidziano także działania profilaktyczne, przeciwdziałające ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, co także przekłada się na rezultat OP. Dodatkowo realizowane będą działania na rzecz zwiększenia dostępności i jakości usług społecznych i zdrowotnych. Mają one także charakter prozatrudnieniowy – tworzą miejsca pracy w usługach społecznych, a także umożliwiają podjęcie pracy osobom dotychczas opiekującym się osobami zależnymi.

Działania w OP X wspierają interwencje w zakresie rynku pracy i włączenia społecznego. Ukierunkowanie edukacji na dostosowanie do potrzeb rynku pracy oraz zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej stanowi podstawę do aktywności zawodowej.

Zakłada się, że przeciwdziałanie problemom na obszarach deficytowych i podjęcie odpowiednich działań zwiększy spójność regionu i umożliwi także w ten sposób dalszy jego rozwój.

Tabela 22: Przedsięwzięcia w celu zaspokojenia szczególnych potrzeb obszarów geograficznych najbardziej dotkniętych ubóstwem / grup docelowych najbardziej zagrożonych dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym

Grupa docelowa / obszar geograficzny	Główne typy planowanych przedsięwzięć w ramach podejścia zintegrowanego	Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Priorytet inwestycyjny
Obszary o wysokim wskaźniku zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Integracja osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowana na aktywizację społeczno-zawodową. Wsparcie rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami niepełnosprawnymi oraz rodzin z innymi osobami zależnymi.	IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	EFS	Lepiej rozwinięte	9i - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie
Obszary o wysokim wskaźniku zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Rozwój dziennych form wsparcia, usług środowiskowych, usług społecznych dla osób zależnych, w tym opieka nad dziećmi do lat 3. Pomoc dla dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją, w tym wsparcie systemu pieczy zastępczej. Opracowanie i wdrożenie programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych.	IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	EFS	Lepiej rozwinięte	9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
Obszary o wysokim wskaźniku zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Świadczenie usług wspierających rozwój ekonomii społecznej.	IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	EFS	Lepiej rozwinięte	9v - Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia
Obszary deficytowe w zakresie dostępu do usług opieki zdrowotnej	Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia wynikające ze zdiagnozowanych potrzeb regionu oraz ze zidentyfikowanych obszarów deficytów na poziomie krajowym.	VI - Jakość życia	EFRR	Lepiej rozwinięte	9a - Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych

Grupa docelowa / obszar geograficzny	Główne typy planowanych przedsięwzięć w ramach podejścia zintegrowanego	Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Priorytet inwestycyjny
Obszary zdegradowane	Rozwój infrastruktury technicznej na obszarach rewitalizowanych w celu ich aktywizacji społecznej i gospodarczej. Odnowa tkanki mieszkaniowej, w zakresie części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, jako element szerszego działania rewitalizacyjnego.	VI - Jakość życia	EFRR	Lepiej rozwinięte	9b - Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
Obszary o wysokiej stopie bezrobocia	Zwiększenie dostępności do opieki nad dziećmi do lat 3 oraz wspieranie powstawania nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3.	VIII - Rozwój rynku pracy	EFS	Lepiej rozwinięte	8iv - Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę
Obszary o wysokiej stopie bezrobocia	Pakiet narzędzi na rzecz zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy, obejmujący: diagnozowanie indywidualnej sytuacji uczestników projektów i pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, podnoszenie lub zmiana kwalifikacji zawodowych oraz ich lepsze dopasowanie do potrzeb rynku pracy, pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego, wspieranie samozatrudnienia i powstawania nowych miejsc pracy, wspieranie mobilności, w tym na poziomie międzynarodowym w ramach sieci EURES.	VIII - Rozwój rynku pracy	EFS	Lepiej rozwinięte	8i - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników
Obszary o niskim odsetku dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	Upowszechnianie i wsparcie edukacji przedszkolnej;	X - Edukacja dla rozwoju regionu	EFS	Lepiej rozwinięte	10i - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia

6. SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH, KTÓRE CIERPIĄ NA SKUTEK POWAŻNYCH I TRWAŁYCH NIEKORZYSTNYCH WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH LUB DEMOGRAFICZNYCH

Województwo Mazowieckie nie należy do regionów, o których mowa w art. 174 TEFU.

7. INSTYTUCJE I PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE, KONTROLĘ I AUDYT ORAZ ROLA POSZCZEGÓLNYCH PARTNERÓW

7.1 Odpowiednie instytucje i podmioty

Tabela 23: Odpowiednie instytucje i podmioty

Instytucja / podmiot	Nazwa instytucji / podmiotu oraz departamentu lub jednostki	Imię i nazwisko osoby odpowiedzialnej w imieniu instytucji/organu (funkcja lub stanowisko)
Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	Marszałek Województwa
Instytucja certyfikująca	Zarząd Województwa Mazowieckiego	Marszałek Województwa
Instytucja audytowa	Ministerstwo Finansów Departament Ochrony Interesów Finansowych Unii Europejskiej	Minister właściwy ds. finansów publicznych
Podmiot, do którego Komisja będzie kierowała płatności	Ministerstwo Finansów Departament Instytucji Płatniczej	Minister właściwy ds. finansów publicznych

7.2 Zaangażowanie właściwych partnerów

Przedsięwzięcia podjęte w celu zaangażowania właściwych partnerów w przygotowanie programu operacyjnego oraz rola tych partnerów we wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji programu operacyjnego

Z przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.), ZWM pełni rolę IZ, na którą sędowano opracowanie RPO WM 2014-2020. Zgodnie z przyjętym modelem programowania dla nowej perspektywy finansowej UE w województwie mazowieckim, zostały powołane trzy Zespoły zadaniowe

(redakcyjno-programowy⁵⁷, ds. Aktualizacji Strategii⁵⁸ (...), ds. rekomendacji⁵⁹[3]), których zadaniem jest zaangażowanie/włączenie podmiotów społeczno-gospodarczych w działania na rzecz rozwoju regionu i powiązanie programu z dokumentami strategicznymi (m.in. z SRWM) oraz wykorzystanie doświadczeń z realizacji projektów w perspektywie finansowej 2007-2013.

Z uwagi na fakt, iż zasada partnerstwa stanowi jedną z fundamentalnych zasad programowania 2014-2020, Samorząd Województwa Mazowieckiego dokłada wszelkich starań, aby aktywne uczestnictwo partnerów społeczno-gospodarczych w przedmiotowym procesie było rzeczywiste na wszystkich etapach prac nad RPO WM 2014-2020. Zasada partnerstwa podczas programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji Programu będzie realizowana w oparciu o art. 5 rozporządzenia nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., zapisy UP, Europejski kodeks postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz o wytyczne horyzontalne ministra właściwego ds. infrastruktury i rozwoju przygotowane we współpracy z partnerami. Instytucją koordynującą prace nad przygotowaniem Programu jest Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie (UMWM).

W związku z powyższym przyjęto trzyetapowe podejście do prac nad RPO WM 2014-2020:

- I etap - konsultacje społeczne Założeń RPO WM 2014-2020;
- II etap – partycypacja społeczno-gospodarcza przy współtworzeniu projektu RPO WM 2014-2020;
- III etap - konsultacje społeczne projektu RPO WM 2014-2020.

I Etap prac - Założenia do RPO WM na lata 2014-2020 – konsultacje społeczne

Przygotowanie projektu RPO WM 2014-2020 poprzedziło opracowanie Założeń do RPO WM 2014-2020, które zostały sporządzone w celu wyznaczenia obszarów wsparcia dla dwufunduszowego Programu. Prace nad przedmiotowym dokumentem toczyły się od **września 2012 r.** w ramach licznych spotkań ww. Zespołów zadaniowych i ostatecznie zostały przyjęte przez ZWM Uchwałą nr 2447/212/12 w dniu **27 listopada 2012 r.**, a następnie poddane zostały procesowi konsultacji społecznych, które odbyły się w terminie: **3-21 grudnia 2012 r.**

Komunikaty o konsultacjach oraz informacje o dokumencie dystrybuowano z wykorzystaniem stron internetowych Urzędu, w tym strony BIP oraz funkcjonujących na terenie województwa mazowieckiego Regionalnych Ośrodków EFS. Ponadto, wykorzystano także tradycyjną drogę korespondencyjną oraz zorganizowano spotkania informacyjne, które miały na celu przedstawienie założeń oraz wymianę uwag dot. przedmiotowego dokumentu. Uruchomiono również aplikację umożliwiającą zgłoszenie propozycji projektów strategicznych do realizacji w ramach RPO WM 2014-2020 – Mazowiecki Bank Projektów.

Wszystkie przyjęte uwagi i komentarze stanowiły bardzo cenne zaplecze analityczne. Zgłoszone uwagi nie zostały wprowadzone do Założeń RPO WM 2014-2020, lecz w przypadku uzasadnienia merytorycznego zostały one uwzględnione we Wstępnym Projekcie RPO WM 2014-2020. Wnioski ze współpracy oraz jej szczegółowy przebieg, zostały przedstawione w formie Raportu z konsultacji społecznych.

⁵⁷Zespół redakcyjno-programowy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego dla perspektywy finansowej 2014-2020.

⁵⁸Zespół do spraw Aktualizacji i Monitorowania Realizacji Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego oraz koordynacji prac nad przygotowaniem oraz wdrożeniem dokumentów programowych Województwa Mazowieckiego dla perspektywy finansowej 2014-2020.

⁵⁹Zespół do spraw opracowania rekomendacji do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego dla perspektywy finansowej 2014-2020.

II Etap - Wstępny Projekt RPO WM na lata 2014-2020 (WP RPO WM 2014-2020)- partycypacja społeczno-gospodarcza

Ww. dokument został opracowany pod koniec **grudnia 2012 r.** i stanowił pierwszą wersję projektu RPO WM 2014-2020. Powstał przy udziale Zespołów zadaniowych, w oparciu o Założenia do RPO WM na lata 2014-2020 oraz uwagi zgłoszone w procesie konsultacji społecznych, a także w bezpośredniej współpracy z partnerami społeczno-gospodarczymi. Sprecyzowano wstępne obszary wsparcia w ramach celów tematycznych, zweryfikowano zgodność przedstawionych w dokumencie zapisów z dokumentami strategicznymi, opracowano zarys diagnozy społeczno-gospodarczej oraz analizę SWOT. Wszystkie przyjęte uwagi i komentarze stanowiły bardzo cenne zaplecze analityczne. WP RPO WM 2014-2020 został przyjęty przez ZWM w dniu **8 stycznia 2013 r.**, a następnie przekazany do zaopiniowania MIR.

Następnie w oparciu o zasadę partnerstwa ZWM w dniu **26 lutego 2013 r.**, przyjął *Metodykę włączania partnerów społeczno-gospodarczych w prace nad RPO WM 2014-2020*, która stanowi podstawę współpracy z podmiotami zewnętrznymi w całym okresie programowania (wypracowany system organizacyjny został szczegółowo przedstawiony poniżej). W oparciu o przedmiotowy dokument, w dniu **28 marca 2013 r.** odbyło się spotkanie inicjujące cykl prac podzespołów tematycznych ds. współtworzenia projektu RPO WM 2014-2020.

Przedmiotowa współpraca odbywała się zgodnie z przyjętym harmonogramem prac. Efektem współpracy z partnerami społeczno-gospodarczymi było przeprowadzenie analizy zapisów Programu, w odniesieniu do diagnozy społeczno-gospodarczej, celów szczegółowych, określenie ram zaproponowanego wsparcia w kontekście uwarunkowań wskazanych w dokumentach programowych UE oraz krajowych, w celu jak najefektywniejszego, odpowiadającego potrzebom społeczno-gospodarczym ukierunkowania RPO WM 2014-2020. Główny nacisk w zakresie przedmiotowej współpracy położono na analizę obszarów interwencji, systemu wskaźników, priorytetyzację działań w ramach poszczególnych osi oraz wymiar terytorialny. Poruszone zostały również kwestie pomocy publicznej, instrumentów finansowych oraz polityk horyzontalnych. Szerokie zainteresowanie partnerów wzbudzały kwestie z zakresu rozszerzenia podejścia terytorialnego o ideę projektów partnerskich. Przedmiotowe uzgodnienia dokonywały się w formie bezpośrednich spotkań lub drogą mailową. W celu jak najszerzej komunikacji z partnerami na stronie internetowej <mailto:www.rpo.mazovia.pl?subject=www.rpo.mazovia.pl> utworzono podstronę poświęconą nowej perspektywie finansowej, na której znajdują się informacje dotyczące przygotowań Programu oraz ogólne informacje na temat nowej perspektywy finansowej UE.

W ww. współpracy opracowano projekt RPO WM 2014-2020 (wersja 1.1). Dokument został zaprezentowany w **czerwcu 2013 r.**, w ramach zorganizowanego cyklu spotkań konsultacyjnych, w największych miastach subregionów (Ciechanów, Ostrołęka, Płock, Radom, Siedlce, Warszawa). Podczas spotkań omawiano obszary interwencji oraz przedstawiono ścieżkę prac nad RPO WM 2014-2020. W warsztatach udział wzięli przedstawiciele JST, organizacji pozarządowych, podmiotów społeczno-gospodarczych oraz mieszkańcy subregionu. Przedmiotowe spotkania posłużyły zaktywizowaniu szerokiego grona słuchaczy do współpracy na rzecz Programu.

W październiku 2013 r. we wszystkich ośrodkach subregionalnych województwa zorganizowano spotkania z przedstawicielami władz, organów i instytucji oraz środowisk lokalnych na temat przyszłych priorytetów rozwoju Mazowsza. Jednym z głównych tematów rozmów były instrumenty wymiaru terytorialnego – ZIT i mechanizm RIT. Podczas konferencji została omówiona m.in.: koncepcja i mechanizm działania, rola partnerstwa oraz miast liderów, finansowanie oraz przykładowe interwencje realizowane w ramach RIT.

W listopadzie 2013 r. rozpoczęły się konsultacje społeczne, w sprawie Prognozy oddziaływania na środowisko. W ramach konsultacji społecznych zostały zorganizowane spotkania ze

środowiskami i instytucjami społecznymi oraz ekologicznymi. Przedmiotowe konsultacje miały znaczny wpływ na konstrukcję Programu, w szczególności w ramach OP III, IV i V.

W grudniu 2013 r. zorganizowana została druga tura spotkań w ramach czterech podzespołów tematycznych Zespołu redakcyjno-programowego. Temat rozmów stanowiła koncentracja tematyczna oraz finansowa projektu RPO WM 2014-2020. Dokonane zmiany pozwoliły na ukierunkowanie znacznej wysokości środków na obszary szczególnie problemowe, bądź istotne dla dalszego rozwoju Mazowsza.

W lutym/marcu 2014 r. we wszystkich ośrodkach subregionalnych województwa oraz w Warszawie, zorganizowano kolejny cykl konferencji z członkami i przedstawicielami ZIT oraz RIT. Podczas konferencji został omówiony m.in.: postęp prac związany z wyborem inwestycji realizowanych w ramach ZIT i RIT.

III Etap – projekt RPO WM 2014-2020 (wersja 1.2) – konsultacje społeczne

W dniu 28 stycznia 2014 r., ZWM podjął uchwałę o przyjęciu projektu Programu (wersja 1.2) i przeprowadzeniu konsultacji społecznych, które odbyły się w dniach **29 stycznia – 5 marca br.** Komunikaty o konsultacjach oraz informacje o dokumencie dystrybuowano z wykorzystaniem stron internetowych Urzędu, w tym strony BIP oraz dziennika informacyjnego o zasięgu krajowym. Ponadto zorganizowano konferencje uzgadniające, które miały na celu przedstawienie założeń oraz wymianę uwag do Programu. Propozycje zmian przedłożone w formularzach dotyczyły przede wszystkim inwestycji w wymiarze terytorialnym, rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, korekt zapisów części diagnostycznej, obszaru interwencji w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych, czy rozszerzenia listy potencjalnych beneficjentów. Wnioski ze współpracy oraz jej szczegółowy przebieg, zostały przedstawione w formie Raportu z konsultacji społecznych, dostępnego na stronie internetowej.

Zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych w proces wdrażania, monitorowania i ewaluacji RPO WM 2014-2020

Realizację zasady partnerstwa na etapie wdrażania zapewni KM, w składzie którego uwzględniona będzie m.in. szeroka reprezentacja partnerów społeczno-gospodarczych odpowiadających specyfice Programu i poszczególnym sektorom gospodarki.

Poprzez aktywne uczestnictwo w KM, partnerzy będą mieć możliwość zarządzania Programem m.in. poprzez zatwierdzanie kryteriów wyboru projektów. Szczegółowy opis zaangażowania podmiotów społeczno-gospodarczych w prace KM oraz ich zadania zostaną przedstawione w regulaminie prac Komitetu.

Na etapie monitorowania i ewaluacji zasada partnerstwa będzie realizowana poprzez przekazywanie partnerom informacji o postępie realizacji Programu w systemie sprawozdawczości. Przedmiotowe działania będą mogły być wspierane m.in. w ramach środków z PT.

Metodyka zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych do współpracy, mającej na celu współtworzenie zapisów do RPO WM 2014-2020, odbywało się w ramach uporządkowanego systemu prac w oparciu o już funkcjonujące zespoły zadaniowe z uwzględnieniem jedynie koniecznych modyfikacji.

Przedmiotowe prace umocowano Zarządzeniem Marszałka Województwa Mazowieckiego Nr 381/13 z dnia 3 kwietnia 2013 r. Na potrzeby wdrożenia zasady partnerstwa, dokonano modyfikacji Zespołu redakcyjno-programowego poprzez wprowadzenie wewnętrznego podziału na podzespoły tematyczne oraz rozszerzenia składu osobowego uwzględniającego szerokie grono interesariuszy.

Wypracowany w podzespołach kształt Programu każdorazowo przekazywany był do uzgodnienia na ogólnym posiedzeniu Zespołu redakcyjno-programowego. Następnie ostateczne stanowisko przekazywano pod obrady Zespołu ds. Aktualizacji Strategii. Po uzyskaniu pozytywnego stanowiska, dokument był przekazywany na posiedzenie ZWM.

Dobór partnerów

Metodyka wyboru została oparta o zasadę reprezentatywności/przedstawicielstwa oraz powszechności, a także przejrzystości i bezstronności. Podjęto starania, aby w partnerstwie uczestniczyły uznane organizacje partnerów społecznych, w szczególności ogólne organizacje międzybranżowe i sektorowe oraz środowiska opiniotwórcze. Zgodnie z wytycznymi KE, wybór partnerów obejmował najbardziej reprezentatywne organizacje, które działają w obszarach objętych wsparciem w ramach nowej perspektywy finansowej UE. Dlatego też, zwrócono się do instytucji przedstawicielskich (przedsiębiorców i pracodawców, instytucji naukowych, organizacji pozarządowych i środowiskowych, jednostek samorządu terytorialnego, instytucji rządowych) z prośbą o wyznaczenie dwóch przedstawicieli, którzy będą brali udział w pracach ww. podzespołów tematycznych. Ponadto w związku z zamieszczeniem na stronie internetowej informacji o prowadzonych pracach do udziału zostały również zaangażowane wszystkie inne zainteresowane podmioty, które wyraziły chęć uczestnictwa w pracach na rzecz perspektywy finansowej UE 2014-2020.

Granty globalne - w odniesieniu do EFS

Na obecnym etapie programowania nie przewiduje się stosowania grantów globalnych.

Alokacja kwoty na budowanie potencjału (w odniesieniu do EFS)

Program kładzie nacisk na aktywne włączenie w jego implementację partnerów społecznych na każdym poziomie:

- na etapie programowania:
 - partycypacja i konsultacje społeczne;
- na etapie wdrażania:
 - udział w pracach Komitetu Monitorującego;
 - wsparcie doradcze dla beneficjentów;
 - działania informacyjno – promocyjne;
- na etapie ewaluacji:
 - monitoring.

Należy podkreślić, że wiele z planowanych do realizacji w ramach RPO WM 2014-2020 działań przewiduje partnerskie podejście, w szczególności Projekty Partnerskie. Oznacza to, że we wdrażanie projektów w ramach określonych priorytetów inwestycyjnych będą zaangażowani partnerzy społeczni oraz organizacje pozarządowe. Podejmowane działania przyczynią się również do zwiększania potencjału tych podmiotów i pełniejszej realizacji zasady partnerstwa. Dotyczy to w szczególności następujących priorytetów inwestycyjnych: 3a (EFRR), 4a (EFRR), 8i (EFS), 9b (EFRR), 9i (EFS), 9iv (EFS), 9v (EFS), 10iii (EFS), 10iv (EFS).

Mazowsze, jako region lepiej rozwinięty, nie przewiduje w Programie wydzielenia odrębnej alokacji w poszczególnych OP na wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych. PP są

mechanizmem pozwalającym na jak największe wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych przy jednoczesnym zapewnieniu elastycznego podejścia do wzmacniania potencjału organizacji pozarządowych, zgodnie z zapotrzebowaniem i rozwijanie go w sposób realizujący jednocześnie główne cele i wskaźniki Programu.

Należy również podkreślić, że partnerzy społeczni i organizacje pozarządowe będą mieli możliwość występowania w podwójnej roli – jako beneficjenci oraz partnerzy wsparcia udzielanego w ramach RPO WM 2014-2020, a także jako członkowie KM.

8. KOORDYNACJA MIĘDZY FUNDUSZAMI POLITYKI SPÓJNOŚCI, EFRROW, EFMR ORAZ INNYMI UNIJNYMI I KRAJOWYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWANIA ORAZ EBI

Mechanizmy zapewniające koordynację między funduszami polityki spójności, Europejskim Funduszem Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Europejskim Funduszem Morskim i Rybackim (EFMR) oraz innymi unijnymi i krajowymi instrumentami finansowania oraz Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI), z uwzględnieniem odpowiednich przepisów ustanowionych we wspólnych ramach strategicznych.

Skuteczność wsparcia udzielanego w ramach RPO WM 2014-2020 oraz osiągnięcie określonych w nim celów zależy w ogromnej mierze od zapewnienia komplementarności, czyli jednej z głównych zasad gwarantujących zabezpieczenie zachowania spójności pomiędzy wsparciem funduszy Programu a działaniami, politykami i priorytetami Wspólnoty oraz jej instrumentami finansowymi. Zasada ta polega na zapewnieniu mechanizmów pozwalających na jej wdrożenie w sposób jak najbardziej efektywny. Sprawnie funkcjonujący system koordynacji wszystkich obszarów komplementarnych realizowany będzie w ramach RPO WM 2014-2020 na dwóch poziomach, tj. programowania oraz zarządzania i wdrażania. Na obydwu płaszczyznach przyjęte zostały mechanizmy koordynacji zdefiniowane w wymiarze krajowym tj. na płaszczyźnie UP, poszczególnych CT, funduszy EFSI i programów operacyjnych oraz w wymiarze regionalnym. Rozwiązania służące koordynacji zostały określone w zakresie obszarów interwencji, kategorii beneficjentów, grup docelowych, identyfikacji komplementarnych osi, podziału zakresów interwencji oraz wykorzystania podejścia terytorialnego w realizacji projektów.

Określone przez IZ RPO WM 2014-2020 mechanizmy komplementarności zostaną uwzględnione w odpowiednich procedurach zarządzania programem oraz w dokumentach wdrożeniowych. Funkcje związane z koordynacją na poziomie programu operacyjnego realizowane są oprócz IZ przez KM, który, zgodnie z przepisami rozporządzenia 1303/2013, powoływany jest w celu przeglądu wdrażania Programu i postępów w osiągnięciu jego celów i wyników.

W ramach systemu koordynacji IZ RPO WM 2014-2020 zapewnia, że:

- na etapie wdrażania stosowane będą przepisy UE w zakresie warunków dopuszczalności pomocy państwa;
- na etapie wdrażania stosowane będą krajowe wytyczne horyzontalne dla perspektywy finansowej 2014-2020;
- na etapie wdrażania stosowane będą odpowiednio przepisy krajowe w zakresie Prawo zamówień publicznych lub odpowiednich przepisów Unii Europejskiej;
- na etapie wdrażania stosowane będą procedury antykorupcyjne obowiązujące w IZ i w instytucjach wdrażających;
- na etapie wdrażania stosowane będą klauzule społeczne adekwatnie do realizowanych działań;

- udzielona (ewentualnie) pomoc dużym przedsiębiorstwom i przedsiębiorcom nie spowoduje znacznej utraty miejsc pracy w istniejących lokalizacjach tego przedsiębiorcy na terytorium Unii Europejskiej w związku z realizacją dofinansowywanego projektu;
- zobowiązania dotyczące koncentracji tematycznej i demarkacji wynikające z UP będą przestrzegane.

Dla etapu zarządzania i wdrażania wstępnie zdefiniowane zostały następujące narzędzia koordynacji:

- architektura Programu sprzyjająca realizacji projektów komplementarnych i zintegrowanych. RPO WM 2014-2020 jest Programem dwufunduszowym obejmującym EFRR i EFS, osie priorytetowe obejmują powiązane ze sobą PI, co skutkuje m.in. skupieniem w jednej osi inwestycji, które w wyniku wzajemnego powiązania przynoszą znacznie większe oddziaływanie;
- KM, który zgodnie z przepisami rozporządzenia 1303/2013 powoływany jest w celu przeglądu wdrażania Programu. KM z horyzontalnego punktu widzenia będzie ukierunkowywał interwencję przy aktywnym udziale partnerów społeczno-gospodarczych;
- podział interwencji pomiędzy kraj/region oraz linia demarkacyjna jako narzędzie organizujące i wskazujące na podział zadań w odniesieniu do prowadzonej w ramach Programu interwencji;
- kategorie interwencji i WLWK wykorzystywane na etapie ogłaszania konkursów w sposób gwarantujący komplementarność i uzupełnianie się interwencji;
- możliwość podjęcia wspólnych działań instytucjonalnych, m.in. poprzez zaangażowanie podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie polityk branżowych województwa mazowieckiego;
- KT, w ramach którego realizowana będzie koordynacja interwencji finansowanych ze środków RPO WM 2014-2020 oraz pozostałych krajowych środków publicznych;
- ZIT/RIT dające możliwości wsparcia dla realizacji operacji/działań w ujęciu terytorialnym;
- preferencje - na poziomie poszczególnych PI przyjęte zostały preferencje których zastosowanie wzmacnia efekt dodany interwencji, np. inwestycje środowiskowe, tworzące miejsca pracy;
- system oceny i wyboru projektów - kryteria promujące projekty, które dzięki wzajemnemu powiązaniu przyniosą większe efekty oraz których efektem będzie zatrudnienie osób z grup defaworyzowanych na rynku pracy;
- promowanie projektów powiązanych z projektami realizowanymi w ramach innych programów operacyjnych. Przykładowe mechanizmy weryfikujące wzajemne powiązania pomiędzy projektami realizowanymi w ramach innych programów operacyjnych :
 - Inwestycja w ramach RPO WM 2014-2020: Rozbudowa systemu informacji przestrzennej na poziomie regionalnym;
 - Inwestycja w ramach innego PO: Budowa krajowego systemu informacji przestrzennej (PO PC);

Powiązanie: System budowany na poziomie krajowym będzie pozyskiwał dane z poziomu regionalnego w ramach systemu już stworzonego i nadal rozwijanego w latach 2014-2020.

- Inwestycja w ramach RPO WM 2014-2020: Podnoszenie jakości kształcenia poprzez realizację projektów wykorzystujących narzędzia TIK wypracowanych na poziomie krajowym.
- Inwestycja w ramach innego PO : Opracowanie materiałów metodycznych i dydaktycznych z wykorzystaniem TIK (POWER);

Powiązanie: Na poziomie regionalnym będą wykorzystywane efekty projektów realizowanych na poziomie centralnym.

Mechanizmy weryfikujące wzajemne powiązania: Kryteria promujące projekty wpisujące się/ uzupełniające inwestycje krajowe; współpraca z IZ innych programów w celu weryfikacji powiązania inwestycji oraz przygotowanie i ocena powiązanych projektów;

- promowanie projektów oddziałujących na realizację przynajmniej dwóch celów tematycznych. Zidentyfikowane mechanizmy preferujące projekty o oddziaływaniu na przynajmniej dwa CT :

Typ projektu: Rozwój przedsiębiorstwa poprzez zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych w ramach kształcenia zawodowego;

CT na który oddziałuje projekt: 3 i 10;

Przykładowe mechanizmy preferujące projekty o oddziaływaniu na przynajmniej dwa CT: Kryteria promujące projekty, których efekty bezpośrednio oddziałują na przynajmniej dwa CT. Preferencyjne instrumenty wsparcia, np. dotacja.

- wiązki projektów – wprowadzenie mechanizmów umożliwiających realizację projektów zintegrowanych, tj. finansowanych równolegle z różnych PI. Przykłady wiązek projektów oraz mechanizmów stymulujących realizację inwestycji powiązanych poniżej:
- Typ projektu: Inwestycje wiodące wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi / Strategii ZIT WOF;

Powiązany typ projektu: inwestycje towarzyszące wynikające z planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi / Strategii ZIT WOF;

- Typ projektu: Rewitalizacja;

Powiązany typ projektu: wsparcie dziedzictwa kulturowego i naturalnego; projekty z zakresu włączenia społecznego; projekty z zakresu samozatrudnienia; inne usługi publiczne (np. ochrona zdrowia);

- Typ projektu: Szkolnictwo zawodowe;

Powiązany typ projektu: promowanie przedsiębiorczości.

Przykładowe mechanizmy stymulujące realizację inwestycji powiązanych Architektura programu skupiająca w jednej osi inwestycje, które w wyniku wzajemnego powiązania przynoszą znacznie większe oddziaływanie; harmonogramy konkursów pozwalające na równoległe przygotowanie i ocenę powiązanych projektów; kryteria promujące projekty, które dzięki wzajemnemu powiązaniu przyniosą większe efekty; zapisy umowy o dofinansowanie niwelujące ryzyko realizacji jedynie części inwestycji tj. wiązki projektów;

Wprowadzenie instrumentów ZIT i mechanizmu RIT które pozwalają na jednoczesną ocenę projektów zintegrowanych tj. z różnych PI – procedura pozakonkursowa.

Zakres wsparcia realizowanego w ramach RPO WM 2014-2020 jest komplementarny ze wsparciem z EFRR przewidzianym w Programie Operacyjnym Innowacyjny Rozwój (PO IR), PO PC, POIŚ, Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), oraz ze wsparciem z EFS w PO WER.

Komplementarność działań RPO WM 2014-2020 i PO IR odnosi się do zwiększania innowacyjności przedsiębiorstw i tworzenia trwałych lepszych miejsc pracy. W ramach PO IR wspierane będą badania i rozwój nowoczesnych technologii i inwestycje w B+R w przedsiębiorstwach. W ramach RPO WM 2014-2020 będą finansowane projekty ukierunkowane m.in. na wsparcie infrastruktury B+R w jednostkach naukowych, rozwój działalności B+R przedsiębiorstw wraz ze stworzeniem lub rozwojem istniejącego zaplecza B+R. Ww. inwestycje muszą wspierać regionalne specjalizacje.

Wsparcie przewidziane do realizacji w RPO WM 2014-2020 jest komplementarne z działaniami w PO PC, które dotyczą popularyzacji korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz rozwoju e-administracji. W ramach RPO WM 2014-2020 będą wspierane przede wszystkim projekty dotyczące: e-administracji, geoinformacji, e-zdrowia, e-kultury oraz e-usług w uczelniach wyższych.

Działania podejmowane w RPO WM 2014-2020 będą komplementarne z działaniami podejmowanymi w ramach PO IŚ, w szczególności ukierunkowanymi na rzecz ochrony środowiska, wspierania gospodarki niskoemisyjnej, na zapobieganie i minimalizację skutków wystąpienia ryzyk, rozwoju małej retencji oraz rozwoju systemu ratownictwa a także wsparcie systemu gospodarki odpadami i inwestycji w infrastrukturę zdrowotną. W ramach działań RPO WM 2014-2020 finansowane będą m.in. następujące typy projektów: ograniczenie niskiej emisji oraz rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej, rozwój kompleksowych systemów małej retencji, systemy wczesnego ostrzegania przed zjawiskami katastrofalnymi oraz inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia.

Działania RPO WM 2014-2020 będą komplementarne z działaniami realizowanymi w PO WER, który będzie się koncentrować na przygotowaniu i wsparciu reform w obszarze zatrudnienia, integracji społecznej, edukacji, ochrony zdrowia. Na poziomie regionalnym działania będą ukierunkowane na bezpośrednie wsparcie indywidualnych odbiorców. W ramach RPO WM 2014-2020 wspierane m.in. następujące typy projektów: podnoszenie lub zmiana kwalifikacji zawodowych oraz ich lepsze dopasowanie do potrzeb rynku pracy; wspieranie procesów uruchamiania i rozwijania własnej działalności gospodarczej wraz ze wsparciem szkoleniowo-doradczym, integracja osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowana na aktywizację społeczno-zawodową; wsparcie rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami niepełnosprawnymi oraz rodzin z innymi osobami zależnymi; upowszechnianie i wsparcie edukacji przedszkolnej; wsparcie kształcenia ogólnego, dostosowanie oferty kształcenia i szkolenia osób dorosłych do potrzeb rynku pracy.

Głównym instrumentem koordynacji interwencji z funduszy UE w sektorze ochrony zdrowia jest Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia. Komitetowi przewodniczy minister właściwy ds. zdrowia. Komitet składa się w szczególności z reprezentantów ministerstw właściwych ds.: rozwoju, cyfryzacji, pracy i polityki społecznej, jak również z przedstawicieli regionów oraz innych partnerów kompetentnych w obszarze zdrowia. Warunkiem niezbędnym podjęcia interwencji w sektorze ochrony zdrowia finansowanych z funduszy UE jest zgodność z Planem działania, zaakceptowanym przez Komitet Sterujący.

Instrumenty finansowe mogą być wdrożone, by wesprzeć inwestycje, które uznaje się, jako finansowo wykonalne i nie otrzymujące wystarczającego finansowania ze źródeł rynkowych. Wsparcie dla instrumentów finansowych jest oparte na ocenie ex-ante zgodnie z art. 37 Rozporządzenia (UE) 1303/2013.

W celu wzmocnienia koordynacji wdrażania instrumentów finansowych, w tym elastycznego angażowania środków, IZ nie przewiduje delegowania zadań związanych z zarządzaniem i wdrażaniem instrumentów finansowych do IW. Powyższe zapewni jednolite podejście i standaryzację warunków wdrażania instrumentów finansowych w całym Programie.

9. WARUNKI WSTĘPNE

9.1 Warunki wstępne

Informacja dotycząca oceny konieczności zastosowania i spełnienia warunków wstępnych.

Zapisy art. 19 pkt 2 Rozporządzenia ogólnego dla funduszy objętych Wspólnymi Ramami Strategicznymi 2014-2020, wskazują, że uruchomienie środków finansowych w perspektywie 2014-2020 uzależnione jest od spełnienia wymogów warunków wstępnych, czyli zapewnienia określonych warunków wyjściowych umożliwiających efektywną realizację programów współfinansowanych ze środków europejskich.

Warunki wstępne podzielono na:

- ogólne, odnoszące się do całokształtu interwencji w Programie (dotyczące kwestii horyzontalnych: zapobieganie dyskryminacji, równouprawnienie płci, niepełnosprawność, zamówienia publiczne, pomoc państwa, prawodawstwo w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko –EIA oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko – SEA, systemy statystyczne i wskaźniki rezultatu);
- tematyczne (przypisane do poszczególnych celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych);
- specyficzne dla Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR).

Warunki ogólne (poza warunkiem ogólnym 7) oraz warunki tematyczne (poza warunkami: 1.1 dotyczącym inteligentnych specjalizacji; 6.2 dotyczącym gospodarki odpadami oraz 7.1 Transport – w zakresie secondary connectivity i 7.2. Kolej) są spełniane na poziomie krajowym.

Samoocena dotycząca warunków spełnianych na poziomie krajowym mających zastosowanie dla programu jest jednakowa dla wszystkich programów operacyjnych. Zmiany w statusie poszczególnych warunków na poziomie krajowym są automatycznie obowiązujące dla wszystkich programów, których dotyczą.

Na poziomie województwa mazowieckiego do spełnienia są:

- W ramach celu tematycznego 1. Warunek 1.1. Badania naukowe i innowacje: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w dziedzinie badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji, w odpowiednich przypadkach, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych (OP I). W celu spełnienia warunku wstępnego przygotowano Plan *działań dla wypełnienia warunku wstępnego dla pierwszego celu tematycznego EFSI w województwie mazowieckim*.
- W ramach celu tematycznego 6. Warunek 6.2. Gospodarka odpadami: Promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności przez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów. W tym przypadku plan działań także dla regionu został ujęty w Planie *działań Rzeczypospolitej Polskiej w celu wypełnienia kryteriów 2 i 4 dla warunku wstępnego 6.2 (Gospodarka Odpadami)*.
- W ramach celu tematycznego 7. Warunek 7.1.Transport: Istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na

szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T .

- W ramach celu tematycznego 7. Warunek 7.2. Kolej: Istnienie w kompleksowym planie/kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), który wspiera rozwój infrastruktury i poprawia łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T. Inwestycje obejmują tabor, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału.

W celu wypełnienia warunku 7.1 i 7.2 opracowano plan działań pn.: Plan Wykonawczy do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW).

Ponadto, na poziomie regionalnym konieczne jest spełnienie warunku ogólnego: 7. Systemy statystyczne i wskaźnika rezultatu. Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądaných rezultatów, do monitorowania postępów w osiąganiu rezultatów oraz do podejmowania ewaluacji oddziaływania. Również i w tym przypadku sporządzono *„Plan działań dla wypełnienia warunku 7 ex-ante dla 2. osi priorytetowej Wzrost e-potencjału Mazowsza w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2014-2020”*.

W przypadku warunków spełnianych na poziomie regionalnym, ich niespełnienie rodzi konsekwencje, wskazane w art. 19 rozporządzenia ramowego, wyłącznie dla regionu.

Do programu została załączona szczegółowa samoocena spełnienia warunkowości ex-ante. Przedmiotowe zestawienie zawiera informacje o zidentyfikowanych warunkach, które mają odniesienie do RPO WM 2014-2020, za których spełnienie odpowiedzialny jest poziom centralny, jak również Samorząd Województwa Mazowieckiego.

Tabela 24: Mające zastosowanie warunki wstępne oraz ocena ich spełnienia

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełniono warunki wstępne (tak/nie/częściowo)
.01.1 - Badania naukowe i innowacje: istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.	I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce	Częściowo
T.01.2 - Infrastruktura badań i innowacji. Istnienie wieloletniego planu dotyczącego budżetu i priorytetów inwestycji.	I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce	Tak
T.02.1 - Rozwój cyfrowy: strategiczne ramy polityki w dziedzinie rozwoju cyfrowego w celu pobudzenia rynku przystępnych, dobrej jakości i interoperacyjnych usług, prywatnych i publicznych, wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, a także aby przyspieszyć ich asymilację przez obywateli, grupy w trudnej sytuacji, przedsiębiorstwa i administrację publiczną, w tym inicjatywy transgraniczne.	II - Wzrost e-potencjału Mazowsza	Tak
T.02.2 - Infrastruktura sieci nowej generacji: istnienie krajowych lub regionalnych planów sieci nowej generacji uwzględniających działania regionalne na rzecz osiągnięcia celów Unii dotyczących dostępu do szybkiego internetu, koncentrujących się na obszarach, na których rynek nie zapewnia otwartej infrastruktury po przystępnych kosztach i jakości, zgodnych z przepisami unijnymi w zakresie konkurencyjności i pomocy państwa, a także świadczących usługi dostępne dla grup w trudnej sytuacji.	II - Wzrost e-potencjału Mazowsza	Tak
T.03.1 - Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu "Small Business Act".	III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości	Częściowo
T.04.1 - Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków.	IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną	Częściowo
T.04.2 - Przeprowadzono działania promujące wysoko wydajną kogenerację energii cieplnej i elektrycznej.	IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną	Tak
T.04.3 - Przeprowadzono działania promujące wytwarzanie i dystrybucję odnawialnych źródeł energii.	IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną	Tak
T.05.1 - Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: istnienie krajowych lub regionalnych ocen ryzyka na potrzeby zarządzania klęskami i katastrofami, uwzględniających dostosowanie do zmian klimatu.	V - Gospodarka przyjazna środowisku	Tak
T.06.1 - Gospodarka wodna: istnienie - w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy - a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu.	V - Gospodarka przyjazna środowisku	Nie
T.06.2 - Gospodarka odpadami: promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów.	V - Gospodarka przyjazna środowisku	Częściowo
T.07.1 - Transport: istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.	VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego	Nie
T.07.2 - Kolej: istnienie w kompleksowym planie / kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), która wspiera rozwój infrastruktury i poprawia łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T. Inwestycje obejmują tabor, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału.	VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego	Nie
T.08.1 - Została opracowana i jest realizowana aktywna polityka rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia.	VIII - Rozwój rynku pracy	Tak
T.08.2 - Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw: istnienie strategicznych ram polityki na rzecz nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu.	VIII - Rozwój rynku pracy	Tak
T.09.1 - Istnienie i realizacja krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania ubóstwa mających na celu, w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia, aktywne włączenie osób wykluczonych z rynku pracy.	IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	Tak
T.09.3 - Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą.	IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem VI - Jakość życia	Nie
T.10.1 - Przedwczesne zakończenie nauki: istnienie strategicznych ram polityki na rzecz ograniczenia przedwczesnego zakończenia nauki w zakresie nie wykraczającym poza zakres określony w art. 165 TFUE.	X - Edukacja dla rozwoju regionu	Tak
T.10.3 - Uczenie się przez całe życie: istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	X - Edukacja dla rozwoju regionu	Tak
T.10.4 - Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki na rzecz zwiększania jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego, w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	X - Edukacja dla rozwoju regionu	Tak

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełniono warunki wstępne (tak/nie/częściowo)
G.1 - Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących niedyskryminacji w odniesieniu do EFSI.	I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce II - Wzrost e-potencjału Mazowsza III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem V - Gospodarka przyjazna środowisku VI - Jakość życia VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego VIII - Rozwój rynku pracy X - Edukacja dla rozwoju regionu XI - Pomoc Techniczna	Częściowo
G.2 - Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących równouprawnienia płci w odniesieniu do EFSI.	I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce II - Wzrost e-potencjału Mazowsza III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem V - Gospodarka przyjazna środowisku VI - Jakość życia VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego VIII - Rozwój rynku pracy X - Edukacja dla rozwoju regionu XI - Pomoc Techniczna	Częściowo
G.3 - Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób z niepełnosprawnościami w odniesieniu do EFSI zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE.	I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce II - Wzrost e-potencjału Mazowsza III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem V - Gospodarka przyjazna środowisku VI - Jakość życia VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego VIII - Rozwój rynku pracy X - Edukacja dla rozwoju regionu XI - Pomoc Techniczna	Częściowo
G.4 - Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych w odniesieniu do EFSI.	I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce II - Wzrost e-potencjału Mazowsza III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem V - Gospodarka przyjazna środowisku VI - Jakość życia VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego VIII - Rozwój rynku pracy X - Edukacja dla rozwoju regionu XI - Pomoc Techniczna	Tak
G.5 - Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa w odniesieniu do EFSI.	I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce II - Wzrost e-potencjału Mazowsza III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem V - Gospodarka przyjazna środowisku VI - Jakość życia VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego VIII - Rozwój rynku pracy X - Edukacja dla rozwoju regionu XI - Pomoc Techniczna	Tak
G.6 - Istnienie rozwiązań zapewniających skuteczne stosowanie unijnych przepisów w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (OOS) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA).	I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce II - Wzrost e-potencjału Mazowsza III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną	Tak

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełniono warunki wstępne (tak/nie/częściowo)
	IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem V - Gospodarka przyjazna środowisku VI - Jakość życia VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego VIII - Rozwój rynku pracy X - Edukacja dla rozwoju regionu XI - Pomoc Techniczna	
G.7 - Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen oddziaływania programów. Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądaných rezultatów, do monitorowania postępów w osiąganiu rezultatów oraz do podejmowania ewaluacji oddziaływania.	I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce II - Wzrost e-potencjału Mazowsza III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem V - Gospodarka przyjazna środowisku VI - Jakość życia VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego VIII - Rozwój rynku pracy X - Edukacja dla rozwoju regionu XI - Pomoc Techniczna	Częściowo

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
T.01.1 - Badania naukowe i innowacje: istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.	1 - Gotowa jest krajowa lub regionalna strategia na rzecz inteligentnej specjalizacji, która:	Nie	Opracowywana jest Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza 2014 – 2020 (RIS Mazovia, w chwili obecnej projekt). Został sporządzony Plan działań dla wypełnienia warunku wstępnego dla pierwszego celu tematycznego EFSI w województwie mazowieckim. Został sporządzony Plan działań dla wypełnienia warunku wstępnego dla pierwszego celu tematycznego EFSI w województwie mazowieckim. mailto:http://www.mazovia.pl/samorzadz/zarzadz/uchwaly-zarzadu/uchwala,30811,72314.html ?subject=http://www.mazovia.pl/samorzadz/zarzadz/uchwaly-zarzadu/uchwala,30811,72314.html	Projekt RIS Mazovia został przesłany KE W okresie 27.02-03.04.2014 r. odbyły się konsultacje społeczne RIS Mazovia wraz z inteligentnymi specjalizacjami regionu. Opracowano projekt dokumentu, ustanawiającego podstawy systemowe i instytucjonalne dla procesu przedsiębiorczego odkrywania, identyfikacji i monitorowania inteligentnych specjalizacji, którego przyjęcie planowane jest na I kw. 2015 r. Osiągnięcie stanu funkcjonowania elementów niezbędnych dla spełnienia warunku ex ante planowane jest na IV kwartał 2015 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego w dniu 07.10.2014 r. przyjął Plan działań dla wypełnienia warunku wstępnego dla pierwszego celu tematycznego EFSI w województwie mazowieckim, uwzględniający działania na rzecz spełnienia kryteriów w zakresie m.in. uzupełnienia analizy SWOT obszarów specjalizacji, wyboru ograniczonej liczby priorytetów badań i innowacji, mechanizmów monitorowania oraz określenia ram finansowych w ramach prac grup roboczych ds. inteligentnych specjalizacji
T.01.1 - Badania naukowe i innowacje: istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.	2 - opiera się na analizie SWOT lub podobnej analizie, aby skoncentrować zasoby na ograniczonym zestawie priorytetów badań i innowacji,	Tak	Opracowywana jest Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza 2014 – 2020 (RIS Mazovia, w chwili obecnej projekt). Został sporządzony Plan działań dla wypełnienia warunku wstępnego dla pierwszego celu tematycznego EFSI w województwie mazowieckim	Projekt RIS Mazovia został przesłany KE W okresie 27.02-03.04.2014 r. odbyły się konsultacje społeczne RIS Mazovia wraz z inteligentnymi specjalizacjami regionu. Opracowano projekt dokumentu, ustanawiającego podstawy systemowe i instytucjonalne dla procesu przedsiębiorczego odkrywania, identyfikacji i monitorowania inteligentnych specjalizacji, którego przyjęcie planowane jest na I kw. 2015 r. Osiągnięcie stanu funkcjonowania elementów niezbędnych dla spełnienia warunku ex ante planowane jest na IV kwartał 2015 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego w dniu 07.10.2014 r. przyjął Plan działań dla wypełnienia warunku wstępnego dla pierwszego celu tematycznego EFSI w województwie mazowieckim, uwzględniający działania na rzecz spełnienia kryteriów w zakresie m.in. uzupełnienia analizy SWOT obszarów specjalizacji, wyboru ograniczonej liczby priorytetów badań i innowacji, mechanizmów monitorowania oraz określenia ram finansowych w ramach prac grup roboczych ds. inteligentnych specjalizacji.
T.01.1 - Badania naukowe i innowacje: istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.	3 - przedstawia działania na rzecz pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój,	Tak	Opracowywana jest Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza 2014 – 2020 (RIS Mazovia, w chwili obecnej projekt). Został sporządzony Plan działań dla wypełnienia warunku wstępnego dla pierwszego celu tematycznego EFSI w województwie mazowieckim	Projekt RIS Mazovia został przesłany KE W okresie 27.02-03.04.2014 r. odbyły się konsultacje społeczne RIS Mazovia wraz z inteligentnymi specjalizacjami regionu. Opracowano projekt dokumentu, ustanawiającego podstawy systemowe i instytucjonalne dla procesu przedsiębiorczego odkrywania, identyfikacji i monitorowania inteligentnych specjalizacji, którego przyjęcie planowane jest na I kw. 2015 r. Osiągnięcie stanu funkcjonowania elementów niezbędnych dla spełnienia warunku ex ante planowane jest na IV kwartał 2015 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego w dniu 07.10.2014 r. przyjął Plan działań dla wypełnienia warunku wstępnego dla pierwszego celu tematycznego EFSI w województwie mazowieckim, uwzględniający działania na rzecz spełnienia kryteriów w zakresie m.in. uzupełnienia analizy SWOT obszarów specjalizacji, wyboru ograniczonej liczby priorytetów badań i innowacji, mechanizmów monitorowania oraz

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
				określenia ram finansowych w ramach prac grup roboczych ds. inteligentnych specjalizacji.
T.01.1 - Badania naukowe i innowacje: istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.	4 - obejmuje mechanizm monitorowania.	Nie	Opracowywana jest Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza 2014 – 2020 (RIS Mazovia, w chwili obecnej projekt). Został sporządzony Plan działań dla wypełnienia warunku wstępnego dla pierwszego celu tematycznego EFSI w województwie mazowieckim	Projekt RIS Mazovia został przesłany KE W okresie 27.02-03.04.2014 r. odbyły się konsultacje społeczne RIS Mazovia wraz z inteligentnymi specjalizacjami regionu. Opracowano projekt dokumentu, ustanawiającego podstawy systemowe i instytucjonalne dla procesu przedsiębiorczego odkrywania, identyfikacji i monitorowania inteligentnych specjalizacji, którego przyjęcie planowane jest na I kw. 2015 r. Osiągnięcie stanu funkcjonowania elementów niezbędnych dla spełnienia warunku ex ante planowane jest na IV kwartał 2015 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego w dniu 07.10.2014 r. przyjął Plan działań dla wypełnienia warunku wstępnego dla pierwszego celu tematycznego EFSI w województwie mazowieckim, uwzględniający działania na rzecz spełnienia kryteriów w zakresie m.in. uzupełnienia analizy SWOT obszarów specjalizacji, wyboru ograniczonej liczby priorytetów badań i innowacji, mechanizmów monitorowania oraz określenia ram finansowych w ramach prac grup roboczych ds. inteligentnych specjalizacji.
T.01.1 - Badania naukowe i innowacje: istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.	5 - Przyjęto ramy określające dostępne środki budżetowe na badania i innowacje.	Nie	Opracowywana jest Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza 2014 – 2020 (RIS Mazovia, w chwili obecnej projekt). Został sporządzony Plan działań dla wypełnienia warunku wstępnego dla pierwszego celu tematycznego EFSI w województwie mazowieckim	Projekt RIS Mazovia został przesłany KE W okresie 27.02-03.04.2014 r. odbyły się konsultacje społeczne RIS Mazovia wraz z inteligentnymi specjalizacjami regionu. Opracowano projekt dokumentu, ustanawiającego podstawy systemowe i instytucjonalne dla procesu przedsiębiorczego odkrywania, identyfikacji i monitorowania inteligentnych specjalizacji, którego przyjęcie planowane jest na I kw. 2015 r. Osiągnięcie stanu funkcjonowania elementów niezbędnych dla spełnienia warunku ex ante planowane jest na IV kwartał 2015 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego w dniu 07.10.2014 r. przyjął Plan działań dla wypełnienia warunku wstępnego dla pierwszego celu tematycznego EFSI w województwie mazowieckim, uwzględniający działania na rzecz spełnienia kryteriów w zakresie m.in. uzupełnienia analizy SWOT obszarów specjalizacji, wyboru ograniczonej liczby priorytetów badań i innowacji, mechanizmów monitorowania oraz określenia ram finansowych w ramach prac grup roboczych ds. inteligentnych specjalizacji.
T.01.2 - Infrastruktura badań i innowacji. Istnienie wieloletniego planu dotyczącego budżetu i priorytetów inwestycji.	1 - Przyjęto szacunkowy wieloletni plan dotyczący budżetu i priorytetów inwestycji związanych z priorytetami Unii oraz - w stosownych przypadkach - z Europejskim Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych (ESFRI).	Tak	Warunek jest spełniony przez dokument Polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej, który został przyjęty w 2011r. Realizuje on rekomendacje Europejskiego Forum Strategicznego Infrastruktur Badawczych (ESFRI) w tym zakresie. W 2012r opracowany został system finansowania projektów dużej infrastruktury badawczej objętych Mapą, który zakłada 10-letni (2013-2023) horyzont czasowy. Mapa została zaktualizowana w sierpniu 2014r mailto:http://www.nauka.gov.pl/q2/oryginal/2014_08/caf36c2da9fef183c32ce8772ec5b426.pdf	Opracowany i kierunkowo zaakceptowany przez KE został także szacunkowy plan finansowania infrastruktury B+R, obejmujący źródła krajowe, fundusze strukturalne oraz programy międzynarodowe. Podstawą prawną do ustalenia wydatków pochodzących ze środków europejskich (wraz z wymaganym wkładem krajowym) są programy operacyjne przyjmowane uchwałą Rady Ministrów (zgodnie z art. 14j ustawy z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Dz. U. 2006 nr 227 poz. 1658 z późn. zmianami). Natomiast dla wydatków pochodzących z budżetu państwa podstawą prawną są Wieloletnie Plany Finansowe Państwa, sporządzane na podstawie art. 103-108 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2009 nr 157 poz. 1240 z późn. zmianami) i uchwalane przez Radę Ministrów.

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
T.02.1 - Rozwój cyfrowy: strategiczne ramy polityki w dziedzinie rozwoju cyfrowego w celu pobudzenia rynku przystępnych, dobrej jakości i interoperacyjnych usług, prywatnych i publicznych, wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, a także aby przyspieszyć ich asymilację przez obywateli, grupy w trudnej sytuacji, przedsiębiorstwa i administrację publiczną, w tym inicjatywy transgraniczne.	1 - Gotowe są strategiczne ramy polityki rozwoju cyfrowego, na przykład w ramach krajowej lub regionalnej strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, które zawierają:	Tak	Strategia Sprawne Państwo (SSP) mailto:https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf ?subject=https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa mailto:https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf ?subject=https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.02.1 - Rozwój cyfrowy: strategiczne ramy polityki w dziedzinie rozwoju cyfrowego w celu pobudzenia rynku przystępnych, dobrej jakości i interoperacyjnych usług, prywatnych i publicznych, wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, a także aby przyspieszyć ich asymilację przez obywateli, grupy w trudnej sytuacji, przedsiębiorstwa i administrację publiczną, w tym inicjatywy transgraniczne.	2 - budżet i priorytety działań określone na podstawie analizy SWOT lub podobnej analizy spójnej z tabelą wyników europejskiej agendy cyfrowej;	Tak	Strategia Sprawne Państwo (SSP) mailto:https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf ?subject=https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa mailto:https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf ?subject=https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.02.1 - Rozwój cyfrowy: strategiczne ramy polityki w dziedzinie rozwoju cyfrowego w celu pobudzenia rynku przystępnych, dobrej jakości i interoperacyjnych usług, prywatnych i publicznych, wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, a także aby przyspieszyć ich asymilację przez obywateli, grupy w trudnej sytuacji, przedsiębiorstwa i administrację publiczną, w tym inicjatywy transgraniczne.	3 - została przeprowadzona analiza równoważenia wsparcia dla popytu i podaży TIK;	Tak	Strategia Sprawne Państwo (SSP) mailto:https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf ?subject=https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa mailto:https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf ?subject=https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.02.1 - Rozwój cyfrowy: strategiczne ramy polityki w dziedzinie rozwoju cyfrowego w celu pobudzenia rynku przystępnych, dobrej jakości i interoperacyjnych usług, prywatnych i publicznych, wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, a także aby przyspieszyć ich asymilację przez obywateli, grupy w trudnej sytuacji, przedsiębiorstwa i administrację publiczną, w tym inicjatywy transgraniczne.	4 - wskaźniki miary postępów interwencji w takich dziedzinach jak umiejętności cyfrowe, e-integracja, e-dostępność, oraz postęp w zakresie e-zdrowia w granicach określonych w art. 168 TFUE, spójne w stosownych przypadkach z istniejącymi odpowiednimi unijnymi, krajowymi lub regionalnymi	Tak	Strategia Sprawne Państwo (SSP) mailto:https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf ?subject=https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa mailto:https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf ?subject=https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
	strategiami sektorowymi;			
T.02.1 - Rozwój cyfrowy: strategiczne ramy polityki w dziedzinie rozwoju cyfrowego w celu pobudzenia rynku przystępnych, dobrej jakości i interoperacyjnych usług, prywatnych i publicznych, wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, a także aby przyspieszyć ich asymilację przez obywateli, grupy w trudnej sytuacji, przedsiębiorstwa i administrację publiczną, w tym inicjatywy transgraniczne.	5 - ocenę potrzeb w zakresie budowania większego potencjału TIK.	Tak	Strategia Sprawne Państwo (SSP) mailto:https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf?subject=https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa mailto:https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf?subject=https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.02.2 - Infrastruktura sieci nowej generacji: istnienie krajowych lub regionalnych planów sieci nowej generacji uwzględniających działania regionalne na rzecz osiągnięcia celów Unii dotyczących dostępu do szybkiego internetu, koncentrujących się na obszarach, na których rynek nie zapewnia otwartej infrastruktury po przystępnych kosztach i jakości, zgodnych z przepisami unijnymi w zakresie konkurencyjności i pomocy państwa, a także świadczących usługi dostępne dla grup w trudnej sytuacji.	1 - Gotowy jest krajowy lub regionalny plan dostępu nowej generacji, który zawiera:	Tak	Narodowy Plan szerokopasmowy mailto:https://mac.gov.pl/files/narodowy_plan_szerokopasmowy_-_08.01.2014_przyjety_przez_rm.pdf?subject=https://mac.gov.pl/files/narodowy_plan_szerokopasmowy_-_08.01.2014_przyjety_przez_rm.pdf	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.02.2 - Infrastruktura sieci nowej generacji: istnienie krajowych lub regionalnych planów sieci nowej generacji uwzględniających działania regionalne na rzecz osiągnięcia celów Unii dotyczących dostępu do szybkiego internetu, koncentrujących się na obszarach, na których rynek nie zapewnia otwartej infrastruktury po przystępnych kosztach i jakości, zgodnych z przepisami unijnymi w zakresie konkurencyjności i pomocy państwa, a także świadczących usługi dostępne dla grup w trudnej sytuacji.	2 - plan inwestycji w infrastrukturę oparty na analizie ekonomicznej uwzględniającej istniejącą infrastrukturę i plany inwestycyjne sektora prywatnego i publicznego;	Tak	Narodowy Plan Szerokopasmowy	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.02.2 - Infrastruktura sieci nowej generacji: istnienie krajowych lub regionalnych planów sieci nowej generacji uwzględniających działania regionalne na rzecz osiągnięcia celów Unii dotyczących dostępu do szybkiego internetu, koncentrujących się na obszarach, na których rynek nie zapewnia otwartej infrastruktury po przystępnych kosztach i jakości, zgodnych z przepisami unijnymi w zakresie konkurencyjności i pomocy państwa, a także świadczących usługi dostępne dla grup w trudnej sytuacji.	3 - modele zrównoważonych inwestycji, które zwiększają konkurencyjność i zapewniają dostęp do otwartej, przystępnej cenowo i dobrej jakości infrastruktury i usług, uwzględniających przyszłe potrzeby;	Tak	Narodowy Plan Szerokopasmowy	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.02.2 - Infrastruktura sieci nowej generacji: istnienie krajowych lub regionalnych planów sieci nowej generacji uwzględniających działania regionalne na rzecz osiągnięcia celów Unii dotyczących dostępu do szybkiego internetu, koncentrujących się na	4 - środki na stymulowanie inwestycji prywatnych.	Tak	Narodowy Plan Szerokopasmowy	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
obszarach, na których rynek nie zapewnia otwartej infrastruktury po przystępnych kosztach i jakości, zgodnych z przepisami unijnymi w zakresie konkurencyjności i pomocy państwa, a także świadczących usługi dostępne dla grup w trudnej sytuacji.				
T.03.1 - Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu "Small Business Act".	1 - Konkretnie działania: wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw, z uwzględnieniem celów programu "Small Business Act";	Tak	System S24 na portalu; Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym; Art. 29, art.25 pkt. 3, art. 14 pkt. 1 Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej; Ustawa o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów; Ustawa o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych	1. mailto:https://ems.ms.gov.pl/?subject=https://ems.ms.gov.pl/ 2. mailto:http://orka.sejm.gov.pl/proc7.nsf/ustawy/2094_u.htm?subject=http://orka.sejm.gov.pl/proc7.nsf/ustawy/2094_u.htm 3. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20041731807?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20041731807 4. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000829?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000829 5. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000768?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000768
T.03.1 - Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu "Small Business Act".	2 - Konkretnie działania: wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu "Small Business Act";	Nie	System S24 na portalu; Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym; Art. 29, art.25 pkt. 3, art. 14 pkt. 1 Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej; Ustawa o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów; Ustawa o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych	1. mailto:https://ems.ms.gov.pl/?subject=https://ems.ms.gov.pl/ 2. mailto:http://orka.sejm.gov.pl/proc7.nsf/ustawy/2094_u.htm?subject=http://orka.sejm.gov.pl/proc7.nsf/ustawy/2094_u.htm 3. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20041731807?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20041731807 4. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000829?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000829 5. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000768?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000768
T.03.1 - Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu "Small Business Act".	3 - Konkretnie działania: wprowadzono mechanizm monitorowania wdrażania działań programu "Small Business Act" i oceny wpływu prawodawstwa na MŚP.	Nie	System S24 na portalu; Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym; Art. 29, art.25 pkt. 3, art. 14 pkt. 1 Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej; Ustawa o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów; Ustawa o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych	1. mailto:https://ems.ms.gov.pl/?subject=https://ems.ms.gov.pl/ 2. mailto:http://orka.sejm.gov.pl/proc7.nsf/ustawy/2094_u.htm?subject=http://orka.sejm.gov.pl/proc7.nsf/ustawy/2094_u.htm 3. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20041731807?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20041731807 4. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000829?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000829 5. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000768?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000768
T.04.1 - Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków.	1 - Działania obejmują: działania służące zapewnieniu wdrożenia minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej	Tak	Rozp. MliR z 3.06.2014 r. w spr. metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku; Rozp. Ministra Infrastruktury z 12.04.2002 r. w spr. warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie; Art. 5 ust. 2a ustawy z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane; Art. 10. ust. 1 i 2 ustawy z 15.04.2011 r. o	1. http://g.ekspert.infor.pl/pl_dane/akty_pdf/DZU/2014/122/888.pdf#zoom=90 2. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020750690?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020750690 3. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001409?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001409

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
	budynków, zgodnie z art. 3, 4 i 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE;		efektywności energetycznej; Ustawa z 21.11.2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów.	4. <u>mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20110940551?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20110940551</u> 5. <u>mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20082231459?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20082231459</u> 6. Rozp. MG z 15.01.2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemów ciepłowniczych mailto: <u>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070160092?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070160092</u> 7. Ustawa Prawo energetyczne z 10.04. 1997 r. mailto: <u>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970540348?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970540348</u> 8. Rozp. MG z 17.09.2010 r. w spr. szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło mailto: <u>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20101941291?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20101941291</u>
T.04.1 - Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków.	2 - Działania obejmują: działania konieczne do utworzenia systemu certyfikacji w odniesieniu do charakterystyki energetycznej budynków, spójnego z art. 11 dyrektywy 2010/31/UE;	Nie	Rozp. MliR z 3.06.2014 r. w spr. metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku Rozp. Ministra Infrastruktury z 12.04.2002 r. w spr. warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie Art. 5 ust. 2a ustawy z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane Art. 10. ust. 1 i 2 ustawy z 15.04.2011 r. o efektywności energetycznej Ustawa z 21.11.2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów	1. <u>http://q.ekspert.infor.pl/pl_dane/akty_pdf/DZU/2014/122/888.pdf#zoom=90</u> 2. <u>mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020750690?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020750690</u> 3. <u>mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001409?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001409</u> 4. <u>mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20110940551?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20110940551</u> 5. <u>mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20082231459?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20082231459</u> 6. Rozp. MG z 15.01.2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemów ciepłowniczych mailto: <u>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070160092?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070160092</u> 7. Ustawa Prawo energetyczne z 10.04. 1997 r. mailto: <u>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970540348?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970540348</u> 8. Rozp. MG z 17.09.2010 r. w spr. szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło mailto: <u>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20101941291?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20101941291</u>
T.04.1 - Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków.	3 - Działania obejmują: działania służące zapewnieniu planowania strategicznego w dziedzinie efektywności energetycznej, spójne z art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE;	Tak	Rozp. MliR z 3.06.2014 r. w spr. metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku Rozp. Ministra Infrastruktury z 12.04.2002 r. w spr. warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie Art. 5 ust. 2a ustawy z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane Art. 10. ust. 1 i 2 ustawy z 15.04.2011 r. o efektywności energetycznej Ustawa z 21.11.2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów	1. <u>http://q.ekspert.infor.pl/pl_dane/akty_pdf/DZU/2014/122/888.pdf#zoom=90</u> 2. <u>mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020750690?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020750690</u> 3. <u>mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001409?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001409</u> 4. <u>mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20110940551?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20110940551</u> 5. <u>mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20082231459?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20082231459</u> 6. Rozp. MG z 15.01.2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemów ciepłowniczych mailto: <u>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070160092?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070160092</u>

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
				7.Ustawa Prawo energetyczne z 10.04. 1997 r. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970540348?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970540348 8.Rozp. MG z 17.09.2010 r. w spr. szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20101941291?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20101941291
T.04.1 - Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków.	4 - Działania obejmują: działania spójne z art. 13 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/32/WE w sprawie końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych, aby zapewnić dostarczenie klientom końcowym indywidualnych liczników w zakresie, w jakim jest to możliwe technicznie, racjonalne finansowo i proporcjonalne w odniesieniu do potencjalnych oszczędności energii.	Tak	Rozp. MliR z 3.06.2014 r. w spr. metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku Rozp. Ministra Infrastruktury z 12.04.2002 r. w spr. warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie Art. 5 ust. 2a ustawy z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane Art. 10. ust. 1 i 2 ustawy z 15.04.2011 r. o efektywności energetycznej Ustawa z 21.11.2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów	1.http://g.ekspert.infor.pl/pl_dane/akty_pdf/DZU/2014/122/888.pdf#zoom=90 2.mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020750690?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020750690 3.mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001409?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001409 4.mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20110940551?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20110940551 5.mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20082231459?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20082231459 6.Rozp. MG z 15.01.2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemów ciepłowniczych mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070160092?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070160092 7.Ustawa Prawo energetyczne z 10.04. 1997 r. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970540348?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970540348 8.Rozp. MG z 17.09.2010 r. w spr. szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20101941291?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20101941291
T.04.2 - Przeprowadzono działania promujące wysoko wydajną kogenerację energii cieplnej i elektrycznej.	1 - Wsparcie dla kogeneracji opiera się na popycie na użytkową energię cieplną i oszczędności energii pierwotnej zgodnie z art. 7 ust. 1 i art. 9 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy 2004/8/WE.	Tak	Ustawa o zmianie ustawy – prawo energetyczne z dnia 14 marca 2014 r. Ustawa z dnia 21 marca 2014 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (...) Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych Ustawa dotycząca odnawialnych źródeł energii Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych	1.mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU2?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU2 2.mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU201400004570140000490?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU201400004570140000490 3.http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf?subject=http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf 4.mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20061691199?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20061691199 5.http://legislacja.rcl.gov.pl/docs/2/19349/228300/dokument118770.pdf?subject=http://legislacja.rcl.gov.pl/docs/2/19349/228300/dokument118770.pdf 6.http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf?subject=http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf
T.04.2 - Przeprowadzono działania promujące wysoko wydajną kogenerację energii cieplnej i elektrycznej.	2 - Państwa członkowskie lub ich właściwe organy oceniły istniejące prawodawstwo i ramy regulacyjne pod kątem procedur udzielania	Tak	Ustawa o zmianie ustawy – prawo energetyczne z dnia 14 marca 2014 r. Ustawa z dnia 21 marca 2014 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (...) Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych Ustawa dotycząca odnawialnych źródeł energii	1.mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU2?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU2 2.mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU201400004570140000490?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU201400004570140000490

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
	zezwoleń lub innych procedur, aby: a) zachęcić do projektowania jednostek kogeneracji dla pokrycia ekonomicznie uzasadnionego zapotrzebowania na ciepło użytkowe i unikania produkcji ciepła w ilościach przekraczających zapotrzebowanie na ciepło użytkowe, oraz b) ograniczyć regulacyjne i pozaregulacyjne bariery utrudniające rozwój kogeneracji.		Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych	3. mailto:http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf?subject=http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf 4. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20061691199?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20061691199 5. mailto:http://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/19349/228300/dokument118770.pdf?subject=http://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/19349/228300/dokument118770.pdf 6. mailto:http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf?subject=http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf
T.04.3 - Przeprowadzono działania promujące wytwarzanie i dystrybucję odnawialnych źródeł energii.	1 - Gotowe są przejrzyste systemy wsparcia, priorytetowy lub gwarantowany dostęp do sieci oraz pierwszeństwo w dystrybucji, jak również standardowe zasady odnoszące się do ponoszenia i podziału kosztów dostosowań technicznych, które to zasady zostały podane do publicznej wiadomości, zgodnie z art. 14 ust. 1, art. 16 ust. 2 oraz art. 16 ust. 3 dyrektywy 2009/28/WE.	Tak	Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne wraz z aktami wykonawczymi Ustawa z dnia 21 marca 2014 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2010 r. Polityka Energetyczna do 2030 roku	1. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000490?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000490 2. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20061691199?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20061691199 3. mailto:http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf?subject=http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf 4. mailto:http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf?subject=http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf
T.04.3 - Przeprowadzono działania promujące wytwarzanie i dystrybucję odnawialnych źródeł energii.	2 - Państwo członkowskie przyjęło krajowy plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych zgodnie z art. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE.	Tak	Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne wraz z aktami wykonawczymi Ustawa z dnia 21 marca 2014 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2010 r. Polityka Energetyczna do 2030 roku	1. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000490?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000490 2. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20061691199?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20061691199 3. mailto:http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf?subject=http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf 4. mailto:http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf?subject=http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
T.05.1 - Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: istnienie krajowych lub regionalnych ocen ryzyka na potrzeby zarządzania klęskami i katastrofami, uwzględniających dostosowanie do zmian klimatu.	1 - Gotowa jest krajowa lub regionalna ocena ryzyka zawierająca następujące elementy:	Tak	„Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego” z: „Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego” mailto:http://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/ocenaryzyka.pdf?subject=http://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/ocenaryzyka.pdf Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020, z perspektywą do roku 2030 mailto:http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020?subject=http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.05.1 - Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: istnienie krajowych lub regionalnych ocen ryzyka na potrzeby zarządzania klęskami i katastrofami, uwzględniających dostosowanie do zmian klimatu.	2 - opis procesu, metodyki, metod i niewrażliwych danych wykorzystywanych w ocenach ryzyka, jak również opartych na ryzyku kryteriów określania inwestycji priorytetowych;	Tak	„Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego” z: „Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego” mailto:http://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/ocenaryzyka.pdf?subject=http://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/ocenaryzyka.pdf Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020, z perspektywą do roku 2030 mailto:http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020?subject=http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.05.1 - Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: istnienie krajowych lub regionalnych ocen ryzyka na potrzeby zarządzania klęskami i katastrofami, uwzględniających dostosowanie do zmian klimatu.	3 - opis scenariuszy zakładających jeden rodzaj ryzyka i scenariuszy zakładających wiele rodzajów ryzyka;	Tak	„Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego” z: „Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego” mailto:http://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/ocenaryzyka.pdf?subject=http://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/ocenaryzyka.pdf Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020, z perspektywą do roku 2030 mailto:http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020?subject=http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w amoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.05.1 - Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: istnienie krajowych lub regionalnych ocen ryzyka na potrzeby zarządzania klęskami i katastrofami, uwzględniających dostosowanie do zmian klimatu.	4 - uwzględnienie, w stosownych przypadkach, krajowych strategii dostosowania do zmian klimatu.	Tak	„Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego” z: „Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego” mailto:http://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/ocenaryzyka.pdf?subject=http://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/ocenaryzyka.pdf Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020, z perspektywą do roku 2030 mailto:http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020?subject=http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
			2020?subject=http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020	
T.06.1 - Gospodarka wodna: istnienie - w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy - a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu.	1 - W sektorach wspieranych z EFRR, Funduszu Spójności i EFRROW państwo członkowskie zapewniło wkład różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w podziale na sektory, zgodnie z art. 9 ust. 1 tiret pierwsze dyrektywy 2000/60/WE, przy uwzględnieniu, w stosownych przypadkach, skutków społecznych, środowiskowych i gospodarczych zwrotu, jak również warunków geograficznych i klimatycznych dotkniętego regionu lub dotkniętych regionów.	Nie	Nowelizacja ustawy prawo wodne mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000659%20Masterplan%20dla%20dorzeczy%20Odry%20i%20Wisly mailto:http://www.mos.gov.pl/artikul/7_archiwum/23261_rzad_przyjal_masterplan_dla_dorzeczy_wisly_i_odry.html Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001 nr 62 poz. 627)?subject=http://www.mos.gov.pl/artikul/7_archiwum/23261_rzad_przyjal_masterplan_dla_dorzeczy_wisly_i_odry.html Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001 nr 62 poz. 627) mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20010620627?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20010620627	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.06.1 - Gospodarka wodna: istnienie - w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy - a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu.	2 - Przyjęcie planu gospodarowania wodami w dorzeczu dla obszaru dorzecza spójnego z art. 13 dyrektywy 2000/60/WE.	Nie	Nowelizacja ustawy prawo wodne mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000659%20Masterplan%20dla%20dorzeczy%20Odry%20i%20Wisly mailto:http://www.mos.gov.pl/artikul/7_archiwum/23261_rzad_przyjal_masterplan_dla_dorzeczy_wisly_i_odry.html Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001 nr 62 poz. 627)?subject=http://www.mos.gov.pl/artikul/7_archiwum/23261_rzad_przyjal_masterplan_dla_dorzeczy_wisly_i_odry.html Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001 nr 62 poz. 627) mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20010620627?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20010620627	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.06.2 - Gospodarka odpadami: promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów.	1 - Zgodnie z wymogami art. 11 ust. 5 dyrektywy 2008/98/WE Komisji przekazano sprawozdanie z realizacji dotyczące	Tak	Krajowy plan gospodarki odpadami 2014 (M. P. Nr 101, poz. 1183) http://dokumenty.rcl.gov.pl/M2010101118301.pdf?subject=http://dokumenty.rcl.gov.pl/M2010101118301.pdf Wojewódzkie plany gospodarki odpadami Regionalne plany inwestycyjne Krajowy	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
	postępów w osiągnięciu celów określonych w art. 11 dyrektywy 2008/98/WE.		program zapobiegania powstawaniu odpadów mailto:http://www.mos.gov.pl/q2/big/2014_02/9eb50a325ed3098179730907a88a53d5.pdf?subject=http://www.mos.gov.pl/q2/big/2014_02/9eb50a325ed3098179730907a88a53d5.pdf Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. poz. 888) mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000888?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000888	
T.06.2 - Gospodarka odpadami: promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów.	2 - Istnienie jednego lub kilku planów gospodarki odpadami zgodnie z wymogami art. 28 dyrektywy 2008/98/WE.	Nie	Krajowy plan gospodarki odpadami 2014 (M. P. Nr 101, poz. 1183) mailto:http://dokumenty.rcl.gov.pl/M2010101118301.pdf?subject=http://dokumenty.rcl.gov.pl/M2010101118301.pdf Wojewódzkie plany gospodarki odpadami Regionalne plany inwestycyjne Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów mailto:http://www.mos.gov.pl/q2/big/2014_02/9eb50a325ed3098179730907a88a53d5.pdf?subject=http://www.mos.gov.pl/q2/big/2014_02/9eb50a325ed3098179730907a88a53d5.pdf Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. poz. 888) mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000888?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000888	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.06.2 - Gospodarka odpadami: promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów.	3 - Istnienie programów zapobiegania powstawaniu odpadów, zgodnie z wymogami art. 29 dyrektywy 2008/98/WE.	Tak	Krajowy plan gospodarki odpadami 2014 (M. P. Nr 101, poz. 1183) mailto:http://dokumenty.rcl.gov.pl/M2010101118301.pdf?subject=http://dokumenty.rcl.gov.pl/M2010101118301.pdf Wojewódzkie plany gospodarki odpadami Regionalne plany inwestycyjne Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów mailto:http://www.mos.gov.pl/q2/big/2014_02/9eb50a325ed3098179730907a88a53d5.pdf?subject=http://www.mos.gov.pl/q2/big/2014_02/9eb50a325ed3098179730907a88a53d5.pdf Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. poz. 888) mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000888?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000888	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
T.06.2 - Gospodarka odpadami: promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów.	4 - Przyjęto środki niezbędne do osiągnięcia celów na 2020 r. dotyczących przygotowania do ponownego wykorzystania i recyklingu, zgodnie z art. 11 ust. 2 dyrektywy 2008/98/WE.	Nie	Krajowy plan gospodarki odpadami 2014 (M. P. Nr 101, poz. 1183) mailto:http://dokumenty.rcl.gov.pl/M2010101118301.pdf?subject=http://dokumenty.rcl.gov.pl/M2010101118301.pdf Wojewódzkie plany gospodarki odpadami Regionalne plany inwestycyjne Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów mailto:http://www.mos.gov.pl/q2/big/2014_02/9eb50a325ed3098179730907a88a53d5.pdf?subject=http://www.mos.gov.pl/q2/big/2014_02/9eb50a325ed3098179730907a88a53d5.pdf Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. poz. 888) mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000888?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000888	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.07.1 - Transport: istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.	1 - Istnienie kompleksowego planu/planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych spełniających wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i określających:	Nie	Warunek zostanie spełniony na poziomie regionalnym w momencie przyjęcia przez ZWM Planu Wykonawczego do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW).	Został opracowany i przyjęty przez ZWM Plan działań (action plan) na rzecz utworzenia Planu Wykonawczego do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW). Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.07.1 - Transport: istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.	2 - wkład w jednolity europejski obszar transportu zgodnie z art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr /2013, w tym priorytetów w zakresie inwestycji w:	Nie	Warunek zostanie spełniony na poziomie regionalnym w momencie przyjęcia przez ZWM Planu Wykonawczego do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW).	Został opracowany i przyjęty przez ZWM Plan działań (action plan) na rzecz utworzenia Planu Wykonawczego do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW). Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.07.1 - Transport: istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.	3 - bazową i kompleksową sieć TEN-T, w których przewiduje się inwestycje w ramach EFRR i Funduszu Spójności, oraz	Nie	Warunek zostanie spełniony na poziomie regionalnym w momencie przyjęcia przez ZWM Planu Wykonawczego do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW).	Został opracowany i przyjęty przez ZWM Plan działań (action plan) na rzecz utworzenia Planu Wykonawczego do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW). Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
T.07.1 - Transport: istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.	4 - wtórną łączność,	Nie	Warunek zostanie spełniony na poziomie regionalnym w momencie przyjęcia przez ZWM Planu Wykonawczego do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW).	Został opracowany i przyjęty przez ZWM Plan działań (action plan) na rzecz utworzenia Planu Wykonawczego do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW). Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.07.1 - Transport: istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.	5 - identyfikację odpowiedniej ilości realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów, które mają być wspierane w ramach EFRR i Funduszu Spójności;	Nie	Warunek zostanie spełniony na poziomie regionalnym w momencie przyjęcia przez ZWM Planu Wykonawczego do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW).	Został opracowany i przyjęty przez ZWM Plan działań (action plan) na rzecz utworzenia Planu Wykonawczego do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW). Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.07.1 - Transport: istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.	6 - działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów.	Nie	Warunek zostanie spełniony na poziomie regionalnym w momencie przyjęcia przez ZWM Planu Wykonawczego do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW).	Został opracowany i przyjęty przez ZWM Plan działań (action plan) na rzecz utworzenia Planu Wykonawczego do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW). Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.07.2 - Kolej: istnienie w kompleksowym planie / kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), która wspiera rozwój infrastruktury i poprawia łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T. Inwestycje obejmują tabor, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału.	1 - istnienie w określonych powyżej planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju kolei spełniającej wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i identyfikującej odpowiednią ilość realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów (wraz z harmonogramem i budżetem);	Nie	Warunek zostanie spełniony na poziomie regionalnym w momencie przyjęcia przez ZWM Planu Wykonawczego do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW).	W tym celu został opracowany i przyjęty przez ZWM Plan działań (action plan) na rzecz utworzenia Planu Wykonawczego do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW). Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
T.07.2 - Kolej: istnienie w kompleksowym planie / kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), która wspiera rozwój infrastruktury i poprawia łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T. Inwestycje obejmują tabor, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału.	2 - działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów.	Nie	Warunek zostanie spełniony na poziomie regionalnym w momencie przyjęcia przez ZWM Planu Wykonawczego do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW).	W tym celu został opracowany i przyjęty przez ZWM Plan działań (action plan) na rzecz utworzenia Planu Wykonawczego do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW). Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.08.1 - Została opracowana i jest realizowana aktywna polityka rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia.	1 - Służby zatrudnienia mają możliwość zapewnienia i faktycznie zapewniają: zindywidualizowane usługi, doradztwo oraz aktywne i zapobiegawcze środki rynku pracy na wczesnym etapie, otwarte dla wszystkich osób poszukujących pracy, przy jednoczesnym koncentrowaniu się na osobach najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osobach ze społeczności marginalizowanych;	Tak	Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 nr 99 poz. 1001, z późn.zm.) mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20040991001?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20040991001 Rozporządzenia wykonawcze do ww. ustawy mailto:http://www.psz.praca.gov.pl/main.php?do=ShowPage&nPID=867685&pT=details&sP=CONTENT.objectID.873075	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.08.1 - Została opracowana i jest realizowana aktywna polityka rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia.	2 - Służby zatrudnienia mają możliwość zapewnienia i faktycznie zapewniają: pełne i przejrzyste informacje o nowych wakatach i możliwościach zatrudnienia, z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb na rynku pracy.	Tak	Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 nr 99 poz. 1001, z późn.zm.) mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20040991001?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20040991001 Rozporządzenia wykonawcze do ww. ustawy mailto:http://www.psz.praca.gov.pl/main.php?do=ShowPage&nPID=867685&pT=details&sP=CONTENT.objectID.873075	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.08.1 - Została opracowana i jest realizowana aktywna polityka rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia.	3 - Służby zatrudnienia stworzyły formalne lub nieformalne rozwiązania dotyczące współpracy z odpowiednimi	Tak	Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 nr 99 poz. 1001, z późn.zm.) mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20040991001?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20040991001 Rozporządzenia wykonawcze do ww. ustawy	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
	zainteresowanymi podmiotami.		mailto:http://www.psz.praca.gov.pl/main.php?do=ShowPage&nPID=867685&pT=details&sP=CONTENT,objectID,873075?subject=http://www.psz.praca.gov.pl/main.php?do=ShowPage&nPID=867685&pT=details&sP=CONTENT,objectID,873075	
T.08.2 - Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw: istnienie strategicznych ram polityki na rzecz nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu.	1 - Gotowe są strategiczne ramy polityki na rzecz wspierania nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu obejmujące następujące elementy:	Tak	Program Rozwoju Przedsiębiorstw mailto:(http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+i+innowacyjnosci/Program+Rozwoju+Przedsiębiorstw?subject=http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+i+innowacyjnosci/Program+Rozwoju+Przedsiębiorstw) Program Lepsze regulacje 2015 mailto:(http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiębiorcy/Program+Lepsze+regulacje+2015?subject=http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiębiorcy/Program+Lepsze+regulacje+2015) Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej mailto:http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2014/pozycja/811?subject=http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2014/pozycja/811	Odniesienia do dokumentów c.d.: Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807) mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20041731807?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20041731807
T.08.2 - Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw: istnienie strategicznych ram polityki na rzecz nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu.	2 - wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw, z uwzględnieniem celów programu "Small Business Act";	Tak	Program Rozwoju Przedsiębiorstw mailto:(http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+i+innowacyjnosci/Program+Rozwoju+Przedsiębiorstw?subject=http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+i+innowacyjnosci/Program+Rozwoju+Przedsiębiorstw) Program Lepsze regulacje 2015 mailto:(http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiębiorcy/Program+Lepsze+regulacje+2015?subject=http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiębiorcy/Program+Lepsze+regulacje+2015) Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej mailto:http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2014/pozycja/811?subject=http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2014/pozycja/811	Odniesienia do dokumentów c.d.: Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807)
T.08.2 - Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw: istnienie strategicznych ram polityki na rzecz nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu.	3 - wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów	Tak	Program Rozwoju Przedsiębiorstw mailto:(http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+i+innowacyjnosci/Program+Rozwoju+Przedsiębiorstw?subject=http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+i+innowacyjnosci/Program+Rozwoju+Przedsiębiorstw) Program Lepsze regulacje 2015 mailto:(http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiębiorcy/Program+Lepsze+regulacje+2015?subject=http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiębiorcy/Program+Lepsze+regulacje+2015)	Odniesienia do dokumentów c.d.: Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807)

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
	programu "Small Business Act";		http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiębiorcy/Program+Lepsze+regulacje+2015 ; Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej mailto:http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2014/pozycja/811?subject=http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2014/pozycja/81%201	
T.08.2 - Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw: istnienie strategicznych ram polityki na rzecz nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu.	4 - działania łączące odpowiednie usługi rozwoju przedsiębiorstw i usługi finansowe (dostęp do kapitału), w tym, w razie konieczności, kontakty w celu zaangażowania grup lub obszarów w niekorzystnej sytuacji.	Tak	Program Rozwoju Przedsiębiorstw mailto:(http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+i+innowacyjnosci/Program+Rozwoju+Przedsiębiorstw?subject=(http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+i+innowacyjnosci/Pr Lepsze regulacje 2015 mailto:(http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiębiorcy/Program+Lepsze+regulacje+2015)?subject=(http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiębiorcy/Pr Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej mailto:http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2014/pozycja/811?subject=http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2014/pozycja/81%201	Odniesienia do dokumentów c.d.: Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807)
T.09.1 - Istnienie i realizacja krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania ubóstwa mających na celu, w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia, aktywne włączenie osób wykluczonych z rynku pracy.	1 - Gotowe są krajowe strategiczne ramy polityki na rzecz ograniczania ubóstwa, które mają na celu aktywne włączenie i które:	Tak	Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20140000787&type=2	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.09.1 - Istnienie i realizacja krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania ubóstwa mających na celu, w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia, aktywne włączenie osób wykluczonych z rynku pracy.	2 - zapewniają wystarczające podstawy do opracowywania polityk ograniczania ubóstwa i monitorowania zmian;	Tak	Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.09.1 - Istnienie i realizacja krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania ubóstwa mających na celu, w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia, aktywne włączenie osób wykluczonych z rynku pracy.	3 - zawierają środki pomagające w osiągnięciu krajowego celu dotyczącego walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym (zgodnie z definicją w krajowym programie reform), co	Tak	Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
	obejmuje promowanie możliwości trwałego zatrudnienia wysokiej jakości dla osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób ze społeczności marginalizowanych;			
T.09.1 - Istnienie i realizacja krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania ubóstwa mających na celu, w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia, aktywne włączenie osób wykluczonych z rynku pracy.	4 - angażują w zwalczanie ubóstwa właściwe zainteresowane strony;	Tak	Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.09.1 - Istnienie i realizacja krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania ubóstwa mających na celu, w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia, aktywne włączenie osób wykluczonych z rynku pracy.	5 - w zależności od rozpoznanych potrzeb - zawierają działania umożliwiające przejście od opieki instytucjonalnej do opieki zapewnianej przez społeczności lokalne.	Tak	Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.09.1 - Istnienie i realizacja krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania ubóstwa mających na celu, w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia, aktywne włączenie osób wykluczonych z rynku pracy.	6 - Na wniosek i w uzasadnionych przypadkach właściwe zainteresowane strony otrzymają wsparcie przy składaniu wniosków dotyczących projektów oraz przy wdrażaniu wybranych projektów i zarządzaniu nimi.	Tak	Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.09.3 - Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą.	1 - Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zdrowotnej, które zawierają:	Nie	Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.09.3 - Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą.	2 - skoordynowane działania poprawiające dostęp do świadczeń zdrowotnych;	Nie	Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.09.3 - Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą.	3 - działania mające na celu stymulowanie efektywności w sektorze opieki	Nie	Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
	zdrowotnej poprzez wprowadzanie modeli świadczenia usług i infrastruktury;			
T.09.3 - Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą.	4 - system monitorowania i przeglądu.	Nie	Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.09.3 - Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą.	5 - Państwo członkowskie lub region przyjęły ramy określające szacunkowo dostępne środki budżetowe na opiekę zdrowotną oraz efektywną pod względem kosztów koncentrację środków przeznaczonych na priorytetowe potrzeby opieki zdrowotnej.	Nie	Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.10.1 - Przedwczesne zakończenie nauki: istnienie strategicznych ram polityki na rzecz ograniczenia przedwczesnego zakończenia nauki w zakresie nie wykraczającym poza zakres określony w art. 165 TFUE.	1 - Gotowy jest system gromadzenia i analizowania danych i informacji dotyczących przedwczesnego zakończenia nauki na odpowiednich szczeblach, który:	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie?subject=http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2 ?subject= http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.10.1 - Przedwczesne zakończenie nauki: istnienie strategicznych ram polityki na rzecz ograniczenia przedwczesnego zakończenia nauki w zakresie nie wykraczającym poza zakres określony w art. 165 TFUE.	2 - zapewnia wystarczające podstawy do opracowywania ukierunkowanych polityk i umożliwia monitorowanie rozwoju sytuacji.	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie?subject=http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
			przez-całe-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-całe-zycie Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2?subject=http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2	
T.10.1 - Przedwczesne zakończenie nauki: istnienie strategicznych ram polityki na rzecz ograniczenia przedwczesnego zakończenia nauki w zakresie nie wykraczającym poza zakres określony w art. 165 TFUE.	3 - Gotowe są strategiczne ramy polityki dotyczące przedwczesnego zakończenia nauki, które:	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie?subject=http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2?subject=http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.10.1 - Przedwczesne zakończenie nauki: istnienie strategicznych ram polityki na rzecz ograniczenia przedwczesnego zakończenia nauki w zakresie nie wykraczającym poza zakres określony w art. 165 TFUE.	4 - opierają się na dowodach;	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie?subject=http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2?subject=http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.10.1 - Przedwczesne zakończenie nauki: istnienie strategicznych ram polityki na rzecz ograniczenia przedwczesnego zakończenia nauki w zakresie nie wykraczającym poza zakres określony w art. 165 TFUE.	5 - obejmują właściwe sektory edukacji, w tym wczesny rozwój dziecka, są skierowane w szczególności do grup w trudnej sytuacji, w których występuje największe ryzyko przedwczesnego zakończenia nauki, w	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie?subject=http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Perspektywa uczenia się przez całe życie	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
	tym do osób ze społeczności marginalizowanych, i poruszają kwestię środków zapobiegawczych, interwencyjnych i wyrównawczych;		http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2?subject=http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2	
T.10.1 - Przedwczesne zakończenie nauki: istnienie strategicznych ram polityki na rzecz ograniczenia przedwczesnego zakończenia nauki w zakresie nie wykraczającym poza zakres określony w art. 165 TFUE.	6 - obejmują wszystkie sektory polityki oraz zainteresowane podmioty, które są istotne dla rozwiązania kwestii przedwczesnego zakończenia nauki.	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie?subject=http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Perspektywa uczenia się przez całe życie http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2?subject=http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.10.3 - Uczenie się przez całe życie: istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	1 - Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, które obejmują działania:	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2?subject=http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Dokument implementacyjny SRKL http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/?subject=http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/ Perspektywa uczenia się przez całe życie mailto:http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie?subject=http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.10.3 - Uczenie się przez całe życie: istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	2 - mające na celu wspieranie rozwoju i łączenia usług na potrzeby programu uczenia się przez całe życie, w tym ich wdrażania, i	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2?subject=http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Dokument implementacyjny SRKL http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
	podnoszenia kwalifikacji (tj. potwierdzanie kwalifikacji, doradztwo, kształcenie i szkolenie) oraz zapewnienie zaangażowania i partnerstwa właściwych zainteresowanych stron;		kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/?subject=http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/ Perspektywa uczenia się przez całe życie mailto:http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie?subject=http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie	
T.10.3 - Uczenie się przez całe życie: istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	3 - mające na celu świadczenie usług rozwoju umiejętności poszczególnych grup docelowych, w przypadku gdy nadano im priorytetowy charakter w krajowych lub regionalnych strategicznych ramach polityki (na przykład dla młodych ludzi odbywających szkolenie zawodowe, dorosłych, rodziców powracających na rynek pracy, osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, migrantów, a także innych grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób z niepełnosprawnościami);	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2?subject=http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Dokument implementacyjny SRKL mailto:http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/?subject=http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/ Perspektywa uczenia się przez całe życie mailto:http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie?subject=http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.10.3 - Uczenie się przez całe życie: istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	4 - mające na celu zwiększenie dostępu do programu uczenia się przez całe życie, z uwzględnieniem starań na rzecz skutecznego wdrażania narzędzi przejrzystości (na przykład europejskich ram kwalifikacji, krajowych ram kwalifikacji, europejskiego systemu transferu osiągnięć w	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2?subject=http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Dokument implementacyjny SRKL mailto:http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/?subject=http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/ Perspektywa uczenia się przez całe życie mailto:http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie?subject=http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
	kształceniu i szkoleniu zawodowym, europejskich ram odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym);		przez-cale-zycie?subject=http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie	
T.10.3 - Uczenie się przez całe życie: istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	5 - mające na celu poprawę adekwatności kształcenia i szkolenia względem rynku pracy oraz dostosowanie ich do potrzeb określonych grup docelowych (na przykład młodych ludzi odbywających szkolenie zawodowe, dorosłych, rodziców powracających na rynek pracy, osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, migrantów, a także innych grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób z niepełnosprawnościami).	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego mailto:http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2?subject=http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Dokument implementacyjny SRKL mailto:http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/?subject=http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/ Perspektywa uczenia się przez całe życie mailto:http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie?subject=http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.10.4 - Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki na rzecz zwiększania jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego, w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	1 - Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki na rzecz zwiększania jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie określonym w art. 165 TFUE, które obejmują następujące środki:	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego; Perspektywa uczenia się przez całe życie Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności Strategia Rozwoju Kraju 2020	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
T.10.4 - Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki na rzecz zwiększania jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego, w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	2 - mające na celu lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy w ścisłej współpracy z właściwymi zainteresowanymi stronami, w tym za pomocą mechanizmów	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego; Perspektywa uczenia się przez całe życie Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności Strategia Rozwoju Kraju 2020. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20130000121?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20130000121 Strategia Rozwoju Kraju 2020	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
	prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz umocnienia rozwoju systemu nauczania poprzez pracę w różnych formach;		mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20120000882?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20120000882	
T.10.4 - Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki na rzecz zwiększania jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego, w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	3 - mające na celu zwiększenie jakości i atrakcyjności kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym poprzez stworzenie krajowego podejścia do zapewnienia jakości kształcenia i szkolenia zawodowego (na przykład zgodnie z europejskimi ramami odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym) oraz wdrożenie narzędzi służących przejrzystości i uznawaniu, na przykład europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym. (ECVET).	Tak	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego; Perspektywa uczenia się przez całe życie Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności Strategia Rozwoju Kraju 2020. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20130000121?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20130000121 Strategia Rozwoju Kraju 2020 mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20120000882?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20120000882	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
G.1 - Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących niedyskryminacji w odniesieniu do EFSI.	1 - Rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich dotyczące zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za wspieranie równego traktowania wszystkich osób podczas przygotowywania i wdrażania programów, w tym zapewnienie doradztwa dotyczącego równości w zakresie	Tak	Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WPU20102541700?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WPU20102541700	Opis spełniania kryteriów warunku został przedstawiony w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
	działań związanych z EFSI.			
G.1 - Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących niedyskryminacji w odniesieniu do EFSI.	2 - Rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie EFSI oraz kontrolę nad tymi funduszami z dziedziny unijnych przepisów i polityki dotyczących niedyskryminacji.	Nie	Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.	Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r. Opis spełniania kryteriów warunku został przedstawiony w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante
G.2 - Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących równouprawnienia płci w odniesieniu do EFSI.	1 - Rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich dotyczące zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za równouprawnienie płci podczas przygotowywania i realizacji programów, w tym zapewnienie doradztwa dotyczącego równouprawnienia płci w zakresie działań związanych z EFSI.	Tak	Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego aktowania mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700	Opis spełniania kryteriów warunku został przedstawiony w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante
G.2 - Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących równouprawnienia płci w odniesieniu do EFSI.	2 - Rozwiązania w zakresie szkolenia pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie EFSI oraz kontrolę nad tymi funduszami z dziedziny unijnych przepisów i polityki dotyczących równouprawnienia płci i uwzględniania aspektu płci.	Nie	Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.	Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r. Opis spełniania kryteriów warunku został przedstawiony w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
G.3 - Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób z niepełnosprawnościami w odniesieniu do EFSI zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE.	1 - Rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich dotyczące konsultacji i zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za ochronę praw osób z niepełnosprawnościami lub organizacji przedstawicielskich osób z niepełnosprawnościami i innych właściwych zainteresowanych stron podczas przygotowywania i wdrażania programów.	Tak	Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego raktowania mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700	Opis spełniania kryteriów warunku został przedstawiony w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante
G.3 - Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób z niepełnosprawnościami w odniesieniu do EFSI zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE.	2 - Rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie EFSI oraz kontrolę nad tymi funduszami z dziedziny obowiązujących unijnych przepisów i polityki dotyczących niepełnosprawności, w tym dostępności i praktycznego stosowania Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z przepisami unijnymi i prawem krajowym.	Nie	Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.	Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r. Opis spełniania kryteriów warunku został przedstawiony w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante
G.3 - Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób z niepełnosprawnościami w odniesieniu do EFSI zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE.	3 - Rozwiązania dotyczące monitorowania wdrożenia przepisów art. 9 Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami w związku z EFSI przy przygotowaniu i wdrażaniu programów.	Tak	Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego raktowania mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700	Opis spełniania kryteriów warunku został przedstawiony w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
G.4 - Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych w odniesieniu do EFSI.	1 - Rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych poprzez stosowne mechanizmy.	Tak	Ustawa o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych obejmująca dostosowanie do wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-465/11, tj. modyfikacji art. 24 ust. 1 pkt 1 i art. 24 ust. pkt 1a ustawy PZP mailto:http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?F:248:ustawa_pzp.html?subject=http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?F:248:ustawa_pzp.html	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante.
G.4 - Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych w odniesieniu do EFSI.	2 - Rozwiązania zapewniające przejrzystość postępowań o udzielanie zamówienia.	Tak	Ustawa o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych obejmująca dostosowanie do wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-465/11, tj. modyfikacji art. 24 ust. 1 pkt 1 i art. 24 ust. pkt 1a ustawy PZP	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
G.4 - Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych w odniesieniu do EFSI.	3 - Rozwiązania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie EFSI.	Tak	Ustawa o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych obejmująca dostosowanie do wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-465/11, tj. modyfikacji art. 24 ust. 1 pkt 1 i art. 24 ust. pkt 1a ustawy PZP	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
G.4 - Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych w odniesieniu do EFSI.	4 - Rozwiązania zapewniające zdolności administracyjne w celu wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych.	Tak	Ustawa o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych obejmująca dostosowanie do wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-465/11, tj. modyfikacji art. 24 ust. 1 pkt 1 i art. 24 ust. pkt 1a ustawy PZP	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
G.5 - Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa w odniesieniu do EFSI.	1 - Rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa.	Tak	Baza danych tzw. SHRIMP (System Harmonogramowania, Raportowania i Monitorowania Pomocy), mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404 Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t. j. Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.) mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
G.5 - Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa w odniesieniu do EFSI.	2 - Rozwiązania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie EFSI.	Tak	Baza danych tzw. SHRIMP (System Harmonogramowania, Raportowania i Monitorowania Pomocy), mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404 Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t. j. Dz. U. z 2007	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
			r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.) mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404	
G.5 - Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa w odniesieniu do EFSI.	3 - Rozwiązania zapewniające zdolności administracyjne niezbędne do wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa.	Tak	Baza danych tzw. SHRIMP (System Harmonogramowania, Raportowania i Monitorowania Pomocy), mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404 Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t. j. Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.) mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404	Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów została zawarta w Samoocenie spełnienia warunkowości ex-ante
G.6 - Istnienie rozwiązań zapewniających skuteczne stosowanie unijnych przepisów w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (OoŚ) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA).	1 - Rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE (OoŚ) i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE (SEA).	Tak	Ustawa o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw; Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko; Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko; Ustawa Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1238).	1. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000850?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000850 2. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20081991227?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20081991227 3. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000817?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000817 4. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001238?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001238 Opis spełniania kryteriów warunku został przedstawiony w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante
G.6 - Istnienie rozwiązań zapewniających skuteczne stosowanie unijnych przepisów w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (OoŚ) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA).	2 - Rozwiązania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie dyrektyw dotyczących OoŚ i SEA.	Tak	Ustawa o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw; Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko; Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko; Ustawa Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1238).	1. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000850?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000850 2. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20081991227?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20081991227 3. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000817?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000817 4. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001238?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001238 Opis spełniania kryteriów warunku został przedstawiony w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante
G.6 - Istnienie rozwiązań zapewniających skuteczne stosowanie unijnych przepisów w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (OoŚ) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA).	3 - Rozwiązania mające na celu zapewnienie odpowiednich zdolności administracyjnych.	Tak	Ustawa o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko Ustawa Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1238).	1. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000850?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000850 2. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20081991227?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20081991227 3. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000817?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000817 4. mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001238?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001238

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
				Opis spełniania kryteriów warunku został przedstawiony w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante
G.7 - Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen oddziaływania programów. Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądanych rezultatów oraz do podejmowania ewaluacji oddziaływania.	1 - Gotowe są rozwiązania w zakresie terminowego gromadzenia i agregowania danych statystycznych, które obejmują następujące elementy: identyfikację źródeł i mechanizmów mających na celu zapewnienie walidacji statystycznej.	Tak	W przypadku wskaźników, których źródłem jest statystyka publiczna - Ustawa o statystyce publicznej z dn. 29 czerwca 1995 r. (z późn. zm. - http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19950880439?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19950880439). W przypadku wskaźników pochodzących spoza statystyki publicznej (np. z badań ewaluacyjnych) właściwa instytucja zapewnia mechanizmy właściwej kontroli jakości danych i walidacji statystycznej.	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie kryterium Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2014-2020. Dane dla monitorowania i ewaluacji oceniające stan, skuteczność oraz wpływ wdrażania programu pochodzą z czterech głównych źródeł: 1. statystyki publicznej – w większości na poziomie monitorowania celów strategicznych; 2. danych zapewnianych przez administrację publiczną i instytucje międzynarodowe; 3. systemu SL 2014 – w stosownych przypadkach na poziomie monitorowania celów programowych; 4. badań własnych, tam gdzie istnieją deficyty informacyjne.
G.7 - Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen oddziaływania programów. Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądanych rezultatów, do monitorowania postępów w osiąganiu rezultatów oraz do podejmowania ewaluacji oddziaływania.	2 - Gotowe są rozwiązania w zakresie terminowego gromadzenia i agregowania danych statystycznych, które obejmują następujące elementy: uregulowania dotyczące publikacji i dostępności publicznej zagregowanych danych.	Tak	W przypadku wskaźników, których źródłem jest statystyka publiczna - Ustawa o statystyce publicznej z dn. 29 czerwca 1995 r. (z późn. zm.). W przypadku wskaźników pochodzących spoza statystyki publicznej (np. z badań ewaluacyjnych) właściwa instytucja zapewnia mechanizmy właściwej kontroli jakości danych i walidacji statystycznej.	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie kryterium Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2014-2020. Dane dla monitorowania i ewaluacji oceniające stan, skuteczność oraz wpływ wdrażania programu pochodzą z czterech głównych źródeł: 1. statystyki publicznej – w większości na poziomie monitorowania celów strategicznych; 2. danych zapewnianych przez administrację publiczną i instytucje międzynarodowe; 3. systemu SL 2014 – w stosownych przypadkach na poziomie monitorowania celów programowych; 4. badań własnych, tam gdzie istnieją deficyty informacyjne.
G.7 - Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen oddziaływania programów. Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądanych rezultatów oraz do podejmowania ewaluacji oddziaływania.	3 - Skuteczny system wskaźników rezultatu, obejmujący: wybór wskaźników rezultatu dla każdego programu, dostarczających informacji na temat przyczyn uzasadniających wybór działań z zakresu polityki finansowanych przez dany program.	Tak	W przypadku wskaźników, których źródłem jest statystyka publiczna - Ustawa o statystyce publicznej z dn. 29 czerwca 1995 r. (z późn. zm.). W przypadku wskaźników pochodzących spoza statystyki publicznej (np. z badań ewaluacyjnych) właściwa instytucja zapewnia mechanizmy właściwej kontroli jakości danych i walidacji statystycznej.	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie kryterium Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2014-2020. W Programie przedstawiono wskaźniki rezultatu, które w przypadku EFRR obrazują pożądaną zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej, a w przypadku EFS – pozwalają uchwycić zmianę sytuacji wspieranych podmiotów lub uczestników, posiadają określoną wartość bazową i docelową, posiadają źródło danych oraz informacje o częstotliwości pozyskiwania danych i spełniają kryteria poprawności metodologicznej. Dla wskaźnik rezultatu z PI 2c zidentyfikowano braki informacyjne.
G.7 - Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen oddziaływania programów. Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze	4 - Skuteczny system wskaźników rezultatu, obejmujący: ustanowienie wartości	Nie	W przypadku wskaźników, których źródłem jest statystyka publiczna - Ustawa o statystyce publicznej z dn. 29 czerwca 1995 r. (z późn. zm. -). W przypadku wskaźników pochodzących spoza	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie kryterium Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju,

Warunek wstępny	Kryteria	Spełnienie kryteriów (Tak / Nie)	Podstawa	Objaśnienia
działania, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądanych rezultatów, do monitorowania postępów w osiąganiu rezultatów oraz do podejmowania ewaluacji oddziaływania.	docelowych dla tych wskaźników.		statystyki publicznej (np. z badań ewaluacyjnych) właściwa instytucja zapewnia mechanizmy właściwej kontroli jakości danych i walidacji statystycznej.	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2014-2020. W Programie przedstawiono wskaźniki rezultatu, które w przypadku EFRR obrazują pożądaną zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej, a w przypadku EFS – pozwalają uchwycić zmianę sytuacji wspieranych podmiotów lub uczestników, posiadają określoną wartość bazową i docelową, posiadają źródło danych oraz informacje o częstotliwości pozyskiwania danych i spełniają kryteria poprawności metodologicznej. Dla wskaźnik rezultatu z PI 2c zidentyfikowano braki informacyjne.
G.7 - Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen oddziaływania programów. Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądanych rezultatów, do monitorowania postępów w osiąganiu rezultatów oraz do podejmowania ewaluacji oddziaływania.	5 - Skuteczny system wskaźników rezultatu, obejmujący: spójność każdego wskaźnika z następującymi wymogami: odporność oraz walidacja statystyczna, jasność interpretacji normatywnej, reagowanie na politykę, terminowe gromadzenie danych.	Tak	W przypadku wskaźników, których źródłem jest statystyka publiczna - Ustawa o statystyce publicznej z dn. 29 czerwca 1995 r. (z późn. zm. -). W przypadku wskaźników pochodzących spoza statystyki publicznej (np. z badań ewaluacyjnych) właściwa instytucja zapewnia mechanizmy właściwej kontroli jakości danych i walidacji statystycznej.	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie kryterium Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2014-2020. W Programie przedstawiono wskaźniki rezultatu, które w przypadku EFRR obrazują pożądaną zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej, a w przypadku EFS – pozwalają uchwycić zmianę sytuacji wspieranych podmiotów lub uczestników, posiadają określoną wartość bazową i docelową, posiadają źródło danych oraz informacje o częstotliwości pozyskiwania danych i spełniają kryteria poprawności metodologicznej. Dla wskaźnik rezultatu z PI 2c zidentyfikowano braki informacyjne.
G.7 - Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen oddziaływania programów. Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądanych rezultatów, do monitorowania postępów w osiąganiu rezultatów oraz do podejmowania ewaluacji oddziaływania.	6 - Istnieją odpowiednie procedury zapewniające stosowanie skutecznego systemu wskaźników we wszystkich operacjach finansowanych z programu.	Tak	Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 mailto:http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=W DU20140001146?subject=http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140001146	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie kryterium Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2014-2020. Wprowadzono procedury zapewniające ze wszystkie operacje finansowe stosują skuteczny system wskaźników.

9.2 Opis przedsięwzięć służących spełnieniu warunków wstępnych, odpowiedzialne podmioty i harmonogram takich przedsięwzięć

Tabela 25: Przedsięwzięcia służące spełnieniu mających zastosowanie ogólnych warunków wstępnych

Ogólny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
G.1 - Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących niedyskryminacji w odniesieniu do EFSI.	2 - Rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie EFSI oraz kontrolę nad tymi	Przyjęcie Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020 przez Komitet Koordynacyjny UP	2015-03-31	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

Ogólny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
	funduszami z dziedziny unijnych przepisów i polityki dotyczących niedyskryminacji.			
G.2 - Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących równouprawnienia płci w odniesieniu do EFSI.	2 - Rozwiązania w zakresie szkolenia pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie EFSI oraz kontrolę nad tymi funduszami z dziedziny unijnych przepisów i polityki dotyczących równouprawnienia płci i uwzględniania aspektu płci.	Przyjęcie Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020 przez Komitet Koordynacyjny UP	2015-03-31	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
G.3 - Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób z niepełnosprawnościami w odniesieniu do EFSI zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE.	2 - Rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie EFSI oraz kontrolę nad tymi funduszami z dziedziny obowiązujących unijnych przepisów i polityki dotyczących niepełnosprawności, w tym dostępności i praktycznego stosowania Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z przepisami unijnymi i prawem krajowym.	Przyjęcie Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020 przez Komitet Koordynacyjny UP	2015-03-31	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
G.7 - Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen oddziaływania programów. Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądanego rezultatu, do monitorowania postępów w osiąganiu rezultatów oraz do podejmowania ewaluacji oddziaływania.	4 - Skuteczny system wskaźników rezultatu, obejmujący: ustanowienie wartości docelowych dla tych wskaźników.	W PI 2c wprowadzono wskaźnik rezultatu strategicznego: „Odsetek obywateli korzystających z e-administracji (EAC)” - wartość bazowa wskaźnika będzie dostępna w GUS z badania pn. „Rozszerzenie badania i pozyskanie danych na poziomie NTS 2 z zakresu wykorzystania ICT w gospodarstwach domowych”. Po uzyskaniu tych danych IZ RPO oszacuje wartość docelową wskaźnika. Po uzyskaniu tych danych IZ RPO WM oszacuje wartość docelową wskaźnika. Jednocześnie IZ zobowiązuje się do zmiany Programu w zakresie uzupełnienia ww. wskaźnika po uzyskaniu danych odnośnie wartości bazowej z GUS.	2015-12-31	Główny Urząd Statystyczny, IZ RPO WM 2014-2020

Tabela 26: Przedsięwzięcia służące spełnieniu mających zastosowanie tematycznych warunków wstępnych

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
T.01.1 - Badania naukowe i innowacje: istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.	1 - Gotowa jest krajowa lub regionalna strategia na rzecz inteligentnej specjalizacji, która:	Przyjęcie Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza 2014 – 2020, ustanawiającej podstawy systemowe i instytucjonalne dla procesu przedsiębiorczego odkrywania, identyfikacji i monitorowania inteligentnych specjalizacji. W oparciu o przyjęte podstawy kontynuowane będą działania dla spełnienia warunku ex ante. Szczegółowy opis spełniania kryterium wraz z planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante i odzwierciedlają zapisy przyjętego przez ZWM Planu działań dla wypełnienia warunku wstępnego dla pierwszego celu tematycznego EFSI w województwie mazowieckim. - Podniesienie potencjału administracyjnego - Proces przedsiębiorczego odkrywania: wypracowanie systemu współzarządzania z przedsiębiorcami - Proces przedsiębiorczego odkrywania: proces eksperymentowania - konkursy związane z wyłanianiem nowych specjalizacji	2015-12-31	Sejmik Województwa Mazowieckiego - UMWM
T.01.1 - Badania naukowe i innowacje: istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.	4 - obejmuje mechanizm monitorowania.	Zgodnie z Planem przewidziano do realizacji następujące główne działania prowadzące do spełnienia kryterium: - Opracowanie i wdrożenie informacyjnego systemu monitorowania i ewaluacji RIS	2015-09-30	UMWM / grupy robocze

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
		- Opracowanie programów wdrożeniowych dla RIS, w tym krótkookresowych celów, działań i instrumentów; określenie szczegółowych ram finansowych - Opracowanie i wdrożenie mechanizmu weryfikacji, prognozowania i wartościowania identyfikowanych nisz rozwojowych w ramach specjalizacji - Badania/ ekspertyzy uzupełniające proces przedsiębiorczego odkrywania, w tym analiza wyników procesu eksperymentowania Szczegółowy opis został zawarty w Samoocenie spełniania warunkowości		
T.01.1 - Badania naukowe i innowacje: istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.	5 - Przyjęto ramy określające dostępne środki budżetowe na badania i innowacje.	Zgodnie z Planem przewidziano do realizacji następujące główne działania prowadzące do spełnienia kryterium: - Proces przedsiębiorczego odkrywania: wypracowanie systemu współzarządzania ze środowiskiem przedsiębiorców - Uszczegółowienie obszarów specjalizacji, identyfikacja nisz rozwojowych; uszczegółowienie zakresu wsparcia, w szczególności priorytetowych kierunków badawczych - Opracowanie programów wdrożeniowych dla RIS, w tym krótkookresowych celów, działań i instrumentów; określenie szczegółowych ram finansowych Szczegółowy opis został zawarty w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante	2015-06-30	UMWM / grupy robocze

Tematyczny warunek wstępny	Niepełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
T.03.1 - Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu "Small Business Act".	2 - Konkretne działania: wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu "Small Business Act";	Wejście w życie ustawy o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów - III transza deregulacji	2015-05-01	Ministerstwo Sprawiedliwości
T.03.1 - Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu "Small Business Act".	3 - Konkretne działania: wprowadzono mechanizm monitorowania wdrażania działań programu "Small Business Act" i oceny wpływu prawodawstwa na MŚP.	Wdrożenie elektronicznej platformy konsultacyjnej Wytyczne do przeprowadzania Oceny Wpływu Zakończenie pilotażu w zakresie testu MŚP	2015-12-31	MG
T.04.1 - Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków.	2 - Działania obejmują: działania konieczne do utworzenia systemu certyfikacji w odniesieniu do charakterystyki energetycznej budynków, spójnego z art. 11 dyrektywy 2010/31/UE;	Wydanie rozporządzenia w sprawie metodologii wyznaczania charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku, sposobu sporządzania oraz wzorów świadectw charakterystyki energetycznej (obecnie zakończono zbieranie uwag do projektu rozporządzenia w ramach konsultacji publicznych)	2015-06-30	MIR
T.06.1 - Gospodarka wodna: istnienie - w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy - a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu.	1 - W sektorach wspieranych z EFRR, Funduszu Spójności i EFRROW państwo członkowskie zapewniło wkład różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w podziale na sektory, zgodnie z art. 9 ust. 1 tiret pierwsze dyrektywy 2000/60/WE, przy uwzględnieniu, w stosownych przypadkach, skutków społecznych, środowiskowych i gospodarczych zwrotu, jak również warunków geograficznych i klimatycznych dotkniętego regionu lub dotkniętych regionów.	Główne działania: 1. Przyjęcie nowej ustawy – Prawo wodne, 2. Aktualizacja planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante.	2016-03-31	Instytucja wiodąca: MŚ

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
T.06.1 - Gospodarka wodna: istnienie - w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy - a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu.	2 - Przyjęcie planu gospodarowania wodami w dorzeczu dla obszaru dorzecza spójnego z art. 13 dyrektywy 2000/60/WE.	Główne działania: 1. Aktualizacja planów gospodarki wodami na obszarach dorzeczy w Polsce 2. Przekazanie do KE raportu wraz z kopiami aktualizacji PGW planowane jest w I kwartale 2016 r. Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante.	2015-12-31	Instytucja wiodąca: KZGW Instytucja współpracująca: MŚ
T.06.2 - Gospodarka odpadami: promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów.	2 - Istnienie jednego lub kilku planów gospodarki odpadami zgodnie z wymogami art. 28 dyrektywy 2008/98/WE.	Główne działania: 1. Wprowadzenie obowiązku sporządzania przez ZW planów inwest., 2. Wydanie rozp. określającego sposób i formę sporządzania WPGO 3. Aktualizacja KPGO 4. Aktualizacja WPGO wraz z opracowaniem planów inwestycyjnych Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante.	2016-12-31	<i>Parlament MŚ</i> <i>MŚ/RM</i> <i>Marszałkowie Województw/</i> <i>Sejmiki Województw</i>
T.06.2 - Gospodarka odpadami: promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki	4 - Przyjęto środki niezbędne do osiągnięcia celów na 2020 r. dotyczących przygotowania do ponownego	Główne działania:	2015-12-31	Parlament RP

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów.	wykorzystania i recyklingu, zgodnie z art. 11 ust. 2 dyrektywy 2008/98/WE.	1. Nowelizacja ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach 2. Rozp. ws. obowiązku selektywnego zbierania niektórych odpadów komunalnych oraz szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów 3. Wydanie rozp. RM ws. opłat za korzystanie ze środowiska(...) 4. Uchwalenie nowej ustawy o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym 5. Wydanie rozp. ws. wzorów sprawozdań o odebranych odpadach komunalnych [...] 6. Wydanie rozp. dotyczącego audytu na podst. art. 51 ustawy z dn. 13 czerwca 2013. o gospodarce opakowaniami [...] Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante.		Ministerstwo Środowiska Ministerstwo Środowiska Parlament RP Ministerstwo Środowiska Ministerstwo Środowiska
T.07.1 - Transport: istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.	5 - identyfikację odpowiedniej ilości realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów, które mają być wspierane w ramach EFRR i Funduszu Spójności;	W celu wypełnienia warunku konieczne jest: Zebranie i analiza materiałów wejściowych oraz określenie zakresu niezbędnych do wykonania prac. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu regionalnego planu transportowego.	2016-12-31	IZ RPO (Departament Nieruchomości UMWM, MBPR)

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
		Opracowanie projektu regionalnego planu transportowego. Przyjęcie projektu regionalnego planu transportowego przez Zarząd Województwa Przeprowadzenie procedury SOOŚ Analiza wyników konsultacji społecznych Przyjęcie regionalnego planu transportowego i podanie informacji do publicznej wiadomości Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante oraz z w Planie Wykonawczym do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW))		
T.07.1 - Transport: istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.	1 - Istnienie kompleksowego planu/planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych spełniających wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i określających:	Zebranie i analiza materiałów wejściowych oraz określenie zakresu niezbędnych do wykonania prac. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu regionalnego planu transportowego. Opracowanie projektu PW. Przyjęcie projektu PW przez Zarząd Województwa Przeprowadzenie procedury SOOŚ	2016-12-31	IZ RPO (Departament Nieruchomości UMWM, MBPR)

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
		Analiza wyników konsultacji społecznych i sporządzenie raportu Przyjęcie PW i podanie informacji do publicznej wiadomości Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante		
T.07.1 - Transport: istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.	2 - wkład w jednolity europejski obszar transportu zgodnie z art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr ./2013, w tym priorytetów w zakresie inwestycji w:	Zebranie i analiza materiałów wejściowych oraz określenie zakresu niezbędnych do wykonania prac. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu regionalnego planu transportowego. Opracowanie projektu PW. Przyjęcie projektu PW przez Zarząd Województwa Przeprowadzenie procedury SOOŚ Analiza wyników konsultacji społecznych i sporządzenie raportu Przyjęcie PW i podanie informacji do publicznej wiadomości Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante	2016-12-31	IZ RPO (Departament Nieruchomości UMWM, MBPR)

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
T.07.1 - Transport: istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.	3 - bazową i kompleksową sieć TEN-T, w których przewiduje się inwestycje w ramach EFRR i Funduszu Spójności, oraz	Zebranie i analiza materiałów wejściowych oraz określenie zakresu niezbędnych do wykonania prac. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu regionalnego planu transportowego. Opracowanie projektu PW. Przyjęcie projektu PW przez Zarząd Województwa Przeprowadzenie procedury SOOŚ Analiza wyników konsultacji społecznych i sporządzenie raportu Przyjęcie PW i podanie informacji do publicznej wiadomości Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante	2016-12-31	IZ RPO (Departament Nieruchomości UMWM, MBPR)
T.07.1 - Transport: istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.	4 - wtórną łączność,	Zebranie i analiza materiałów wejściowych oraz określenie zakresu niezbędnych do wykonania prac. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu regionalnego planu transportowego. Opracowanie projektu PW. Przyjęcie projektu PW przez Zarząd Województwa	2016-12-31	IZ RPO (Departament Nieruchomości UMWM, MBPR)

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
		Przeprowadzenie procedury SOOŚ Analiza wyników konsultacji społecznych i sporządzenie raportu Przyjęcie PW i podanie informacji do publicznej wiadomości Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante		
T.07.1 - Transport: istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.	6 - działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów.	W celu wypełnienia warunku konieczne jest: Zebranie i analiza materiałów wejściowych oraz określenie zakresu niezbędnych do wykonania prac. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu regionalnego planu transportowego. Opracowanie projektu regionalnego planu transportowego. Przyjęcie projektu regionalnego planu transportowego przez Zarząd Województwa Przeprowadzenie procedury SOOŚ Analiza wyników konsultacji społecznych	2016-12-31	IZ RPO (Departament Nieruchomości UMWM, MBPR)

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
		Przyjęcie regionalnego planu transportowego i podanie informacji do publicznej wiadomości Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samooценie spełniania warunkowości ex-ante oraz z w Planie Wykonawczym do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW))		
T.07.2 - Kolej: istnienie w kompleksowym planie / kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), która wspiera rozwój infrastruktury i poprawia łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T. Inwestycje obejmują tabor, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału.	1 - istnienie w określonych powyżej planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju kolei spełniającej wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i identyfikującej odpowiednią ilość realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów (wraz z harmonogramem i budżetem);	W celu wypełnienia warunku konieczne jest: Zebranie i analiza materiałów wejściowych oraz określenie zakresu niezbędnych do wykonania prac. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu regionalnego planu transportowego. Opracowanie projektu regionalnego planu transportowego. Przyjęcie projektu regionalnego planu transportowego przez Zarząd Województwa Przeprowadzenie procedury SOOŚ Analiza wyników konsultacji społecznych Przyjęcie regionalnego planu transportowego i podanie informacji do publicznej wiadomości	2016-09-30	IZ RPO (Departament Nieruchomości UMWM, MBPR)

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
		Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante oraz z w Planie Wykonawczym do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW)		
T.07.2 - Kolej: istnienie w kompleksowym planie / kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), która wspiera rozwój infrastruktury i poprawia łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T. Inwestycje obejmują tabor, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału.	2 - działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów.	W celu wypełnienia warunku konieczne jest: Zebranie i analiza materiałów wejściowych oraz określenie zakresu niezbędnych do wykonania prac. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu regionalnego planu transportowego. Opracowanie projektu regionalnego planu transportowego. Przyjęcie projektu regionalnego planu transportowego przez Zarząd Województwa Przeprowadzenie procedury SOOŚ Analiza wyników konsultacji społecznych Przyjęcie regionalnego planu transportowego i podanie informacji do publicznej wiadomości Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami	2016-09-30	IZ RPO (Departament Nieruchomości UMWM, MBPR)

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
		odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex-ante oraz z w Planie Wykonawczym do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 r. w obszarze „Przestrzeń i transport”, spełniającego wymogi Regionalnego planu transportowego województwa mazowieckiego (PW)		
T.09.3 - Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą.	1 - Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zdrowotnej, które zawierają:	Warunek zostanie uznany za wypełniony po spełnieniu poniższych kryteriów:	2016-12-31	Ministerstwo Zdrowia
T.09.3 - Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą.	2 - skoordynowane działania poprawiające dostęp do świadczeń zdrowotnych;	Plan działań dotyczący przygotowania dokumentu: Policy Paper dla obszaru ochrony zdrowia w Polsce na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. - Uzupełnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r., Termin: 31/01/2015 r. - Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym, Termin: 30/06/2015 r. Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante, stanowiącej załącznik do programu.	2015-06-30	Ministerstwo Zdrowia
T.09.3 - Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie	3 - działania mające na celu stymulowanie efektywności w sektorze opieki zdrowotnej poprzez	Plan działań dotyczący map potrzeb zdrowotnych	2016-12-31	Ministerstwo Zdrowia

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą.	wprowadzanie modeli świadczenia usług i infrastruktury;	- Sporządzenie „map potrzeb” w zakresie onkologii i kardiologii opisujących elementy systemu na poziomie POZ, AOS, szpitali. Termin: 31/12/2015 - Stworzenie „map potrzeb” dla innych chorób na poziomie POZ, AOS, szpitali. Termin: 31/12/2016 Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante, stanowiącej załącznik do programu.		
T.09.3 - Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą.	4 - system monitorowania i przeglądu.	Plan działań dotyczący przygotowania dokumentu: Policy Paper dla obszaru ochrony zdrowia w Polsce na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. - Uzupełnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r., Termin: 31/01/2015 r. - Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym, Termin: 30/06/2015 r. Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante, stanowiącej załącznik do programu.	2016-06-30	Ministerstwo Zdrowia
T.09.3 - Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie	5 - Państwo członkowskie lub region przyjął ramy określające szacunkowo dostępne środki budżetowe na opiekę zdrowotną oraz efektywną pod względem	Plan działań dotyczący przygotowania dokumentu: Policy Paper dla obszaru ochrony zdrowia w Polsce na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne.	2016-06-30	Ministerstwo Zdrowia

Tematyczny warunek wstępny	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą.	kosztów koncentrację środków przeznaczonych na priorytetowe potrzeby opieki zdrowotnej.	- Uzupełnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r., Termin: 31/01/2015 r. - Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym, Termin: 30/06/2015 r. Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante, stanowiącej załącznik do programu.		

10. ZMNIEJSZANIE OBCIĄŻEŃ ADMINISTRACYJNYCH DLA BENEFICJENTÓW

Podsumowanie oceny obciążeń administracyjnych dla beneficjentów oraz, w razie potrzeby, planowanych przedsięwzięć, wraz z orientacyjnym harmonogramem, służących zmniejszaniu obciążeń administracyjnych.

W związku z obciążeniami administracyjnymi beneficjentów zidentyfikowanymi w okresie 2007 – 2013 w programach: PO KL i RPO WM w zakresie: niewystarczającego wsparcia informacyjnego, wysokiego stopnia skomplikowania przepisów, niewystarczających możliwości wykorzystania elektronicznych form komunikacji z beneficjentem oraz barier finansowych, Instytucje Zarządzające: RPO WM oraz PO KL podejmowały szereg działań zmierzających do ograniczenia obciążeń dla beneficjentów, związanych z przygotowaniem i wdrażaniem projektów finansowanych ze środków UE. Choć pole do redukcji obciążeń jest niewielkie, ze względu na obowiązujące przepisy prawa unijnego, system wdrażania RPO WM 2014-2020 został zaprojektowany tak, aby kontynuować działania ułatwiające aplikowanie o środki oraz rozliczanie projektów.

IZ RPO WM 2014-2020 będzie kontynuowała m.in. następujące działania zmierzające do dalszego usprawnienia relacji z beneficjentami oraz redukcji obciążeń administracyjnych, zgodnie z sekcją 2.6 UP:

- zapewnienie dostępu do informacji oraz wsparcia merytorycznego poprzez działalność punktów informacyjno-konsultacyjnych, organizację kampanii informacyjno-promocyjnych oraz funkcjonowanie infolinii;
- prowadzenie szkoleń dla potencjalnych beneficjentów dotyczących m.in. przygotowania projektów;
- funkcjonowanie portalu internetowego, na którym poza informacją o naborach wniosków, można będzie znaleźć najczęściej zadawane przez beneficjentów pytania oraz najczęściej popełniane błędy;
- stosowanie, w miarę możliwości, elastycznych form finansowania projektów, poprzez wypłacanie zaliczek;
- zapewnienie dostępu do wsparcia zwrotnego;
- możliwie szerokie stosowanie stawek ryczałtowych;

W perspektywie 2014-2020 IZ RPO WM 2014-2020 planuje ponadto:

- wdrożenie zmienionej strategii komunikacji opracowywanej na poziomie MIR, która wyznaczy nowe standardy działania punktów informacyjnych (tzw. PIFE), w tym zapewni spójny i jednolity przekaz;
- stworzenie nowego generatora wniosków, upraszczającego formularz wniosku oraz minimalizującego możliwość popełniania błędów;
- zwiększenie wykorzystania narzędzi informatycznych w relacjach z beneficjentem, m.in.: umożliwienie w większym stopniu niż we wcześniejszych okresach programowania, przekazywania dokumentów w formie elektronicznej, a nie później niż do dnia 31 grudnia 2015 r., zapewnienie, aby każda wymiana informacji pomiędzy beneficjentami a instytucją zarządzającą, instytucją certyfikującą, instytucją audytową i instytucjami pośredniczącymi mogła być realizowana za pomocą systemów elektronicznej wymiany danych;

- dążenie do skrócenia czasu oczekiwania na decyzję dotyczącą oceny projektu i przyznania dofinansowania (od złożenia wniosku - do podpisania umowy);
- dążenie do krótszych terminów rozliczania wniosków o płatność, w szczególności wniosków o płatność końcową, uzależnionych od przeprowadzenia kontroli na zakończenie realizacji projektu;
- wprowadzenie do programów mechanizmów wsparcia zintegrowanego, których wdrażanie powierzone zostało ośrodkom miejskim (ZIT);
- zapewnienie szerszego tematycznie dostępu do wsparcia zwrotnego.

Na wszystkich etapach realizacji RPO WM 2014-2020 planowane jest opracowanie dokumentów skierowanych do beneficjentów z zastosowaniem zasad prostej polszczyzny.

Powyższe uproszczenia brane są pod uwagę już na etapie programowania wsparcia, natomiast w stosunku do wszelkich innych obszarów problemowych zidentyfikowanych w trakcie realizacji RPO WM 2014 – 2020 będą podejmowane bieżące działania eliminujące źródła problemów.

11. ZASADY HORYZONTALNE

11.1 Zrównoważony rozwój

Opis konkretnych przedsięwzięć mających na celu uwzględnienie przy wyborze operacji wymogów ochrony środowiska, efektywnego wykorzystania zasobów, łagodzenia skutków zmian klimatu i dostosowania do zmian klimatu, odporności na klęski i katastrofy, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem.

Przez zrównoważony rozwój rozumie się możliwość zaspokojenia potrzeb rozwojowych obecnej generacji bez naruszania zdolności do zaspokajania potrzeb rozwojowych przyszłych pokoleń. Stosowanie zasady zrównoważonego rozwoju oznacza, że dążenie do rozwoju społeczno-gospodarczego nie odbywa się kosztem naruszenia równowagi w przyrodzie. Zgodnie z art. 8 rozporządzenia 1303/2013 cele EFSI są osiągane w sposób zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz unijnym wspieraniem celu zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego, zgodnie z art. 11 i art. 191 ust. 1 TFUE, z uwzględnieniem zasady „zanieczyszczający płaci”. IZ RPO WM 2014-2020 w poszanowaniu tych zasad podejmować będzie na każdym etapie trwania Programu działania, aby uniknąć skutków działań szkodliwych dla środowiska lub je zmniejszyć i zagwarantować wyniki w postaci korzyści netto dla społeczeństwa, środowiska i klimatu. Planowane do realizacji działania wpisane do RPO WM 2014-2020, zgodnie z powyższym, zostały zaprojektowane w sposób dążący do zapewnienia jak najwyższego zabezpieczenia:

- wymogów ochrony środowiska;
- efektywności wykorzystania zasobów;
- łagodzenia i adaptacji do zmian klimatu;
- odporności na klęski żywiołowe.
- Ponadto, zgodnie z UP, realizacja w RPO WM 2014-2020 zasady zrównoważonego rozwoju sprowadzać się będzie przede wszystkim do:
- pogodzenia poprawy wyniku ekonomicznego z jednoczesnym ograniczeniem wykorzystania zasobów oraz zmniejszeniem negatywnych oddziaływań na środowisko;
- postrzegania odpadów jako źródła zasobów;
- dążenia do zamykania obiegów surowcowych, a w tym maksymalizacji oszczędności wody i energii;
- ograniczania zanieczyszczeń emitowanych do środowiska, w tym zwłaszcza powietrza oraz wody już na etapie projektowania rozwiązań technologicznych;
- wspierania zwiększenia efektywności energetycznej i pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł przy wykorzystaniu lokalnego potencjału;
- niskoemisyjnego i zrównoważonego transportu, promowania transportu zbiorowego i publicznego;
- energooszczędnego budownictwa;
- inwestycji infrastrukturalnych z uwzględnieniem konieczności adaptacji do zmian klimatu;

- planowania przestrzennego według zasad:
- powstrzymywania żywiołowego rozlewania się miast, zapobiegania rozpraszaniu zabudowy i pogłębianiu chaosu przestrzennego;
- kształtowania w maksymalnym możliwym zakresie przestrzeni publicznych przyjaznych dla mieszkańców i sprzyjających zachowaniom niskoemisyjnym;
- uwzględnienia w polityce przestrzennej kwestii adaptacji do zmian klimatu;
- preferowania ponownego wykorzystania terenu i wypełniania zabudowy zamiast ekspansji na tereny niezabudowane (priorytet brown-field ponad green-field);
- troski o estetykę poszczególnych przedsięwzięć i ich dopasowanie do otoczenia z poszanowaniem kontekstu przyrodniczego, kulturowego i społecznego;
- zapewnienia szerokiej partycypacji społecznej w procesach planowania przestrzennego i przygotowania inwestycji.

IZ zapewni, że zasada zrównoważonego rozwoju będzie przestrzegana na każdym etapie realizacji Programu. Na etapie programowania uwzględnienie jej horyzontalnego charakteru następowało w każdym celu szczegółowym. Na etapie wdrażania stosowane będą kryteria wyboru projektów, zapewniające jej przestrzeganie poprzez wprowadzenie ogólnej zasady zastosowania preferencji dla projektów realizujących założenia polityki zrównoważonego rozwoju. Przykładowymi, szczegółowymi kryteriami wyboru projektów są:

- racjonalne gospodarowanie zasobami;
- ograniczenie presji na środowisko;
- uwzględnianie efektów środowiskowych w zarządzaniu;
- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa;
- uwzględnianie kosztów eksploatacji inwestycji (wybór wariantu inwestycji efektywnego energetycznie, minimalizującego koszty niezbędne do utrzymania powstałej infrastruktury).

Na etapie monitorowania i sprawozdawczości zapewnione zostanie monitorowanie zgodności działań podejmowanych w ramach Programu zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Na etapie ewaluacji badane będzie oddziaływanie Programu na realizację zasady zrównoważonego rozwoju oraz prowadzone będą badania ewaluacyjne pod kątem efektywności wsparcia zrównoważonego rozwoju gospodarczego, rozwoju społecznego oraz ochrony środowiska. Wśród sposobów wdrażania wyników monitorowania i ewaluacji będzie np. desygnowanie konkursów, których kryterium dostępu będzie ukierunkowane na realizację celów polityki zrównoważonego rozwoju. Uzupełnieniem realizacji zasady zrównoważonego rozwoju na etapie programowania będzie przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wprowadzono również ogólną zasadę zastosowania preferencji dla projektów realizujących założenia polityki zrównoważonego rozwoju.

11.2 Równość szans i niedyskryminacja

Opis konkretnych przedsięwzięć mających na celu promowanie równości szans i zapobieganie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną podczas przygotowania, opracowywania i wdrażania programu operacyjnego, w szczególności w kontekście dostępu do finansowania z

uwzględnieniem potrzeb różnych grup docelowych narażonych na ryzyko takiej dyskryminacji, a w szczególności wymogów zapewnienia dostępności dla osób niepełnosprawnych.

Jako cele na wszystkich etapach wdrażania funduszy strukturalnych UE wskazuje zniesienie nierówności oraz zwalczanie wszelkich przejawów dyskryminacji, w tym m.in. ze względu na wiek, płeć, rasę i niepełnosprawność. Równość szans jest w Programie pojmowana nie tylko jako równość szans mężczyzn i kobiet, ale również jako jednakowy dostęp wszystkich osób do edukacji, informacji i zatrudnienia.

IZ zapewni, że zasada równości szans będzie przestrzegana na każdym z etapów realizacji Programu. Jednym z priorytetowych kierunków interwencji EFS, odpowiadającym bezpośrednio na wyzwania wynikające z zasady równości szans jest wsparcie osób defaworyzowanych w dostępie do rynku pracy, w zwiększaniu stopnia ich przygotowania zawodowego oraz poprawy zdolności do uzyskania zatrudnienia. Na etapie programowania pod uwagę została wzięta sytuacja osób niepełnosprawnych w działaniach współfinansowanych z EFS i EFRR, w kontekście budowania otoczenia i tworzenia warunków do równoprawnego uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i zawodowym. Cel ten będzie realizowany w szczególności poprzez:

- zwiększanie poziomu zatrudnienia osób niepełnosprawnych;
- ułatwianie osobom niepełnosprawnym dostępu do podnoszenia i zdobywania nowych kwalifikacji;
- rozwój usług wspierających włączenie do rynku pracy (np. transportowych, opiekuńczych);
- poszerzanie dostępu do doradztwa, poradnictwa zawodowego, informacji i konsultacji;
- tworzenie przyjaznego systemu wsparcia oraz rozwijanie instrumentów o charakterze aktywizacyjnym;
- dążenie do zapewnienia, że powstająca lub modernizowana infrastruktura w ramach projektów EFRR będzie co do zasady dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, tj. tworzona zgodnie z zasadą projektowania uniwersalnego;
- dążenie do zapewnienia, że powstające systemy zarządzania kłóskami żywiołowymi oraz systemy ratownictwa wraz ze sposobami komunikacji i informowania będą projektowane i konstruowane z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- dążenie do zapewnienia, że powstające systemy świadczonych usług oraz rozwijania e-usług będą uwzględniały dostosowanie do różnych rodzajów niepełnosprawności;
- zapewnienie, zgodności informacji publikowanych w formie elektronicznej (e-usług, stron internetowych) z wytycznymi Web Content Accessibility Guidelines 2.0 (WCAG 2.0);
- dążenie do zapewnienia, że podejmowane działania będą w sposób adekwatny zwiększały dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności;
- dążenie do zapewnienia, że podejmowane działania w jak największym stopniu będą wspierały dostęp do edukacji i kształcenie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami.
- IZ zapewni również na każdym etapie wdrażania wykonanie postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez zapewnienie:
- poszanowania odmienności i akceptację osób niepełnosprawnych, będących częścią ludzkiej różnorodności i całej ludzkości;

- równości szans;
- dostępności.

Na etapie programowania IZ zapewniła dostęp środowiskom działającym na rzecz równości do konsultacji społecznych i partycypacji.

Na etapie wdrażania zostaną określone kryteria wyboru projektów, uwzględniające potrzeby osób niepełnosprawnych. Beneficjenci zostaną zobowiązani do stosowania racjonalnych usprawnień w celu zapewnienia pełnej możliwości uczestniczenia osób z niepełnosprawnościami w projektach. IZ zagwarantuje, iż osoby z niepełnosprawnościami objęte zostaną odpowiednimi instrumentami aktywizacyjnymi, oraz, że stworzone zostaną przyjazne warunki dla udziału tych osób we wszystkich kierowanych do nich projektach. Na etapie monitorowania i sprawozdawczości zapewniony zostanie stały monitoring oraz gromadzenie danych na temat realizowanych projektów ukierunkowanych na integrację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych.

Na poziomie SZOOP, przewiduje się badanie wskaźników udziału w projektach osób niepełnosprawnych i zagrożonych dyskryminacją z innego tytułu. Będą one monitorowane w sprawozdaniach końcowych z realizacji projektu oraz wykazywane w sprawozdaniach okresowych z realizacji Programu. Wyniki monitoringu będą wykorzystywane w modelowaniu wdrażania Programu.

Na etapie ewaluacji przewiduje się realizację badań pozwalających na ocenę efektywności pomocy udzielonej osobom o różnym stopniu i rodzaju niepełnosprawności oraz monitorowanie dalszych losów tych osób po zakończeniu udziału w projekcie.

Na etapie kontroli zostaną podjęte działania sprawdzające prawidłową realizację zapisów projektowych o implementacji w projekcie zasady równości.

Wśród sposobów wdrażania wyników monitorowania i ewaluacji będzie np. przeprowadzenie konkursów, których kryterium dostępu będzie ukierunkowane na realizację celów polityk horyzontalnych w przypadku niedostatecznego udziału projektów wpływających pozytywnie (nie tylko neutralnie) na realizację celów zasady.

W całym okresie wdrażania będą prowadzone działania informacyjno-promocyjne zmierzające do dalszego upowszechniania i implementacji zasady równości. Instytucja Zarządzająca zapewni także udział przedstawicieli środowisk działających na rzecz równości w gremiach i komitetach Programu. W całym okresie wdrażana będzie zasada zastosowania preferencji dla projektów realizujących założenia polityki równości szans uwzględniająca wnioski z monitoringu i ewaluacji.

11.3 Równouprawnienie płci

Opis wkładu programu operacyjnego w promowanie równouprawnienia płci oraz, w stosownych przypadkach, rozwiązań zapewniających uwzględnianie punktu widzenia płci na poziomie programu operacyjnego i operacji.

Zasada równości szans kobiet i mężczyzn będzie wdrażana na każdym etapie realizacji RPO WM 2014-2020. Na etapie programowania pod uwagę wzięta została m.in. odmienna sytuacja kobiet i mężczyzn na rynku pracy. W związku z powyższym, kluczowego znaczenia dla interwencji EFS w kontekście równości szans kobiet i mężczyzn w ramach RPO WM 2014-2020 nabierają:

- konieczność zwiększania zatrudnienia kobiet i mężczyzn, w tym zwłaszcza kobiet, jako tej grupy, która jest defaworyzowana;

- podnoszenie kwalifikacji zawodowych kobiet powracających na rynek pracy, które nie wróciły do zatrudnienia po urodzeniu dziecka, w tym po urlopach macierzyńskich i wychowawczych;
- rozwijanie aktywności ekonomicznej kobiet i mężczyzn, jako odpowiedzi na wyzwania rynkowe, pobudzanie postaw przedsiębiorczych;
- godzenie życia zawodowego i prywatnego poprzez zwiększanie dostępu do usług opiekuńczych nad dziećmi i osobami zależnymi, co umożliwi pełne uczestnictwo w kształceniu i rynku pracy oraz promowanie nowych form organizacji pracy;
- zobowiązanie projektodawców do zapewnienia równego traktowania kobiet i mężczyzn w przedsięwzięciach współfinansowanych z EFRR w sposób adekwatny do zadania;
- zgodnie z zapisami UP w ramach projektów EFS obowiązkowo zastosowany zostanie standard minimum realizacji zasady równości szans płci.

Zgodnie z przyjętą strategią programowania zdecydowano się na traktowanie zasady równości szans kobiet i mężczyzn jako zasady horyzontalnej, przekrojowej dla wszystkich Osi Priorytetowych RPO WM 2014-2020. Oprócz podejścia przekrojowego, Program będzie promował także rozwiązania sprzyjające jej upowszechnieniu.

W ramach Osi Priorytetowej VIII przewidziano działania skierowane na tworzenie rozwiązań na rzecz równych szans, jak również promowanie równych szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy i zwalczanie stereotypowego postrzegania ról kobiecych i męskich w życiu zawodowym i społecznym.

Na etapie programowania IZ zapewniła dostęp środowiskom działającym na rzecz równości, w tym równości szans kobiet i mężczyzn do konsultacji społecznych i partycypacji.

Na etapie wdrażania przyjęto zasadę, iż przygotowywane projekty będą oparte o diagnozę uwzględniającą sytuację kobiet i mężczyzn w danym obszarze i ocenę wpływu na sytuację płci. Każdy projekt realizowany w ramach RPO WM 2014-2020 zawierać będzie opis oceny wpływu na sytuację płci. Pozwoli to na sprawdzenie i ocenę jego zróżnicowanego wpływu na kobiety i mężczyzn, tak aby nie dopuścić do wystąpienia jakichkolwiek przejawów nierówności czy dyskryminacji. Analiza ta umożliwi także weryfikację czy projekt w rzeczywistości przyczynia się do uwzględniania potrzeb kobiet i mężczyzn poprzez np. oferowanie różnych, zindywidualizowanych form wsparcia odpowiadających na odmienne potrzeby uczestników/uczestniczek projektu. Ocena merytoryczna jakości projektu będzie przebiegać również w oparciu o przedstawioną analizę i będzie uwzględniała wpływ na sytuację kobiet i mężczyzn. Dodatkowo, na etapie wdrażania, kryteria wyboru projektów uwzględniać będą potrzeby różnych grup społecznych w danych obszarach, w tym preferowania grup defaworyzowanych. Dzięki takiemu podejściu możliwe będzie tworzenie projektów w ramach tzw. działań pozytywnych, które pozwolą na wyrównanie niekorzystnej sytuacji danej płci w konkretnym obszarze, a tym samym wyrównywanie jej szans społecznych i zawodowych. Klasyfikacja projektów będzie następująca:

- projekty pozytywne – specyficzne działania nakierowane na zwalczanie istniejących nierówności pomiędzy kobietami i mężczyznami;
- projekty równościowe – działania, które w sposób ogólny przyczyniają się do zapewnienia równości płci.

Na etapie monitorowania i sprawozdawczości system wskaźników zawartych w Programie umożliwiać będzie gromadzenie i zbieranie danych statystycznych w podziale na płeć.

Sprawozdawczość będzie uwzględniała zidentyfikowaną wyżej klasyfikację projektów i ich potencjalny wpływ na równość szans kobiet i mężczyzn w ramach RPO WM 2014-2020.

Na etapie ewaluacji badane będzie oddziaływanie RPO WM 2014-2020 na realizację zasady równych szans kobiet i mężczyzn. Dodatkowo dane pochodzące z systemu informatycznego, gromadzącego dane o uczestnikach projektów, pozwolą na systematyczne i kompleksowe prowadzenie badań ewaluacyjnych pod kątem wsparcia udzielanego w podziale na płeć oraz monitorowanie dalszych losów uczestników i efektywności udzielonej pomocy.

Na etapie kontroli zostaną podjęte działania sprawdzające prawidłową realizację zapisów projektowych o implementacji w projekcie zasady równości szans kobiet i mężczyzn.

Wśród sposobów wdrażania wyników monitorowania i ewaluacji będzie np. proponowanie konkursów, których kryterium dostępu będzie ukierunkowanie na realizację celów polityk horyzontalnych w przypadku niedostatecznego udziału projektów wpływających pozytywnie (nie tylko neutralnie) na realizację celów zasady.

W całym okresie wdrażania będą prowadzone działania informacyjno-promocyjne zmierzające do dalszego upowszechniania i implementacji zasady równości szans kobiet i mężczyzn. IZ zapewni także udział przedstawicieli środowisk działających na rzecz równości, w tym również równości szans kobiet i mężczyzn w gremiach i komitetach Programu. Preferowane będą też projekty realizujące założenia polityki równości płci uwzględniające wnioski z monitoringu i ewaluacji.

12. ODRĘBNE ELEMENTY

12.1 Ramy wykonania programu operacyjnego

Tabela 28: Ramy wykonania w podziale na fundusze oraz kategorie regionu (tabela zbiorcza)

Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 r.			Cel końcowy (2023)		
					M	W	T	M	W	T
I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce	EFRR	Lepiej rozwinięte	Inwestycje produkcyjne: inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	EUR			13 897 000			120 630 000,00
I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce	EFRR	Lepiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR			49 853 543			347 771 413,00
II - Wzrost e-potencjału Mazowsza	EFRR	Lepiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR			38 622 140			191 999 804,00
II - Wzrost e-potencjału Mazowsza	EFRR	Lepiej rozwinięte	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3	szt			156			1 300,00
III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości	EFRR	Lepiej rozwinięte	Inwestycje produkcyjne: liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	Przedsiębiorstwa			180			2 320,00
III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości	EFRR	Lepiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR			36 312 410			245 428 781,00
IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną	EFRR	Lepiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR			108 558 136			500 809 383,00
IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną	EFRR	Lepiej rozwinięte	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.			44			470,00
IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną	EFRR	Lepiej rozwinięte	Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg dla rowerów	km			20			160,00
IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną	EFRR	Lepiej rozwinięte	Liczba wybudowanych lub przebudowanych obiektów "parkuj i jedź"	szt.			2			35,00

Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 r.			Cel końcowy (2023)		
					M	W	T	M	W	T
V - Gospodarka przyjazna środowisku	EFRR	Lepiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR			16 051 416			85 445 194,00
V - Gospodarka przyjazna środowisku	EFRR	Lepiej rozwinięte	Liczba obiektów zabytkowych objętych wsparciem	szt.			4			30,00
V - Gospodarka przyjazna środowisku	EFRR	Lepiej rozwinięte	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.			6			30,00
VI - Jakość życia	EFRR	Lepiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR			14 689 926			170 514 934,00
VI - Jakość życia	EFRR	Lepiej rozwinięte	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.			4			38,00
VI - Jakość życia	EFRR	Lepiej rozwinięte	Liczba podpisanych umów na wsparcie podmiotów leczniczych	szt.			8			14,00
VI - Jakość życia	EFRR	Lepiej rozwinięte	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.			0			14,00
VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego	EFRR	Lepiej rozwinięte	Drogi: całkowita długość nowych dróg	km			5,4			47,00
VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego	EFRR	Lepiej rozwinięte	Drogi: całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	km			3			25,00
VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego	EFRR	Lepiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR			40 412 934			388 888 389,00
VIII - Rozwój rynku pracy	EFS	Lepiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR			35 694 542			175 877 569,00
VIII - Rozwój rynku pracy	EFS	Lepiej rozwinięte	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	osoby			7 309			19 490,00
VIII - Rozwój rynku pracy	EFS	Lepiej rozwinięte	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej w programie	osoby			3 382			9 019,00

Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 r.			Cel końcowy (2023)		
					M	W	T	M	W	T
IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	EFS	Lepiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR			21 948 221			216 135 541,00
IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	EFS	Lepiej rozwinięte	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby			10 419			33 145,00
X - Edukacja dla rozwoju regionu	EFS	Lepiej rozwinięte	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	EUR			41 198 924			198 189 517,00
X - Edukacja dla rozwoju regionu	EFS	Lepiej rozwinięte	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoby			4 432			11 819,00
X - Edukacja dla rozwoju regionu	EFS	Lepiej rozwinięte	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	osoby			4160			13 232,00
X - Edukacja dla rozwoju regionu	EFS	Lepiej rozwinięte	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie	osoby			15 205			40 546,00

12.2 Właściwi partnerzy zaangażowani w przygotowanie programu

Skład Zespołu do spraw Aktualizacji i Monitorowania Realizacji Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego oraz koordynacji prac nad przygotowaniem oraz wdrożeniem dokumentów programowych Województwa Mazowieckiego dla perspektywy finansowej 2014-2020:

- przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie;
- przedstawiciel Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie;
- przedstawiciel Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych;
- przedstawiciel Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej;
- przedstawiciel Mazowieckiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Warszawie;
- przedstawiciel Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie;
- przedstawiciel Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie;
- przedstawiciel Mazowieckiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli;
- przedstawiciel Mazowieckiego Biura Geodezji i Urządzeń Rolnych;
- przedstawiciel Agencji Rozwoju Mazowsza S.A.;
- przedstawiciel Mazowieckiej Agencji Energetycznej Sp. z o.o.;
- przedstawiciel Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie;
- przedstawiciel „Kolei Mazowieckich-KM” Sp. z o.o.;
- przedstawiciel Mazowieckiej Spółki Taborowej Sp. z o.o.;
- przedstawiciel Warszawskiej Kolei Dojazdowej Sp. z o.o.;
- przedstawiciel Mazowieckiego Portu Lotniczego Warszawa-Modlin Sp. z o.o.;
- przedstawiciel Mazowieckiego Regionalnego Funduszu Pożyczkowego Sp. z o.o.;
- przedstawiciel Mazowieckiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.

Skład Zespołu do spraw opracowania rekomendacji do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego dla perspektywy finansowej 2014-2020:

- przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie;
- przedstawiciel Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych;
- przedstawiciel Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie.

Skład Zespołu redakcyjno-programowego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego dla perspektywy finansowej 2014-2020:

- przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie;
- przedstawiciel Agencji Rozwoju Mazowsza S.A.;
- przedstawiciel Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie;
- przedstawiciel Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej;
- przedstawiciele Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych.

w tym członkowie podzespołów tematycznych ds. współtworzenia RPO WM 2014-2020:

Podzespół 1 – Osie Priorytetowe I-II (I- Innowacyjność i przedsiębiorczość, II- Wzrost e-potencjału Mazowsza, smart specialization):

- przedstawiciele administracji rządowej;
- przedstawiciele Sejmiku Województwa Mazowieckiego;
- przedstawiciele Konwentu Powiatów Województwa Mazowieckiego;
- przedstawiciele samorządów województwa Mazowieckiego;
- przedstawiciele PKPP Lewiatan;
- przedstawiciele Mazowieckiej Rady Działalności Pożytku Publicznego;
- przedstawiciele Krajowego Związku Młodzieży Wiejskiej;
- przedstawiciele Rady Główna Instytutów Badawczych;
- przedstawiciele Instytutu Automatyki i Pomiarów PIAP;
- przedstawiciele Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich;
- przedstawiciele Uniwersytetu Warszawskiego;
- przedstawiciele Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego;
- przedstawiciele Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego;
- przedstawiciele Szkoły Głównej Handlowej;
- przedstawiciele Politechniki Warszawskiej;
- przedstawiciele Narodowego Centrum Badań Jądrowych;
- przedstawiciele Mazowieckiej Rady Innowacyjności;
- przedstawiciele Komendy Stołecznej Policji;
- przedstawiciele Związku Gmin Wiejskich;
- przedstawiciele Komendy Wojewódzkiej Policji w Radomiu;
- przedstawiciele Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów;

- przedstawiciele Mazowieckiego Regionalnego Funduszu Pożyczkowego.

Podzespół 2 – Osie Priorytetowe III-V (III- Przejście na gospodarkę niskoemisyjną, IV- Gospodarka przyjazna środowisku i społeczeństwu, V- Rozwój regionalnego systemu transportowego):

- przedstawiciele administracji rządowej;
- przedstawiciele Sejmiku Województwa Mazowieckiego;
- przedstawiciele Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego;
- przedstawiciele samorządów województwa mazowieckiego;
- przedstawiciel Związku Rzemiosła Polskiego;
- przedstawiciel Mazowieckiej Rady Działalności Pożytku Publicznego;
- przedstawiciel Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP;
- przedstawiciel Rady Głównej Instytutów Badawczych;
- przedstawiciel Instytutu Ochrony Środowiska;
- przedstawiciel Instytutu Badawczego Dróg i Mostów;
- przedstawiciel Uniwersytetu Warszawskiego;
- przedstawiciel Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego;
- przedstawiciel Szkoły Głównej Handlowej;
- przedstawiciel Politechniki Warszawskiej;
- przedstawiciel Konwentu Powiatów Województwa Mazowieckiego;
- przedstawiciel Polskiej Zielonej Sieci;
- przedstawiciel Fundacji WWF Polska w Warszawie;
- przedstawiciel Mazowieckiej Rady Innowacyjności;
- przedstawiciel Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie;
- przedstawiciel Izby Gospodarczej Ciepłownictwo Polskie;
- przedstawiciel Związku Gmin Wiejskich;
- przedstawiciel Komendy Wojewódzkiej Policji w Radomiu;
- przedstawiciel Polskiego Związku Funduszy Pożyczkowych.

Podzespół 3 – Priorytety VI-VIII (VI- Rozwój rynku pracy, VII- Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem, VIII- Edukacja dla rozwoju regionu):

- przedstawiciele administracji rządowej;

- przedstawiciele Sejmiku Województwa Mazowieckiego;
- przedstawiciele Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego;
- przedstawiciele samorządów województwa mazowieckiego;
- przedstawiciel Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych;
- przedstawiciel Mazowieckiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli;
- przedstawiciel ZNP Zarządu Okręgu Mazowieckiego;
- przedstawiciel NSZZ Solidarność Regionu Mazowsze;
- przedstawiciel Oddziału Miejskiego ZNP Płock;
- przedstawiciel Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej;
- przedstawiciel Zienkowskiego Forum Samorządowego;
- przedstawiciel Mazowieckiej Rady Działalności Pożytku Publicznego;
- przedstawiciel Stowarzyszenia Europa i My;
- przedstawiciel Stowarzyszenia Ośrodka Kultury i Aktywności Lokalnej w Krzesku;
- przedstawiciele Rady Głównej Instytutów Badawczych;
- przedstawiciel Instytutu Badań Edukacyjnych;
- przedstawiciel Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie;
- przedstawiciel Uniwersytetu Warszawskiego;
- przedstawiciel Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego;
- przedstawiciel Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej;
- przedstawiciel Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego;
- przedstawiciele Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie;
- przedstawiciel Szkoły Głównej Handlowej;
- przedstawiciele Konwentu Powiatów Województwa Mazowieckiego;
- przedstawiciel Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Warszawie;
- przedstawiciel Instytutu Spraw Publicznych;
- przedstawiciel Centrum Wolontariatu w Warszawie;
- przedstawiciel Fundacji Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych;
- przedstawiciel Mazowieckiej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy;
- przedstawiciel Komendy Stołecznej Policji;

- przedstawiciele Związku Gmin Wiejskich;
- przedstawiciel Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów;
- przedstawiciel Polskiego Związku Funduszy Pożyczkowych;
- przedstawiciel Żyrardowskiego Stowarzyszenia Wspierania Przedsiębiorczości.

Podzespół 4 – instrumenty inżynierii finansowej, zintegrowane podejście terytorialne, pomoc publiczna oraz polityki horyzontalne (zrównoważony rozwój, równość szans, zasada równości szans kobiet i mężczyzn):

- przedstawiciele administracji rządowej;
- przedstawiciele Sejmiku Województwa Mazowieckiego;
- przedstawiciele Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego;
- przedstawiciele samorządów województwa mazowieckiego;
- przedstawiciel PKPP „Lewiatan”;
- przedstawiciel LGD Równiny Wołomińskiej;
- przedstawiciel Mazowieckiej Rady Działalności Pożytku Publicznego;
- przedstawiciel Zienkowskiego Forum Samorządowe;
- przedstawiciele Rady Głównej Instytutów Badawczych;
- przedstawiciel Centralnego Instytutu Ochrony Pracy PIB;
- przedstawiciele Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich;
- przedstawiciel Szkoły Głównej Handlowej;
- przedstawiciel Uniwersytetu Warszawskiego;
- przedstawiciel Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego;
- przedstawiciel Szkoły Głównej Handlowej;
- przedstawiciel Politechniki Warszawskiej;
- przedstawiciele Konwentu Powiatów Województwa Mazowieckiego;
- przedstawiciel Mazowieckiej Rady Innowacyjności;
- przedstawiciel Związku Banków Polskich;
- przedstawiciel Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie;
- przedstawiciel Krajowej Rady Spółdzielczej;
- przedstawiciel Związku Gmin Wiejskich;
- przedstawiciel Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów;

- przedstawiciel Polskiego Związku Funduszy Pożyczkowych;
- przedstawiciel Fundacji na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa.